

Den Europæiske Unions Tidende

C 309

49. årgang

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

16. december 2006

Informationsnummer

Indhold

Side

I Meddelelser

.....

II Forberedende retsakter

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

428. plenarforsamling af 5.-6. juli 2006

2006/C 309/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Konkurrenceregulering og forbrugerbeskyttelse«	1
2006/C 309/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Mere forskning og innovation — investering i vækst og beskæftigelse: En fælles tilgang KOM(2005) 488 <i>endelig</i>	10
2006/C 309/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lægemidler til avanceret terapi og om ændring af direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004« KOM(2005) 567 <i>endelig</i> — 2005/0227 (COD)	15
2006/C 309/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: En strategi til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer KOM(2005) 535 <i>endelig</i>	18
2006/C 309/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) om EF-toldkodeksen (moderniseret toldkodeks) KOM(2005) 608 <i>endelig</i> — 2005/0246 (COD)	22
2006/C 309/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Hvidbog om politikken for finansielle tjenesteydelser for perioden 2005–2010 KOM(2005) 629 <i>endelig</i>	26

DA

Pris: 26 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2006/C 309/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets afgørelse om godkendelse af Det Europæiske Fællesskabs tiltrædelse af Genève-aftalen om Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design, vedtaget i Genève den 2. juli 1999 KOM(2005) 687 endelig — 2005/0273 (CNS) og — Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 6/2002 og (EF) nr. 40/94 med henblik på Det Europæiske Fællesskabs tiltrædelse af Genève-aftalen om Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design KOM(2005) 689 endelig — 2005/0274 (CNS)	33
2006/C 309/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under syvende rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2007-2013) KOM(2005) 705 endelig — 2005/0277 (COD)	35
2006/C 309/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning (Euratom) om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under Det Europæiske Atomenergifællesskabs syvende rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2007-2011)« KOM(2006) 42 endelig — 2006/0014 (CNS)	41
2006/C 309/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets forordning om ophævelse af forordning (EØF) nr. 4056/86 om fastsættelse af de nærmere retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 85 og 86 på søtransport og ændring af forordning (EF) nr. 1/2003 med henblik på udvidelse af dens anvendelsesområde til at omfatte cabotagesejlads og international tramp-fart KOM(2005) 651 endelig/2 — 2005/0264 (CNS)	46
2006/C 309/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Luftfartssikkerhed	51
2006/C 309/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om affald KOM(2005) 667 endelig — 2005/0281 (COD)	55
2006/C 309/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Handlingsplan for 2006-2008 med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik KOM(2005) 647 endelig	60
2006/C 309/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om »Temastrategi for bæredygtig udnyttelse af naturressourcer« KOM(2005) 670 endelig — [SEK(2005) 1683 + SEK(2005) 1684]	67
2006/C 309/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets direktiv om bekæmpelse af San José skjoldlusen KOM(2006) 123 endelig — 2006/0040 (CNS)	71
2006/C 309/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Risici og problemer i den europæiske industris råstofforsyning«	72
2006/C 309/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det europæiske system af integrerede statistikker for social beskyttelse (ESSPROS) KOM(2006) 11 endelig — 2006/0004 (COD)	78
2006/C 309/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse »Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Andesfællesskabet«	81
2006/C 309/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den nordlige dimensions fremtid	91
2006/C 309/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's naboskabspolitik«	96

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2006/C 309/21	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets afgørelse om ordningen for De Europæiske Fællesskabers egne indtægter (EF, Euratom) KOM(2006) 99 endelig — 2006/0039 (CNS)	103
2006/C 309/22	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets direktiv om fritagelse for merværdiafgift og punktafgifter på varer, der indføres af rejsende fra tredjelande KOM(2006) 76 endelig — 2006/0021 (CNS)	107
2006/C 309/23	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: Fremme af iværksættertankegangen gennem uddannelse og læring KOM(2006) 33 endelig	110
2006/C 309/24	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Hvidbog om en europæisk kommunikationspolitik KOM(2006) 35 endelig	115
2006/C 309/25	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Social samhørighed: en europæisk social model med et reelt indhold	119
2006/C 309/26	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Civilsamfundsorganisationernes rolle i forbindelse med gennemførelsen af EU's politik for samhørighed og regional udvikling«	126
2006/C 309/27	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets forordning om oprettelse af et fællesforetagende til udvikling af en ny generation af det europæiske lufttrafikstyringsystem (SESAR) KOM(2005) 602 endelig — 2005/0235 (CNS)	133
2006/C 309/28	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Fremtiden for forsyningspligtigheder	135

II

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

428. PLENARFORSAMLING AF 5.-6. JULI 2006

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Konkurrenceregulering og forbrugerbeskyttelse«

(2006/C 309/01)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2005 i henhold til forretningsordens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om: »Konkurrenceregulering og forbrugerbeskyttelse«

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede María Sánchez Miguel til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling af 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 134 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Fri konkurrence er en fordel for alle parter på markedet, især forbrugerne. Ikke desto mindre går overtrædelser af lovbestemmelserne på dette område især ud over konkurrerende virksomheder, og reglerne har faktisk en sanktionerende funktion, som skal afbøde de økonomiske følger af den manglende konkurrence mellem virksomhederne.

1.2 Forbrugerne har hidtil ikke haft adgang til passende retsmidler baseret på konkurrenceretten, som har givet dem mulighed for at reagere på eller kræve erstatning for markedsrelaterede skader, de er blevet påført gennem forbudt praksis på konkurrenceområdet. Først efter de store forandringer, der er fulgt med det indre marked, især liberaliseringen af økonomiske sektorer af almen interesse, er man begyndt at debattere behovet for instrumenter, som har givet forbrugerne mulighed for at deltage i konkurrencepolitikken.

1.3 Det første fremskridt var udpegelsen af en »kontaktperson på forbrugerområdet« inden for GD Konkurrence, der skulle fungere som mellemlid mellem dette GD og forbrugerorganisationerne i konkurrencesager, hvor det er vigtigt at kontaktpersonen bliver hørt. I dag tre år efter oprettelsen af dette hverv må man konstatere, at effektiviteten er begrænset på grund af utilstrækkelige ressourcer.

1.4 I mellemtiden er der i de vigtigste liberaliserede sektorer foregået en reel begrænsning af den frie konkurrence, som har

udelukket konkurrenter og klart forringet forbrugernes økonomiske rettigheder. En af årsagerne til denne negative effekt er, at de fleste medlemsstater har anlagt en national tilgang til liberaliseringen og er vendt tilbage til national protektionisme over for virksomhederne. Kommissionen bør have de nødvendige midler stillet til rådighed, så der kan sættes en stopper for disse negative følger.

1.5 EF-traktatens artikel 153, stk. 2, er retsgrundlaget for, at Kommissionen kan træffe horisontale initiativer for at beskytte forbrugerne inden for rammerne af EU's politikker, herunder især konkurrencepolitikken. Dette kan ske ved, at der i reglerne om anvendelse af EF-traktatens artikel 81 og 82 tages hensyn ikke kun til de konkurrerende virksomheder, som overtrædelser af konkurrencereglerne går ud over, men også til forbrugernes interesser. Medlemsstaterne bør udforme deres nationale regler med samme målsætning.

1.6 Der bør således fastlægges retsmidler, som kan sikre forbrugerne skadeserstatning, hvis ulovlig praksis på konkurrenceområdet går ud over deres rettigheder, herunder især økonomiske rettigheder.

1.7 Det er også nødvendigt at styrke ordningerne for information og høring af forbrugerne. Hvis GD for Konkurrence bevarer kontaktpersonen, skal denne have de nødvendige midler stillet til rådighed til udførelsen af sit arbejde, og GD for Sundhed og Forbrugeranliggender bør inddrage alle organer,

det kan trække på for at forbedre indsatsen i konkurrenceanliggender, som direkte vedrører forbrugernes interesser. Det Europæiske Konkurrencenetværk vil efter EØSU's mening kunne tilpasse sin arbejdsangang for at give plads for de informationer og bemærkninger, som forbrugerorganisationer på nationalt og EU-plan måtte ønske at bidrage med, så konkurrencepolitikken kan få en bedre effekt på markederne og forbrugernes økonomiske rettigheder kan blive anerkendt.

2. Den nuværende kurs i den europæiske konkurrencepolitik

2.1 Fri konkurrence er et markedsøkonomisk grundprincip, som indebærer ret til frit initiativ for alle økonomiske aktører og generelt alle enkeltindivider på markedet. De i traktaten fastlagte konkurrenceregler er udsprunget af behovet for at sikre balance mellem markedets frie konkurrence og alle markedsaktørers rettigheder. Endnu mens liberaliseringerne stod på deres højeste erklærede Kommissionen ⁽¹⁾ — på baggrund af nye økonomiske realiteter, som konkurrencelovgivning ikke havde taget højde for — at der skulle være balance mellem virksomhedernes og forbrugernes interesser. Ligeledes gik den ind for at gøre de frivillige instrumenter mere effektive og fremme dialogen mellem forbrugere og virksomheder for at øge forbrugernes tillid til markedet, da konkurrencen alene ikke sikrer dette.

2.2 I dag er der kommet visse nye elementer til, som det fremgår af Kommissionens beretning om konkurrencepolitikken 2004 ⁽²⁾ og Kommissær Neelie Kroes' indlæg ⁽³⁾. Ved begge lejligheder understregedes nødvendigheden af at koncentrere indsatsen på de sektorer, der er vigtige for det indre marked og konkurrenceevnen i overensstemmelse med Lissabon-agendaen, under ganske særlig hensyntagen til forbrugernes interesser og især kartellers og monopolers indvirkning på deres interesser. Denne tilgang kan betragtes som et indledende skridt i retning af en inddragelse af forbrugerbeskyttelse som markedsregulerende foranstaltning set fra efterspørgsels- og ikke kun udbudssiden, således som det har været tilfældet indtil i dag.

2.3 Man må huske på, at konkurrencepolitikken fastlægges af EU i samarbejde med medlemsstaterne, ikke kun fordi den vedrører det indre marked og følgelig grænseoverskridende transaktioner, men også fordi den sigter mod harmonisering af nationale bestemmelser, således at protektionistiske nationale politikker, som favoriserer deres respektive markeder og diskriminerer konkurrenterne, kan forhindres. Her spiller EU-institutionerne og især Kommissionen en afgørende rolle, da den har

⁽¹⁾ Handlingsplan om forbrugerpolitikken 1999-2001.

⁽²⁾ SEK(2005) 805 endelig af 17.6.2005. EØSU's udtalelse: EUT C 110 af 9.5.2006, s. 8.

⁽³⁾ London, den 15. september 2005 på »European Consumer and Competition Day«.

kompetencen ikke alene til at udarbejde konkurrenceregulerende lovforslag, men også til at føre kontrol med fusioner og statsstøtte, hvor almene interesser går forud for de enkelte medlemsstaters særinteresser.

2.4 Liberaliseringen af sektorer af almen interesse og af finansielle tjenesteydelser har ført til, at man i stadig højere grad tilstræber en sammenkædning mellem konkurrencepolitikken og andre politikker, som fastlægges af Kommissionen, især forbrugerpolitikken. I Kommissionens seneste konkurrenceberetning 2004 anføres det faktisk, at et af målene med en nøje gennemførelse af denne politik er styrkelse af forbrugernes interesser og af deres tillid til det indre marked.

2.5 En analyse af de forskellige bestemmelser, hvori den europæiske konkurrencepolitik er udmøntet, viser, at denne principerklæring kun i ringe grad efterlevs i praksis. Faktisk har holdningen overhovedet ikke ændret sig. I 2003 bebudedes det i anledning af Den Europæiske Konkurrencedag ⁽⁴⁾, at der ville blive udpeget en »kontaktperson på forbrugerområdet« inden for GD Konkurrence med beføjelse til at handle inden for hvert underområde under konkurrencepolitikken for at varetage forbrugernes interesser. Desuden offentliggøres der informationsbrochurer ⁽⁵⁾ til vejledning og oplysning af forbrugerne om konkurrencepolitikens indhold og den effekt, den kan få på deres interesser.

2.6 Kontaktpersonen har først og fremmest til opgave ⁽⁶⁾ at:

- fungere som kontaktpunkt for forbrugerorganisationer og individuelle forbrugere ⁽⁷⁾;
- skabe regelmæssige kontakter til forbrugerorganisationerne, især Den Europæiske Rådgivende Forbrugergruppe (ECCG);
- gøre forbrugerne opmærksomme på konkurrencesager, når det er vigtigt, at de udtaler sig, og rådgive dem om, hvordan de kan fremføre deres synspunkter;
- varetage forbindelserne til de nationale konkurrencemyndigheder om forbrugerspørgsmål.

2.7 Denne kurs i konkurrencepolitikken i retning af hensyntagen også til forbrugernes interesser, bør foregå horisontalt og der bør ske en opblødning af den skarpe kompetencefordeling mellem Generaldirektoraterne for henholdsvis Konkurrence og Sundhed og Forbrugerbeskyttelse. Derfor er der brug for en permanent koordinering mellem forskellige politikker ikke kun på EU-plan, men også mellem EU-politikker og nationale politikker for at sikre fri markeds konkurrence til gavn for de økonomiske og sociale aktører og forbrugerne.

⁽⁴⁾ I Rom, den 6. december 2003, bebudede kommissær Mario Monti udnævnelsen af Juan Riviere y Marti.

⁽⁵⁾ EU's konkurrencepolitik og forbrugerne. Publikationskontoret, Luxembourg.

⁽⁶⁾ Se »XXXIII. Beretning om konkurrencepolitikken — 2003«, s. 6 ff., SEK(2004) 658 endelig af 4.6.2004. EØSU's udtalelse — EUT C 221 af 8.9.2005.

⁽⁷⁾ Det kan gøres via e-mail: comp-consumer-officer@cec.europa.eu

3. EU's konkurrencepolitiske foranstaltninger med indvirkning på forbrugerne

3.1 Det kan slås fast, at konkurrencepolitikken på det seneste har gennemgået store forandringer ikke kun i kraft af den økonomiske globalisering, men også fordi det er nødvendigt at forlige liberaliseringen af tjenesteydelsessektorer med andre mål af almen interesse, såsom sikring af et bredt udbud og forsyningssikkerhed. Der tilkommer konkurrencepolitikken en vigtig rolle i realiseringen af målene om konkurrenceevne, som fastlagt i Lissabon-agendaen. Dens hovedsigte er en velfungerende markedsøkonomi og fusionsproces, som er afgørende for, at den europæiske økonomi kan klare sig godt over for vore internationale konkurrenter, uden at det går ud over de europæiske konkurrenters og især forbrugeres rettigheder.

3.2 For at fastlægge den forbrugerrelevante konkurrencepolitik er det nødvendigt at se nærmere på de afsnit, der regulerer konkurrencen, dvs. de respektive artikler i traktaten og de deraf afledte bestemmelser. Sidstnævnte er for nogles vedkommende nyligt blevet ændret, mens andre snart vil blive vedtaget.

3.3 Konkurrencebegrænsende aftaler og praksis

3.3.1 Aftaler mellem virksomheder er et led i relationerne på markedet og bidrager til, at det kan fungere. De tjener ikke altid et konkurrenceformål, tværtimod. Allerede ved oprettelsen af det fælles marked så man nødvendigheden af at forbyde aftaler, som havde til formål at forhindre, begrænse eller skævvride den frie konkurrence. Det samme gælder virksomhedssammenslutninger, mest i form af karteller, dvs. grupper af virksomheder uden nogen synlig indbyrdes koordination. Hvis disse aktiviteter begrænser eller forhindrer den frie konkurrence, er de forbudte.

3.3.2 Retsgrundlaget for såvel aftaler som beslutninger mellem virksomheder er af kontraktlig art, som medfører forpligtelser for parterne. I begge tilfælde er de kun gyldige, hvis de relevante lovbestemmelser er overholdt. Det spørgsmål, der undersøges i den forbindelse, er deres konsekvenser for tredjeparter, især set i forhold til konkurrencereglerne.

3.3.3 Målet med loven er at forbyde følgerne, nemlig begrænsningen af konkurrencen, men bestemmelsen rækker videre, idet alle aftaler eller beslutninger kan erklæres ugyldige

med de deraf følgende praktiske konsekvenser i form af erstatning for den skade, der er påført konkurrenterne og økonomien generelt gennem skævvridningen af markedet.

3.3.4 De meget komplicerede situationer både på de nationale markeder og det indre marked, som bestemmelserne i traktatens artikel 81 er blevet anvendt på, har foranlediget Kommissionen til at udarbejde en såkaldt moderniseringspakke⁽⁸⁾, som gør det muligt at tilpasse traktatens bestemmelser til domstolens retspraksis og til de mange sager, som anvendelsen af disse bestemmelser efterhånden har givet anledning til.

3.3.5 Bestemmelserne om gruppefritagelser er også blevet ajourført⁽⁹⁾. Denne forordning indeholder nye fritagelsesbestemmelser i lyset af markedets aktuelle behov, især for aftaler om teknologioverførsel. Behovet for klare bestemmelser, som gør det lettere at indgå aftaler mellem virksomheder, gør det nødvendigt at fastlægge rammer for deres indgåelse og navnlig at sikre, at disse fritagelser ikke går ud over forbrugerne.

3.4 Misbrug af dominerende stilling

3.4.1 Artikel 82 i traktaten fastsætter, at en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på fællesmarkedet eller en væsentlig del heraf er forbudt. Der er tale om en bestemmelse, som ikke udelukker den dominerende stilling (der har snarere været en tendens til at fremme økonomiske koncentrationer, som giver de europæiske virksomheder mulighed for at konkurrere på verdensmarkedet), men som skal forhindre, at den opnåede stærke position gør det muligt for en virksomhed at påtvinge konkurrenterne dens egne betingelser og dermed forhindre konkurrence. I denne artikel drejer bestemmelsen sig ikke om, hvordan den dominerende stilling er opnået, i modsætning til artikel 81, som omhandler baggrunden for aftalerne eller vedtagelserne med henblik på at erklære dem ugyldige.

3.4.2 Den dominerende stilling har andre konsekvenser end samordnet praksis, da den ikke synes at påvirke konkurrencen, som kan være begrænset i forvejen, fordi der ikke er nogen konkurrenter eller fordi de spiller en ubetydelig rolle på markedet. Det fastsættes dog, at der gribes ind til fordel for forbrugerne, hvis de kommer til at lide under de betingelser, som dikteres af den pågældende dominerende virksomhed⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, senere ændret ved forordning EF 411/2004 (EUT L 68 af 6.3.2004); Rådets forordning (EF) 773/2004 af 7. april 2004 om procedurerne for Kommissionens anvendelse af traktatens artikel 81 og 82 (EUT L 123 af 27.4.2004, s. 18). Desuden er der offentliggjort en række meddelelser og retningslinier om procedurerne for forbindelserne mellem konkurrencemyndighederne og Kommissionen og mellem denne og retsmyndighederne.

⁽⁹⁾ Kommissionens forordning (EF) 772/2004 af 27. april 2004 om anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af teknologioverførselsaftaler (EUT L 123 af 27.4.2004, s. 11).

⁽¹⁰⁾ EF-domstolens retspraksis har måttet definere begrebet dominerende stilling, da den ikke er defineret i traktaten. Ifølge denne retspraksis er der tale om dominerende stilling, hvis en eller flere virksomheder har en økonomisk position, som sætter den/dem i stand til at hindre deres konkurrenter, kunder eller forbrugerne i at optræde uafhængigt, således at effektiv konkurrence på markedet forhindres.

3.4.3 Kommissionen har efterhånden grebet ind i de vigtigste sektorer, hvor der, fordi de først nu er blevet liberaliseret, i de fleste EU-lande har været virksomheder med en dominerende stilling. Dette gælder f.eks. telekommunikationssektoren⁽¹¹⁾ eller sektorer, hvor den dominerende virksomhed i kraft af en betydelig teknologisk innovation ikke har mødt effektiv konkurrence, som f.eks. Microsoft⁽¹²⁾. I begge tilfælde blev det fastslået, at der var tale om dominerende stilling. I det første tilfælde var der tale om ulovlig prisfastsættelse for telekommunikationstjenester⁽¹³⁾. I øvrigt var afgørelsen vigtig, fordi den berørte en statsreguleret økonomisk sektor. Kommissionen mente således, at dens indgriben var påkrævet, selv om priserne blev reguleret sektorielt.

3.4.4 I det andet tilfælde med Microsoft var sagen mere kompliceret, da det drejede sig om en amerikansk virksomhed, som næsten havde monopol på anvendelsen af sine edb-systemer. Kommissionen vurderede imidlertid, at artikel 82 var blevet overtrådt gennem misbrug af den dominerende stilling på markedet for computersoftware, idet virksomheden havde nægtet at udlevere oplysninger om samtrafik og navnlig kun ville sælge Windows Media Player og Windows samlet. Kommissionen pålagde ikke alene store bøder for grov overtrædelse, men krævede også en række foranstaltninger efterlevet, som f.eks. offentliggørelse af driftssystemerne samt separat salg af de enkelte systemer i Windows-pakken.

3.5 Fusionskontrol

3.5.1 EF-traktaten indeholder ingen specifik artikel, som kan danne retsgrundlag for en lovgivning om virksomhedsfusioner. Oprindeligt fordi sådanne transaktioner næsten ikke fandt sted, og senere fordi de nationale myndigheder selv støttede virksomhedsfusioner med det mål at gøre deres egne nationale virksomheder mere konkurrencedygtige. Hvis disse fusioner medførte en dominerende stilling, fandt såvel artikel 81 som 82 anvendelse; der blev dog ikke ført forudgående kontrol med fusioner, men kun hvis der blev konstateret misbrug af dominerende stilling.

3.5.2 For at lukke dette hul og gøre effektiv kontrol mulig vedtog Rådet på grundlag af EF-traktatens artikel 83 og 308, som giver mulighed for at udstyre Fællesskabet med yderligere beføjelser for at nå dets mål — i dette tilfælde fri konkurrence, en række forordninger og senest den gældende forordning 139/2004⁽¹⁴⁾, som ændrede og forbedrede forordning

EF/1310/97⁽¹⁵⁾ og ikke mindst indarbejdede den retspraksis, der fulgte af dommen i sagen Gencor/Kommissionen⁽¹⁶⁾.

3.5.3 Den nye forordning ændrer blandt andet aspekter vedrørende kompetencefordelingen ved at henvise sager, der af Kommissionen eller mindst tre medlemsstater betragtes som nationale, til de nationale konkurrencemyndigheder, så EU's konkurrencemyndigheder aflastes. EØSU er dog af den opfattelse, at en sag kun kan henvises til national behandling, hvis den ikke vedrører en væsentlig andel af det indre marked, da det i dette tilfælde vil være lettere at forhindre en begrænsning af konkurrencen og beskytte de berørte parter, især forbrugerne.

3.5.4 Ændringerne af materielretlige aspekter vedrører ikke kun de kvantitative tærskler i artikel 1, men også de begrebsmæssige aspekter i artikel 2, således at det afklares, hvornår der er tale om en dominerende stilling og især en væsentlig begrænsning af konkurrencen.

3.5.5 Et andet mindst lige så vigtigt aspekt, der ændres væsentligt, vedrører procedurespørgsmål. Således forlænges fristerne for henvisning af sager til medlemsstaterne, hvilket giver de berørte parter bedre mulighed for at handle hensigtsmæssigt under overholdelse af de nationale bestemmelser. Fristerne for de anmodende parter må siges at være for korte, nemlig 15 arbejdsdage helt i begyndelsen af proceduren, hvilket vil hindre dem i at få kendskab til de indsigelser, som Kommissionen måtte modtage mod den anmeldte transaktion. Under alle omstændigheder skal det understreges, at der ikke findes nogen bestemmelse i hele proceduren, som giver forbrugerne mulighed for at blive inddraget i proceduren. Tværtimod indeholder forordningen ikke længere nogen bestemmelse om, at der ved vurderingen af fusioner skal tages hensyn til arbejds-tagernes interesser og til beskæftigelsen.

3.6 Konkurrencebegrænsende forhold

3.6.1 Såvel i artikel 81 som 82 har EU-lovgiveren på ikke-udtømmende vis opregnet forskellige former for forbudt praksis, hvor der i artikel 81 er tale om aftaler og samordnet praksis og i artikel 82 om misbrug af en dominerende stilling. For det første skal det understreges, at der ikke er tale om udtømmende lister, men om eksempler på hyppigt forekommende fremgangsmåder, på grundlag af hvilke andre tilfælde af en sådan praksis, der har samme effekt, kan indkredses og blive omfattet af forbudet.

⁽¹¹⁾ Sag COMP/C-1/37.451 — Deutsche Telekom; EUT L 263 af 14.10.2003, s. 9.

⁽¹²⁾ Sag COMP/37/792 — Microsoft.

⁽¹³⁾ Deutsche Telekom havde nedsat taksterne for bundtet adgang til dets fastnet for bredbånds-internettilslutninger betydeligt.

⁽¹⁴⁾ Rådets forordning (EF) 139/2004 af 20.1.2004 om kontrol med virksomhedssammenslutninger, EUT L 24 af 29.1.2004; Kommissionens forordning (EF) 802/2004 af 7.4.2004 om anvendelsen af forordning 139/2004, EUT L 133 af 30.4.2004, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Forordning EØF/4064/89, (EFT L 395 af 30.12.1989, s. 1) og ændringerne heraf i medfør af Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelsestraktat blev ændret med den nævnte forordning. Den nye forordning er således en omarbejdning af alle relevante retsakter og af de artikler, som er blevet udlagt i Domstolens retspraksis.

⁽¹⁶⁾ Sag T-102/96, hvor EF-Domstolen har defineret begrebet »dominerende stilling« og »væsentlig begrænsning af konkurrencen«, således at anvendelsesområdet blev udvidet til situationer, der tidligere blev opfattet som uklare, såsom oligopol.

3.6.2 De opregnede tilfælde i de to artikler ligner hinanden meget:

- fastsættelse af priser;
- begrænsning af eller kontrol med produktion, afsætning, teknisk udvikling eller investeringer;
- opdeling af markeder eller forsyningskilder;
- anvendelse af ulige vilkår for ydelser af samme værdi over for handelspartnere;
- at det stilles som vilkår for indgåelse af en aftale, at medkontrahenten godkender tillægsydelser.

3.6.3 De forskellige tilfælde af konkurrencebegrænsende adfærd kan opdeles i to grupper, afhængigt af udgangssituationen:

- a) konkurrencemisbrug, der omfatter en lang række former for konkurrenceforvridende praksis såsom afslag på levering, fastsættelse af priser, som ikke dækker de reelle omkostninger, bonusordninger eller prisdiskrimination. En sådan adfærd har den økonomiske effekt, at den begrænser eller forhindrer konkurrencen på markedet eller en væsentlig del heraf.
- b) Misbrug eller unfair konkurrence over for virksomheder, som er afhængige af en anden eller andre virksomheders dominerende stilling i forbindelse med køb af varer eller tjenesteydelser gennem unfair priser, forskelsbehandling, ineffektivitet eller forsømmelighed eller ligefrem misbrug af intellektuel ejendomsret.

3.6.4 En af de hyppigste former er prisfastsættelse i bred forstand såsom rabat, fortjenstmargen, betalingsbetingelser og prisnedslag. Til denne gruppe hører også manglende prisoverslag, fravigelse fra prislister og salgspriser, som afviger fra de oplyste. I alle disse tilfælde rammes forbrugerne, som trods de specifikke bestemmelser om beskyttelse af deres rettigheder befinder sig i en svagere position over for virksomheder med en dominerende markedsstilling, der ofte er de eneste udbydere på markedet.

3.7 Konkurrenceudviklingen i nogle liberaliserede sektorer

Konkurrencepolitikken, der er reguleret i EF-traktaten, er tilpasset de traditionelle sektorer i den europæiske økonomi, og ændringerne i gennemførelsesbestemmelserne er således fuldt med udviklingen i den økonomiske situation, som har krævet større konkurrenceevne. De fremgangsmåder, der er blevet anvendt ved liberaliseringen af vigtige markedssektorer har haft negative konsekvenser for forbrugerne, da der i de fleste tilfælde var tale om virksomheder, som fra at have været offentlige forsyningselskaber, blev til virksomheder med en dominerende stilling på deres respektive markeder med vanskelige konkurrencevilkår til følge.

3.7.1 Energi

3.7.1.1 I de seneste år er der sket omfattende liberaliseringer af den europæiske energisektor (el og gas), som indtil for nyligt var en del af den offentlige sektor og som sådan var underlagt kontrol mht. forsyningsvilkår og -priser. Kommissionen havde forudset, at markedet skulle være frit for alle erhvervskunder inden juli 2004 og for husstande fra juli 2007. På det først punkt er det ikke gået helt som forudset, og en total liberalisering for det private forbrugs vedkommende kan ikke lade sig gøre, som situationen ser ud i dag.

3.7.1.2 Situationen er kompliceret og karakteriseret ved en mangelfuld service fra de privatiserede forsyningsnets side, især elforsyningen, som fastholder et lavt omkostningsniveau for vedligeholdelsen af deres net med mærkbare konsekvenser for brugerne og hyppige strømafbrydelser til følge.

3.7.1.3 Ikke desto mindre kan den gældende el-forordning⁽¹⁷⁾, som fremmer grænseoverskridende elektricitetsudveksling, tjene til at øge konkurrencen på det indre marked gennem en ordning for kompensation til operatørerne af transportsystemerne og gennem fastsættelse af takster, som er ikke-diskriminerende, gennemsigtige og uafhængige af afstande.

3.7.1.4 Efterfølgende nedsatte Kommissionen en undergruppe om energi inden for Det Europæiske Konkurrencenet med det formål at drøfte og udarbejde en aftale om anvendelse af Fællesskabets konkurrenceregler på energimarkederne.

3.7.2 Telekommunikation

3.7.2.1 Telekommunikationssektoren gennemgik en lovgivningsreform i 2002⁽¹⁸⁾ hovedsageligt for at modernisere alle bestemmelser om elektronisk kommunikation og tilpasse anvendelsen af nettene til de nye teknologier. Resultaterne af medlemsstaternes tilpasning er uensartede. Den niende rapport⁽¹⁹⁾ om gennemførelsen af EU's lovpakke for elektronisk kommunikation ser nærmere på de regulerende foranstaltningers indarbejdelse i den nationale lovgivning og på de opgaver, som påhviler de nationale tilsynsmyndigheder.

3.7.2.2 Af den niende rapport fremgår det, at antallet af operatører er opretholdt, skønt nogle af dem har holdt sig til deres hjemmemarked. Konkurrencepresset mellem operatørerne er flyttet fra de internationale markeder og langdistanceopkald til lokalopkaldssegmentet, hvor de etablerede operatørers andel er gået tilbage, hvilket har slået igennem på taksterne til gavn for forbrugerne; derimod er der forekommet misbrug af operatørers oprindelige markedsposition ved indgåelsen af nye kontrakter.

⁽¹⁷⁾ Forordning (EF) 1228/2003 om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling. EUT L 176 af 15.7.2003, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Direktiv 2002/77/EF (EFT L 249 af 17.9.2002, s. 21).

⁽¹⁹⁾ KOM(2003) 715 endelig.

3.7.2.3 Overvågningen af telekommunikationsmarkederne for at fastslå konkurrenceniveauet gør det i en vis udstrækning muligt at kontrollere operatører med en dominerende stilling med det mål at pålægge dem specifikke forpligtelser, som kan forhindre, at forbrugerne påtvinges vilkår og takster. Under alle omstændigheder har Kommissionen foretaget en grundig opfølgning af anvendelsen af direktiv 2002/77/EF i hver enkelt medlemsstat⁽²⁰⁾ for at rette op på de konstaterede mangler, som ikke kun begrænsede konkurrencen, men også gik ud over forbrugernes interesser.

3.7.3 Transport

Transportområdet skal behandles ud fra de forskellige transportmidler, der anvendes. Her ses der først og fremmest på luftfart, jernbanetransport og skibsfart, hvor der er sket store ændringer, især for at beskytte flypassagererne og for at værne om sikkerheden til søs.

3.7.3.1 Luftfart

3.7.3.1.1 I 2003 indledte Kommissionen en dialog med den civile luftfartssektor for at få udarbejdet en fælles holdning vedrørende anvendelsen af konkurrencepolitikken på de alliancer og fusioner, der var under gennemførelse i denne sektor. Samme år viste det sig nødvendigt at ændre forordning (EF) 1/2003 for at regulere lufttransporten mellem EU og tredjelande for at skabe et åbent luftfartsområde »Open Skies«, således der kunne gribes ind også over for alliancer mellem flyselskaber hjemmehørende i henholdsvis Europa og tredjelande, især USA. I denne periode undersøgte Kommissionen forskellige aftaler mellem virksomheder, hvoraf nogle viste sig at være uforenelige med konkurrencereglerne⁽²¹⁾, mens Kommissionen for andre aftalers vedkommende krævede indholdet eller aftalens varighed ændret.

3.7.3.1.2 I samme periode blev forordningen om passagerers rettigheder vedtaget⁽²²⁾.

3.7.3.2 Jernbanetransport

3.7.3.2.1 Forordning 1/2003 giver de nationale konkurrencemyndigheder ret til at anvende bestemmelserne om konkurrencebeskyttelse på jernbanesektoren. Hermed har myndighederne på såvel EU- som nationalt plan fået til opgave i samarbejde med GD for Transport og Energi at definere emner af fælles interesse.

⁽²⁰⁾ Se den udførlige gennemgang af foranstaltningerne i Kommissionens XXXIII. konkurrenceberetning — 2003, s. 41 ff.

⁽²¹⁾ Kommissionen nægtede at godkende aftalen mellem Air France og Alitalia i dens oprindelige form og opfordrede berørte tredjeparter til at fremsætte bemærkninger. Aftalen mellem British Airways og Iberia blev af Kommissionen begrænset til seks år.

⁽²²⁾ Forordning (EF) 261/2004 (EUT L 46 af 17.2.2004, s. 1).

3.7.3.2.2 Den første jernbanepakke af direktiver med henblik på liberalisering af sektoren skulle sikre fri bevægelighed i den grænseoverskridende godstrafik og skabe en referenceramme for adgang til såvel gods- som passagertrafik gennem fastlæggelse af ruter, takster osv.

3.7.3.2.3 Den anden pakke omfatter liberalisering af de nationale fragtmarkeder, såvel som liberalisering af det nationale og internationale marked for passagertransport.

3.7.3.2.4 Det overordnede mål er at opnå en fælles tilgang til anvendelsen af konkurrencereglerne på jernbanesektoren for at forhindre, at nationale myndigheder og Kommissionen træffer modstridende dispositioner.

3.7.3.3 Skibsfart

3.7.3.3.1 Skibsfarten er en af de sektorer, som har flest gruppefritagelser, især for linierederier og konsortier, der er omfattet af forordning (EF) 823/2000, som for tiden er under revision⁽²³⁾. Den vedrører anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, og giver konsortier og linierederier mulighed for at overskride den i forordningen fastsatte grænse, forudsat at de efter anmeldelse til Kommissionen for tilladelse hertil efter indsigelsesproceduren.

3.7.3.3.2 I praksis har nogle konsortier udnyttet disse procedurer til at føre en praksis, der ikke er taget højde for i gruppefritagelsen, såsom prisfastsættelse, hvilket har fået Kommissionen til at gribe ind⁽²⁴⁾ for at indskrænke aftalernes indhold. En lignende afgørelse har Retten i Første Instans⁽²⁵⁾ truffet vedrørende en aftale mellem søfartsselskaber om ikke at give deres kunder rabat på de offentliggjorte tariffer for tillæg og gebyrer.

3.8 Konsekvenserne for forbrugerne i de her behandlede liberaliserede sektorer

3.8.1 Liberaliseringen af ovennævnte sektorer er blevet gennemført på nationalt plan efter fremgangsmåder, som har haft en negativ indvirkning set i forhold til det indre marked. Dannelsen af oligopoler har berøvet forbrugerne en effektiv konkurrence, som kunne medvirke til at sænke priserne og fremme virksomhedernes konkurrenceevne. Kommissionen bør desuden undersøge, hvilke følger fusionerne i de liberaliserede sektorer har haft, især for forbrugerne.

⁽²³⁾ EUT C 233 af 30.9.2003, s. 8.

⁽²⁴⁾ Sag Wallenius/Wilhelmsen/Hyundai, 2002.

⁽²⁵⁾ Sag IV/34.018 (EFT L 268 af 20.10.2000, s. 1).

3.8.2 Generelt er der på grund af manglende gennemsigthed, høje og urimelige tariffer for erhvervs-kunder og private forbrugere samt vertikale virksomhedssammenslutninger ikke blevet etableret en effektiv konkurrence på de liberaliserede markeder. Tværtimod har betingelserne i forbrugerftalerne i mange tilfælde været i strid med reglerne om standardaftaler.

3.8.3 Problemet ligger i de instrumenter, som forbrugerne råder over for at gøre deres rettigheder gældende over for virksomhederne, først og fremmest gennem søgsmål i henhold til konkurrencereglerne, især traktatens artikel 81 og 82. De klager, der er indgivet til konkurrencemyndighederne, dvs. Kommissionen og de nationale myndigheder, stammer overvejende fra virksomheder, og EF-Domstolen har endnu ikke behandlet klager fra private.

3.8.4 Kommissionens grønbog om »Erstatningssøgsmål for overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler«⁽²⁶⁾ skal indkredse et instrument for forbrugerne, hvilket EØSU senere vil afgive udtalelse om.

4. Forbrugerbeskyttelse og konkurrencepolitik

4.1 Forbrugerne har naturligvis et specifikt sæt retsregler, hvor deres rettigheder og pligter er defineret⁽²⁷⁾. EF-traktatens artikel 153 fastsætter i stk. 2, at »forbrugerbeskyttelseshensyn inddrages ved udformningen og gennemførelsen af andre af Fællesskabets politikker og -aktiviteter«. Der er tale om en horisontal politik og som sådan bør den inddrage indholdet af alle de politikker, der berører forbrugerne. For konkurrencepolitikens vedkommende er der ingen tvivl om, at forbrugerne er en del af det marked, den er rettet imod, idet de repræsenterer efterspørgselssiden.

4.1.1 I dette afsnit ses der nærmere på, hvilke forbrugerrettigheder der berøres af konkurrencepolitikken og på hvilken måde, især hvad angår følgerne af overtrædelse af konkurrencereglerne på det indre marked. I denne forbindelse skal forbrugerne desuden betragtes som en part, der berøres af konkurrencepolitikken, så der kan tages hensyn til deres rettigheder, når Kommissionen griber ind i konkrete tilfælde for at fastlægge reglerne på markedet.

4.2 Økonomiske rettigheder

4.2.1 Begrebet økonomiske rettigheder på forbrugerområdet går ud på, at forbrugere eller brugere ikke må lide noget økonomisk tab, som hindrer dem i at benytte og nyde godt af de varer og tjenesteydelser, som de har erhvervet på de med den erhvervsdrivende aftalte betingelser. Det grundprincip, som

styrer hele dette område er god tro og rimelig balance, og enhver handling eller klausul, som strider herimod, vil kunne betragtes som urimelig eller skadelig for forbrugerens interesser.

4.2.2 Sammenhængen mellem politikken for beskyttelse af konkurrencen og forbrugernes frie valg har været et af de vigtigste mål med EU-lovgivningen, hvilket anerkendes i den tidligere artikel 85, stk. 3, og nuværende artikel 81 i EF-traktaten, som fastsætter, at hemmelige aftaler kun kan tillades, hvis de sikrer forbrugerne en andel af fordelene ved konkurrencebegrænsningen. Et typisk eksempel er geografisk opdeling af et område mellem konkurrenter for at dække hele markedet, skønt det i nogle områder ikke er rentabelt.

4.2.3 Overvågningen af markedet set ud fra et forbrugerbeskyttelsessynspunkt foregår ved at føre kontrol med mulige horisontale aftaler, såsom frivillige aftaler, prisaf-taler, indkøbscentraler, markedsopdeling osv., og vertikale aftaler, hvor der kan være tale om aftaler, som regulerer forbindelserne mellem producenter, importører osv. Det kontrolleres også, om der sker misbrug af en dominerende stilling gennem praksisser, der vanskeliggør eller forhindrer konkurrenters adgang til markedet, såvel som fastsættelse af for høje eller for lave priser, hvorved konkurrenter udelukkes, eller særlig fordelagtig behandling af visse kunder frem for andre.

4.2.4 Kommissionen fremlægger hvert år i den årlige beretning et stort antal afgørelser om tilfælde af samordnet praksis og misbrug af dominerende stilling samt nogle af EF-Domstolens domme, som i mange tilfælde eksemplificerer ændringer i fortolkningen af reglerne eller som ligefrem gør lovændringer nødvendige.

4.2.5 I de seneste år har Kommissionen behandlet stadig færre sager hovedsageligt takket være de nationale konkurrencemyndigheders håndfaste indgriben på deres markeder, men især på grund af den endelige ophævelse af anmeldelsesordningen. Inden for GD Konkurrence blev der truffet formel afgørelse i 24 sager, dvs. ganske få sammenlignet med området fusionskontrol, hvor der blev truffet 231 formelle afgørelser⁽²⁸⁾ efter ordningen i den ændrede forordning. Fremover vil der være færre sager, da kompetencen i de fleste af disse sager vil ligge hos de nationale konkurrencemyndigheder.

4.2.6 Flere af de behandlede sager berører forbrugerne direkte eller er af særlig interesse for dem. De individuelle afgørelser vedrører mobiltelefoni, radio- og tv-spredning og luftfart⁽²⁹⁾. De sektorspecifikke foranstaltninger vedrørte

⁽²⁶⁾ KOM(2005) 672 endelig af 19.12.2005.

⁽²⁷⁾ Se EØSU's udtalelse — INT/263 — AC 594/2006, ordfører: Jorge Pegado Liz.

⁽²⁸⁾ Se ovennævnte årsberetning for 2003, s. 191 ff.

⁽²⁹⁾ Se Boks 3 i årsberetningen for 2003, s. 29, om misbrug i telekommunikationssektoren; Boks 2 i årsberetningen for 2004, s. 28; tv-transmission og salg af sportsrettigheder i årsberetningen for 2004, s. 43.

transport, de liberale erhverv, distribution af motorkøretøjer og medierne ⁽³⁰⁾. I alle sager var der tale om påtvingelse af urimelige priser, hvor artikel 82 fandt anvendelse på grund af pris-misbrug ⁽³¹⁾.

4.3 Ret til information og deltagelse

4.3.1 Forbrugerpolitikens effektivitet bør baseres på inddragelse af forbrugerne i de politikker, der vedrører dem, og de må derfor nødvendigvis inddrages i alle de politikker, som de hidtil har været udelukket fra. Strategien for forbrugerpolitikken ⁽³²⁾ indeholdt blandt andet et mål om relevant inddragelse af forbrugerorganisationerne i EU's politikker. Faktisk blev der et år efter udnævnt en kontaktperson på forbrugerområdet i GD for Konkurrence.

4.3.2 Forbrugerorganisationerne har et forum, Forbrugerudvalget, som er den kanal, hvorigennem de kan bidrage til den specifikke forbrugerpolitik, men der er brug for yderligere initiativer, som kan give forbrugerne mulighed for at deltage på andre politikområder. Det gælder om at give forbrugerne mulighed for og kapacitet til at bidrage til EU's initiativer i alle faser af beslutningsprocessen. Der må skabes et minimum af forudsætninger for, at de kan deltage i de rådgivende organer, således som det i dag er tilfældet på landbrugsområdet og især i de nyligt oprettede organer på områderne transport, energi, telekommunikation og andre, der måtte blive oprettet senere.

4.3.3 På det område, vi her beskæftiger os med, findes der ingen formel kanal for inddragelse af forbrugerne. De bliver end ikke hørt om de emner, som i henhold til traktaten vedrører dem, såsom fritagelser vedrørende samordnet praksis (artikel 81, stk. 3) og misbrug i form af begrænsning af produktion, afsætning eller teknisk udvikling til skade for forbrugerne (artikel 82, litra b)). Derfor påhviler det GD for Konkurrence såvel som forbrugerorganisationerne at fastlægge mekanismer for deltagelse og høring vedrørende beslutninger af relevans for det indre marked gennem procedurer, der fastlægges i fællesskab som anført i hvidbogen om styreform i EU ⁽³³⁾.

4.3.4 Et lignende ansvar bør GD for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse påtage sig ved, at den permanente rådgivende forbrugergruppe inddrages i konkurrencesager, som indvirker på forbrugernes rettigheder.

4.3.5 Forbrugernes ret til information på konkurrenceområdet er blevet styrket gennem udnævnelsen af kontaktpersonen på forbrugerområdet. De europæiske forbrugerorganisationer

bliver regelmæssigt informeret og de nationale organisationer og individuelle forbrugere har adgang til en Internetside ⁽³⁴⁾, som også indeholder en klageformular ⁽³⁵⁾, der kan anvendes til at kræve erstatning for virksomheders overtrædelser af konkurrencereglerne.

5. Organisationer

For at forbrugerne effektivt kan udøve deres ret til information og deltagelse, må man efter EØSU's mening på den ene side sikre, at de er retmæssigt repræsenteret af forbrugerorganisationer, og på den anden side fastlægge et organ, der kan kanalisere denne deltagelse, som anført i de følgende punkter.

5.1 Forbrugerorganisationer

5.1.1 Forbrugerorganisationerne er underlagt nationale bestemmelser, som kræver nogle minimumskrav for deres anerkendelse og legitimering opfyldt. Dermed er de legitimeret til at gøre forbrugernes rettigheder gældende, hvis disse krænkes af en ulovlig praksis.

5.1.2 På europæisk plan er de organisationer, som er registreret i GD for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse, fuldt anerkendt, og det er dem, som bliver informeret og hørt, samtidig med at de inddrages i alle spørgsmål, der anses for at henhøre under deres kompetence.

5.1.3 I udøvelsen af denne noget begrænsede legitimitet i forbindelse med konkurrencespørgsmål, kan der ligge det problem, at der er tale om krænkelse af konkrete forbrugerrettigheder, som er geografisk og emnemæssigt begrænset. Det er nødvendigt indgående at diskutere begrebet legitimering for at kunne tage initiativer på dette område.

5.2 Det Europæiske konkurrencenet

5.2.1 Forordning 1/2003 EF ⁽³⁶⁾ og den såkaldte moderniseringspakke fastlagde procedurerne for samarbejdet mellem Kommissionen og konkurrencemyndighederne inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk ⁽³⁷⁾. Dette netværk begyndte at fungere i 2003 via en arbejdsgruppe, som undersøgte de generelle spørgsmål såsom dets funktionsmåde og ordningen for kommunikationen inden for netværket. I dag fungerer det i fuld udstrækning og består af 14 undergrupper, som beskæftiger sig med sektorielles problemer ⁽³⁸⁾.

⁽³⁴⁾ Internetside:

http://europa.eu.int/comm/consumers/redress/compl/index_en.htm.

⁽³⁵⁾ Vedlægges som bilag.

⁽³⁶⁾ Rådets forordning (EF) af 16.12.2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, senere ændret ved forordning nr. 411/2004 (EUT L 68 af 6.3.2004, s. 1).

⁽³⁷⁾ Kommissionens meddelelse om samarbejdet inden for Konkurrencenetværket (EUT C 101 af 27.4.2004).

⁽³⁸⁾ I 2004 behandlede det 298 sager, hvoraf 99 blev forelagt af Kommissionen og 199 af de nationale konkurrencemyndigheder.

⁽³⁰⁾ Se årsberetningen for 2004, transport, s. 52; de liberale erhverv, årsberetningen for 2003, s. 60; distribution af motorkøretøjer, årsberetningen for 2004, s. 44.

⁽³¹⁾ Sagen British Telecommunications, EUT L 360, var særlig bemærkelsesværdig, da der var tale om et statsmonopol.

⁽³²⁾ Kommissionens meddelelse om »Strategi for forbrugerpolitikken 2002-2006«. KOM (2002) 208 endelig.

⁽³³⁾ KOM (2001) 248 endelig.

5.2.2 Forordning 1/2003 giver Konkurrencenetværket midler til at yde gensidig bistand og handle efter den kompetente myndigheds instruktioner og mere generelt til at indhente al den information, der er nødvendig for at afgøre sagerne. Det foretager også inspektioner på anmodning af de nationale myndigheder, og resultaterne heraf videregives efter den fastlagte procedure, så de er tilgængelige for alle parter.

5.2.3 Af stor betydning er Konkurrencenetværkets rolle i bødefritagelsesprogrammet. Medlemsstaterne har underskrevet en erklæring, hvori de forpligter sig til at følge de regler, der fastlægges i den nævnte meddelelse. Netværket fungerer dermed som et praktisk instrument for de nationale domstole, der dømmer i konkurrencesager, samtidig med at domstolene sørger for at ajourføre EF-Domstolens retspraksis ⁽³⁹⁾.

5.2.4 Den kommunikation, der skal være mellem Konkurrencenetværket, konkurrencemyndighederne og domstolene, gør det muligt at få kendskab til henvendelser vedrørende aftaler og misbrug af dominerende stilling og den procedure, der finder anvendelse. På denne måde kan der hurtigere end før træffes afgørelse om, hvilken myndighed der skal tage sig af sagen.

5.2.5 Konkurrencenetværket kan også medvirke til at opspore overtrædelser, således at man på et tidligt stadium kan afværge negative følger for konkurrenter og forbrugere. En vigtig funktion er indsatsen i gruppefritagelsesprocedurerne, hvor det bør vurderes, om resultatet er gunstigt for forbrugerne og om der i aftalen skal henvises til de forventede konkrete fordele for forbrugerne.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁹⁾ Kommissionens meddelelse om samarbejdet mellem Kommissionen og domstolene i EU's medlemsstater om anvendelse af EF-traktatens artikel 81 og 82 (EUT C 101 af 27.4.2004, s. 54).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Mere forskning og innovation — investering i vækst og beskæftigelse: En fælles tilgang

KOM(2005) 488 endelig

(2006/C 309/02)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 12. oktober 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Lucia Fusco til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 152 stemmer for og 3 hverken for eller imod:

1. Baggrund for og resumé af Kommissionens meddelelse

1.1 I Kommissionens meddelelse fremlægges **en fælles tilgang** ⁽¹⁾ til forskning og innovation inden for rammerne af gennemførelsen af Lissabon-programmet, som blev besluttet på Det Europæiske Råds samling i Lissabon i marts 2000 med det formål inden 2010 at gøre EU til »den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed«. Det Europæiske Råd gav ved samme lejlighed sin støtte til Kommissionens forslag i meddelelsen »Mod et europæisk forskningsrum« ⁽²⁾.

1.2 I en resolution vedtaget på samlingen i Barcelona i marts 2002 opstillede Det Europæiske Råd som målsætning gradvis at øge investeringer til forskning og innovation i EU til 3 % inden 2010 samt at øge den private finansierings andel til 2/3. Men Det Europæiske Råd efterlyste på samlingen i Bruxelles i marts 2003 konkret handling.

1.3 I sin meddelelse fra 30 april 2003 »Investering i forskning: en handlingsplan for Europa« konkretiserer Kommissionen de aktioner på nationalt og europæisk niveau, som den havde peget på som nødvendige i sin meddelelse fra september 2002 »Mere forskning i Europa — Mod 3 % af BNP« ⁽³⁾. De første officielle tal vedrørende forskning og udvikling viste, at udgifterne til forskning og udvikling var så godt som stagneret på 1,93 % af EU-25's BNP. Kun Finland og Sverige havde nået målet.

1.4 Det Europæiske Råd genlancerede behandlingen af den reviderede Lissabon-strategi i marts 2005. ⁽⁴⁾ Det fælles politiske ønske blev bekræftet i oktober 2005 på det uformelle

møde for EU's stats- og regeringschefer på Hampton Court Palace som svar på et presserende behov for bedre konkurrenceevne i en verden med global konkurrence.

1.5 Som første led i tilpasningen til den reviderede Lissabon-strategi udsendte Kommissionen sit initiativ for det europæiske informationsamfund i 2010 ⁽⁵⁾, som pålægger medlemsstaterne at opstille prioriteringer for informationsamfundet i de nationale reformprogrammer inden medio oktober 2005 med henblik på at bidrage til målsætningerne i meddelelsen om i2010.

1.6 De foreslåede aktioner begrundes med kontrasten mellem situationen i og uden for EU: på den ene side hård international konkurrence, og på den anden de nationale markeders opsplitning og manglende fleksibilitet over for behovet for opbygningen af et fælles europæisk rum og højt kvalificerede arbejdstagers mobilitet. Kommissionen erkender at have begrænset kompetence på området og stræber da også først og fremmest efter at påtage sig rollen som *katalysator*.

1.7 Kommissionen ønsker at styrke båndene mellem forskning og innovation dels gennem en **forskningspolitik**, der fokuserer på at afdække og anvende ny viden og at opstille rammer for forskningen, dels gennem en **innovationspolitik**, der er koncentreret om at omsætte ny viden i økonomiske værdier og kommerciel succes. I indsatsen for en bedre regulering vil enhver foranstaltning med indvirkning på konkurrenceevnen blive underkastet en **konsekvensanalyse**.

1.8 I analysen, som er offentliggjort samtidig med meddelelsen, overvejes tre politiske valgmuligheder, og det er den sidste, der vælges ⁽⁶⁾:

- intet at foretage sig,
- en integreret politik,
- en fælles tilgang.

⁽¹⁾ SEK(2005) 1289, bilag til KOM(2005) 488 endelig; Konsekvensanalyse, hvor Kommissionen har valgt den tredje valgmulig, nemlig en fælles tilgang.

⁽²⁾ EUT C 204 af 18.7.2000.

⁽³⁾ KOM(2002) 499 endelig.

⁽⁴⁾ »Vækst og beskæftigelse — en fælles opgave. Et nyt afsæt for Lissabon-strategien«, KOM(2005) 24 endelig af 2.2.2005, og »En fælles indsats for vækst og beskæftigelse: Fællesskabets Lissabon-program«, KOM(2005) 330 endelig af 20.7.2005.

⁽⁵⁾ KOM(2005) 229 endelig og SEK(2005) 717 af 1. juni 2005 »i2010: Et europæisk informationsamfund som middel til vækst og beskæftigelse«. Målet er at fremme vækst og beskæftigelse i IKT-virksomheder og medierne. Fokus er lagt på denne økonomiske sektor i EU, fordi den tegner sig for en fjerdedel af væksten i EU's BNP og 40 % af produktivitetsstigningen. Sapir-rapporten »Dagsordenen for et EU i vækst: Et effektivt økonomisk system i EU«, 2003, ss. 136, 143, 157 og 163. Rapport fra en uafhængig studiegruppe på højt niveau nedsat på initiativ af Kommissionens formand.

⁽⁶⁾ Konsekvensanalyse, SEK(2005) 1289.

1.9 Handlingsplanen, som foreslås i Kommissionens meddelelse, er delt i fire dele:

- en central placering for forskning og innovation i EU-politikkerne;
- en central placering for forskning og innovation EU's støtteaktiviteter;
- en central placering for forskning og innovation i erhvervslivet;
- bedre forsknings- og innovationspolitikker.

1.10 19 aktioner placeres inden for 3 hovedområder: offentlig politik og regulering, finansiering og beskatning (7) og de private aktørers rolle (8).

1.11 Meddelelsen følger det samme spor som meddelelsen fra 2003. Det eneste nye fra Kommissionen er, at de nationale reformprogrammer nu udtrykkeligt skal omfatte forskning og innovation. De nationale reformprogrammer vil blive understøttet gennem EU-finansiering til aktiviteter af europæisk interesse, rådgivning, der sigter mod samordnet politikudvikling, og forummer, der gør det lettere at lære af hinanden, i alle regioner, hvor grænseoverskridende samarbejde indebærer en merværdi. Forsknings- og udviklingstiltag anerkendes i stabilitetspagten, hvor udgifter til dette formål tillades ud over 3 %-underskuddet.

1.12 EØSU tager desuden hensyn til Esko Aho-rapporten, selv om den falder uden for høringsanmodningen, ved at gøre opmærksom på, at Kommissionen i punkt 3.1. »Investering i viden og innovation« i meddelelsen til Det Europæiske Råd, forårstopmødet 2006 ikke refererer til KOM(2005) 488 endelig, men derimod til Esko Aho-rapporten. EØSU beklager, at Kommissionen hverken har anmodet om en høringsudtalelse eller en forudgående vurdering af denne rapport, og inddrager derfor rapporten i nærværende behandling af emnet.

1.13 På Hampton Court Palace nedsatte man i oktober 2005 en gruppe bestående af fire personer. Esko Aho fik rollen som koordinator. Den rapport, som gruppen i januar 2006 afleverede til Kommissionen med henblik på Det Europæiske Råds forårstopmøde 2006, indeholder anbefalinger vedrørende fremskyndet gennemførelse af nationale og europæiske initiativer til fordel for forskning og innovation. Rapporten er udarbejdet på grundlag af den her behandlede meddelelse, men hælder mere til den anden politiske valgmulighed: en integreret politik (jf. SEK(2005)1289). I marts 2006 blev rapporten forelagt Rådet (konkurrenceevne) og Det Europæiske Råd i Bruxelles. Det Europæiske Råd fremhævede Esko Aho-rapportens betydning og bad Kommissionen evaluere rapporten inden september 2006 (9).

(7) Mobilisering af offentlige og private ressourcer; skattefordele; de europæiske strukturfonde; SMV'ers adgang til finansiering.

(8) Partnerskaber mellem universiteter og erhvervslivet, klynger og net, proaktive erhvervsstøttetjenester og innovative tjenester.

(9) Formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Bruxelles den 23.-24. marts 2006.

2. Generelle bemærkninger

2.1 EØSU har med tilfredshed modtaget meddelelsen, der tager udgangspunkt i *partnerskabet for vækst og beskæftigelse*, idet den søger at dække hele spektret af forskning og innovation, herunder innovation på andre områder end det teknologiske. I meddelelsen skildres aktioner, der går ud over de 3 % fastsat i Barcelona (10), samt i generelle vendinger de forpligtelser, som Fællesskabet har indgået. Igangværende og kommende støtteforanstaltninger for forskning og innovation beskrives indgående (11).

2.2 Som det fremgår af meddelelsen, vokser den internationale konkurrence om at tiltrække investeringer til forskning og udvikling konstant, ikke mindst i vækstlande som Kina, Indien og Brasilien. »Forskellen mellem EU og USA, når det gælder investering i forskning, er allerede på over 120 milliarder euro om året, og den vokser hurtigt« (12). Desuden er konkurrencen så hård for Europa, at ingen medlemsstat kan opnå succes udelukkende på egen hånd. Synergi på tværs af landegrænserne er den eneste måde, hvorpå man kan fremme forskning og innovation og udnytte dem til vækst og beskæftigelse. Derudover er det nødvendigt med en forsknings- og innovationsindsats for at gøre EU's økonomi mere bæredygtig og finde frem til løsninger for økonomisk vækst, social udvikling og miljøbeskyttelse.

2.3 Med handlingsplanen er et flertal af medlemsstaterne begyndt at indføre nationale foranstaltninger til fremme af forskning og udvikling i den private sektor og at sætte sig som mål at bringe forskningsinvesteringerne op på 2,6 % af BNP inden 2010. Her har skatteincitamenter særlig stor betydning (13). Forskningsintensiteten synes imidlertid at være mere eller mindre stagnerende i EU, og dette gælder også den private sektor. Situationen er foruroligende.

2.4 Begrundelsen for aktionerne åbner en debat om produktivitetssammenligninger mellem EU's medlemsstater og tredjelande.

2.4.1 For det første kan produktivitet defineres på flere forskellige måder (forholdet mellem antal producerede varer eller tjenester og det anvendte antal enheder af en produktionsfaktor). Den mest benyttede målestok er en enkeltfaktor, nemlig arbejdskraft. Som indikator anvendes timeproduktion per arbejdstager i den industrielle sektor, som er let at fastsætte, men kun delvis dækkende. Kapitalen opfattes som en eksogen variabel i produktionsprocessen.

(10) INI/2006/2005: 12.10.2005, ifølge Europa-Parlamentets analyse af KOM(2005) 488 endelig. Af Europa-Parlamentet.

(11) SEK(2005) 1253, bilag til KOM(2005) 488 endelig, Steps for implementation.

(12) KOM(2003) 226 endelig, pkt. 2.

(13) Otte medlemsstater har allerede indført skattefordele, som ligger bag 13 % af de direkte investeringer i forskning i de pågældende lande.

2.4.2 For det andet bør man ikke generalisere, når man sammenligner Europa og USA, men skelne mellem vigtige forskelle inden for de enkelte sektorer og mellem medlemsstater – ja, selv internt i et land som USA. Der er sektorer og lande i Europa som er konkurrencedygtige og som har en betydelig vækst i deres produktivitet. For EU som helhed synes beregningen af udgifterne per arbejdskraften i fremstillingssektoren ifølge O'Mahony et van Ark (2003) at vise, at EU er konkurrencedygtig i forhold til USA i andre sektorer end højteknologi. Det er dog de lave lønninger i tredjelande, ikke USA, som er den vigtigste kilde til konkurrence i de traditionelle industrier og som lægger et vanskeligt pres på EU. Dosi, Llerena og Labini (2005) ser mere kritisk på situationen. De mener ikke, at en europæisk industripolitik skal behandles som et tabu-emne.

2.4.3 For det tredje er *den samlede faktorproduktivitet* den bedste målestok, idet den justerer BNP for forskelle i de anvendte input (Calderon, 2001) og muliggør en bedre sammenligning mellem lande. For at forklare forskelle i produktivitet mellem lande har man i empiriske studier klassificeret determinanter bag produktivetsforbedringer hos arbejdskraften og/eller totalfaktoren i tre grupper. Men i betragtning af landenes indbyrdes afhængighed, fastslår Calderon, at forskellene i totalfaktorproduktiviteten mellem landene skyldes den hastighed, hvormed teknologier spredes (gennem handel, direkte udenlandske investeringer eller migration) ⁽¹⁴⁾.

2.4.4 Da det er vigtigt at sikre en hurtig udbredelse, er innovative SMV uundværlige for udbredelsen, idet de skaber nye markeder. Af samme grund vil valget af strategiske prioriteringer for forskning og innovation kunne fremme en hurtigere udbredelse af viden.

2.4.5 Endelig er sikring af et kvalificeret personale og virksomhedernes lokalisering af investeringer vigtige parametre både for USA og for Europa, især i forhold til Kina, der mangler 75.000 højt kvalificerede arbejdstagere i at kunne overgå til en serviceøkonomi.

2.5 Når det er sagt, er der to overordnede synsvinkler, der præger de politiske valg. På den ene side er der presserende behov for organisatorisk innovation, som udgør en forudsætning for teknisk innovation (Lam 2005 og OECD 2005), hvilket også gælder for EU-institutionerne (Sachwald, Sapir et al. 2003, Esko Aho 2006); på den anden side er årsagen til, at virksomhederne ikke investerer tilstrækkeligt i forskning, udvikling og innovation i Europa, at der ikke eksisterer et innovationsvenligt marked, hvor man kan lancere nye produkter og tjenester (Esko Aho 2006). EØSU gør opmærksom på, at man ikke kommer uden om iværksætterlyst og risikovillighed.

2.6 At markedsimperfektioner kan være befordrende for innovation har været almindeligt kendt af forskerne siden Arrow (1962) og Dasputa og Stiglitz (1980). Kommissionens rammeprogrammer er hovedsagelig baseret på aktiv støtte på mikroniveau til forskning og udvikling i virksomhederne gennem en blanding af støtte til forskning og udvikling og fremme af samarbejde med henblik på at fjerne de mest demotiverende hindringer (lettere identifikation af samarbejdspartnere og fremme af en fælles dynamik, der bl.a. giver fordele i henseende til *market entry* og *downstreaming* såvel som stordriftsfordele). Disse initiativer er dog ikke tilstrækkelige til at kickstarte en ny bæredygtig innovationsdynamik i hele EU.

2.7 EØSU bifalder, at Kommissionen har lagt vægt på mesoniveauet, sektorniveauet og det grænseoverskridende samarbejde. Instrumenter som partnerskaber, net, klynger, agglomerater, forummer og dialoger viser, at ikke bare *linkages*, eksterne effekter og *spillovers* mellem virksomheder og organisationer, men også geografien spiller en vigtig rolle for fremme af innovation. Disse koordinationsformer vil lettere kunne identificere faktorer, der har indflydelse på investeringer i innovation, og flaskehalse.

2.8 Den foreslåede tilgang og de foreslåede aktioner er ikke ledsaget af budgetmæssige anvisninger, selv om der bliver brug for betydelige ressourcer og en betragtelig koordinationskapacitet, for at aktionerne kan lykkes. Endvidere minder Kommissionen på det eneste sted i meddelelsen til forårstopmødet 2006, hvor den her behandlede meddelelse omtales, om, at *lovgivningsforslag ikke bærer frugt, med mindre de stadfæstes af Rådet og Europa-Parlamentet. Hertil kommer, at én stor del af finansieringstiltagene er afhængige af den endelige ajourføring og gennemførelsen af de finansielle overslag for perioden 2007-2013. De foreslåede aktioner er således kun vejledende.*

2.9 EØSU opfordrer Kommissionen til snarest muligt at udsende budgetmæssige anvisninger og til at tilføje et klart system med en konkret frist for opfølgning og overvågning af meddelelsen, f.eks. 2008. EØSU finder det desuden nødvendigt med en rapport fra Kommissionen, der tager stilling til alle ekspertgruppernes rapporter med direkte relation til meddelelsen, samt en vurdering af anbefalingerne i disse. Retningslinjerne skal svare til den valgte option og de valgte tiltag. Endelig vil det for at afhjælpe den opsplitning, som findes i dag, være hensigtsmæssigt at sikre *mapping* (sammenfald) mellem de personer, der har ansvaret for koordineringen af de i KOM(2005) 488 foreslåede aktioner på alle niveauer, i regionerne, medlemsstaterne og EU-institutionerne. Kommissionen har udført et stor arbejde i forbindelse med landerapporterne (*trendcharts*), hvor de enkelte landes innovations- og forskningsinstitutioner beskrives — et arbejde, som kan lægges til grund for den omtalte *mapping*. Det kunne også være relevant at se på erfaringerne med anvendelsen af *virtual agencies* inden for forskning og innovation i USA.

⁽¹⁴⁾ Ibidem, Calderon 2001, side 19.

2.10 EØSU gør desuden opmærksom på, at hovedbegreberne (forskning, innovation, viden og teknologi) ikke defineres i meddelelsen. Kommissionen har derfor støttet fælles europæisk forskning med henblik på definitioner. Eurostat og OECD har defineret innovation. Det seneste *European Innovation Scoreboard* vedrørende forholdet mellem input og output inden for innovation, opererer med begrebet *innovation efficiency* og betragter forskning og udvikling som innovationsinput. Hertil kommer, at der må skelnes bedre mellem aktioner til fordel for forskning og innovation som sådan og politikker til fremme af gunstige vilkår for innovation (f.eks. uddannelse, modtagelse og optræning af mobile menneskelige ressourcer, støtte til SMV'er og ugunstigt stillede regioner i forbindelse med udbredelse af IKT, hvor omkostningerne er væsentligt højere end for andre aktører). Med andre ord mellem innovation forstået som nye produkter og tjenester på markedet og innovation som proces. Det første er en nødvendig forudsætning, men ikke tilstrækkeligt for en dynamisk intern vækst.

2.11 EØSU følger dette område meget aktivt og har afgivet flere udtalelser om det i meddelelsen KOM(2005) 488 omhandlede emne i bredere forstand. Af mangel på plads skal EØSU kun ganske kort minde om sine tidligere udtalelser, herunder ikke mindst udtalelsen CESE 595/2000 om det europæiske forskningsrum, hvor alle temaerne i KOM(2005) 488 anslås — især i punkt 7. Forskning og teknisk innovation og punkt 8. Personaleudveksling mellem forskningscentre og industrien.

2.12 Udtalelsen CESE 724/2001 om videnskab, samfund og borgere i Europa fremhævede grundforskningens betydning for de fleste store opdagelser. EØSU' udtalelse om Europa og grundforskningen⁽¹⁵⁾ og forholdet mellem denne og den applicerede forskning betoner spørgsmålet om patenter i punkt 2.5, hvor udvalget påpeger, at der er presserende behov for en europæisk patentordning, der ligesom i USA opererer med en henstandsperiode fra den videnskabelige offentliggørelse af en opdagelse til patenteringen af anvendelsen af en sådan opdagelse. EF-patentet bør kunne opnås hurtigt og billigt. EØSU beklager, at det er blevet forsinket af sproglige grunde.

2.13 EØSU's udtalelse om forskere i det europæiske forskningsrum støtter det europæiske charter for forskere⁽¹⁶⁾, er enig i, at kontakt mellem den akademiske verden og erhvervslivet er absolut nødvendig, og foreslår en bedre anvendelse af eksperter med mange års erfaring kombineret med kompatibilitet og anerkendelse af flere elementer med hensyn til social sikring og boliganvisning (punkt 5.4) samt bevarelse af familiens enhed

(punkt 5.5.5). Udtalelsen om videnskab og teknologi⁽¹⁷⁾, og udtalelsen om det 7. rammeprogram for forskning⁽¹⁸⁾, hvor EØSU fokuserer på dette programs store betydning, finansieringen, opdelingen i underprogrammer og de 9 forskningsområder, som EØSU har afgivet særskilte udtalelser om⁽¹⁹⁾.

2.14 I sin udtalelse om konkurrenceevne og innovation (2007-2013)⁽²⁰⁾ påpeger EØSU vigtigheden af, at SMV'er og arbejdsmarkedets parter deltager i innovationsbestrebelse⁽²¹⁾. De bør inddrages tæt, for at innovationsprocessen kan få succes. En udtalelse under udarbejdelse om politiske rammer til styrkelse af fremstillingsindustrien i EU, hilser den sektorale indfaldsvinkel velkommen, men erindrer samtidig om, at koordineringen kræver ressourcer (der er ikke noget budget), og udtrykker håb om, at arbejdstagernes kvalifikationer, som et tema, der angår alle sektorer, vies særlig opmærksomhed. Det er meget vigtigt med en mere integreret industripolitisk strategi, eftersom »denne industri beskæftiger mere end 34 millioner mennesker og tegner sig for over 80 % af den private sektors F&U-udgifter i EU«.

3. Særlige bemærkninger

3.1 EØSU bifalder navnlig Kommissionens bestræbelser på at etablere et konkurrencedygtigt europæisk system for intellektuel ejendomsret og Kommissionens arbejde vedrørende regler for formidling af forskningsresultater (2007-2013). Det anbefaler, at man er særlig opmærksom på forvaltningen af innovationspatenter i forbindelse med de instrumenter, som er nævnt under punkt 2.7.

3.2 Et bedre system til udbredelse af viden er af vital betydning for konkurrenceevnen. Man bør være særlig opmærksom på initiativet *Innovation Relay Centres* og på Kommissionens idé med som led i programmet for konkurrenceevne og innovation at give SMV'er vouchers til konsulenttjenester i forbindelse med disses innovationsstrategi. Grænseoverskridende klynger vil lette udbredelsen, og deres betydning vil blive anerkendt i en kommende meddelelse om industriklynger i Europa. En database om klynger vil blive oprettet i 2006.

3.3 EØSU insisterer på den sociale dimension af innovation og af anvendelsen af menneskelig og social kapital til forskning og innovation, og håber, at den næste udgave af OECD's og Eurostats Oslo-manual også vil indeholde statistikker, som tager hensyn hertil, herunder indikatorer for kvalificeret menneskelig kapital og innovationsskabende lokaliteter som universiteter og andre uddannelsessteder og platforme, hvor industri, statsinstitutioner og universiteter arbejder sammen.

⁽¹⁷⁾ EUT C 157 af 26.6.2005.

⁽¹⁸⁾ EUT C 65 af 17.3.2006.

⁽¹⁹⁾ Nanoteknologi, bioteknologi, sundhed, informationsteknologi, energi (herunder fusionsenergi), rummet og sikkerhed.

⁽²⁰⁾ EUT C 65 af 17.3.2006.

⁽²¹⁾ »98 % af virksomhederne i Europa er små og mellemstore virksomheder (SMV), og de tegner sig for 55 % af arbejdspladserne i den private sektor. SMV'erne har et betydeligt innovationspotentiale med hensyn til produktionsprocesser og produkter samt tjenesteydelser«.

⁽¹⁵⁾ EUT C 110 af 30.4.2004.

⁽¹⁶⁾ EUT C 110 af 30.4.2004.

3.4 Med hensyn til statsstøtte, som kan sætte skub i virksomhedernes forskningsinvesteringer, glæder EØSU sig over den opmærksomhed, som vies SMV'erne, og anmoder Kommissionen om at betragte jobskabelse som en investering i forskning og innovation, så længe stillinger er specielt øremærket til disse formål. EØSU understreger ligeledes nødvendigheden af at fremhjælpe etableringen af innovative SMV'er, bl.a. ved hjælp af risikokapital. I den forbindelse bør også Den Europæiske Investeringsfond inddrages.

3.5 En vigtig innovationsfaktor — i betragtning af den i punkt 2.4.5 nævnte globale konkurrence — er adgangen til menneskelige ressourcer med up to date-viden på alle niveauer. Meddelelsen fokuserer på forskningsressourcerne. Men man skal også være opmærksom på den ikke-videnskabelige faglige arbejdskraft. Desuden bør der ske en afstemning af udbud og efterspørgsel på kvalifikationer og specifik viden efter sektorerne behov. Med henblik på effektive og hurtige løsninger er det hensigtsmæssigt, at arbejdsmarkedets parter og alle andre relevante aktører inddrages. EØSU opfordrer Kommissionen til at tage hul på debatten om dette emne.

3.6 For samtidig at sikre mobiliteten må der gøres fremskridt med hensyn til de fælles europæiske kompetence-charts, der er nødvendige for de enkelte sektorer eller fag, uden at glemme uddannelsernes kvalitative side (værdier, lige muligheder). Eftersom Kommissionens generaldirektorater for beskæftigelse, uddannelse og kultur også beskæftiger sig med menneskelige ressourcer, ville det være nyttigt at integrere deres initiativer til fordel for forskning og innovation i den her behandlede meddelelse for at dække hele spektret.

3.7 EØSU tilskynder Kommissionen til at fremme forskning og innovation i alle sektorer: problemer med konkurrenceevnen findes ikke kun inden for højteknologi. Den strategiske forvaltning af ændringer som følge af en massiv overtagelse af nye teknologier i SMV'er vil kunne integreres i de foreslåede aktioner. Inddragelse af arbejdsmarkedets parter og andre vigtige aktører er meget vigtig i den forbindelse.

3.8 EØSU er enig med Esko Aho-rapporten i, at der ikke tages nok hensyn til virksomheder med over 250 medarbejdere, formentlig bl.a. fordi definitionen af SMV'er er for restriktiv i forhold til den tilsvarende definition i USA og Japan. EØSU finder økonomisk støtte til innovative SMV'er nødvendig for at etablere en europæisk innovationsøkonomi med social samhørighed. Det er ikke overraskende, at Paxis-regionen Emilia Romagna er en af de mest aktive, selv om andre innovationsindikatorer i Italien er mindre favorable. Tilsvarende bør

støttetjenester til virksomhederne være specialiserede for at passe til de forskellige former for SMV og deres særlige karakteristika (kooperativer, erhvervsdrivende foreninger m.m.).

3.9 EØSU så gerne, at Kommissionen redegjorde for aktioner til fordel for forskning og innovation, der involverer andre regioner i verden. Kommissionen anvender allerede en global indfaldsvinkel i sine TrendCharts og i adskillige andre initiativer. Efter meddelelse 346 af 25. juni 2001 om det europæiske forskningsrums internationale dimension, har INCO-delen af det 6. rammeprogram udtrykkeligt begunstiget deltagelse af tredjelande — et tiltag, der vil fortsætte under det 7. rammeprogram. Aktionerne vil kunne trækkes frem i et særligt afsnit. Storbyer og bymiljøer betydning for innovation bør ligeledes studeres nærmere.

3.10 EØSU opfordrer Kommissionen til at evaluere timingen med hensyn til teknologiske investeringer, liberalisering og omstrukturering, al den stund virksomhederne, især de største af dem, vil skulle overveje administrative ændringer samtidig med behovene for investeringer i forskning og innovation (f.eks. inden for energi, transport og netværksindustrier).

3.11 EØSU advarer i øvrigt om, at det kan blive nødvendigt at finde den rigtige balance mellem fremme af innovation gennem fælles *marketing* og *licensing* af nye produkter og tjenester for virksomheder på den ene side og konkurrencelovgivningen på den anden.

3.12 EØSU betragter innovation som et input til en konkurrencefyldt økonomi med social samhørighed og ikke som et endemål i sig selv. Velvidende, at dette er en stor udfordring, anmoder EØSU Kommissionen om at udarbejde statistik og støtte studier, der kan gøre det lettere at måle relationer mellem innovation, konkurrenceevne og social samhørighed, så den bliver i stand til at evaluere sine resultater på en klar og effektiv måde og at formidle disse resultater til de europæiske borgere på en overbevisende måde. Som allerede påpeget af andre: man skal være ambitiøs og satse på dristige teknologiske projekter med ægte social og politisk værdi (Dosi et al, 2005).

3.13 Endelig anmoder EØSU, der betragter innovation som et system, Kommissionen om at samordne sine tiltag med Den Europæiske Investeringsbank for at sikre synergier med dennes programmer, Den Europæiske Investeringsfond, det 7. rammeprogram for forskning og rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation, så innovation bliver et dynamisk og velstruktureret system.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lægemidler til avanceret terapi og om ændring af direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004«

KOM(2005) 567 endelig — 2005/0227 (COD)

(2006/C 309/03)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. januar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Adrien Bedossa** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 150 stemmer for og 1 stemme hverken for eller imod:

1. Resumé

1.1 Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lægemidler til avanceret terapi og om ændring af direktiv 2001/93/EF og forordning (EF) nr. 726/2004 må hilses velkommen.

1.2 I en tid, hvor der gøres stadig flere videnskabelige fremskridt, navnlig inden for bioteknologi, synes det hensigtsmæssigt at tilvejebringe klarhed, stringens og sagkundskab.

1.3 Dette forslag skal på en og samme tid gøre det muligt at skabe et sammenhængende hele af de avancerede terapier, råde bod på den nuværende mangel på regulering og supplere Det Europæiske Lægemiddelagenturs specifikke evaluering i disse nye discipliner. Det vil således være muligt:

— hurtigt at imødekomme patienternes krav og forventningerne hos de industrier, der berøres af forskningen og udviklingen inden for regenerativ medicin

— at sikre et højt sundhedsbeskyttelsesniveau for patienter i EU

— at sikre overordnet retssikkerhed, samtidig med at der på teknisk plan skabes plads til en god portion fleksibilitet, således at man kan holde trit med udviklingen inden for videnskab og teknologi.

1.4 For at tilgodese de helt særlige forhold, der gør sig gældende for lægemidler til avanceret terapi, er det nødvendigt med en udtømmende og solid retlig ramme, der kan anvendes i alle medlemsstater.

1.5 Valget er faldet på en forordning, da en sådan forekommer at være den mest velegnede retsakttype, navnlig fordi man i EU ikke kan løse de folkesundhedsmæssige problemer, der knytter sig til lægemidler til avanceret terapi, før der bliver fastlagt specifikke lovgivningsmæssige rammer.

1.6 Dette forslag til forordning indeholder nogle aspekter, som kan medføre gennemførelsesvanskeligheder som følge af den benyttede definition i forhold til forslaget til direktiv om medicinsk udstyr. I den endelige tekst bør der sørges for en belysning af mange spørgsmål, som kan give anledning til tvivl:

— hvad er formålet med disse nye regler, når lægemidler til avanceret terapi, genterapi og celleterapi allerede er reguleret gennem de specifikke lægemiddeldirektiver?

— navnlig de i artikel 2 litra b) omhandlede definitioner virker indviklede og har nærmere en sekundær funktion;

— det står ligeledes klart, at en national lægemiddellovgivning kan forhindre anvendelsen af en europæisk lovgivning;

— det ville i dette tilfælde være mere hensigtsmæssigt med en mere fleksibel tilgang og via gensidig anerkendelse;

— spørgsmålet om autologe produkter af ikke-industriell oprindelse i hospitalssektoren rejser også spørgsmålet om »border line«-produkter af anden oprindelse, som anvendes i EU.

2. Generelle bemærkninger

2.1 De enkelte artikler i forslaget til forordning giver anledning til en række bemærkninger, spørgsmål og henstillinger. Med hensyn til artikel 2 »Definitioner«⁽¹⁾:

2.2 Definitionerne af genetisk terapi og somatisk celleterapi volder generelt ikke problemer, eftersom tiden og erfaringerne har gjort det muligt at nå til enighed. Disse produkter klassificeres som lægemidler og reguleres allerede som sådan i EU.

2.2.1 Definitionen af et produkt fremstillet ud fra manipuleret væv synes at være mere kompleks. Det hedder i den nuværende version af art. 2, stk. 1, litra b) i første led, at et produkt fremstillet ud fra manipuleret væv »indeholder eller består af celler eller væv...« uden at specificere »som integreret del« og omfatter således, blandt de innovative lægemidler, også medicinsk udstyr, der indeholder og kan »have en virkning på« produkter fremstillet ud fra manipuleret væv, hvilket i høj grad vil svække det direktivforslag om medicinsk udstyr, som i øjeblikket er til debat.

⁽¹⁾ KOM(2005) 567 endelig.

2.2.2 Også andet led i art. 2, stk. 1, litra b), er formuleret på en sådan måde, at der kan opstå problemer med gennemførelsen, især ved overlappning af direktivet om medicinsk udstyr: da produkter fremstillet ud fra manipuleret væv henhører under bestemmelserne om lægemidler, bør man omtale deres primære funktion ved behandling eller forebyggelse af sygdomme eller ved ændring af fysiologiske funktioner, hvor de kan udøve en farmakologisk, immunologisk eller metabolisk virkning, og ikke kun nøjes med egenskaber, som kan »regenerere, reparere eller erstatte menneskeligt væv«, hvilke egenskaber også gælder for nogle typer medicinsk udstyr.

2.3 Selv om der er gjort en indsats for så vidt muligt at afgrænse definitionen af et »produkt fremstillet ud fra manipuleret væv«, fremstår forskellen i forhold til celleterapi (knoglemarvs- og stamcelletransplantater og transplantater af navlestrengsblod samt voksne og embryonale stamceller) ikke klart.

2.4 I et forsøg på at præcisere denne definition foreslår EØSU, at man henter inspiration fra eksempler på produkter, der på nuværende tidspunkt anses for at være fremstillet ud fra manipuleret væv. Dette kunne fremme forståelsen, navnlig fordi det er alment kendt, at netop embryonale stamceller giver anledning til debatter og kontroverser.

2.5 De etiske aspekter volder ikke længere problemer med undtagelse af de menneskelige embryonale stamceller (HESC).

2.6 Der har været størst uenighed omkring fremstillingsmetoden for stamceller. Navnlig fremstillingen af stamceller ved hjælp af nuklear celleoverførsel (også kaldet kloning) rejser nogle vigtige etiske spørgsmål, og man har indtil videre ikke formået at opnå nogen reel konsensus i EU. Ofte skyldes forbeholdene risikoen for reproduktiv kloning, ulovlig handel med oocyter og markedsføring af dele af den menneskelige krop.

2.7 Dette fordømmes allerede udtrykkeligt i den europæiske konvention om bioetik (Oviedo-konventionen fra 1998) og af den internationale bioetiske komité (UNESCO, 1997).

2.8 Som følge af den manglende konsensus mellem EU-medlemsstaterne er anvendelsen af humane embryonale stamceller underlagt national lovgivning.

2.9 De i betragtningerne ⁽²⁾ anførte præciseringer er således vigtige, da de tydeligvis tager hensyn til den faktiske debat og gør opmærksom på, at dette forslag til forordning om lægemidler til avanceret terapi på fællesskabsplan ikke bør »anfægte medlemsstaternes beslutninger om, hvorvidt de vil tillade anvendelse af særlige typer celler fra mennesker, f.eks. embryonale stamceller, eller dyr«.

2.10 Forslaget skal heller ikke »have indflydelse på anvendelsen af national lovgivning, der forbyder eller begrænser salg, levering eller anvendelse af lægemidler, der indeholder, består af eller er fremstillet ud fra sådanne celler«.

3. Særlige bemærkninger

3.1 Harmoniseringen af principperne i forhold til de øvrige moderne bioteknologiske lægemidler, der på nuværende tidspunkt er reguleret på fællesskabsplan, foregår ved en centraliseret godkendelsesprocedure, dvs. en enkelt videnskabelig evaluering af lægemidlets kvalitet, sikkerhed og virkning.

3.2 I modsætning til konventionelle lægemidler forudsætter disse lægemidler til avanceret terapi dog i sagens natur specifikke prækliniske og kliniske procedurer med særlig vægt på ekspertise samt planer for risikostyring og overvågning efter udstedelsen af markedsføringstilladelsen.

3.3 Det fremlagte forslag til forordning understreger med rette behovet for inden for Udvalget for Humanmedicinske Lægemidler (CHMP ⁽³⁾) at udvikle en specifik ekspertise i forbindelse med evalueringen af disse produkter og bl.a. at inddrage patientforeningerne i evalueringsgrupperne.

3.4 Forslaget om at nedsætte et udvalg for lægemidler til avanceret terapi (CAT ⁽⁴⁾), som Udvalget for Humanmedicinske Lægemidler under det Europæiske Lægemeddelagentur skal høre i forbindelse med vurderingen af data om lægemidler til avanceret terapi, inden det afgiver sin endelige videnskabelige udtalelse, er af afgørende betydning.

3.5 Med nedsættelsen af dette udvalg vil det faktisk blive muligt at samle de som bekendt få topekspertes, der i dag arbejder med lægemidler til avanceret terapi på fællesskabsplan, og udvalgte repræsentanter for de berørte parter.

3.6 Nedsættelsen af udvalget er helt på sin plads, da det hermed bliver muligt ikke alene at fastsætte videnskabelige procedurer, men også standarder for god klinisk praksis og god fremstillingspraksis, og man vil kunne følge deres evaluering frem til markedsføringsgodkendelsen, samt i perioden efter at godkendelsen er givet.

3.7 Det er vigtigt at betone princippet om, at »humane væv og celler i lægemidler til avanceret terapi principielt bør udtages ved frivillig og vederlagsfri donation«. På denne måde kan man forbedre sikkerhedsstandarderne for væv og celler og dermed undgå markedsføring af dele af den menneskelige krop. Herved beskyttes menneskers sundhed.

3.8 Det Europæiske Lægemeddelagenturs rådgivende rolle er anerkendt og vil få afgørende betydning på alle niveauer, det være sig vedrørende fremstilling af lægemidler til avanceret terapi, bedste fremstillingspraksis, reglerne for produktresuméer, etikettering og indlægssedler med oplysninger om særlige tekniske karakteristika, eller når det er nødvendigt at foretage en afgrænsning til andre områder (f.eks. kosmetiske produkter eller medicinsk udstyr) i takt med den videnskabelige udvikling.

⁽²⁾ KOM(2005) 567 endelig, 6. betragtning

⁽³⁾ CHMP: Committee for Medicinal Products for Human Use.

⁽⁴⁾ CAT: Committee for Advanced Therapies.

3.8.1 Det er blevet fremhævet, at de anvendte procedurer kan medføre øgede omkostninger, mens de nationale tilladelser er mere økonomiske, og at de rejser spørgsmålet om overgangsperioderne, som er længere i medlemsstaterne (5 år) end i EU (hvor de kun er 2 år). Denne politiske risiko for en decentraliseret national procedure kan hæmme adgangen til lægemidler til avanceret terapi. Nogle medlemsstater vil således have denne adgang, mens andre må undvære den.

3.9 Til slut skal nævnes det økonomiske aspekt af dette forslag ⁽⁹⁾. I den globale konkurrence inden for sundhedsindustrien er det vigtigt, at EU indtager sin rette plads i såvel det indre marked som uden for EU.

3.10 De økonomiske risikofaktorer, der er forbundet med usikkerheden og den hurtige videnskabelige udvikling, samt de høje omkostninger ved undersøgelser skaber store forsinkelser for større og længerevarende investeringer i lægemidler og navnlig lægemidler til avanceret terapi.

3.11 Desuden er det ofte små og mellemstore virksomheder, der udfører disse undersøgelser, som er nødvendige for at dokumentere kvaliteten af og den ikke-kliniske sikkerhed ved lægemidler til avanceret terapi; disse virksomheder har tit ingen forudgående erfaringer fra lægemiddelområdet (typisk er der tale om spin-off-virksomheder af bioteknologiske laboratorier eller producenter af medicinsk udstyr).

3.12 Forslaget om, at der med henblik på at støtte og tilskynde til gennemførelsen af disse undersøgelser bør indføres en »ordning, hvor agenturet vurderer og certificerer de data, der fremkommer, uafhængigt af om der ansøges om markedsføringstilladelse eller ej«, synes at være på sin plads.

3.12.1 Manipuleret væv gør det imidlertid muligt at fremstille produkter, som er udviklet af SMV'er samt af »start-up«- og »spin-off«-virksomheder, og altså ikke af lægemiddelindustrien. Dette giver anledning til følgende bemærkninger:

- hvilke områder skal denne forordning omfatte for at kunne finde anvendelse? Vil den ikke udløse omfattende debatter, selv om de anvendte teknologier er lovende?
- sammensætningen af CAT rejser også spørgsmålet om dets afhængighed af CHMP, til trods for at det er sammensat af en repræsentant pr. medlemsstat;
- det anvendte retsgrundlag er ikke særlig hensigtsmæssigt, da der er tale om ukonventionelle lægemidler, der medfører ændringer af andre tekster;
- det forsigtige forbehold over for anvendelsen af stamceller kan få de berørte lande til at nedlægge veto; ordlyden skal være »passende« for at undgå, at der opstår problemer i detaljerne.

3.13 Man bør støtte, ja endog fremme målet om at lette behandlingen af en eventuel senere ansøgning om markedsføringstilladelse, der er baseret på de samme data.

3.14 Man bør imidlertid være påpasselig og om nødvendigt tilpasse en sådan ordning for derved at tage hensyn til den hurtige udvikling inden for videnskabelige data (herunder dataenes gyldighedsperiode og vilkårene for deres registrering), permanent beskytte patienternes sundhed og mere generelt overholde de etiske regler.

3.15 Den bebudede rapport om »anvendelsen af denne forordning, når der er indhøstet erfaringer med den« kunne danne grundlaget for en debat i de berørte institutioner (navnlig Udvalget for Avancerede Terapier (CAT) og Udvalget for Humanmedicinske Lægemidler (CHMP)).

3.15.1 Underordningen af CAT i forhold til CHMP — CAT er en ny mekanisme bestående af sagkyndige, som er underlagt CHMP — besværliggør imidlertid i høj grad procedurerne og vil evt. kunne føre til unødvendige modsætningsforhold.

3.16 Mere generelt kunne denne rapport (kap. 8, artikel 25) ikke alene indeholde »omfattende oplysninger om de forskellige typer lægemidler til avanceret terapi, der er blevet godkendt i henhold til denne forordning«, men også oplysninger om og resultaterne af de i kap. 6 (artikel 17, 18 og 19) omtalte incitamenter: »Videnskabelig rådgivning«, »Videnskabelige anbefalinger vedrørende klassificering som lægemiddel til avanceret terapi« og »Certificering af kvalitetsdata og ikke-kliniske data«.

4. Konklusion

4.1 Samlet set er dette forslag til forordning relevant og nyttigt. Det gør det muligt at følge den videnskabelige udvikling samt fastsætte definitioner og betingelser for anvendelsen af lægemidler til avanceret terapi til fordel for patienterne.

4.1.1 Selv om der, set ud fra patienternes synsvinkel, kan knyttes store forhåbninger til disse nye teknologier, når det gælder om at mindske menneskelige lidelser, og imødekomme berettigede forventninger til navnlig anvendelsen af regenerativ medicin — skal dette forskningsarbejde overvåges ved hjælp af vigtige testmetoder, hvis protokoller skal give patienterne en absolut sikkerhed. I den forbindelse bør en af hovedmålsætningerne (pkt. 2.1 i begrundelsen) ud over at tilstræbe et højt sundhedsbeskyttelsesniveau være at garantere en medicinsk kvalitetssikring. Man må i den sammenhæng ikke glemme spørgsmålet om uanvendt affald, et ofte overset miljømæssigt aspekt.

4.2 Forordningen er frem for alt vigtig inden for genterapi og somatisk celleterapi. De forbehold, der er taget i forbindelse med såvel fastsættelsen af definitionerne som fremstillingen af produkter ud fra manipuleret væv, viser klart, at eftersom den etiske debat endnu ikke er afsluttet, og fordi der i bund og grund er tale om en bestemt humanistisk fortolkning, har det foreliggende forslag til forordning ikke til formål at sætte endeligt punktum for denne debat eller foregribe debatterne i de enkelte medlemsstater.

⁽⁹⁾ KOM(2005) 567 endelig, betragtning 23.

4.2.1 Forslaget til forordning danner forudsætningen for at kunne råde bod på den mangel på regulering, som findes i såvel forslaget til direktiv om medicinsk udstyr som i dette forslag. Det generelle princip om risikovurdering gælder for anvendelsesområdet for lægemidler til avanceret terapi og medicinsk udstyr. Der kan opstå usikkerhed i forbindelse med kombinerede lægemidler (dvs. medicinsk udstyr indeholdende manipulerede vævsbestanddele): i så fald er det nødvendigt at skabe garanti for lægemidlets sikkerhed og vurderingen bør også

omfatte effektiviteten ved brug af et innovativt lægemiddel i det specifikke medicinske udstyr.

4.3 EØSU går ind for dette forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lægemidler til avanceret terapi og om ændring af direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004, dog anføres der nogle kritiske punkter, som der bør findes en klar løsning på af hensyn til en korrekt gennemførelse af direktivet.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: En strategi til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer

KOM(2005) 535 endelig

(2006/C 309/04)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. december 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Bryan Cassidy** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 146 stemmer for og 6 hverken for eller imod:

1. EØSU's konklusion og henstillinger

1.1 Denne udtalelse er en høringsudtalelse udarbejdet på anmodning af Kommissionen og en opfølgning af dennes meddelelse fra marts 2005 om »Bedre regulering til gavn for vækst og beskæftigelse i Den Europæiske Union«⁽¹⁾.

1.2 Forenkling bør føre til lovrammer af høj kvalitet, der er lette at forstå og mere »brugervenlige«.

1.3 Forenkling vil øge respekten for EU-lovgivningen og derigennem styrke EU's legitimitet.

1.4 Udvalget mener, at medlemsstaterne har et stort ansvar for at sikre, at EU-foranstaltninger omsættes effektivt til national lovgivning og håndhæves. EØSU finder, at den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning⁽²⁾ udstyrer medlemsstaterne med en »adfærdskodeks« om bedre gennemførelse og anvendelse af EU-direktiver. Det vigtige er, at lovrammerne på

nationalt niveau er så indholdsmæssigt afbalancerede og samtidig så enkle som muligt for erhvervslivet, arbejdstagerne, forbrugerne og alle civilsamfundets aktører.

1.5 Udvalget ønsker, at arbejdsmarkedets organisationer skal tilknyttes udvalgsproceduren for forenkling af lovgivningen efter en tilsvarende model som SLIM-udvalgene, men på en mere systematisk måde og længere oppe i lovgivningsproceduren snarere end efterfølgende, som var tilfældet med SLIM-eksperimenterne.

1.6 Udvalget ser gerne mere samråd mellem Kommissionen og de berørte parter svarende til det forløb, som har resulteret i den meddelelse, der behandles her. Udvalget finder, at dette vil være et afgørende bidrag til den samregulering⁽³⁾, som omtales i meddelelsens afsnit 3d. Det beklager imidlertid, at der ikke er nogen henvisninger til »selvregulering«⁽⁴⁾, som EØSU i nogen tid har forlangt⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ KOM(2005) 97 af 16.3.2005.

⁽²⁾ EFT C 321, 31.12.2003.

⁽³⁾ EFT C 321, 31.12.2003.

⁽⁴⁾ EFT C 321, 31.12.2003.

⁽⁵⁾ Informationsrapport om »Samregulering og selvregulering i det indre marked — den nuværende situation«, CESE 1182/2004 fin, 11.01.2005, ordfører: Bruno Vever.

1.6.1 Udvalget ser i forbindelse med selvregulering dog også en fare for, at der ikke indføres nogen regler, som forpligter de handlende aktører, men at aktørerne indgår frivillige aftaler, som de selv kan vælge, om de vil overholde eller ej.

1.7 EF-Domstolen spiller en stadig større rolle i fortolkningen af EU's direktiver og har set sig nødsaget til at fortolke den til tider tvetydige formulering af de direktiver, som »samregulerings«-processen afføder. EF-Domstolen skal i stigende grad også vejlede nationale domstole, hvor der er tale om supplerende aktiviteter. Udvalget noterer EF-Domstolens hidtidige fremskridt, hvad angår uafgjorte sager vedrørende medlemsstaters manglende meddelelse, ukorrekte anvendelse og manglende overholdelse af EU-direktiver, hvor antallet af sager er faldet med 12 %.

1.8 Udvalget erkender, at Kommissionens meddelelse er vigtig for gennemførelsen af Lissabon-programmet, hvor fremskridtene har været sørgeligt langsomme, fordi medlemsstatsregeringerne ikke har villet leve op til de forpligtelser, de indgik i Lissabon.

1.9 EØSU bifalder især Kommissionens tilsagn om at gøre større brug af informationsteknologi og håber, at Kommissionen vil sikre, at eventuelle ordninger med henblik på at forbedre IT er forenelige med nationale ordninger (eller at nationale ordninger er forenelige med EU's!).

1.10 EØSU har altid støttet erklæringen fra de seks rådsformandskaber om »fremme af en lovgivningsreform i Europa« af 7. december 2004 ⁽⁶⁾ og håber, at kommende rådsformandskaber vil støtte samme erklæring ⁽⁷⁾.

1.11 EØSU er bekendt med Europa-Parlamentets betænkninger om god lovgivning og især Gargani-betænkningen om »En strategi til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer« ⁽⁸⁾.

1.12 Udvalget erkender, at den nuværende Kommission gør en målrettet anstrengelse for at bygge videre på sektorinitiativerne SLIM og BEST. Rammeforanstaltningen (februar 2003-december 2004) resulterede i screening af ca. 40 politikområder og Kommissionens vedtagelse af ca. 40 forenklingslovforslag. Indtil dags dato er der 9 forenklingsforslag i forbindelse med det program, som fortsat venter på at blive vedtaget.

1.13 Udvalget er klar over, at udvidelsen af EU til 25 medlemsstater også har øget lovgivningsbyrden på Kommissionens tjenestegrene og på administrationen i de nye medlemsstater.

⁽⁶⁾ En fælleserklæring af det irske, nederlandske, luxembourgske, britiske, østrigske og finske EU-rådsformandskab.

⁽⁷⁾ 2007: Tyskland fra januar til juni, Portugal fra juli til december, 2008: Slovenien fra januar til juni, Frankrig fra juli til december.

⁽⁸⁾ A6-0080/2006, vedtaget den 16.5.2006.

1.14 Forenkling og bedre lovgivning er supplerende aktiviteter, som berører Rådet og Parlamentet samt Kommissionen, og hvor det kan være nødvendigt at rådføre sig med EØSU og Regionsudvalget.

1.15 Udvalget gentager, som det ofte har tilkendegivet i tidligere udtalelser, at det er enigt i betydningen af at lette den lovgivningsmæssige og finansielle byrde på erhvervslivet, især SMV.

2. Indledning

2.1 Udvalget har gennem årene udarbejdet en række udtalelser om lovforenkling, begyndende med en anmodning fra Det Europæiske Råd i 1995, da der blev nedsat en arbejdsgruppe til at undersøge, hvordan EU-lovgivningen kan forenkles.

I denne række udtalelser har EØSU konkluderet, at

- Der bør være en dialog mellem EØSU og Regionsudvalget samt med de økonomiske og sociale råd i medlemsstaterne;
- Forenklingsprocessen har ikke brug for nye idéer; Hvad den behøver, er en effektiv implementering af de idéer, som allerede er blevet fremført af EU-institutionerne og Det Europæiske Råd i Lissabon;
- Lovgivningsforslagene vedrørte følgende kriterier:
  - Er bestemmelserne forståelige og brugervenlige?
  - Er bestemmelserne hensigtsmæssigt entydige?
  - Er bestemmelserne forenelige med gældende lovgivning?
  - er bestemmelsernes anvendelsesområde nødt til at være så bredt, som man har planlagt?
  - Er der tale om en realistisk tidsfrist for overholdelse og giver den erhvervslivet og andre interesserede parter mulighed for at tilpasse sig?
  - Hvilke evalueringsprocedurer er blevet indført for at sikre ensartet håndhævelse og evaluere effektivitet og omkostninger?
- Der er udstrakt støtte fra interesserede parter til idéen om mere selv- og medregulering;
- *man har ikke i tilstrækkeligt omfang udforsket mulighederne for knap så detaljerede og pedantiske regler, som åbner op for samregulering og selvregulering ⁽⁹⁾.*

2.2 Der er nødvendigt, at forenkling og bedre gennemførelse og håndhævelse ikke holdes adskilt. Noget tyder på, at den foreliggende kommissionsmeddelelse har taget hensyn til nogle af konklusionerne i tidligere EØSU-rapporter, idet den erkender,

⁽⁹⁾ Informationsrapport om »Samregulering og selvregulering i det indre marked — den nuværende situation«, CESE 1182/2004 fin, 11.01.2005, ordfører: Bruno Vever.

at »det ikke er første gang, at forenkling er på dagsordenen«. Rækken af kommissionsmeddelelser går tilbage til 1997, dvs. 2 år efter EØSU's første opfordring om forenkling.

3. Resumé af Kommissionens meddelelse

3.1 Meddelelsen erkender nødvendigheden af forenkling, ikke kun på europæisk, men også på nationalt plan, for at gøre det lettere og mere omkostningseffektivt for borgere og virksomheder.

3.2 Et vigtigt led i den nye forenklingstrategi på EU-niveau er en revision af fællesskabslovgivningen. Meddelelsen opstiller et ambitiøst 3-årigt rullende program, der skal løbe fra 2005 til 2008 og som er baseret på de interesserede parter praktiske erfaringer med en strategi, der er baseret på en løbende tilbundsående sektorevaluering.

3.3 Kommissionens strategi for forenkling bygger på fem instrumenter ⁽¹⁰⁾

- a) **ophævelse** — fjernelse af irrelevant eller forældet lovgivning;
- b) **kodificering**— konsolidering af en lov og alle ændringer hertil i et nyt instrument uden nogen ændring af indholdet;
- c) **omarbejdelse** — konsolidering som ovennævnte, men med visse ændringer af indholdet;
- d) **ændret lovgivningsmetode** — udpegning af en mere effektiv tilgang end den gældende, f.eks. ved at erstatte forordninger med direktiver;
- e) **stærkelse af brugen af informationsteknologi** ⁽¹¹⁾ — fremme af brugen af IT for at øge effektiviteten.

3.4 Kommissionen erkender i sin meddelelse, at den kun kan opfylde sit formål med støtte fra de andre EU-institutioner og frem for alt medlemsstaterne. Et vigtigt element vil være, at sidstnævnte indser nødvendigheden af, at EU-lovgivningen gennemføres på en måde, der ligger så tæt som muligt på de oprindelige direktiver, der blev vedtaget under den fælles beslutningsprocedure, og ikke med tilføjelser hertil (som »gold-plate«).

3.5 Meddelelsen tager hensyn til resultaterne af den omfattende høringsprocedure med medlemsstaterne og interesserede parter. Processen førte til følgende konklusion om EU's forslag:

- Klarere og lettere læselig lovgivning;
- Ajourføring og modernisering af de lovgivningsmæssige rammer;
- Reduktion af de administrative omkostninger;

⁽¹⁰⁾ Handlingsplan om »Bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer« (KOM(2002) 278 endelig) og »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Kodificering af gældende fællesskabsret« (KOM(2001) 645 endelig).

⁽¹¹⁾ Kommissionen foreslår at fremlægge et initiativ om e-forvaltning ved at lancere en handlingsplan for e-forvaltning i 2006.

- Stærkelse af konsekvensen i fællesskabsretten;
- Forbedring af fællesskabsrettens proportionalitet ⁽¹²⁾.

Sidstnævnte er formentlig det spørgsmål, der har størst betydning for de interesserede parter.

I meddelelsens bilag 2 opremser Kommissionen 222 foranstaltninger til forenkling. Kommissionens forenklingsprogram løber over perioden 2005-2008.

3.6 Det første direktiv om selskabsret (68/151/EØF) blev forenklet, opdateret og ajourført i 2003 for at maksimere potentialet for moderne informationsredskaber og -teknologier og øge gennemsigtigheden, hvad angår aktieselskaber. Det ændrede direktiv kan udmærkes tænkes inkluderet i en eventuel omarbejdning eller kodifikation. Der blev iværksat en offentlig høring i slutningen af sidste år for at indhente de interesserede parter synspunkter om sådanne muligheder.

4. Generelle bemærkninger

4.1 »Forenkling« må grundlæggende ikke misforstås som værende et middel til at opnå en afregulering »ad bagvejen«. Administrativ forenkling må ikke føre til en underminering eller udhuling af nuværende sociale standarder og især ikke af arbejdstager-, forbrugerbeskyttelses- og miljøbeskyttelsesstandarder.

4.2 Udvalget bifalder meddelelsen og er enig i Kommissionens påpegnings af, at en vellykket forenkling af lovrammerne i lige så høj grad afhænger af medlemsstaterne og deres lovgivningsorganer som af EU-institutionerne.

4.2.1 Det ville være nyttigt, hvis der, som tidligere foreslået i EØSU's udtalelser ⁽¹³⁾, kan udarbejdes en adfærdskodeks (jf. også bilag 1).

4.2.2 EØSU minder om, at et vellykket forenklingprogram ikke udelukkende afhænger af Kommissionens evne til at skabe resultater, men også af medlovgivernes kapacitet til inden for en rimelig tidsfrist at vedtage de forenklingforslag, der stilles af Kommissionen.

4.2.3 Det er værd at minde om, at det i paragraf 36 i den interinstitutionelle aftale om »bedre lovgivning« hedder: »Inden for seks måneder efter denne aftales ikrafttræden bør Europa-Parlamentet og Rådet, der som lovgivende myndighed skal vedtage de foreslåede forenklede retsakter endeligt, ændre deres arbejdsmetoder ved f.eks. at indføre ad hoc-strukturer, der specifikt tager sig af forenklingen af lovgivningen.«

4.3 Meddelelsen erkender, at forenklingens initiativ er vigtigt for de små og mellemstore virksomheder og forbrugerne. Dårligt udarbejdet EU-lovgivning eller national lovgivning skaber usikkerhed blandt forbrugerne om deres rettigheder og klagemuligheder.

⁽¹²⁾ Bestemmelserne bør stå i forhold til de mål, som skal opfyldes.

⁽¹³⁾ (EFT C 125 af 27.5.2002)
(EFT C 14 af 16.1.2001).

4.4 Udvalget bifalder også Kommissionens tilsagn om at ville forbedre proceduren for udarbejdelse af konsekvensanalyser, ikke kun i lyset af de byrder, erhvervslivet påføres, men også af hensyn til deres konsekvenser for forbrugerne, ugunstigt stillede grupper (f.eks. handicappede) og miljøet. I lyset af Lissabon-processens erklærede mål om at skabe »mere vækst og beskæftigelse« hilses konsekvensanalyser for arbejdstagerne samt for beskæftigelsen særdeles velkomne. Særlig positivt er forslaget om, at man bør anvende flere kvikskranker, og at der i visse direktiver henvises til »virtuel prøvning« eller »selvprøvning« vedrørende motorkøretøjer.

4.5 Det vil være nyttigt, hvis Kommissionen kan fremlægge en konsekvensanalyse som begrundelse for at trække forslag tilbage, ligesom den nu gør i forbindelse med nye forslag.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Det fremgår af meddelelsen, at proceduren med at tilpasse direktiver til teknologiske fremskridt (»udvalgsproceduren«) bør gøres mere gennemsigtig — som Europa-Parlamentet ofte har forlangt. Medlemsstaterne har imidlertid et ansvar på det punkt. Arbejdet i udvalgsproceduren udføres af »nationale eksperter«, og meget tyder på, at disse »eksperter« ikke tager hensyn til deres regeringers synspunkter under deres udvalgsarbejde (et eksempel herpå er fugledirektivet fra 1979, hvor de tekniske bilag blev tilføjet af »eksperterne« efter, at ministrene i Rådet havde godkendt selve direktivet).

5.2 Det bør fremhæves, at forenkling er vigtigt for forbrugerne, arbejdsmarkedets parter og andre »interesserede parter«. Modsætningsforhold mellem national gennemførelseslovgivning og de oprindelige EF-direktiver, som de er baseret på, er med til væsentligt at øge EU-domstolens arbejdsbyrde, hvis rolle er »fortolkning«, men som i stigende grad er nødt til at udfylde detaljer, som synes at være blevet overset, eller hvor Rådet enstemmigt har måttet opgive at udarbejde en tilfredsstillende tekst, f.eks. om beskatningsspørgsmål. Det er dog problematisk, når EF-domstolen i stadig større grad overtager rollen som politisk beslutningstager. Det findes der ikke noget klart politisk grundlag for, og det overskrider også dens mandat. Domstolen træffer således afgørelser, som egentlig burde træffes af folkevalgte instanser.

5.3 EØSU anerkender, at Kommissionen selv har ydet en indsats, og der har været flere hundrede ophævelser og forældelseserklæringer, som burde have været med til væsentligt at reducere fællesskabsrettens omfang, men ikke nødvendigvis har lettet byrden for erhvervslivet, arbejdstagerne, forbrugerne og andre »interesserede parter«. Udvalget er klar over, at der fortsat er områder, hvor der kræves mere lovgivning på EU-niveau for at forsvare miljøet og arbejdstagernes, forbrugernes og ugunstigt stillede gruppers (f.eks. handicappedes og andre mindretals) rettigheder og sikre, at de alle kan få fuld gavn af det indre markeds fordele.

5.3.1 På den anden side er ajourføring det hidtil mest anvendte system. Selv om det giver mulighed for at indføre de fornødne ændringer, så lovgivningen kan ajourføres, opfyldes målet om forenkling ikke altid. Tværtimod bliver foranstaltninger somme tider lagt ovenpå, så gamle og nye forordninger eksisterer side om side i visse medlemsstater, hvilket kan skabe forvirring hos de interesserede parter. De håndhævende myndigheder i medlemsstaterne kan være i tvivl om, hvorvidt de handler i overensstemmelse med deres lovgivende institutioner.

5.3.2 Forenklingselementerne i alle det rullende programs forenklingforslag bør forklares tydeligt i den modsvarende begrundelse og evt. i den ledsagende konsekvensanalyse. Kommissionens tjenestegrene bør omhyggeligt overvåge behandlingen af disse forslag i den interinstitutionelle beslutningsprocedure, så man sikrer, at forenklingens dimensioner som krævet bevares i de interinstitutionelle aftaler (om kodificering⁽¹⁴⁾, omarbejdelse⁽¹⁵⁾ og bedre lovgivning⁽¹⁶⁾).

5.4 Udvalget henleder atter opmærksomheden på sin lange række af udtalelser om behovet for bedre lovgivning og forenkling, især sin seneste udtalelse om »Bedre lovgivning«⁽¹⁷⁾, som er svar på en anmodning fra det britiske EU-formandskab om en sonderende udtalelse.

5.5 Udvalget gentager sit hyppigt tilkendegivne ønske om, at processen hen imod bedre lovgivning og forenkling skal fortsætte efter de seks rådsformandskabers erklæring.⁽¹⁸⁾

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ EFT C 102 af 4.4.1996.

⁽¹⁵⁾ EFT C 77 af 28.3.2002.

⁽¹⁶⁾ EFT C 321 af 31.12.2003.

⁽¹⁷⁾ CESE 1068/2005, EUT C 24, 31.1.2006, ordfører Daniel Retureau.

⁽¹⁸⁾ *Fremme af en lovgivningsreform i Europa* — fælles erklæring af det irske, nederlandske, luxembourgske, britiske, nazi-østrigske og finske formandskab for EU af 7. december 2004.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) om EF-toldkodeksen (moderniseret toldkodeks)

KOM(2005) 608 endelig — 2005/0246 (COD)

(2006/C 309/05)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 17. januar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Umberto Burani til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 152 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning: Hovedprincipperne i den nye kodeks

1.1 En af hovedprioriteterne i Fællesskabets toldhandlingsprogram (Told 2007), der blev godkendt af Rådet i 2002, var en gennemgribende revision af Fællesskabets eksisterende toldkodeks [Rådets forordning (EØF) nr. 2913/93], der som følge af markeds- og teknologiudviklingen, vedtagelsen af diverse traktater og især de senere udvidelser var blevet forældet.

1.2 Idéen om at foreslå en fuldstændig opdateret kodeks er opstået efter en vurdering af, at den gamle kodeks — som stadig er i kraft — »ikke [er] fulgt med hverken de radikale ændringer inden for international handel ... eller den ændrede fokus i toldarbejdet«. Det foreliggende forslag er i overensstemmelse med Fællesskabets politikker, især principperne for det indre marked og forbrugerbeskyttelse samt Lissabon-strategien, og danner grundlaget for yderligere foranstaltninger, der sigter mod en strømlining af toldprocedurerne og -processerne og en tilpasning af reglerne til de fælles standarder, der indføres for medlemsstaternes IT-systemer.

1.2.1 Ifølge Kommissionen gør denne række af tiltag det muligt at overholde de retningslinjer, Rådet har fastsat for e-forvaltning og for initiativet »bedre regulering« samt at forfølge en række specifikke mål, heriblandt bedre sikring af de ydre grænser, mindskelse af risikoen for svig og endelig bedre sammenhæng med de øvrige EU-politikker, især skattepolitikken.

1.3 Den nye kodeks skal ses i sammenhæng med Lissabon-strategien, der har som mål at gøre Europa til »et mere attraktivt sted at investere og arbejde i«. Den er i øvrigt i tråd med de af Kommissionen fremsatte forslag, som Rådet godkendte i december 2003 om enkle og papirløse rammer for told og handel. Rådets beslutning finder endvidere anvendelse på det parallelle forslag til beslutning om »papirløse rammer for told og handel« [KOM(2005) 609 af 30.11.2005], som EØSU udarbejder en separat udtalelse om.

1.4 De nye elementer, der indføres med den nye kodeks, har ikke kun formel karakter og er heller ikke blot en opdatering af reglerne. Faktisk er de ændringer i retningslinjerne for toldpolitikken, som indføres med kodeksen, af langt større vigtighed. Gennem de sidste 20 år har toldvæsenernes funktion som afgiftsopkræver gradvist mistet betydning, og i stedet er deres

rolle som ansvarlige for gennemførelsen af ikke-toldmæssige foranstaltninger, herunder især foranstaltninger vedrørende sikkerhed, kontrol med illegal indvandring, kampen mod varemærkeforfalskninger, hvidvaskning af penge, narkohandel, hygiejne, sundhed, miljø og forbrugerbeskyttelse, på tilsvarende vis blevet øget ved siden af opkrævningen af moms og punktafgifter. Kommissionens dokument nævner derimod ikke eksplicit en anden beslægtet funktion vedrørende »sikkerhed«, som helt sikkert tilfalder toldvæsenene, nemlig det værdifulde bidrag, de yder til kontrollen med våbentransport og kampen mod terrorisme. Denne udeladelse viser sig i den mangelfulde udformning af informationssystemerne, som EØSU kommenterer i punkt 3.1.3.1 nedenfor.

1.5 En anden fornyelse vedrører indførelsen af elektroniske procedurer. Der er fastsat bestemmelser for sådanne procedurer i den gældende kodeks — og de er også i stor udstrækning indført i næsten alle medlemsstater — men det er op til de enkelte nationale toldmyndigheder og brugere, om de vil benytte sig af dem. I den nye kodeks er de derimod gjort obligatoriske, hvilket har været nødvendigt for at afvikle brugen af papir, som er genstanden for den parallelle udtalelse, der henvises til i ovenstående punkt 1.3.

1.6 Den nye kodeks er udarbejdet i overensstemmelse med Kommissionens politikker og overholder de procedurer, der er fastlagt for gennemførlighed, gennemsigtighed og konsekvensanalyse. EØSU noterer med tilfredshed, at de berørte dele af civilsamfundet har været hørt, og at de fleste af de fremkomne udtalelser har været positive. EØSU er enig med Kommissionen for så vidt angår overholdelse af såvel retsgrundlaget som subsidiaritets- og proportionalitetsprincippet, hvorimod det forbeholder sig retten til på et senere tidspunkt at fremkomme med bemærkninger til konsekvensanalysen.

1.7 Kommissionen har undersøgt området ud fra fire forskellige synsvinkler og har til sidst lagt sig fast på en løsning, der forudsætter et styrket samarbejde mellem de nationale elektroniske toldsystemer. Kommissionen begrundede dette valg med, at subsidiaritetsprincippet skal overholdes, og det faktum at medlemsstaterne er utilbøjelige til at acceptere en løsning baseret på et centraliseret europæisk system. EØSU tager til efterretning, at dette var et uundgåeligt valg, men bemærker, at

den sidstnævnte mulighed ville have resulteret i en mere pålidelig, enklere og mindre byrdefuld løsning for brugerne. I forhold til subsidiaritetsprincippet ville beslutninger i så fald være overdraget til det europæiske niveau snarere end det nationale.

2. Generelle bemærkninger

2.1 I februar sidste år fremkom EØSU med sine bemærkninger til et forslag til Parlamentets og Rådets forordning om ændring af toldkodeksen⁽¹⁾, hvori der allerede blev fremsat forslag om nytænkning i form af afvikling af brugen af papir og integreret forvaltning af de ydre grænser. EØSU bemærker med tilfredshed, at de principper, der var fremsat i ovennævnte forslag, og som EØSU stort set var positiv over for, er gentaget i det forslag, der behandles i denne udtalelse, og at de konkret er blevet omsat til bestemmelser, som EØSU endnu engang i hovedtræk kan bifalde.

2.2 Samlet set vidner de nye bestemmelser om den stigende opmærksomhed på aktørernes rettigheder og behov, som blandt andet kommer til udtryk i en række bestemmelser, som i nødvendigt omfang tager højde for den eventuelle skade, som procedurerne kan forårsage. Både forenklingen af reglerne og omlægningen af toldprocedurerne fra de nuværende 13 til 3, import, eksport og specielle procedurer, vidner om dette. I forbindelse med udfærdigelsen er totredjedele af artiklerne i den gældende kodeks blevet ændret, sammenskrevet eller overført til gennemførelsesbestemmelserne med det resultat, at 258 artikler er blevet til 200.

2.2.1 EØSU anerkender, at Kommissionen reelt har udført et vanskeligt og møjsommeligt arbejde, idet den har overholdt de overordnede principper for det indre marked og vist stor respekt for aktørernes rettigheder og behov, men bemærker ikke desto mindre i parentes, at der i mangel af en gennemførelsesforordning, som Kommissionen i øvrigt har beføjelserne til at udarbejde, indtil videre henstår en vis usikkerhed vedrørende visse regler. EØSU håber derfor, at en ny gennemførelsesforordning bliver udarbejdet og godkendt inden for kort tid.

3. Særlige bemærkninger

3.1 Afsnit I: Almindelige bestemmelser

3.1.1 I artikel 3 opregnes de nationale områder, som tilsammen udgør Fællesskabets toldområde. Artiklen giver ikke anledning til særlige bemærkninger bortset fra den usikkerhed, der følger af formuleringen i stk. 3, hvoraf det fremgår, at »Nogle af bestemmelserne i toldlovgivningen kan finde anvendelse uden for Fællesskabets toldområde, enten på grundlag af særlig lovgivning eller som følge af internationale aftaler«. Af hensyn til retssikkerheden kan en lov ikke henvises til »nogle bestemmelser« uden at præcisere i selve teksten eller i bilag, »hvilke« bestemmelser det drejer sig om. Juridisk, og også af hensyn til kravet om gennemsigtighed, er det nødvendigt med en eksplicit og specificeret henvisning til, hvilke områder og hvilke regler der er tale om. De fritagelser og undtagelser, der

mange gange og på forskellig vis indrømmes, undgår alt for ofte borgernes — og endda eksperternes — opmærksomhed. Disse fritagelser og undtagelser udgør ofte egentlige konkurrenceforvridninger, som ikke altid er midlertidige.

3.1.2 Overordnet giver udvekslingen og beskyttelsen af data og oplysninger (artikel 5, 6 og 7) ikke anledning til særlige bemærkninger, idet forslaget til forordning er i overensstemmelse med den beskyttelse af privatlivets fred og virksomheders fortrolige oplysninger, som normalt er garanteret af offentlige administrationer. EØSU bifalder især bestemmelserne i artikel 8, hvorefter toldmyndighederne skal fremsende oplysninger om anvendelse af toldforskrifterne, ligesom de skal fremme større åbenhed ved at gøre lovgivning, administrative regler og ansøgningsblanketter gratis tilgængelige for de økonomiske operatører via internettet.

3.1.2.1 Derimod er der behov for at knytte en særlig bemærkning til artikel 5, stk. 1, hvorefter al udveksling af data, dokumenter, afgørelser og meddelelser mellem økonomiske operatører og toldmyndigheder skal være elektronisk. Denne bestemmelse, der er helt berettiget i forhold til virksomheder og erhvervsdrivende, kan medføre vanskeligheder for en importør (eller i sjældnere tilfælde en eksportør), som er en privat person og ikke nødvendigvis en »økonomisk operatør«. I lyset af den voldsomme stigning i internet- og postordrehandelen med lande uden for EU er det på ingen måde et mindre væsentligt problem. EØSU noterer sig, at spørgsmålet for tiden drøftes i henhold til komitologiproceduren, og foreslår, at det udtrykkeligt efter artikel 93 bliver tilladt for privatpersoner at indgive summariske angivelser. Også bestemmelserne i artikel 94, hvorefter toldmyndighederne under særlige omstændigheder kan antage papirbaserede summariske indførselsangivelser, bør ændres. Alternativt eller i tillæg dertil bør man undersøge muligheden for også at tillade privatpersoner lejlighedsvis at indgive en forenklet angivelse (også papirbaseret), sådan som fastlagt i artikel 127.

3.1.2.2 På et mere overordnet plan, men stadig i tilknytning til de elektroniske procedurer, gør EØSU opmærksom på de øgede omkostninger forbundet med den nye integrerede elektroniske procedure. Disse omkostninger skal afholdes inden for kort tid, hvorimod fordelene (særligt dem, der vedrører kvaliteten) i stort omfang først er mærkbare på mellemlang til lang sigt. Nogle medlemsstater synes allerede på nuværende tidspunkt at være bekymrede over såvel de økonomiske byrder som forpligtelsen til at overholde de tidsfrister, der er fastlagt for de nye systemers ibrugtagning. Andre, særligt dem, der er længst fremme med digitaliseringen, mener, at det vil være dyrt at udskifte deres nyligt indførte systemer for at indrette sig efter det fælles system. EØSU forstår disse bekymringer, som Kommissionen ikke kan overse, men mener, at det, fordi det er i Europas interesse at have et effektivt og moderne toldsystem, er værd at foretage visse indrømmelser, som eventuelt kunne opvejes af støtte, der er begrænset til specifikke tilfælde, hvor det kan dokumenteres at være nødvendigt.

(1) EUT C 110 af 30.4.2004.

3.1.3 Artikel 10 stiller krav om, at medlemsstaterne samarbejder med Kommissionen om at »udvikle, vedligeholde og benytte et elektronisk system til fælles registrering og vedligeholdelse af optegnelser« over alle operatører og udstedte tilladelser. Artikel 194 fjerner enhver usikkerhed om systemets karakter, og hvordan det fungerer: Alle medlemsstaterne beholder deres eget informationssystem og skal sikre interoperabiliteten med de andre medlemsstaters systemer i overensstemmelse med regler og standarder fastlagt af Kommissionen med bistand fra Toldkodeksudvalget. Systemet skal træde i kraft den 30. juni 2009. EØSU mener, at der er risiko for, at et system, der er baseret på nationale databaser, der — når interoperabiliteten er sikret — udveksler informationer og optegnelser, vil være svært at administrere og ikke mindst dyrt. Det er frem for alt ikke særligt sandsynligt, at et sådant system rent faktisk kan komme til at fungere inden for den fastsatte tidsfrist. I konsekvensanalysen har Kommissionen opgjort ekstraomkostningerne ved iværksættelsen af systemet til 40-50 mio. euro pr. år; et tal som flere eksperter anser for optimistisk.

3.1.3.1 Derudover er der en klar, afgørende mangel ved det foreslåede system eller i hvert fald i beskrivelsen. Der nævnes ikke nogen mulighed for, at myndigheder, som bekæmper terrorisme og organiseret kriminalitet, kan få adgang til de elektroniske systemer, hvilket naturligvis skal ske under overholdelse af de regler, der gælder for beskyttelse af privatlivets fred og produktionsaktiviteter. Dette forhold er flere gange og ved forskellige lejligheder blevet fremhævet af EØSU. Rådet har i mange år peget på behovet for et samarbejde mellem de forskellige myndigheder, kriminalpolitiet, politiet for økonomisk kriminalitet, toldmyndigheder, efterretningstjenester, OLAF og Europol, men desværre indtil videre uden de store resultater.

3.1.4 Artikel 11 kræver særlig opmærksomhed, idet det anføres, at toldrepræsentanten kan »foretage de handlinger og opfylde de formaliteter, der er fastsat i toldforskrifterne« enten i en anden persons navn og på hans vegne (direkte repræsentation) eller i eget navn, men på en anden persons vegne (indirekte repræsentation). Ifølge stk. 2 skal toldrepræsentanten være etableret i Fællesskabets toldområde, uden at det præciseres yderligere. EØSU bemærker desuden, at Kommissionen i den indledende begrundelse anfører, at »Reglerne om repræsentanter er blevet ændret, idet de hidtil gældende restriktioner er blevet fjernet«, da de hverken var forenelige med et elektronisk system eller med principperne for det indre marked. Heraf kunne udledes, at toldrepræsentanten er udstyret med én bemyndigelse (EU-pas), som berettiger ham til at virke inden for hele Fællesskabets område og i enhver operatørs navn, uanset hvor denne er etableret. Denne artikel bør omformuleres, således at den gøres tydeligere. Der kunne endda henvises til særskilte regler om fremgangsmåden for opstilling af en fortegnelse eller liste eller andet efter samme model som den, der er fastlagt for autoriserede økonomiske operatører, som behandles nedenfor.

3.1.5 En anden interessant skikkelse er den autoriserede økonomiske operatør (artikel 4 og 13 til 16), som i praksis er

en virksomhed (mindre hyppigt en enkeltperson), som over for toldmyndighederne kan garantere tilstrækkelig seriøsitet, solvens og faglighed og dermed få tildelt særlige rettigheder til et bestemt antal lettelser med hensyn til kontrol og procedurer. På grundlag af den allerede nævnte artikel 196 forbeholder Kommissionen sig retten til at specificere, hvordan man opnår status som autoriseret økonomisk operatør. EØSU noterer sig disse bestemmelser, der helt sikkert har til formål at lette den internationale handel og skabe gunstige forhold for handelen, men bemærker på den anden side, at meget afhænger af betingelserne for opnåelse af denne status og reglerne, der skal sikre mod eventuelt misbrug. Det fremgår desuden ikke tydeligt, om den autoriserede økonomiske operatør udstyres med et »EU-pas«.

3.1.6 Bestemmelserne i artikel 22 er et afgørende skridt i retning af en harmonisering af toldprocedurerne. De pålægger medlemsstaterne — inden for meget smidige rammer — at indføre administrative og strafferetlige sanktioner for manglende overholdelse af fællesskabstoldforskrifterne. EØSU er selvfølgelig enig i, at der er behov for at harmonisere reglerne på dette vanskelige område. Det henstår endnu at se, hvordan medlemsstaterne vil tage imod forsøgene på at fastsætte strafferetlige regler og retningslinjer, som er et område, hvor man kan forvente at møde modstand eller i hvert fald forbeholdenhed.

3.1.7 Artikel 24, 25 og 26 omhandler administrativ klageadgang (i medfør af artikel 23 er strafferetlige afgørelser ikke omfattet), som er opdelt i to etaper: Først til toldmyndighederne og derefter til en højere retsinstant eller anden myndighed. Ved idømmelse af bøde gælder det overordnede princip, at klagen ikke har opsættende virkning for betalingen, med mindre toldmyndighederne finder, at den pålagte sanktion kan medføre »uoprettelig skade« for den person, som har indgivet klagen. EØSU konstaterer med tilfredshed, at dette tyder på, at der er fokus på borgernes behov.

3.1.8 Artikel 27 fastlægger det selvfølgelig princip, at toldmyndighederne kan foretage enhver form for kontrol (fysisk, administrativ, regnskabsmæssig eller statistisk). Den fastlægger endvidere, at der skal iværksættes et elektronisk risikoanalysesystem med henblik på »at identificere og evaluere risiciene og udvikle de nødvendige foranstaltninger til at afværge risiciene«. Medlemsstaterne skal i samarbejde med Kommissionen have iværksat systemet senest den 30. juni 2009. Systemet reguleres af regler fastlagt af Kommissionen på grundlag af artikel 196. EØSU er positivt over for initiativet, og håber, at Kommissionen har undersøgt grundigt, om medlemsstaterne er villige til at gennemføre et system, der sandsynligvis vil vise sig at være dyrt og vanskeligt at administrere.

3.1.9 Ifølge artikel 30 er håndbagage og indcheckede bagage tilhørende personer, der foretager en flyvning eller søoverfart inden for Fællesskabet, undtaget fra toldkontrol og -formaliteter, dog gælder undtagelsen ikke sikkerhedskontrol og kontrol

i tilknytning til forbud og restriktioner, som er indført af medlemsstaterne. Med andre ord gælder undtagelsen kun i de lande, som ikke har indført forbud og restriktioner. Eftersom der altid findes restriktioner alle steder, i hvert fald på punktafgiftspligtige varer, udhules de generelle regler i praksis, og toldmyndighedernes beføjelser til at foretage kontrol af såvel håndbagage som indchecket bagage er derfor uændrede.

4. Efterfølgende afsnit II til VIII: Toldformaliteter og — procedurer

4.1 Afsnit II til VIII vedrører toldformaliteterne og —procedurerne og svarer stort set til indholdet af den gældende kodeks. EØSU vil ikke foretage en detaljeret gennemgang af disse afsnit, som allerede har været drøftet indgående i forbindelse med den høring af de berørte parter, der fandt sted inden udarbejdelsen af forslaget. EØSU har derfor kun bemærkninger til nogle få artikler af særlig interesse.

4.2 Artikel 55 fastslår, at der også opstår toldskyld på smuglede eller ulovligt indførte varer (defineret som »varer, der er omfattet af forbud eller restriktioner ved ind- eller udførsel, uanset varernes art«). Det har ingen virkning for anvendelsen af andre strafferetlige eller administrative sanktioner, at tolden er skyldig. Derimod er falske penge og narkotika, som ikke indføres via de lovlige kanaler, undtaget fra toldskyld. Indførsel heraf betragtes naturligvis udelukkende som strafferetlige overtrædelser, undtagen i de tilfælde, hvor bøder ifølge lovgivningen i en medlemsstat fastsættes på grundlag af toldafgifter. Selv om EF-domstolen i en udtalelse har givet udtryk for den modsatte opfattelse, mener EØSU ikke, at toldmyndighederne bør fratages en indtægt, der retmæssigt tilkommer dem, ved at der ikke opstår toldskyld — i tillæg til den administrative eller strafferetlige sanktion — på i hvert fald narkotika, hvis værdi kunne fastsættes på grundlag af markedsprisen. Det faktum, at indførslen af narkotika er kriminel, ændrer ikke ved det forhold, at der stadig er tale om en (illegal) indførsel. Kort sagt forstår EØSU undtagelsen for falske penge, men ikke for narkotika.

4.3 På grundlag af artikel 61 kan toldmyndighederne tillade, at en operatør stiller en samlet sikkerhed for at dække toldskylden for alle ekspeditioner. Artikel 64 bestemmer, at sikkerheden kan stilles i form af en kaution, og i artikel 66 er det specificeret, at den kan stilles af en »bank eller en anden officielt anerkendt finansiel institution, der er akkrediteret i Fællesskabet«. Bestemmelsen er vigtig, idet den anerkender, at enhver bank eller finansiel institution i ethvert land i Europa kan stille en kaution, der er gyldig over for toldmyndighederne i et andet land. Dette er et vigtigt princip, som allerede er i kraft, men som ofte vanskeliggøres af toldmyndighederne i de forskellige lande. Det er stadig ikke klart, hvad der menes med formuleringerne »officielt anerkendt« og »akkrediteret i Fællesskabet«, som ifølge EØSU betyder det samme og skaber forvirring. De banker og finansielle institutioner, der er etableret inden for EU, har allerede et »EU-pas«, og der er derfor ikke behov for yderligere specifikation.

4.4 Vedrørende kaution giver artikel 83 Kommissionen mulighed for igen på grundlag af artikel 196 at vedtage en »særlig procedure« for at sikre betaling fra kautionister. Der mangler imidlertid oplysninger om indholdet og omfanget af denne særlige procedure. Hvis der hermed menes, at kautionen skal indfries »efter første anmodning«, er der ikke tale om en nyskabelse, da den form for sikkerhedsstillelse allerede eksisterer og endda er fastlagt i andre forordninger (for eksempel EU's regnskabsforordning). Hvis der derimod henvises til en anden form for sikkerhedsstillelse, bør dette præciseres, da omkostningerne ved en kaution afhænger af den dermed forbundne risiko og betingelserne for, hvornår kautionsforpligtelsen indtræder.

4.5 Efter artikel 83 påløber der endvidere rente på toldskyld fra udløbet af betalingsfristen, til betaling sker. Artikel 84 omhandler den omvendte situation, hvor toldmyndighederne har skyld over for importøren eller eksportøren. I den situation fremgår det udtrykkeligt af reglerne, at der ikke påløber rente i de første tre måneder. EØSU gør opmærksom på den åbenlyse og uacceptable forskelsbehandling mellem offentlige myndigheder og borgerne.

5. Afsnit IX: Toldkodeksudvalget og afsluttende bestemmelser

5.1 Bestemmelserne i dette afsnit er afgørende for forståelsen af kodeksens opbygning og omfang. Nøglen er artikel 196, hvorefter Kommissionen til gennemførelse af reglerne »bistås af Toldkodeksudvalget«, i det følgende benævnt »udvalget«, »som handler under anvendelse af artikel 4 og 7 i afgørelse 1999/468/EF, jf. dennes artikel 8«. I praksis betyder dette, at Kommissionen kan fastsætte regler — dog kun med udvalgets bistand — vedrørende alle dele af toldkodeksen, hvilket er i overensstemmelse med normal Fællesskabsprocedure. EØSU har ingen indvendinger herimod, men håber dog, at de regler, der bliver vedtaget, tager hensyn til brugernes behov, og at de vil være så fleksible, at de hurtigt kan tilpasses tekniske og teknologiske fremskridt og ændringer i handelspraksis.

5.2 På grundlag af de beføjelser, som tilfalder Kommissionen i medfør af artikel 196, kan Kommissionen (artikel 194) vedtage foranstaltninger, der fastlægger:

- regler og standarder for interoperabiliteten af toldsystemerne,
- »i hvilke tilfælde og under hvilke betingelser Kommissionen kan træffe beslutninger, hvor medlemsstater anmodes om at tilbagekalde eller ændre en beslutning«, og
- »alle andre gennemførelsesforanstaltninger, hvor det måtte være nødvendigt, herunder også når Fællesskabet accepterer tilsagn og forpligtelser i forbindelse med internationale aftaler, som kræver en tilpasning af bestemmelserne i kodeksen«.

5.2.1 Kommissionens beføjelser er således temmelig vide og omfatter også adgangen til selv at fastlægge (andet led), i hvilke tilfælde og under hvilke betingelser den kan pålægge en medlemsstat at tilbagekalde eller ændre en beslutning. EØSU bemærker, at hvor Kommissionen i forbindelse med de foranstaltninger, der vedrører første og tredje led, udfører sin institutionelle opgave med at koordinere og gennemføre de beslutninger, som Rådet har taget eller godkendt, kan den i forbindelse med de foranstaltninger, der vedrører andet led, udøve sine beføjelser på en måde, der afviger fra det normale, hvilket dog, alt taget i betragtning, er berettiget af omstændighederne, og hvilket EØSU bestemt ikke er imod.

Bruxelles, den 5. juli 2006

5.2.2 Overordnet mener EØSU, at beslutningen om at kontrollere alle former for transaktioner foretaget af borgerne, herunder handels- og toldtransaktioner, påvirker den fri handel og er en politisk beslutning truffet af EU og medlemsstaterne i overensstemmelse med deres respektive kompetenceområder. Det er selvfølgelig Kommissionen, der gennemfører disse beslutninger.

5.2.3 EØSU håber ikke, at reformen af toldsystemerne forrykker den balance, der er nødvendig mellem den frie handel og brugernes og slutbrugernes sikkerhed, og håber, at den gennemføres med respekt for de faglige kvalifikationer hos toldpersonalet og importørernes/eksportørernes ansatte.

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Hvidbog om politikken for finansielle tjenesteydelser for perioden 2005–2010

KOM(2005) 629 endelig

(2006/C 309/06)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 1. december 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: *Hvidbog om politikken for finansielle tjenesteydelser for perioden 2005–2010*

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Edgardo Iozia** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 152 stemmer for, 1 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og forslag

1.1 EØSU bifalder Kommissionens forslag om at bruge de kommende fem år til en *dynamisk konsolidering* af finansindustrien ved at gennemføre og styrke den gældende lovgivning og samtidig forsøge at undgå for mange reguleringstilføjelser (såkaldt *forkromning*), for så vidt som det er i tråd med Lissabon-strategien og respekterer de særlige forhold, der gør sig gældende i den europæiske sociale model.

1.2 Det er efter EØSU's mening afgørende at vurdere tilsynsmyndighedernes rolle og opgaver meget nøje og tilskynde til bedst mulig koordinering i henhold til det, der er fastlagt for Lamfalussy-processens niveau 3-udvalg.

1.2.1 EØSU mener, at **tiden ikke er moden til oprettelse af én enkelt europæisk tilsynsmyndighed**, som i fremtiden kan hjælpe med til at fremme integrationen af markeder, men

finder det nyttigt at foreslå de europæiske myndigheder at **udpege en hovedtilsynsmyndighed**, i moderskabets hjemland, som skal pålægges opgaven også at føre tilsyn med aktiviteterne i filialer og datterselskaber i andre EU-lande. Det ville få indlysende fordele for virksomheder med en europæisk dimension og forbrugerne.

1.3 Forbedringen af effektiviteten i forbindelse med finansielle transaktioner ligger til grund for, at de finansielle aktiviteter får stadig større indflydelse på økonomien (der tale om en form for sammenfletning mellem finanssektoren og økonomien). Dette fænomen skaber et betydeligt økonomisk og beskæftigelsesmæssigt udviklingspotentiale i finanssektoren; det kan få negative konsekvenser for økonomien som helhed. Den store rolle, som børsmarkedene spiller i kraft af den såkaldte »shareholder value«, kan kollidere med de industrielle strategier.

Det kommercielle og finansielle pres på virksomhedslederne kan skabe problemer på lang sigt og afføde ikke gennemtænkte overtagelsestilbud, hvoraf en stor del — har det vist sig — inden for kort tid fører til tab af formuer.

1.3.1 Det skal dog erindres, at som følge af konsolideringsprocessen sker der i det mindste på kort og mellemlang sigt et fald i beskæftigelsen inden for finansindustrien, **som giver næring til stigende usikkerhed blandt de ansatte i sektoren**. EØSU understreger, at der bør tages hensyn til de sociale konsekvenser af konsolideringen og håber, at medlemsstaterne vil **vedtage passende sociale afbødeforanstaltninger og støtte programmer for faglig uddannelse og omskoling**, som er afgørende for opfyldelsen af målene i Lissabon-strategien.

1.4 EØSU tilslutter sig målsætningerne om forenkling, kodificering og klarhed for at gennemføre »bedre regulering« og roser i den forbindelse Kommissionen for at gennemføre løbende, hyppige og åbne høringer med alle berørte aktører og følge op på hvert enkelt forslag med en grundig konsekvensvurdering, som også omfatter den sociale og miljømæssige dimension samt eksternaliteterne i hele det økonomiske system.

1.4.1 EØSU beder om, at arbejdet i forbindelse med handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser gøres mere synligt og debatteres mere også uden for ekspertkredse.

1.5 EØSU tilslutter sig Kommissionens foreslåede initiativ om at udstede en meddelelse/henstilling vedrørende UCITS for at imødegå de påpegede eksisterende hindringer for disse finansielle instrumenters frie bevægelighed.

1.6 Det er vigtigt at styrke forbrugeroplysning, finansieringskultur og forbrugerbevidsthed. Kommissionens intention om at iværksætte specifikke initiativer sammen med de europæiske forbrugerorganisationer hilses velkommen, men Kommissionen bør mere aktivt tilskynde medlemsstaterne til at igangsætte mere formaliserede former for aktørdeltagelse på nationalt plan. EØSU er rede til at bidrage til disse initiativer ved selv at arbejde sammen med forbrugerråd og nationale økonomiske og sociale råd.

1.7 De nuværende tilsynsregler, som er forskellige i medlemsstaterne, pålægger virksomhederne store krav om regnskabsudarbejdelse og selskabsoplysninger. Vedtagelsen af de internationale regnskabsstandarder (IFRS) kunne være den ideelle lejlighed til at harmonisere denne oplysningspligt på europæisk plan. Vedtagelsen af de internationale regnskabsstandarder (IFRS) kunne være en ideel lejlighed til at harmonisere denne oplysningspligt på europæisk plan. EØSU påpeger, at IASB, som er et privat finansieret internationalt standardiseringsorgan, ikke fuldt ud afspejler de verdensøkonomiske realiteter, og håber, at det vil være rede til at indlede et internationalt samarbejde med andre organer, såsom Kommissionen.

1.8 Hvad angår de foreslåede direktiver for detailmarkedet forbeholder EØSU sig ret til at udtale sig specifikt om direktivet

om betalingstjenester, som bør vedtages snarest muligt, og direktivet om forbrugerkredit, som udvalget er ved at udarbejde en udtalelse om. Hvad angår direktivet om realkredit, nærer EØSU dog begrundet tvivl om det realistiske i at skabe et integreret realkreditmarked på kort sigt. Hvad angår clearings- og afviklingssystemerne, vil EØSU hilse vedtagelsen af et rammedirektiv velkommen.

1.9 Kommissionen har udtrykt betænkeligheder med hensyn til vedtagelsen af de såkaldte »26. ordninger« på området finansielle tjenesteydelser. EØSU noterer sig dette og erklærer, at det er rede til — når forslagsstillerne har fremlagt betingelserne for den konkrete anvendelse — at vurdere disse, som altid bør medtænke forbrugernes interesser og merværdien for dem.

1.10 Med hensyn til fremtidige initiativer har EØSU vist:

— nytten af tiltag på UCITS-området, som sigter på at **side-stille lovfæstede standarder** for livsforsikring, der er tilknyttet investeringsfonde (unit-linked policies), med andre finansielle produkter,

— vigtigheden af at **sikre adgang til en bankkonto**,

— nødvendigheden af at **fjerne hindringer for bankkontis bevægelighed på tværs af grænserne**.

1.11 EØSU er overbevist om, at kvaliteten af de europæiske standarder for regulering af finansielle tjenesteydelser er meget høj, og at EU kan se frem til at blive et referencepunkt for alle de andre lande. Europa bør indlede en dialog med de nyindustrialiserede lande (som f.eks. Indien, Brasilien og Kina), som Kommissionen foreslår, og med udviklingslandene, der har brug for stor hjælp til at udvikle deres marked for finansielle tjenesteydelser.

1.12 EØSU støtter alle europæiske og nationale institutioner i deres bekæmpelse af kriminalitet og terrorisme. Også her hvor Kommissionen understreger nødvendigheden af, at det finansielle system fuldt og kontinuerligt samarbejder med de kompetente myndigheder, støtter og gentager EØSU denne henstilling til både finansielle institutioner og kompetente myndigheder, som bør informere de finansielle formidlere om opfølgningen på deres indgivne oplysninger.

2. Indledning

2.1 Hvidbogen om politikken for finansielle tjenesteydelser (2005-2010) fastsætter adskillige mål, som skal opfyldes, for at fremme en **dynamisk konsolidering** af sektoren for finansielle tjenesteydelser i erkendelse af, at et effektivt finansmarked er en afgørende forudsætning for udvikling og økonomisk vækst. Nøgleordet i hvidbogen er dynamisk konsolidering, som på trods af de allerede opnåede betydningsfulde resultater med handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser 1999-2005 (FSAP) påpeger, at målet er at fjerne de hindringer, som stadig eksisterer, for finansielle tjenesteydelsers og kapitalens fri bevægelighed.

2.2 Lovgivningens afgørende rolle, når det gælder de finansielle markeders effektivitet, berettiger den opmærksomhed og fokus, hvormed hvidbogen understreger behovet for at gennemføre og styrke eksisterende lovgivning og **samtidig undgå for mange reguleringstilføjelser** (såkaldt *forkromning*).

2.3 Analysen af lovgivningsrammen må omfatte **overvejelser omkring begrænsninger, opgaver og koordineringsansvar for tilsynsmyndighederne i EU**. I den nuværende situation er opretholdelsen af et nationalt grundlag for tilsyn stadig den bedste måde at beskytte og sikre forbrugerne og investorerne, men det er vigtigt at erkende to problemstillinger, som denne tilgang indebærer.

2.3.1 Udøvelse af tilsyn, som ikke er integreret på overnationalt niveau, begrænser i høj grad integrationen af markederne. Det er derfor nødvendigt at **tilskynde til og styrke et tæt samarbejde mellem medlemsstaternes myndigheder**. Risikostyring i de store europæiske banker, som opererer i flere medlemsstater, gennemføres på koncernniveau på et konsolideret grundlag. Tilsynsmyndighederne bør have mulighed for at foretage en korrekt vurdering af disse store europæiske koncerners risikoprofil.

2.3.2 Opretholdelsen af de omfattende beføjelser til de nationale tilsynsmyndigheder må ikke være en lejlighed til at øge de hindringer for dynamisk konsolidering i EU, som hvidbogen ønsker fjernet gradvist.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU fremførte i en nylig udtalelse sine bemærkninger til grønbogen om politikken for finansielle tjenesteydelser (2005-2010). Da hvidbogen medtager mange af de fremsatte forslag, gentager EØSU de allerede fremførte vurderinger på sammenfattende vis i denne udtalelse ⁽¹⁾.

3.1.1 Hvidbogen fremhæver **mulighederne for økonomisk vækst og flere ansatte i sektoren for finansielle tjenesteydelser**. Udvalget mener imidlertid, at denne vigtige hypotese i hvidbogen bør være genstand for grundige og realistiske overvejelser under hensyntagen til forskellige allerede veldokumenterede kendsgerninger.

3.2 Konsolidering af sektoren kan fremme større effektivitet og stordriftsfordele, der i sidste ende kan medføre fordele for indehavere af andele af formidlers risikokapital (gennem større afkast af investeret kapital) og brugere af finansielle tjenesteydelser (gennem nedbringelse af forbundne omkostninger).

3.3 Der eksisterer imidlertid konkrete beviser, som dokumenterer **et fald i ansatte inden for den finansielle industri som følge af konsolidering, der giver næring til voksende usikkerhed blandt ansatte i sektoren**. Man kan ikke skjule

den kendsgerning, at de fremlagte forretningsplaner i forbindelse med fusioner og virksomhedsovertagelser først og fremmest fokuserer på besparelser forbundet med lavere udgifter til personale. **På kort sigt omsættes konsolideringen til et nettotab af arbejdspladser. Det bør imidlertid anerkendes, at konsolideringen giver plads til udvikling af tjenesteydelser og innovative aktivitetsområder, som samtidig har positiv indvirkning på beskæftigelsen**. En mindskeelse af de hindringer, som forhindrer udbydere af tjenesteydelser at udnytte synergien i grænseoverskridende fusioner fuldt ud, kan gøre det muligt for bankerne at frembringe deres tjenesteydelser med lavere omkostninger og muliggøre prispolitikker, der er mere favorable for kunderne og således fremme større efterspørgsel. Hertil kan føjes finansielle formidlers tilskyndelse til at investere med positive resultater for bl.a. beskæftigelsen til følge. Med undtagelse af særlige sektorer såsom telecentre og de såkaldte bagkontorer tiltrækker disse nye arbejdspladser generelt mere højtuddannede og vellønnede erhvervsprofiler.

3.4 Selvom det således forudsættes, at konsolideringen af sektoren ikke får direkte negative følger for beskæftigelsen, understreger EØSU kraftigt, at **man ikke må overse det spænd i tid og med hensyn til erhvervs kvalifikationer, som forløber mellem tabet af eksisterende arbejdspladser og skabelsen af nye**. Når fokus flyttes fra beskyttelse af arbejdspladser til muligheden for at finde et job, bør medlemsstaterne ud over passende sociale afbødeforanstaltninger også sørge for at støtte programmer for faglig uddannelse og omskoling.

3.5 Hvis arbejdstagerne kan se, at deres kvalifikationer og kompetencer også let kan bruges i en økonomi i hastig udvikling, vil de bedre kunne acceptere den mindre jobsikkerhed, som følger af den dynamiske konsolidering af sektoren. **Ud over at blive betragtet som et instrument til at dæmme op for social ustabilitet bør faglig uddannelse også betragtes som et afgørende og nødvendigt element for langsigtet succes med planen for dynamisk konsolidering og mere generelt med Lissabon-strategien, hvis mål er at gøre EU til verdens stærkeste »vidensøkonomi«**. Der bør endvidere skabes et passende socialt net, som kan være med til at afbøde de ofte alvorlige følger af en sådan omstillingsfase.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Bedre regulering

4.1.1 Der opstilles tre styrende principper for forbedringen af lovgivningen: **forenkling, kodificering og klarhed**. Det er vigtigt at fortsætte i denne retning for at sikre den nødvendige sammenhæng mellem foranstaltninger, nem anvendelse og ensartet gennemførelse.

⁽¹⁾ EUT C 65 af 17.3.2006.

4.1.2 EØSU bifalder Kommissionens forslag til bedre regulering. Især bakker det op om Kommissionens tilsagn om at gennemføre **løbende, hyppige og åbne høringer med alle berørte aktører** og altid følge op på hvert enkelt forslag med en **konsekvensvurdering**, som fokuserer på økonomiske fordele og omkostninger i bred forstand og dermed også omfatter den **sociale og miljømæssige dimension**. Det er også vigtigt, at den sammen med Rådet og Parlamentet vil forbedre lovgivningen og eksternaliteterne i hele det økonomiske system.

4.1.3 EØSU er enig med Kommissionen i, at der ligger en stor udfordring i at få den europæiske lovgivning gennemført korrekt og rettidigt i de 25 medlemsstater, herunder også i lyset af kommende udvidelser, ligesom udvalget er enig i, at der **bør dæmmes op for den såkaldte forkromning**, bestående i ensidig vedtagelse af yderligere regler, som strider mod det indre markeds virkemåde. Rent faktisk **er de alt for forskelligartede nationale forbrugerbeskyttelsesregler en af de største hindringer for integrationen af de finansielle tjenesteydelser i EU**.

4.1.4 EØSU er enig i, at det er vigtigt med **efterfølgende evaluering af**, om reglerne har givet de ønskede resultater, og om udviklingen af markederne er i overensstemmelse med Lamfalussy-processen, i det mindste med hensyn til de sektorer, som den dækker.

4.1.5 Evalueringen af sammenhængen mellem EU-lovgivning og national lovgivning bør påbegyndes og starte med de **vigtigste sektorer**, eller hvor der kan være de største problemer med lovgivningsmæssig harmonisering og konsolidering som f.eks. i forbindelse med **udbredelse af og information om UCITS** (foreninger og institutter for kollektiv investering i værdipapirer). Øget konkurrence og effektivitet i denne sektor sker nødvendigvis også via større manøvreremangener med hensyn til udbredelse og markedsføring, der kraftigt hindres af en endnu ikke veldefineret lovgivningsramme. Kommissionens initiativ til at udarbejde en meddelelse/henstilling i 2006 og til november en grønbog om *formueforvaltning* er derfor helt på sin plads.

4.1.6 Kommissionen vil fremsætte forslag om at **samle de 16 gældende direktiver på forsikringsområdet i ét enkelt direktiv**. EØSU støtter dette forslag til kodificering og ser det som et glimrende eksempel til efterfølgelse også på andre områder »gennem vedtagelse af« retsakter, der samler, forenkler og omordner forskellige områder, der behandles i flere direktiver.

4.1.7 EØSU finder det også nyttigt at tage **overtrædelsesprocedurer i anvendelse**, når der registreres ukorrekt gennemførelse eller anvendelse af de europæiske regler. Det bør imidlertid bemærkes, at Kommissionen i den senere tid har været under Rådets store indflydelse og i stadig mindre grad anvendt disse procedurer.

4.1.8 I forbindelse med forbedring og rationalisering af sektoren for finansielle tjenesteydelser i det dannede må **problemerne omkring oplysning, uddannelse og bevidstgørelse af forbrugerne**, som er afgørende for en hvilken som helst lovgivningsrammes effektivitet, ikke overses. Hensigten om at **iværksætte specifikke aktioner på europæisk plan sammen med repræsentative forbrugerorganisationer og repræsentanter for den finansielle industri** er derfor meget god, men Kommissionen bør arbejde mere på at få denne praksis gjort om ikke obligatorisk så i det mindste stærkt tilrådelig på nationalt plan. **Det europæiske nyhedsbrev** er overordnet set et glimrende initiativ, men det er vigtigt at holde sig for øje, at oplysningsværktøjer bør være kendetegnet ved reelt at være tæt på forbrugerne. EØSU opfordrer Kommissionen til at spille en aktiv rolle over for Rådet og Europa-Parlamentet og finde frem til **mere formaliserede former for inddragelse af de berørte aktører på nationalt plan**, på samme måde som det, man agter at gennemføre på europæisk plan. Udviklingen af FIN-NET-netværket, der i øjeblikket er et ukendt instrument for de fleste forbrugere, bevæger sig i den rigtige retning. Med udsigt til en revision af FIN-NET's rolle anbefaler EØSU at inddrage forbrugerorganisationer, civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter og vil være rede til at støtte initiativet gennem f.eks. et specifikt tiltag i nationale forbrugerråd og økonomiske og sociale råd.

4.1.9 EØSU mener, at eftersom Kommissionen finder formidling af information til især forbrugere, investorer og ansatte i finansindustrien vigtig, **må det problematiske i, at dokumenterne er affattet på et bestemt sprog, ikke under vurderes**. Kommissionen bør være opmærksom på dette problem og drage den nødvendige omsorg for, at i det mindste de vigtigste dokumenter kommer til at foreligge på så mange sprog som muligt.

4.1.10 EØSU påskønner den **fokus, som er rettet mod forbrugere og ansatte i bank- og finansieringsvirksomheder**, ligesom bestræbelserne på regelmæssigt at høre dem, om emner, de berøres af. Markedsintegreringens merværdi ligger i forbrugerens tilfredshed, som opnås, hvis der har været den nødvendige fokus på de sociale konsekvenser af de truffede beslutninger. Førhen har direktiverne på det finansielle område dog ikke altid fulgt denne tilgang. De fremsatte bemærkninger under »Generelle bemærkninger« understreger kraftigt dette analyseperspektiv.

4.1.11 Hvad angår **samspelet med andre områder af EU's økonomiske politik**, har EØSU allerede påpeget, at **momsstyret** for de store europæiske koncerner^(?) kan være en hindring for styrkelsen af de finansielle tjenesteydelser, og udvalget glæder sig over, at Kommissionen i den forbindelse agter at fremsætte et lovforslag. Der bør imidlertid foretages en meget nøje vurdering af de økonomiske, sociale og miljømæssige virkninger af en dog ønskelig harmonisering af momsordningen. EØSU har allerede påpeget, hvordan den nuværende

(?) EUT C 65 af 17.3.2006.

situation kan hindre fuld integrering og udvikling af det finansielle marked. Udvalget ønsker derudover at gøre opmærksom på problemet med **udflytning, som kan blive forstærket af ikke-harmoniserede beskatningsvilkår** med negative følger for beskæftigelsen, tjenesteydelsernes kvalitet og systemets overordnede pålidelighed. EØSU håber, at der fortsat vil blive foretaget grundige overvejelser af spørgsmålet, også i lyset af de ofte alt andet end gode resultater af denne fremgangsmåde.

4.2 Den rette regulerings- og tilsynsstruktur

4.2.1 Udvalget bifalder helt klart målet om at sikre **større koordinering mellem markedernes tilsynsmyndigheder**. Det kunne opnås ved at tildele en **stadig større og afgørende rolle til niveau 3-udvalgene** og harmonisere ansvarsområderne for deres medlemmer under Lamfalussy-processen som led i færdiggørelsen af EU's rammelovgivning. Det kunne for det første lette Kommissionens arbejdsbyrde, for det andet mindske risikoen for den såkaldte *forkromning* fra medlemsstaternes eller tilsynsmyndighedernes side.

4.2.2 EØSU mener, at det i den aktuelle situation er for tidligt at oprette én enkelt europæisk tilsynsmyndighed, som skal være ansvarlig for koordineringen. Udvalget mener ikke desto mindre, at de nationale tilsynsmyndigheder bør samarbejde aktivt og vedvarende og arbejde hen imod **fælles adfærdskodekser og standardprocedurer**. Resultatet vil være større gensidig tillid, som er det første skridt i retning af etablering af en europæisk tilsynsmyndighed for store finans-, bank- og forsikringskoncerner i flere medlemsstater. En af de første vigtige beslutninger bør være at udpege en hovedtilsynsmyndighed i moderselskabets hjemland, som skal være ansvarlig for tilsynet med filialer og datterselskaber i andre europæiske lande. Multinationale selskaber og tilsynsmyndigheder kunne effektivt drage nytte af det indre marked ved ikke hele tiden at skulle fremlægge regnskaber og regnskabsoplysninger og forholde sig til forskellige nationale regelsæt.

4.2.3 Den anvendte metode i f.eks. direktivet om markedsmissbrug bør fremmes. Fremlæggelsen af et meget detaljeret direktivforslag har sikret høj grad af ensartethed i den efterfølgende gennemførelse og overlod lovgiverne et stort ansvar: dette ansvar blev også delt på europæisk plan ved at specificere, hvilke opgaver der skulle overføres til de forskellige tilsynsmyndigheders ansvarsområder.

4.2.4 **Vedtagelsen af de internationale regnskabsstandarder (IFRS)** var en vigtig lejlighed til at harmonisere virksomhedsledelsens regnskabsaflæggelse og bringe den på linje med moderne standarder. Det kan også være en mulighed for at **harmonisere de typer af data på europæisk plan, som formidlerne skal fremlægge for deres respektive tilsynsmyndigheder**. EØSU mener, at med vedtagelsen af IFRS er der ikke længere grund til at udsætte eller forsinke forfølgelsen af dette mål, som er en vigtig forudsætning for effektiv og

virkningsfuld koordinering og samarbejde omkring tilsyn på europæisk plan. Der bør dog foretages en tilpasning til tilsvarende mål for det europæiske Solvency II-projekt. De virksomheder, som endnu ikke har harmoniseret deres regnskaber og konsoliderede regnskaber med IFRS bør imidlertid ikke stilles ugunstigt i forhold til virksomheder, som er forpligtet til det.

4.3 Igangværende og kommende lovgivningsinitiativer

4.3.1 Igangværende initiativer

4.3.1.1 Detailbankvæsenet er omfattet af tre betydningsfulde initiativer. Hvad angår initiativet vedrørende **realkredit**, har EØSU^(?) allerede udtrykt visse begrundede betænkeligheder med hensyn til gennemførligheden af integreringen af markedet i lyset af de juridiske implikationer og store vanskeligheder, som er blevet fremført i en nyere udtalelse. EØSU afventer Kommissionens tilgang og svar på de fremførte indsigelser.

4.3.1.2 De ændringer, som Kommissionen har foreslået til direktivet om forbrugerkredit, der for tiden behandles af Parlamentet, forbedrer det foregående forslag uden dog at imødekomme forbrugernes behov fuldt ud. EØSU afventer resultatet af behandlingen og håber, at direktivet hurtigt vil blive vedtaget.

4.3.1.3 **Direktivet om betalingstjenester** spiller også en vigtig rolle. Der er stadig et gråzoneområde omkring grænseoverskridende betalingstjenester. Det finansielle system bør underkaste sig de regler, som Generaldirektoratet for Konkurrence har fastlagt om konkurrence, gennemsigtighed og sammenlignelighed. Oprettelsen af et fælleseuropæisk betalingsområde (SEPA) inden 2010 er et ambitiøst og ønskeligt mål, som vil gøre grænseoverskridende betalingstjenester mere effektive og være en garanti for forbrugerne. Der bør dog tages hensyn til, at effektive og billige systemer (f.eks. systemet med direkte debitering) allerede anvendes i nogle medlemsstater. Når SEPA gennemføres, bør brugernes interesser imødekommes, og der skal skabes en merværdi. EØSU er for tiden ved at udarbejde en udtalelse specifikt om betalingstjenester, hvori udvalget vil fremlægge en detaljeret vurdering.

4.3.1.4 Revisionen af **begrebet kvalificerede aktieposter**, som sker gennem ændring af artikel 16 i bankdirektiverne og artikel 15 i forsikringsdirektivet, er et vigtigt tiltag, når det gælder om at forebygge, at tilsynsmyndigheder kan lægge hindringer i vejen for en afbalanceret udvikling af det indre marked ved at bruge forsigtighedskriterier i ledelsen af finansielle systemer som et påskud. EØSU mener, at et systems stabilitet bedst sikres ved at forbedre systemets effektivitet i stedet for at sætte begrænsninger for overdragelsen af kontrollen med virksomheder.

(?) EUT C 65 af 17.3.2006.

4.3.1.5 Hvad angår **clearings- og afviklingssystemer** har fraværet af en lovgivningsramme været med til at fastholde store indirekte omkostninger og reelt misbrug. Grænseoverskridende infrastrukturer til afvikling og clearing er langt dyrere og mindre effektive end indenlandske. EØSU så gerne, at der udarbejdes et rammedirektiv for at øge de europæiske operatørers konkurrenceevne, ikke mindst i forhold til internationale konkurrenter. Et effektivt og velordnet marked tiltrækker investeringer, og de er nødvendige, hvis Europa virkelig vil forfølge målene om økonomisk vækst og øget beskæftigelse.

4.3.2 Igangværende overvejelser

4.3.2.1 EØSU er enig i Kommissionens vurderinger hvad angår uberettigede barrierer for fuld gennemførelse af kapitalens frie bevægelighed og grænseoverskridende investeringer.

4.3.2.2 Kommissionen har udtrykt betænkeligheder med hensyn til de såkaldte **»26. ordninger« inden for finansielle tjenesteydelser. På den anden side har princippet om minimumsharmonisering skabt for mange forskelle. Hjemlandsprincippet** har været et fantastisk godt instrument for liberaliseringen og konkurrencen i EU. Jo større **gensidig tillid** der er til den nationale lovgivning i de enkelte medlemsstater, desto mere accepteres princippet af medlemsstaterne. Derfor er fuld **lovgivningsmæssig harmonisering en vigtig faktor, som nærer og styrker disse tillidsbaserede forbindelser**, der er grundlaget for gradvis opbygning af en fælles kultur. Det bør føre til harmonisering af afgørende bestemmelser i kontrakter om finansielle tjenesteydelser. EØSU ønsker på den anden side at påpege, at der hidtil ikke er fremført noget bevis på den (konkrete) anvendelighed af 26. ordningerne, og at Kommissionen under alle omstændigheder bør iværksætte en grundig undersøgelse af dens anvendelse. EØSU har i en nyere udtalelse fremført, at »[den] såkaldte »ordning 26« (...) kunne være en brugbar løsning, hvis man efter en grundig undersøgelse af love og kontrakter i alle 25 medlemsstater har fået vished om, at det »parallelle« instrument ikke strider imod de gældende regler og love i nogen af dem. **Standardisering bør dog under ingen omstændigheder hindre udbuddet af nye produkter og på denne måde bremse innovation«** ⁽⁴⁾.

4.3.3 Kommende initiativer

4.3.3.1 EØSU har i en nylig udtalelse om grønbogen fra juli 2005 peget på det **nyttige i at ændre UCITS** ⁽⁵⁾. »Investeringsfondene konkurrerer med finansielle produkter såsom livsforsikring tilknyttet investeringsfonde (unit-linked policies), som investorerne ser som et produkt af samme type, selv om de er underlagt en helt anden lovgivning. Dette kan fordreje investorerne valg og give negative konsekvenser, hvad angår omkost-

ninger og risikoniveau for de pågældende investeringer. EØSU mener ikke, at man kan takle problemet med mindre konkurrence ved at lempe de påkrævede begrænsninger og garantier i relation til investeringsfondene. Det vil derimod være ønskeligt med en skærpelse af de lovfæstede standarder, således at de finansielle produkter, som i praksis opfattes som et direkte alternativ til investeringsfondene, underkastes lovkrav svarende til dem for investeringsfonde.« Ubalancen i kravene til fonde og livsforsikring tilknyttet investeringsfonde, den kun delvise udvikling af det europæiske pas på grund af de hindringer, som nogle tilsynsmyndigheder fortsat lægger i vejen, manglende gennemsigthed omkring omkostninger ved især opsigelse samt markedsopsplitning og de høje omkostninger er nogle af de påviste problemer. EØSU er imidlertid betænkelig ved tendensen til, at der i nogle medlemsstater udvikles fonde med garanteret kapital uden noget krav om, at moderselskabet skal besidde passende egne midler med det resultat, at forbrugerne ikke er tilstrækkelig dækket i tilfælde af særlig ugunstige markedsudviklinger. EØSU opfordrer Kommissionen til at rette op på denne mangel og fastlægge passende egenkapitalkrav for de selskaber, som tilbyder fonde med garanteret kapital, og sikre et specifikt og passende tilsynsniveau. EØSU er særlig bevidst om bestræbelserne på at opnå mere effektive UCITS, især fordi de udgør en betydelig del af pensionsfundsordninger og derfor kan bidrage til løsningen af det problem, som med rette blev påpeget i hvidbogen, dvs. finansieringen af det enorme pensionsunderskud, som størstedelen af de europæiske landes økonomier er berørt af.

4.3.3.2 EØSU er enig med Kommissionen med hensyn til betydningen — som ikke kun er økonomisk — af at have **adgang til en bankkonto**. I en moderne økonomi betyder det at have en bankkonto en form for økonomisk borgerskab for den enkelte borger. I visse EU-medlemsstater er denne borgerret lovfæstet, og det finansielle system pålægges at sikre, at grundlæggende banktjenester udbydes til et minimum af omkostninger. I andre medlemsstater er selskaberne ved at udvikle større bevidsthed på dette område og tilbyder for få euro om måneden en pakke af tjenesteydelser i tilknytning til anfordringskontoen.

4.3.3.3 Målet om at **fjerne hindringer for mobiliteten af bankkonti på tværs af grænserne** hilses velkomment og kan være med til at få sænket bankernes gebyrer. Muligheden for at åbne en bankkonto online kunne helt konkret bringe målet om at sikre intraeuropæisk mobilitet for bankkonti inden for rækkevidde. Der bør dog tages hensyn til, at ikke alle forbrugere har it-kendskab. Kommissionen bør foreslå et tilfredsstillende alternativ for denne gruppe, som ofte tilhører den svagere del af befolkningen. Det bør understreges, at kun konsolideringen af et effektivt og konstruktivt samarbejde mellem

⁽⁴⁾ EUT C 65 af 17.3.2006.

⁽⁵⁾ EUT C 110 af 17.5.2006.

tilsynsmyndighederne, kan give denne mulighed konkret form. Kommissionen har den 16. maj 2006 ⁽⁶⁾ i forlængelse af forslagene i hvidbogen besluttet at lade en ekspertgruppe undersøge spørgsmålet om kundemobilitet i forbindelse med bankkonti.

4.4 Den eksterne dimension

4.4.1 Kommissionens ambitiøse mål om, at Europa må spille en ledende rolle ved fastsættelsen af standarder på globalt plan, hilses helt klart velkommen. På linje med henstillingerne fra Doha-runden håber EØSU også, at Europa kan lede de mest udviklede lande til at påtage sig opgaven med at yde de mindre udviklede lande teknisk og økonomisk bistand vedrørende lovgivning og gennemførelse af vedtagne aftaler og standarder. Den fremadskridende internationale integration bør også tage hensyn til de **svageste økonomiers behov** og for at tiltrække investeringer. EØSU har tillid til, at Kommissionen vil holde sig

disse behov for øje under forhandlingerne og dialogen med de andre lande med en mere avanceret økonomi.

4.4.2 EØSU arbejder aktivt for at bekæmpe kriminel anvendelse af finansielle systemer, og støtter Kommissionen og de øvrige europæiske institutioner i deres kamp mod alle former for kriminelle aktiviteter, som i øvrigt ofte er forbundet med international terrorisme. Der er mange former for økonomisk kriminalitet: erhvervsmæssigt og kommercielt svig, hvidvaskning af penge, skatteunddragelse og korrupsion. Ofte anvendes systemerne for de finansielle tjenesteydelser til kriminelle formål. EØSU opfordrer de finansielle institutter til at hjælpe de kompetente myndigheder på bedst mulig vis, og sidstnævnte bør på den anden side tage tilstrækkelig notits af de finansielle institutters anbefalinger. Hvis de finansielle institutter holdes tilstrækkelig underrettet om opfølgningen på de oplysninger, som de har indbragt for myndighederne i forbindelse med mistænkelige transaktioner, vil de være mere motiverede til at fortsætte og fremskynde de nødvendige bestræbelser.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ Kommissionens afgørelse 2006/355/EF af 16. maj 2006 om nedsættelse af en ekspertgruppe vedrørende kundemobilitet i forbindelse med bankkonti (EUT L 132 af 19.5.2006).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets afgørelse om godkendelse af Det Europæiske Fællesskabs tiltrædelse af Genève-aftalen om Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design, vedtaget i Genève den 2. juli 1999

KOM(2005) 687 endelig — 2005/0273 (CNS)

og

Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 6/2002 og (EF) nr. 40/94 med henblik på Det Europæiske Fællesskabs tiltrædelse af Genève-aftalen om Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design

KOM(2005) 689 endelig — 2005/0274 (CNS)

(2006/C 309/07)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 17. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 308 og 300 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 14. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 308 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse:

Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 6/2002 og (EF) nr. 40/94 med henblik på Det Europæiske Fællesskabs tiltrædelse af Genève-aftalen om Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design

KOM(2005) 689 endelig — 2005/0274 (CNS).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Bryan Cassidy** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 155 stemmer for, 3 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Resumé af EØSU's konklusioner og henstillinger

Da de to Kommissionsforslag er forbundne, vil de blive behandlet under ét af EØSU i en enkelt udtalelse.

EØSU støtter fuldt ud Kommissionens forslag.

2. Hovedtræk i Kommissionens forslag

2.1 Disse forslag ønsker at kæde EF-designordningen sammen med Haag-arrangementet for international registrering af industrielle design gennem EU's tiltrædelse af Genève-aftalen om Haag-arrangementet. Det første forslag omhandler EU's tiltrædelse af aftalen. Det andet forslag indeholder ændringer af de relevante forordninger for at gøre dette muligt.

2.2 Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design består af tre forskellige aftaler: London-aftalen fra 1934, Haag-aftalen fra 1960 og Genève-aftalen fra 1999. De tre aftaler er uafhængige af hinanden og eksisterer side om side for så vidt angår deres materielle bestemmelser. Kontraherende parter kan beslutte at blive part i

kun én, to eller alle tre aftaler. De bliver automatisk medlemmer af Haag-unionen, der på nuværende tidspunkt tæller 42 kontraherende stater, herunder 12 EU-medlemsstater⁽¹⁾

2.3 Tiltrædelse vil gøre det muligt for designere i EU at opnå beskyttelse af nye og originale design i alle lande, der er tiltrådt Genève-aftalen, med en enkelt ansøgning. Ansøgere vil på en ny måde kunne beskytte deres design, både på nationalt niveau, på EU-niveau via den registrerede EU-designordning og på internationalt niveau via Haag-ordningen.

2.4 Resultatet vil være et simplere og mere økonomisk effektivt system med færre omkostninger. Ifølge Haag-ordningen skal ansøgere ikke fremskaffe oversættelser af dokumenter, de skal ikke betale særskilte afgifter til kontorer og agenter i forskellige lande eller holde øje med de varierende frister for forlængelse af nationale ansøgninger. I stedet kan blot en enkelt ansøgning til en enkelt myndighed med blot én afgift udløse flere internationalt registrerede designophavsrettigheder i lande, der er tiltrådt Genève-aftalen.

⁽¹⁾ Nemlig: Belgien, Estland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Italien, Letland, Luxembourg, Nederlandene, Slovenien og Spanien. EU som institution er ikke medlem af Haag-arrangementet på nuværende tidspunkt.

2.5 EF-designordningen gør det muligt for designere at beskytte nye og originale design, der er kendetegnet ved deres særlige »look«, ved at garantere et individuelt monopol på registrerede design, gældende på samme betingelser i hele EU. Der findes også registrerede designophavsrettigheder i hver enkelt medlemsstat, men EF-designordningen er en økonomisk og nem måde at opnå ens beskyttelse i hele EU for alle erhvervsdrivende på det europæiske marked.

2.6 Haag-arrangementet vedrørende international registrering af industrielle design er et system, administreret af Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret (WIPO), der gør det muligt at opnå en række ophavsrettigheder i de kontraherende stater ved at indgive blot én ansøgning og ved at betale blot én afgift. Haag-ordningen kan anvendes af enhver person, der er statsborger eller har bopæl i en stat, der er tiltrådt Haag-arrangementet, og af enhver virksomhed, som har hjemsted i en sådan stat. På nuværende tidspunkt modtager WIPO ikke ansøgninger, der er indgivet til de nationale myndigheder. Ved at ansøge direkte til WIPO undgås misforståelser og dobbeltarbejde og risiko for overbetaling til Harmoniseringskontoret.

2.7 En af fordelene ved Haag-ordningen er, at den letter proceduren ved ændring af designbeskyttelse og fornyelse ved ophavsrettighedens udløb.

2.8 Genève-aftalen om Haag-arrangementet trådte i kraft den 23. december 2003. For at gøre ordningen lettere tilgængelig er det blandt andre ændringer også blevet muligt for mellemstatslige organisationer som EU at tiltræde Haag-ordningen. På nuværende tidspunkt er 19 lande medlem af Genève-aftalen, heriblandt Schweiz, Singapore og Tyrkiet. Et antal medlemsstater mangler endnu at undertegne og/eller ratificere aftalen.

2.9 Ansøgninger kan i henhold til Genève-aftalen kun indgives på et af de to officielle sprog, nemlig engelsk og fransk.

2.10 USA forventes at tiltræde Genève-aftalen i november 2006, og tiltrædelse af både EU og USA vil anspre andre store

handelspartnere (Kina, Japan, Korea) til at tiltræde, med deraf følgende registrering i flere vigtige lande.

2.11 Forslaget kæder EU's medlemsstater sammen, så de i Genève-aftalen og Haag-ordningen optræder som et enkelt land, hvorved udbyttet bliver større.

3. Særlige bemærkninger

3.1 Forslaget til Rådets afgørelse, KOM(2005) 687 endelig, tillader EU at optræde som et enkelt land i Haag-unionen i forbindelse med EF-designordningen. Ændringen til forordning EF/6/2002 (forordningen om EF-design) sikrer, at tiltrædelsen af Genève-aftalen kan gennemføres.

3.2 Ændringen til forordning EF/40/94 (EF-varemærkeforordningen) giver Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Harmoniseringskontoret) i Alicante mulighed for at modtage gebyrer for design registreret under Genève-aftalen.

3.3 Retsgrundlaget for forslaget om at ændre de to forordninger er EF-traktatens artikel 308.

3.4 Europa-Parlamentet er blevet hørt. De to forslag er ikke underkastet den fælles beslutningsprocedure.

3.5 Ved afstemning i Rådet kræves enstemmighed.

4. Omkostninger

4.1 Der forventes ikke yderligere udgifter i forbindelse med dette forslag, da det omhandler ændringer til forordninger, der kan anvendes direkte i medlemsstaterne.

4.2 På nuværende tidspunkt kræver designregistrering indbetaling af gebyrer for registrering og forlængelse af registrering i hvert af de lande, hvor ansøgningen er indgivet. Nationale registreringsafgifter anslås til at beløbe sig til under 100 EUR, men derudover er der udgifter til og besvær med vekselgebyrer, når der ansøges internationalt.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under syvende rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2007-2013)

KOM(2005) 705 endelig — 2005/0277 (COD)

(2006/C 309/08)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 1. marts 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 167 og 172, stk. 2, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Gerd Wolf** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 152 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Resumé

1.1 Kommissionens forslag omhandler de krav, regler og procedurer, der skal gælde for, at virksomheder, universiteter, forskningscentre og andre juridiske personer kan få tildelt støtte under det syvende FTU-rammeprogram.

1.2 Udvalget hilser størsteparten af det foreslåede regelsæt velkommen og ser heri både forbedringer samt potentiale for en markant forenkling af de administrative procedurer. Med hensyn til de endnu ikke foreliggende kommissionsinterne gennemførelsesbestemmelser anbefaler udvalget i overensstemmelse med den tilstræbte forenkling, at man også her er opmærksom på at opnå en standardisering og konsistent gennemførelse, f.eks. hvad angår de kriterier, der skal anvendes.

1.3 Da de kommissionsinterne gennemførelsesbestemmelser endnu ikke foreligger, er det imidlertid endnu ikke muligt at vurdere visse specielle konsekvenser af det foreslåede regelsæt. I sådanne tilfælde (f.eks. refusion af ekstra udgifter) anbefaler udvalget, at man i det mindste i første omgang bibeholder den hidtidige ordning for at undgå, at de berørte støttemodtagere stilles dårligere.

1.4 Udvalget glæder sig over de nye støttegrænser for de enkelte opgaveområder og støttemodtagere. Det er især positivt, at dette fører til forbedringer i støtten til SMV.

1.5 Udvalget anbefaler, at man ligestiller alle forskningsinstitutioner, der får deres grundfinansiering fra offentlige midler, uanset deres juridiske form.

1.6 Udvalget anbefaler at give de kommende partnere større frihed i udformningen af de kontraktmæssige bestemmelser og i valget af instrumenter. Dette gælder især for adgangsrettigheder til deltagernes forgrundsviden (»foreground«) og/eller baggrundsviden (»background«). Her bør der ganske vist tilbydes royaltyfri adgangsret som mulighed, men det bør ikke — som det foreslås for visse tilfælde — foreskrives uden undtagelse.

1.7 For yderligere detaljer henvises til kapitel 4.

2. Indledning

2.1 Med sit forslag til det syvende FTU-rammeprogram (2007-2013) ⁽¹⁾, forkortet RP7, har Kommissionen fremlagt mål, indhold, emner samt budgetramme for den planlagte støtte til forskning, teknologisk udvikling og demonstration i denne periode. Udvalget har allerede vedtaget udtalelser herom samt om Kommissionens forberedende og supplerende forslag til de såkaldte særprogrammer ⁽²⁾ ⁽³⁾.

2.2 Det aktuelle forslag fra Kommissionen omfatter nu derimod de krav, regler og procedurer, gennem hvilke virksomheder, universiteter, forskningscentre eller andre juridiske personer kan deltage i foranstaltninger under det syvende FTU-rammeprogram, det vil sige få støtte gennem dette program.

2.3 Et væsentligt punkt i denne sammenhæng er Kommissionens ønske om at forenkle procedurerne i forbindelse med forskningsstøtten. Dette ønske har udvalget allerede i tidligere udtalelser hilst velkommen og bestyrket, og udvalget har på sin side på ny anbefalet at forenkle de administrative procedurer og reducere udgifterne og dermed øge de europæiske forskningsprogrammets effektivitet. »Den nuværende arbejds- og omkostningsbyrde ved ansøgnings- og bevillingsprocedurer er for høj og udgør en hindring for brugerne fra forskerkredse og erhvervslivet. Det skal kunne betale sig for deltagerne at engagere sig i det europæiske forskningsprogram, herunder med hensyn til de risici, der er forbundet med indgivelsen af ansøgninger. Dette gælder navnlig for små aktører som SMV'er og for mindre forskningsgrupper fra universiteter og forskningscentre ⁽⁴⁾«. De foreslåede regler for deltagelse har altså også det erklærede mål at føre til den tilsigtede forenkling.

⁽¹⁾ KOM(2005) 119 endelig.

⁽²⁾ KOM(2005) 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445.

⁽³⁾ EUT C 65 af 17.3.2006 og CESE 583/2006.

⁽⁴⁾ EUT C 65 af 17.3.2006.

2.4 Det aktuelle forslag fra Kommissionen beskriver således det afgørende regelsæt, der skal sikre, at de midler, som Fællesskabet stiller til rådighed for forskning og udvikling (RP7), anvendes så effektivt, vellykket og retfærdigt som muligt.

2.5 De foreslåede regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse skal altså sikre en sammenhængende og gennemsigtig ramme for effektiv gennemførelse af det syvende rammeprogram og let adgang til det for alle deltagere. Dermed skal der ydes støtte til et bredt spektrum af virksomheder, forskningscentre og universiteter, ligesom der skal åbnes mulighed for, at også aktører i Fællesskabets yderste periferi kan deltage.

3. Kommissionens forslag

3.1 De af Kommissionen foreslåede regler for deltagelse i det syvende rammeprogram skal realisere mange aspekter af denne forenkling og i denne forbindelse bygge på de principper, der blev opstillet i det sjette rammeprogram (RP6). Nogle vigtige punkter sammenfattes kort i dette kapitel.

3.2 Kommissionens forslag omfatter: Indledende bestemmelser, betingelser for deltagelse i indirekte aktioner og tilhørende procedurer, Fællesskabets finansieringsbidrag, regler for formidling og nyttiggørelse, adgangsret til forgrunds- og baggrundsviden, og Den Europæiske Investeringsbank.

3.3 Betingelser for deltagelse i indirekte aktioner

3.3.1 Mindst tre juridiske personer skal deltage i indirekte aktioner, og alle skal have hjemsted i en medlemsstat eller et associeret land, og heraf må to ikke have hjemsted i samme medlemsstat eller associerede land.

3.3.2 Til koordinerings- og støtteforanstaltninger samt foranstaltninger til støtte af uddannelse og efteruddannelse og forskeres karriereudvikling kræves deltagelse af mindst en juridisk person.

3.3.3 For indirekte aktioner til støtte af pionerforskning, som støttes inden for rammerne af Det Europæiske Forskningsråd, kræves deltagelse af mindst en juridisk person, som har hjemsted i en medlemsstat eller et associeret land.

3.4 Fællesskabets finansieringsbidrag

3.4.1 I forbindelse med forskning og teknologisk udvikling kan Fællesskabets finansieringsbidrag udgøre op til 50 % af de støtteberettigede omkostninger.

3.4.1.1 Dog kan det for offentlige organer, skoler og højere læreanstalter, forskningsorganisationer⁽⁵⁾ og små og mellemstore virksomheder beløbe sig til 75 % af de samlede støtteberettigede omkostninger.

3.4.2 Fællesskabets finansieringsbidrag til demonstrationsaktiviteter kan beløbe sig til højst 50 % af de samlede støtteberettigede omkostninger.

⁽⁵⁾ I Kommissionens forslag defineres begrebet »forskningsorganisation« i artikel 2.3, andre steder anvendes også begreberne »forskningsinstitution« og »forskningscenter« synonymt.

3.4.3 Til aktiviteter, der understøttes af aktioner for frontlinjeforskning, samordnings- og støtteaktioner og aktioner til støtte for forskeres uddannelse og karriereudvikling, kan Fællesskabets finansieringsbidrag beløbe sig til 100 % af de samlede støtteberettigede omkostninger.

3.4.4 Til administrationsudgifter og revisionserklæringer samt andre aktiviteter, der ikke er omfattet af artikel 33, stk. 1-3, kan Fællesskabets finansieringsbidrag udgøre op til 100 % af de samlede støtteberettigede omkostninger.

3.4.5 Til ekspertisenetværk foreslås et særligt fast beløb. Det faste beløb defineres i deltagelsesreglerne som et fast beløb, der beregnes på grundlag af antallet af forskere i ekspertisenetværket og aktionens varighed.

3.5 Yderligere regler

— Reglerne angiver procedurerne for offentliggørelse af indkaldelse af projektforslag samt procedurer for indsendelse, vurdering, udvælgelse og støtte af forslag.

— Den evalueringsproces, der er udviklet i tidligere rammeprogrammer, videreføres uden væsentlige ændringer. Kommissionen vil udarbejde en kontraktmodel, som fastsætter deltagerens rettigheder og pligter indbyrdes og over for Kommissionen.

— Der foreslås tre former for støtte: godtgørelse af støtteberettigede omkostninger, faste beløb og enhedstakstfinansiering. Til frontlinjeforskning vil Det Europæiske Forskningsråds Videnskabelige Råd stille forslag om passende finansieringsmetoder.

3.6 Hvad angår formidling, nyttiggørelse og adgangsret (ejendomsforhold, beskyttelse, offentliggørelse, formidling og nyttiggørelse samt adgangsret til forgrunds- og baggrundsviden) har målet været at fastholde størst mulig kontinuitet. Ændringer skal give deltagerne større fleksibilitet under gennemførelsen af projekterne. Muligheden for at udelukke baggrundsviden og fastlægge andre vilkår end de, der er fastsat i deltagelsesreglerne, foreligger stadig. Sammenhængen mellem formidlings- og publikationskravene er blevet bedre.

3.7 Ligesom det var tilfældet i 6. FTU-rammeprogram (RP6) har deltagerne i et konsortium ansvaret for den fulde gennemførelse af de opgaver, de er blevet tildelt, selv om en af deltagerne ikke opfylder de tildelte opgaver. Dog skal princippet om solidarisk hæftelse for de fleste foranstaltninger, som blev indført i RP6, ikke videreføres. Afhængigt af en vurdering af risikoen for Fællesskabets budget som følge af den europæiske forskningsstøtte kunne der indføres en mekanisme, som dækker den finansielle risiko ved en udtrædende deltagers manglende tilbagebetaling af skyldige beløb. Derfor bør der kun forlanges bankgarantier i de sjældne tilfælde, hvor forfinansieringen udgør over 80 % af støtten.

4. Udvalgets bemærkninger

4.1 **Forenkling.** Udvalget støtter det yderst vigtige mål at forenkle alle de procedurer, som hidtil er blevet anvendt af Kommissionen, eller som Kommissionen har krævet af FTU-aktørerne. Udvalgets kommentarer skal ses som et konstruktivt bidrag til dette, og det er bevidst om, at det i betragtning af de generelle budgetbestemmelser og kravet om gennemsigtighed, som udvalget også støtter, ikke er nogen let opgave at nå dette mål. Særlig ønskværdigt ville det være, at man med udvalgte pilotprojekter inden for rammerne af de retlige muligheder afprøvede yderligere forenklede administrative procedurer. De indvundne erfaringer kunne bidrage til at tage beslutning om fremtidige foranstaltninger.

4.1.1 **Forbedringer.** Udvalget anerkender Kommissionens bestræbelser for at nå dette mål og sikre så god en forskningsstøtte i Fællesskabet som muligt. Udvalget ser således på mange punkter i det fremlagte forslag tydelige forbedringer i forhold til de hidtidige procedurer, f.eks. i godtgørelsen af omkostninger (artikel 30 og 31) samt i tildelingsformerne eller tildelingsaftalerne, kontrakter og udnævnelsesbrevet (artikel 18 og 19); ved sidstnævnte dog kun, hvis også betalings- og især rapporteringsbetingelserne bliver forenklet. I denne forbindelse henviser udvalget også til sine tidligere anbefalinger om forenkling⁽⁶⁾, som også omhandler indholdsmæssig eller tidsmæssig afstemning af de af Kommissionen krævede procedurer med procedurerne hos andre støttegivere eller tilsynsorganer⁽⁷⁾.

4.1.2 **Standardisering.** Målet om forenkling er desuden en del af bestræbelserne på i højere grad at standardisere de procedurer, der anvendes eller forlanges af Kommissionen (f.eks. registrering af omkostninger eller kreditvurdering). Dette kan udvalget fuldt ud tilslutte sig med henblik på det fælles indre marked og en forbedret retssikkerhed⁽⁸⁾. Desværre vil det ikke lykkes at opnå en fuldstændig standardisering, så længe de forskellige tilskudsmodtagere i de forskellige medlemsstater — f.eks. universiteterne — ikke anvender fælles eller harmoniserede afregningssystemer.

4.2 **Yderligere regler og foranstaltninger.** Forenkling og standardisering kræver imidlertid også **yderligere foranstaltninger** fra Kommissionens side, som hidtil blot er nævnt i det fremlagte forslag, f.eks. i artikel 16.4: »Kommissionen vedtager og offentliggør regler, der skal sikre konsekvent kontrol af deltagerne i indirekte aktioner, hvad angår deres eksistens, juridiske status og økonomiske formåen«. Da disse yderligere regler, som i det følgende betegnes »kommissionsinterne gennemførelsesbestemmelser«, endnu ikke foreligger, kan det i nogle tilfælde endnu ikke vurderes, hvilke konsekvenser de deraf følgende kommissionsforslag vil have.

⁽⁶⁾ EUT C 110 af 30.4.2004.

EUT C 157 af 28.6.2005.

EUT C 65 af 17.3.2006.

⁽⁷⁾ EUT C 157 af 28.6.2005. **Forebyggelse af overlappende eller parallelle instanser.**

⁽⁸⁾ Hvis man overskred det foreliggende kommissionsforslags rammer, ville det endog være ønskeligt, at man tilstræbte en større harmonisering af betalingsprocedurerne i forbindelse med EU's støtteforanstaltninger, herunder også rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation eller strukturfonde.

4.2.1 **Fælles fortolkning og kriterier.** Udvalget forventer endvidere, at der vil være sikret en fælles fortolkning af de kommissionsinterne gennemførelsesbestemmelser, især de, der vedrører projekternes juridiske og finansielle bestemmelser, i alle de berørte kommissionstjenestegrene, så disse regler kan være yderligere et vigtigt skridt hen mod forenkling og standardisering og ikke fører til, at de enkelte FTU-aktører stilles dårligere i forhold til de hidtidige procedurer. Generelt anbefaler udvalget, at man i de tilfælde, hvor det foreliggende forslag fra Kommissionen levner mulighed for fortolkning, lukker denne mulighed med yderligere præciseringer i de kommissionsinterne gennemførelsesbestemmelser til gavn for retssikkerheden.

4.2.2 **Støtteforanstaltninger.** De såkaldte **helpdesks** og **clearing houses**, som tilbydes eller foreslås af Kommissionen, skal sikre, at de af Kommissionen afgivne informationer er sammenhængende og fælles. Dette betragter udvalget som en vigtig og nyttig foranstaltning. Man bør imidlertid også påse, at der følges en fælles procedure i de kommissionsinterne procedurer og i **project officer's** krav og afgørelser.

4.2.3 **Rapportering.** F.eks. er det også vigtigt at undgå, at project officers — bortset fra begrundede undtagelsestilfælde — forlanger yderligere mellemrapporter ud over de rapporter, der er forlangt i reglerne, eller at identisk information skal afgives i flere rapporter i ny form⁽⁹⁾. Det er altså vigtigt at **forenkle** rapporteringssystemet, for det drejer sig om indhold og ikke om formaliteter.

4.2.4 **Midtvejsvurdering (Midterm-Assessment).** Udvalget anbefaler dog, at man i betragtning af det syvende rammeprogram's syvårige løbetid halvvejs hende i programmet gennemfører en midtvejsvurdering af såvel programmet som deltagelsesreglerne for at kunne foretage eventuelle nødvendige justeringer.

4.2.5 **Project Officers.** En anden vigtig forudsætning for forenkling, standardisering og generelt for effektive administrative procedurer, hvilket også er nødvendigt af hensyn til kontinuiteten (se næste punkt) er, at project officers har en fremragende fagspecifik ekspertise og har kendskab til de deltagende aktører. Det ville være utilstrækkeligt at begrænse project officers til en rent administrativ funktion uden dybtgående sag- og miljøkendskab. Udvalget henviser til sine gentagne anbefalinger herom⁽¹⁰⁾ ⁽¹¹⁾.

4.3 **Kontinuitet.** Da enhver regelændring medfører en afbrydelse af kontinuiteten med ekstra (friktions-)tab, må det nøje overvejes, om de af Kommissionen foreslåede ændringer virkelig vil føre til markant forbedrede virkninger, som opvejer de nævnte tab, eller om man bør bevare den gamle regel. Udvalget anerkender, at man i Kommissionens forslag bibeholder mange af de regler, der har vist sig hensigtsmæssige.

⁽⁹⁾ Se også de to foregående fodnoter.

⁽¹⁰⁾ F.eks. punkt 9.8.4 i EFT C 204 af 18.7.2000.

⁽¹¹⁾ Se fodnote 6.

Ved nogle foreslåede ændringer er det imidlertid ikke klart, om de virkelig vil kunne føre til en forbedring i forhold til de hidtil gældende regler. Her anbefaler udvalget, at man tager hensyn til kontinuiteten.

4.4 Fællesskabets finansieringsbidrag — omkostningsgodtgørelse og tilskudsformer. Under forudsætning af en tilfredsstillende afklaring af de endnu åbenstående spørgsmål (f.eks. pkt. 4.5) ser udvalget her store forbedringer i Kommissionens forslag, som det støtter.

4.4.1 SMV. Udvalget bifalder især, at (artikel 33, stk. 1, 2. pkt.) tilskudsgrænserne f.eks.⁽¹²⁾ for SMV skal forhøjes fra 50 % til 75 %. Dette betragter udvalget også som en succes for dets tidligere anbefalinger om at skabe flere og bedre incitamenter for en stærkere deltagelse af SMV i det syvende FTU-rammeprogram og dermed også skabe en stærkere integration mellem SMV og forskningsinstitutioner⁽¹³⁾.

4.4.2 Højere læreanstalter etc. Udvalget hilser det ligeledes velkommen, at tilskudsgrænserne også for offentlige organer, skoler og højere læreanstalter og forskningsorganisationer skal ligge på 75 % (ligeledes artikel 33, stk. 1, 2. pkt.). Her anbefaler udvalget en klarere strukturering af artikel 33 for at gøre det lettere at skelne mellem indtjeningsorienterede og almennyttige deltagere.

4.4.3 Gennemsnitssatser for personaleudgifter. Udvalget betragter muligheden for, at deltagerne kan anvende gennemsnitssatser for personaleudgifter (artikel 31, stk. 3, litra a) som et bidrag til en forenkling.

4.4.4 Ledelsesudgifter. Det er ligeledes positivt, også af hensyn til den nødvendige kontinuitet, at holde fast i den hidtidige støtte på 100 % af ledelsesudgifterne. Forslaget om at lade den hidtidige overgrænse på 7 % for denne udgiftsart falde væk uden begrænsninger forekommer imidlertid problematisk, med mindre der ad anden vej sættes strenge standarder for de nødvendige ledelsesudgifter. Det er ganske vist korrekt, at den hidtidige 7 %-grænse har vist sig at være for lav netop på grund af de hidtidige høje krav til administration, koordination etc. og

derfor bør hæves. På den anden side skal det imidlertid undgås, at ubegrænset godtgørelse af alle administrative udgifter fører til en uønsket oppustning af ledelsesudgifterne i stedet for en reduktion.

4.5 Ekstraudgifter i forbindelse med universiteter. I henhold til Kommissionens forslag skal den hidtidige mulighed for at modregne 100 % af de såkaldte ekstraudgifter (Additional Cost)⁽¹⁴⁾ i forbindelse med universiteter og lignende forskningsorganisationer bortfalde. Selv om der i stedet tilbydes andre afregningsmodeller, anser udvalget forslaget for problematisk. Disse institutioner råder nemlig som regel ikke over en egnet analytisk bogføring til beregning af de fulde omkostninger (Full Cost)⁽¹⁵⁾. Desuden er det endnu ikke muligt at vurdere, om det af Kommissionen foreslåede mulige alternativ »flat rate« stiller dem markant dårligere, da de pågældende kommissionsinterne gennemførelsesbestemmelser endnu ikke eksisterer (se ovenfor). Udvalget anbefaler derfor at bevare den hidtidige ordning med 100 % godtgørelse af ekstraudgifterne for disse institutioner, hvis de ikke råder over en fuld udgiftsafregning, i det mindste så længe det ikke er sikret, at andre afregningsmodeller⁽¹⁶⁾ ikke stiller disse institutioner ringere sammenlignet med den hidtidige ordning.

4.6 Forskningsorganisationernes juridiske status. Efter udvalgets opfattelse skal forskningsorganisationer, som basisfinansieres af staten, behandles ens i enhver henseende (og i alle artikler som f.eks. artikel 33, stk. 1, og artikel 38, stk. 2) uanset deres juridiske status. Det betyder f.eks., at også privatretlige almennyttige forskningsorganisationer eller forskningscentre, hvis basisfinansiering dækkes af staten⁽¹⁷⁾, skal ligestilles med

⁽¹⁴⁾ AC-udgiftsmodel: Afregning af deltagerens støtteberettigede direkte merudgifter, plus et fast beløb for indirekte udgifter, efter merudgiftsmodellen (Additional Cost model, AC). I RP6 udgør det faste beløb 20 % af alle direkte merudgifter, minus udgifter til subkontrakter.

⁽¹⁵⁾ FC-udgiftsmodel: Afregning af deltagerens støtteberettigede direkte og indirekte udgifter efter *full cost model*, FC, med den særlige FCF-model: Afregning af deltagerens støtteberettigede direkte udgifter plus et fast beløb for indirekte udgifter, efter fuld udgiftsmodel med fast tillæg (Full Cost Flat rate model, FCF). Det faste beløb udgør 20 % af alle direkte udgifter, fratrukket udgifter til *subkontrakter*. De samlede udgifter beregnes i alle tre udgiftsmodeller i RP6 (FC, FCF og AC) som summen af direkte og indirekte udgifter.

⁽¹⁶⁾ Det mulige faste beløb (flat rate) til dækning af de indirekte udgifter (overhead) i artikel 32 bør i det mindste for FTU-aktiviteter fastsættes til mindst 20 % af de støtteberettigede omkostninger, med fradrag af subkontrakter. Denne ordning gjaldt allerede i sjette FTU-rammeprogram for FCF og AC-afregnere og bør bevares for at sikre kontinuiteten og især også af hensyn til de forskellige bogføringssystemer i de deltagende organisationer.

⁽¹⁷⁾ I Tyskland f.eks. forskningsorganisationer som Helmholtz-Gemeinschaft, Fraunhofer-Gesellschaft, Leibniz-Gemeinschaft eller Max-Planck-Gesellschaft. I Nederlandene f.eks. The Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO) — Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

⁽¹²⁾ Ligesom for offentlige organer, sekundære og tertiære uddannelsesinstitutioner og forskningsorganisationer.

⁽¹³⁾ I denne forbindelse henviser udvalget til sin anbefaling om inden for patentretten at genindføre en nyhedsbeskyttelsesfrist (grace period), idet det dog ikke ville være nødvendigt at knytte den videnskabelige offentliggørelse sammen med et prioritetskrav. Se CESE 319/2004, punkt 2.5 ff., EUT C 110 af 30.4.2004.

offentligretlige organisationer. Det ligger inden for medlemsstaternes lovgivningskompetence at vælge den juridiske status for sådanne institutioner, som de finder bedst egnet, og det bør ikke føre til differentieringer med hensyn til Fællesskabets forskningsstøtte.

4.7 Intellektuel ejendomsret. Med de foreslåede regler (artikel 39-43) skal det sikres, at intellektuelle ejendomsrettigheder, som bygger på forskningsresultater, der er finansieret med EU-skattemidler, ikke ukontrolleret kan overdrages til virksomheder uden for EU.

4.7.1 »Open Source« Software. Software, som udvikles inden for rammerne af EU-støttede forskningsprojekter, har i dag generelt kun en chance for at opnå stor udbredelse og anvendelse og dermed potentiale for efterfølgende kommercielle versioner eller tjenester, hvis de udbydes som »open source«. Til disse formål bør konsortiet have størst muligt spillerum for at udforme licensbetingelser.

4.8 Adgangsrettigheder. I forbindelse med adgangsretten (artikel 48-52) ⁽¹⁸⁾ til deltagernes forgrunds- og/eller baggrundsviden drejer det sig ikke om adgangsret til al en deltagers viden (f.eks. universitet eller forskningscenter), men kun om den viden, som bygger på arbejdet eller forarbejdet i de organisationsenheder eller grupper, der deltager i det pågældende fælles projekt, og som er nødvendig for andre deltagere for at kunne gennemføre deres arbejde inden for den indirekte aktion. Udvalget bifalder derfor artikel 48, som åbner mulighed for at afklare dette for hvert enkelt projekt og fastsætte det i en **positiv/negativ-liste** ⁽¹⁹⁾ mellem deltagerne. Med positivlister kan det endvidere undgås at afsløre eksistensen af baggrundsviden, som skal holdes fortrolig. For ikke at forhale projektsarten unødigt ville det imidlertid være hensigtsmæssigt at tillade en frist på f.eks. op til seks måneder efter projektets start for udarbejdelsen af disse lister.

4.9 Royaltyfri adgangsret til baggrunds- og forgrundsviden. Udvalget er betænkelig ved regler, som uden undtagelse tillader royaltyfri adgang til baggrunds- og forgrundsviden. Det anbefaler generelt at give projektdeltagerne så stort spillerum

⁽¹⁸⁾ Udvalget påpeger, at der i sammenligning med den engelske version er visse oversættelsesmæssige fejl i artikel 50, stk. 1, og 51, stk. 1, i andre sprogversioner. Denne udtalelse baserer sig på den sikkert rigtige engelske version.

⁽¹⁹⁾ Positivliste: Opstilling af al viden eller vidensområder, som skal gøres tilgængelige. Negativliste: Opstilling af al viden eller vidensområder, som IKKE skal gøres tilgængelige.

som muligt for at finde den bedst egnede aftale. Det kan f.eks. være hensigtsmæssigt også at give FTU-aktørerne vederlagsfri adgangsret.

4.9.1 Eksisterende baggrunds- og forgrundsviden til gennemførelse af en aktion. Udvalget bifalder principielt forslaget om altid at give royaltyfri adgang til baggrundsviden, så længe den er nødvendig for gennemførelsen af en indirekte aktion fra FTU-aktørernes side. En eksklusiv regel af denne art kan imidlertid i nogle tilfælde bringe de pågældende aktører i vanskeligheder. Udvalget anbefaler derfor at modificere sidste punktum i artikel 50, stk. 2 ⁽²⁰⁾.

4.9.2 Nyttiggørelse af eksisterende baggrundsviden til fordel for ny baggrunds- og forgrundsviden. Forslaget om altid at give FTU-aktører royaltyfri adgang til baggrundsviden, der er nødvendig for at udnytte forgrundsviden, er imidlertid meget problematisk. Baggrundsviden er erhvervet med FTU-aktørernes egne midler eller med midler fra tidligere støttegivere eller med den pågældende medlemsstats offentlige midler, og den er underlagt de dermed forbundne forpligtelser og restriktioner ⁽²¹⁾. Hvis den af Kommissionen foreslåede ordning kom til anvendelse, ville der være risiko for, at netop meget magtfulde FTU-aktører og aktører med stort knowhowpotentiale ikke ville kunne eller ville deltage og dermed var udelukket fra at modtage tilskud. Udvalget anbefaler derfor, at artikel 51, stk. 5, slettes eller ændres ⁽²²⁾.

4.9.3 Frontlinjeforskning. Selv om der i forbindelse med frontlinjeforskning primært vil være tale om F&U-arbejde inden for grundforskningen, har udvalget flere gange peget på, at grænserne mellem grundforskning og anvendt forskning i mange tilfælde ⁽²³⁾ er flydende. Derfor må der forventes samme negative konsekvenser som beskrevet ovenfor. Dette bør absolut undgås, og der bør tages højde for det i regelsættet. Udvalget anbefaler derfor, at artikel 52, stk. 1, slettes eller ændres ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ En mulig formulering af sidste pkt. i artikel 50, stk. 2, kunne være: »However, RTD Performers shall grant access rights to background on a royalty-free basis, unless for justified exceptions otherwise agreed by all participants before their accession to the grant agreement«.

⁽²¹⁾ F.eks. i Tyskland loven om medarbejderopfindelser.

⁽²²⁾ Et muligt forslag kunne være: »RTD-Performers shall grant access rights to background needed to use the foreground generated in the indirect action on a royalty-free basis unless otherwise agreed by all participants before their accession to the grant agreement«.

⁽²³⁾ F.eks. mikrobiologi, laser, IKT.

⁽²⁴⁾ Artikel 51, stk. 1, kunne f.eks. formuleres således: »In the case of frontier research actions, access rights to foreground for the implementation of the project shall be granted royalty-free. Access rights to foreground for use shall be under fair and reasonable conditions or royalty-free as agreed by all participants before their accession to the grant agreement«.

4.9.4 **Særlige grupper.** I Kommissionens forslag mangler der en definition af arbejdet for særlige grupper. Teksten herom bør under ingen omstændigheder forveksles med den om frontlinjeforskningen eller sidestilles med denne.

4.10 **Frit valg af instrumenter.** Udvalget gentager sin anbefaling om ⁽²⁵⁾, at projekter ikke på forhånd bør bindes til bestemte instrumenter, men »at ansøgerne skal kunne tilpasse instrumenterne til den projektstruktur og -størrelse, der er optimal i forhold til den aktuelle opgave. Kun på den måde kan det undgås, at der udarbejdes projekter, hvis størrelse og struktur retter sig efter instrumenterne og ikke efter de optimale videnskabeligt-tekniske krav. Instrumenterne skal tjene de forsknings- og udviklingsmæssige arbejdsbetingelser og målsætninger, ikke omvendt.« Derfor skal der også fortsat tilbydes *Specific Targeted Research Projects* (STREPs), fordi disse især er særligt egnet til at sikre deltagelse af SMV og mindre forskningsgrupper.

4.11 **Bortfald af den solidariske hæftelse.** Udvalget finder det positivt, at princippet om solidarisk hæftelse skal bortfalde; det minder om, at det allerede i sine anbefalinger herom ⁽²⁶⁾ vedrørende det sjette rammeprogram påpegede problematikken ved en solidarisk hæftelse.

4.11.1 **Risikofond.** Udvalget støtter derfor også etableringen af en risikofond til dækning af eventuelle tab, hvortil der (artikel 38, stk. 1) skal indbetales en lille procentdel af tilskudsmidlerne til indirekte aktioner. Det ville imidlertid være anbefalelsesværdigt, hvis Kommissionen bekendtgjorde størrelsen af denne procentsats, som fastlægges ved offentliggørelsen ud fra en risikovurdering. Udvalget hilser det også velkommen, at eventuelle overskud fra den planlagte hensættelse atter tilføres rammeprogrammet som en formålsbestemt indtægt.

4.11.2 **Fritagelse.** Udvalget anbefaler imidlertid, at alle forskningsinstitutioner, hvis basisfinansiering bæres af staten ⁽²⁷⁾, fritages herfra uanset deres juridiske status.

4.11.3 **Afbrydelse af projekter.** Udvalget henviser samtidig til deltagernes **tekniske solidariske hæftelse**, som foreslås i artikel 18, stk. 4). Efter udvalgets mening skal et konsortium have ret til at beslutte at afbryde et projekt, hvis det af videnskabelige og tekniske grunde eller på grund af urimeligt store udgifter ikke længere er hensigtsmæssigt eller rimeligt at gennemføre projektet. Artikel 18, stk. 4 og 5, bør ændres tilsvarende.

4.12 **Programudvalg.** I henhold til Kommissionens forslag skal programudvalgene for at afkorte procedurerne aflastes fra opgaven med at vedtage de projekter, der foreslås støttet. Efter udvalgets mening bør dette imidlertid kun være tilfældet, hvis Kommissionen følger de sagkyndiges anbefaling ved valg af projekt. I modsat fald samt ved vedtagelsen af arbejdsprogrammer og budgettildeling bør de ansvarlige programudvalg fortsat skulle give deres tilslutning. En kompromisløsning kunne være at forelægge en »implementeringsplan for gennemførelse af indkaldelse af forslag« (»call implementation plan«) for programudvalget efter afsluttet evaluering, som programudvalget skal drøfte og vedtage formelt. Dette ville ikke føre til yderligere tidsforbrug, da programudvalget ikke længere ville skulle træffe afgørelse om enkelte projekter.

4.13 **Tilskudsaf tale.** Den relevante artikel 19, stk. 8, henviser til Det Europæiske Charter for Forskere og Adfærdskodeks for Ansættelse af Forskere. Udvalget påpeger, at dette charter kun er vejledende og derfor ikke må blive obligatorisk ad denne vej. Det minder desuden om, at det ganske vist bifalder mange elementer i chartret, men samtidig har anbefalet en revision især på grund af overregulering og nogle uklare kriterier ⁽²⁸⁾.

4.14 **Den Europæiske Investeringsbank.** Udvalget bifalder forslaget (og de tilhørende regler) om at sikre Den Europæiske Investeringsbank en finansiell støtte til dækning af risici for lån, som tjener forskningsmålene under det syvende FTU-rammeprogram. Sådanne lån skal især anvendes til demonstrationsprojekter (f.eks. inden for energiforskning eller sikkerhedsforskning).

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁵⁾ Punkt 3.4, EUT C 157 af 28.6.2005.

⁽²⁶⁾ EUT C 94 af 18.4.2002.

⁽²⁷⁾ Se ovenfor: ligestilling af alle forskningsinstitutioner, som basisfinansieres af det offentlige.

⁽²⁸⁾ EUT C 65 af 17.3.2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning (Euratom) om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under Det Europæiske Atomenergifællesskabs syvende rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2007-2011)«

KOM(2006) 42 endelig — 2006/0014 (CNS)

(2006/C 309/09)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 8. marts 2006 under henvisning til traktaten om Det Europæiske Atomenergifællesskabs artikel 7 og 10 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Antonello Pezzini** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 156 stemmer for, 3 stemmer imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU bifalder Kommissionens forslag til de nye regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under det syvende rammeprogram for forskning, udvikling og uddannelse på det nukleare område og for formidling af resultaterne for femårsperioden 2007-2011.

1.2 Formålet med forslagene er at forenkle og strømline procedurer og fremgangsmåder med henblik på praktisk gennemførelse af Lissabon-strategien, som den blev omdefinert af Det Europæiske Råd i 2005 og marts 2006, og imødekomme de forskellige forskningsaktørers og slutbrugeres behov. Den endelige evaluering af foranstaltningernes effektivitet kan dog først foretages, når gennemførelsesbestemmelserne foreligger endeligt.

1.3 Til og med Kapitel III er Kommissionens forslag næsten identiske med forslagene til syvende rammeprogram for forskning, udvikling og uddannelse på det ikke-nukleare område⁽¹⁾, blot med en anden nummerering⁽²⁾. EØSU henviser derfor til den udtalelse, som blev fremlagt om emnet, og pointerer og understreger de heri fremsatte bemærkninger⁽³⁾, som også gælder for dette forslag til og med Kapitel III.

1.4 Udvalget mener især, at det europæiske program for nuklear fusion bør bruges som model for konkret integration af EU's indsats og fuld koordinering af aktioner inden for rammerne af den europæiske aftale om udvikling af fusionsenergi, EFDA-aftalen og i associationsaftalerne.

1.4.1 Programmet spiller en nøglerolle EU på fusionsenergiforskningsområdet og fører til vedvarende fællesskabsstøtte i

⁽¹⁾ KOM(2005) 705 endelig.

⁽²⁾ Der er dog visse undtagelser, f.eks. bestemmelserne om frontlinjeforskning.

⁽³⁾ F.eks. bemærkningerne vedrørende forskningsorganisationers juridiske status, adgangsrrettigheder til viden, intellektuelle ejendomsrettigheder, godtgørelse af omkostninger, finansieringsformer og forenkling, tilskudsformer, principperne i Det Europæiske Charter for Forskere og bemærkninger med hensyn til forskningsinstitutioners juridiske status.

form af finansielle midler og human kapital og udmærker sig ved høj miljømæssig bæredygtighed takket være ITER/DEMO-projektets aktiviteter⁽⁴⁾.

1.5 EØSU er overbevist om, at nuklear energi⁽⁵⁾, som genererer ca. en tredjedel af den elektricitet, der i dag produceres i EU⁽⁶⁾, bidrager til uafhængighed og sikkerhed på energiforsyningsområdet⁽⁷⁾ og til den økonomiske udviklings bæredygtighed i Europa gennem overholdelse af Kyoto-aftalerne. Det er imidlertid under forudsætning af, at der til stadighed anvendes bedre, mere effektive og sikre standarder for affaldsbehandling, og at der udvikles en europæisk forskning og industri, som er konkurrencedygtig inden for nuklear teknologi og tjenester.

1.6 Udvalget finder, at EU's finansieringsniveau for forskningsaktiviteter, uddannelses- og demonstrationsaktiviteter og koordinering og støtte samt til ekspertisenetværk og til den fastlagte finansieringsordning for fusionsenergiforskning er passende.

1.6.1 Efter EØSU's mening er det nødvendigt at fremme forskningen og anvendelsen af miljøvenlige og sikre teknologier under hensyntagen til de enkelte medlemsstaters behov og særlige forhold. I det lys vil EØSU slå til lyd for, at visse medlemsstaters beslutning om ikke at betragte kernekraften som en løsning til dækning af deres fremtidige energibehov respekteres, og at der også tages hensyn hertil i forbindelse med forskningsprogrammerne.

⁽⁴⁾ Jf. også punkt 3.11.

⁽⁵⁾ Jf. EUT C 110 af 30.4.2004 — ordfører: Claude Cambus.

⁽⁶⁾ EU-25's energiproduktion i 2004: Kernekraft 31,2 %; Naturgas 24,3 %;olie 17,1 %; Stenkul 13,1 %; Brunkul 10,2 %; Primærenergi 4,1 %. Energiforbruget i samme periode: Råolie 39,2 %; Naturgas 25,4 %; Kernekraft 14,8 %; Stenkul 13,7 %; Brunkul 4,9 %; Primærenergi 2,0 % (Eurostat, Energia, 5/2006).

⁽⁷⁾ I 2004 lå bruttoimporten — energifafhængigheden — i EU-25 på 53,8 %, hvoraf olie og olieprodukter tegnede sig for 33,2 %. De fire største EU-medlemsstaters energifafhængighed: Italien 87,7 %; Tyskland 64,6 %; Frankrig 54,3 %; Storbritannien 5,2 %. Den eneste EU-medlemsstat, som ikke er energifafhængig, er Danmark, der kan fremvise et overskud på 53,5 % (Eurostat, Energia, 5/2006).

1.7 EØSU fremhæver den rolle, som uddannelsesforanstaltninger og påtænkte forløb for karriereudvikling for forskere spiller, og understreger, at disse foranstaltninger har særlig stor betydning for den private sektor, civilsamfundet og borgerne.

1.8 Med henblik på deltagelse i Euratoms syvende ramme-program og dets særprogrammer mener EØSU, at der bør være en enkel, læsbar, forståelig, klar og gennemskuelig regelramme, som først og fremmest kan give potentielle deltagere, herunder især de mindre aktører, sikkerhed med hensyn til hvilke principper og kriterier, der gælder for adgang til, bedømmelse, udvælgelse og formulering af kontrakter og projektstyring.

1.8.1 EØSU finder det beklageligt, at dette ikke hele tiden afspejles i forordningsforslaget og mener, at reglerens virkning bør kontrolleres af uafhængige eksperter inden for en rimelig tid, og at evalueringsrapporten bør forelægges Rådet og EØSU.

1.9 EØSU mener, at med henblik på at overholde »value for money«-princippet over for de europæiske skatteydere, bør forskningsresultaterne nyttiggøres og formidles. Udvalget understreger derfor, at der hele tiden bør sikres den rette balance mellem på den ene side beskyttelse af EU's interesser og medlemsstaternes anliggender, især hvad angår forsvarsmæssige oplysninger, industriel og intellektuel ejendomsret, og på den anden side de lige så væsentlige risici, der kan opstå i tilfælde af utilstrækkelig formidling af videnskabelige og tekniske oplysninger.

1.9.1 Endelig mener udvalget, at det er vigtigt at styrke IPR-helpdesken, så den kan tilbyde rettidig og proaktiv bistand til potentielle deltagere i tilskudsaftalerne og indirekte foranstaltninger til støtte for uddannelse og karriereudvikling for forskere og til udarbejdelse og tiltrædelse af konsortieaftaler.

2. Begrundelse

2.1 EØSU glæder sig over at have modtaget høringsanmodningen i god tid og er fuldt ud bevidst om, at det har enekompetence med hensyn til høring om anliggender vedrørende Euratom-traktaten. EØSU tillægger denne beføjelse stor vægt på grund af den meget store betydning, som kerneenergi har for samfundet, og behovet for behørig oplysning og høring.

2.2 Atomenergi rejser en meget vanskelig problemstilling i relation til offentlighedens inddragelse på grund af den store risiko og problemerne omkring affaldsbehandlingen, som er forbundet med den.

2.2.1 EØSU opfordrer til, at man tilkendegiver et klart ønske om at styrke modellerne for bedømmelse af resultaterne og sikkerheden/pålideligheden i denne sektor og fastlægger permanente mekanismer for oplysning, høring og uddannelse.

2.2.2 Målet bør være at tilrettelægge styringsprocessen bedre, så det bliver muligt at indkredse de mest hensigtsmæssige beslutninger og imødekomme borgernes betænkeligheder ved atomenergi og dens langsigtede følger.

2.3 EØSU har allerede afgivet udtalelse⁽⁸⁾ om Kommissionens løsninger til forenkling⁽⁹⁾ af administrative procedurer og nedbringelse af de pålagte byrder i forbindelse med beslutningsforslag vedrørende EU's syvende ramme-program og Euratoms syvende ramme-program, som blev vedtaget den 6. april 2006.

2.3.1 Kommissionen har udpeget ti hovedforanstaltninger som værende »afgørende succesfaktorer«, der skal gennemføres for at sikre en forenkling af procedurerne for adgang til, deltagelse i og forvaltning af syvende ramme-program. EØSU har herom fremført, at de nuværende ansøgnings- og bevillingsprocedurer er for komplicerede og omkostningsbebyrdende og udgør en hindring for brugerne fra forskerkredse og erhvervs-livet. Det skal kunne betale sig for deltagerne at engagere sig i det europæiske forskningsprogram, herunder med hensyn til den fare, der er forbundet med indgivelse af ansøgning⁽¹⁰⁾.

2.3.2 EØSU har også fremhævet vigtigheden af at inddrage SMV'er i forsknings-, udviklings- og innovationsprocessen i endnu højere grad og understreget, at forudsætningerne for at SMV'er, som udelukkende er stiftet for at udvikle og markedsføre nye højteknologiske produkter, bliver en succes, bygger på tilstrækkelig startkapital og risikovillig kapital... For at sikre dette, må man også her sørge for, at procedurerne ikke overskrider en bestemt tærskel, som er realistisk og afpasset efter smv⁽¹¹⁾.

2.3.3 Kommissionens tjenestegrene angiver følgende områder, når det gælder forenkling af de lovgivningsmæssige procedurer:

- et reduceret antal finansieringsordninger, der vil sikre sammenhæng med instrumenter fra sjette ramme-program og større fleksibilitet i anvendelsen,
- fuldstændig og rettidig kommunikation af høj kvalitet og entydig og fælles fortolkning af mål og iværksættelsesprocedurer for både EU's syvende ramme-program og Euratoms syvende ramme-program,
- strømlining af de krævede oplysninger fra deltagerne, som også skal omfatte en tofaset procedure for indgivelse af forslag, ligesom systematisk anvendelse af elektronisk indsendelse,
- beskyttelse af EU's finansielle interesser uden at pålægge deltagerne for store omkostninger ved at reducere den forudgående kontrol til et minimum og lade den være baseret på én enkelt liste med fastlagte kriterier,
- selvbestemmelse til konsortier via aftaler, som indeholder store manøvrer muligheder, og udvidet anvendelse af faste beløb på grundlag af faktisk afholdte omkostninger og uafhængig ekstern revision,

⁽⁸⁾ Jf. EUT C 65 af 17.3.2006 — ordfører: Gerd Wolf.

⁽⁹⁾ KOM(2005) 119 endelig — SEK(2005) 430/431 af 6.4.2005.

⁽¹⁰⁾ Jf. EUT C 65 af 17.3.2006, punkt 1.11 — ordfører: Gerd Wolf.

⁽¹¹⁾ Jf. EUT C 65 af 17.3.2006, punkt 1.12 og 4.15.2 — ordfører: Gerd Wolf.

- hurtigere udvælgelsesprocedurer ved at udskifte udvalgsproceduren med en mere enkel oplysningsprocedure,
- mere effektiv anvendelse af F&U-budgetmidler med tættere koordinering med de midler, som er afsat til de øvrige politikker under Lissabon-strategien; nedskæring i administrations- og forvaltningsomkostninger til F&U-projekter,
- udvidet anvendelse af enhedstakstfinansiering ved hjælp af strømlinede former for fællesskabsfinansiering,
- fjernelse af nuværende projektrapporteringsomkostninger, som har vist sig at være for komplekse, og præcisering af definitioner på støtteberettigede omkostninger,
- fastlæggelse af Fællesskabets bidragsats efter aktivitetstype (forskning, udvikling, demonstration, uddannelse, formidling og anvendelse af aktiviteter, overførsel af viden, osv.) tilknyttet alene de enkelte aktiviteter sammen med øvre beløbsgrænser for hver aktivitetstype; de bør gælde for konsortiet og ikke de enkelte deltagere.

2.4 Den foreliggende forordning indeholder derudover forskellige ændringer i forhold til den tidligere forordning⁽¹²⁾ med hensyn til især: forslagens målsætning; definitioner; fortrolighed; bedømmelse, udvælgelse og støttetildeling; tilskudsaf-taler; godtgørelse af støtteberettigede omkostninger; loftet for Fællesskabets finansieringsbidrag; konsortiers risici; formidling, nyttiggørelse og adgangsret; specifikke regler for den europæiske aftale om udvikling af fusionsenergi; aftalen om personalemobilitet.

2.4.1 Hvad angår de dele af nærværende forslag, som er fælles for det tilsvarende forslag til EF's syvende rammeprogram (Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under syvende rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2007-2013)⁽¹³⁾, henviser udvalget til udtalelsen, der for tiden er under udarbejdelse, om sidstnævnte forslag⁽¹⁴⁾.

2.5 Udvalget er enig i de fastsatte maksimalsatser for finansiering af forskning på det nukleare område og uddannelse. Især bifaldes muligheden for, at forskningsbidrag til smv, offentlige organer, uddannelsesinstitutioner og universiteter og forskningsorganisationer⁽¹⁵⁾ kan forhøjes fra maksimalt 50 % til 75 %, og at samordnings- og støtteaktioner og aktioner til støtte for forskeres uddannelse og karriereudvikling kan beløbe sig til 100 % af de samlede støtteberettigede omkostninger.

2.5.1 Udvalget anbefaler i øvrigt, at der opstilles en tabel, som vedlægges forslaget, med de forskellige aktivitetstyper og deres fastlagte maksimalsatser, ligesom over eventuelle muligheder for kumulering, især for forskningsinfrastrukturers vedkommende, med andre typer af fællesskabstiltag (struktur-fonde, osv.).

⁽¹²⁾ Rådets forordning (Euratom) nr. 2322/2002.

⁽¹³⁾ KOM(2005) 705 endelig af 23.12.2005.

⁽¹⁴⁾ Jf. CESE 557/2006 (INT/309), ordfører: Gerd Wolf.

⁽¹⁵⁾ Jf. udtalelse CESE 557/2006, punkt 4.6 (INT/309) — ordfører: Gerd Wolf.

3. Generelle bemærkninger til deltagelsesregler for Euratoms syvende rammeprogram

3.1 EØSU anser det for afgørende at sikre, at reglerne for deltagelse i Euratoms syvende rammeprogram og dets særprogrammer er enkle, læsbare, forståelige, klare og gennemsigtige og at de foreligger på alle fællesskabssprogene. Denne regelramme bør især bibringe potentielle deltagere, især de mindste, klarhed omkring principper og kriterier, som regulerer adgang, betingelser for deltagelse, indsendelse og bedømmelse af projektforslag, kontrakttyper og kontraktlige forpligtelser, satser og fordelingsystemer for fællesskabets finansieringsbidrag, beskyttelse af industriel og intellektuel ejendomsret, nyttiggørelse og formidling af viden, dog med særlige regler for det prioriterede forskningstema fusionsenergi.

3.1.1 Navnlig anbefaler udvalget, at der, med undtagelse af specifikke kriterier, eksplicit indkorporeres kriterier for udvælgelse og bedømmelse af indirekte aktioner, jf. artikel 14. Disse generelle kriterier er:

- videnskabelig og teknologisk kompetence og graden af innovation,
- evnen til at gennemføre den indirekte aktion og sikre effektiv forvaltning af ressourcer og kompetencer,
- relevansen i forhold til det specifikke programs mål og arbejdsprogrammet,
- europæisk merværdi, kritisk masse af mobiliserede ressourcer og deres bidrag til Fællesskabets politikker,
- kvaliteten af planen for nyttiggørelse og formidling af viden, potentialet for innovationsfremme og klare planer for forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder,
- overholdelse af etiske principper og ligestillingsprincipper.

3.2 EØSU har allerede udtalt sig om de generelle temaer vedrørende forenkling og rationalisering af rammeprogrammerne for fællesskabets nukleare forskning i dets udtalelser om syvende rammeprogram og de to særprogrammer vedrørende henholdsvis: nuklear energi, med særlig henvisning til forskning i fusionsenergi, og Det Fælles Forskningscenters nukleare forskningsaktiviteter. En udtalelse om forslaget om regler for deltagelse i EU's syvende rammeprogram for ikke-nuklear forskning er også under udarbejdelse i udvalget⁽¹⁶⁾.

3.3 Hvad angår bestemmelserne for Euratom-programmet, ønsker udvalget især at insistere på behovet for en mere gennemgribende forenkling af formaliteterne i forbindelse med fremlæggelse af dossier'er.

⁽¹⁶⁾ Se fodnote 9.

3.3.1 Udvalget glæder sig over, at solidarisk ansvar, der i sin tid var påtænkt i det niende rammeprogram (Euratom) og som kunne udgøre en væsentlig hindring for deltagelse for små og mellemstore enheder (virksomheder, universiteter, osv.) er fjernet fra forslaget og erstattet med et beløb, der skal fastlægges. Det bør ligge på omkring 1 % af Fællesskabets finansieringsbidrag⁽¹⁷⁾ og gå til dækning af udestående fordringer i konsortier (artikel 37). En væsentlig del af forskningsaktiviteterne inden for Euratom-sektoren kan nemlig også tildeles små og mellemstore enheder, for hvem denne regel havde kunnet udgøre en alvorlig hindring for at deltage.

3.4 EØSU udtrykker forbehold over for de mange mulige undtagelser fra deltagelsesreglerne i de over 50 foreslåede artikler og de vide muligheder for forskellige kriterier og regelsæt, som vil kunne blive fastlagt i de årlige arbejdsprogrammer, særprogrammer og forslagsindkaldelser. Undtagelserne vedrører navnlig: antal deltagere og yderligere betingelser for adgang (artikel 11); kriterier for bedømmelse, udvælgelse og støttetildeling (artikel 14, stk. 1); undtagelser i offentliggørelsen af indkaldelse af ansøgninger (artikel 13); kriterier for bedømmelse med mulighed for at fastsætte supplerende særlige kriterier, udvælgelse og støttetildeling (artikel 14, stk. 2); finansieringsbidrag fra Fællesskabet til ekspertisenetværk (artikel 34, stk. 1 og stk. 3).

3.4.1 Hvad angår især ekspertisenetværk, har udvalget betænkeligheder med hensyn til fastlæggelsen af finansieringsbidraget i form af faste beløb, da det kan være fiktivt og vise sig at være uden hold i virkeligheden. Det kan skade udviklingen af ekspertisenetværk, som er nødvendige for opnåelsen af programmets konkrete mål.

3.5 EØSU understreger, at behov for fleksibilitet i forvaltningen og indkredsningen af, hvad der kræves i de enkelte aktioner, ikke må ske på bekostning af behovet for klarhed, sikkerhed og gennemsigtighed omkring kravene for deltagelse, fastlagte bedømmelses- og udvælgelseskriterier og en sikker økonomisk ramme for den foreslåede finansiering og medfinansiering.

3.6 EØSU er af den opfattelse, at når tilskudsaftalen fastsætter, at et forskningskonsortium har mulighed for at anvende indkaldelse af tilbud for at få udført arbejder eller for at udvide nogle aktiviteter, bør tilbudsindkaldelsen tilrettelægges efter de regler, som Kommissionens har fastlagt, for at sikre størst mulig gennemsigtighed og adgang til oplysninger.

3.7 EØSU understreger vigtigheden af bestemmelserne om tilsyn og kontrol med programmer og indirekte aktioner for forskning, demonstration, samordning og uddannelse på det nukleare område. Udvalget foreslår også, at der fastlægges et udgiftsloft for disse funktioner og for forvaltning af indkaldelse af tilbud, bedømmelse, udvælgelse, kontraktopfølgning og revision af de finansierede projekter. Dette loft bør ikke overstige en samlet omkostning, der svarer til mellem 7 % og 10 % af

Fællesskabets samlede midler til Euratoms syvende rammeprogram. Målet med dette er at forbeholde størstedelen af ressourcerne til egentlige primære aktiviteter (forskning, demonstration og uddannelse) og til opnåelsen af konkrete resultater, der kan overføres og afsættes på markedet, som er slutmålet for et EURAM-program for forskning.

3.7.1 I den sammenhæng anbefaler EØSU, at indsamling, arkivering og forvaltning af data fra denne overvågning lagres — inden for rammerne af IDABC⁽¹⁸⁾ — i en integreret database.

3.8 Udvalget ser positivt på Kommissionens forslag, hvad angår tilskudsformer til godtgørelse af støtteberettigede omkostninger: faste beløb og enhedstakstfinansiering. Udvalget foreslår imidlertid, at den mest velegnede metode i relation til en enklere definition på støtteberettigede omkostninger præciseres, og at der vedlægges et prospekt med de forskellige valgmuligheder til forordningsforslaget for at gøre det mere forståeligt for potentielle brugere.

3.9 Udvalget anbefaler at samle de forskellige former for finansieringsbidrag fra Fællesskabet som beskrevet i artikel 32 og artikel 34 i en tabel, som vedlægges forslaget, sammen med de maksimale tilskudssatser og eventuelle muligheder for kumulering for især forskningsinfrastrukturer med foranstaltninger fra struktur- og samhørighedsfonde, Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Investeringsfond uden dog se bort fra det, Jeremie-initiativet⁽¹⁹⁾, der skal fremme mindre enheders deltagelse i Euratoms syvende rammeprogram, lægger op til.

3.10 Med hensyn til de foreslåede regler for formidling, nyttiggørelse og adgangsret til viden mener EØSU, at man udover sonderingen mellem forgrunds- og baggrundsviden og undtagelser på det militære og sikkerhedsmæssige område bør styrke IPR-hjelpdesken for at sikre præcis og proaktiv bistand til potentielle deltagere i tilskudsaftaler (jf. artikel 18, stk. 5, og stk. 6 og artikel 19 og artikel 21) og i forbindelse med indirekte aktioner til støtte for forskeres uddannelse og karriereudvikling og udarbejdelse og indgåelse af konsortieaftaler, som fastlægger supplerende regler (artikel 23) om formidling og nyttiggørelse af resultater og intellektuelle ejendomsrettigheder.

3.11 Og endelig, hvad angår forskningstemaet fusionsenergiforskning, har EØSU i de to tidligere nævnte udtalelser kraftigt understreget vigtigheden af forskning i kontrolleret termionuklear fusion, ITER-projektet i DEMO-forberedelsesprogrammet og indeslutningsundersøgelser⁽²⁰⁾.

⁽¹⁷⁾ Jf. udtalelse CESE 557/2006, punkt 4.11.2 (INT/309) — Ordfører: Gerd Wolf.

⁽¹⁸⁾ Jf. EUT C 80 af 30.3.2004 om Idabc (Interoperabel levering af paneuropæiske e-forvaltningstjenester til offentlige myndigheder, virksomheder og borgere).

⁽¹⁹⁾ Jf. EUT C 110 af 9.5.2006 — ordfører: Antonello Pezzini.

⁽²⁰⁾ Jf. EUT C 65 af 17.3.2006 — ordfører: Gerd Wolf, punkt 6.1 ff.

3.11.1 EØSU noterer sig, at det foreslås, at den årlige basis-sats for finansieringsbidraget fra Fællesskabet i hele det syvende Euratom-rammeprogramms løbetid ikke må overstige 20 %. Udvalget betragter denne sats som en nødvendig tilskyndelse til at få medlemsstaterne til at yde et vægtigt bidrag til et velkoordineret (se punkt 1.4) fællesskabsprogram, der udgør det nødvendige grundlag, forankring og input for det europæiske fællesforetagende for ITER og DEMO. Satsen kan være passende til at begynde med, men det er tvivlsomt, om den er tilstrækkelig i hele programmets løbetid som tilskyndelse for medlemsstaterne til at yde et tilfredsstillende og nødvendigt finansieringsbidrag. Udvalget anbefaler derfor, at satsen som en forsigtighedsforanstaltning hæves til 25 %, hvilket stadig kun vil være halvdelen eller en tredjedel (i henhold til artikel 32, stk. 1) af det, som Fællesskabet ellers ville bidrage med. Derudover finder udvalget, at disse øvre grænser som en hovedregel også bør gælde.

3.11.2 Med hensyn til den foreslåede sats på højst 40 % til specifikke samarbejdsprojekter mellem associerede enheder inden for rammerne af associeringsaftalerne, med prioriteret støtte til ITER/DEMO-foranstaltninger og til foranstaltninger i henhold til aftalen om personalemobilitet, tvivler udvalget på, hvorvidt denne sats i det lange løb er tilstrækkelig til, at ønskede projekter eller aktioner kan udløse det nødvendige bidrag fra medlemsstaterne. Udvalget refererer til artikel 32, stk. 2.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EØSU undrer sig over, hvorfor man i Underafdeling 1 — Forslagsindkaldelser har udeladt bestemmelsen om muligheden for forudgående interessetilkendegivelser før forslagsindkaldelserne for at få mulighed for at udpege og præcis bedømme aktionens mål og relevans og undgå unødige omkostninger til udarbejdelse af forslag, som ikke kan imødekommes, og til Kommissionens og de uafhængige eksperter udvælgelse og bedømmelse.

4.2 Interessetilkendegivelsen kunne ledsages af informationsdage om forslagsindkaldelser for at tiltrække potentielle brugere fra videnskabens og industriens verden og involvere dem i fastlæggelsen af aktioner under EU's forskningspolitik på det nukleare område.

4.3 EØSU ønsker at understrege den potentielle fare forbundet med utilstrækkelig formidling af videnskabelige og tekniske oplysninger på området. Udvalget erkender, at det er nødvendigt med visse forbehold på dette område, men mener ikke, at det er nødvendigt at lukke helt af. Det kunne udmøntes i fastlæggelse af en meget præcis teknisk protokol over indhold og formidlingsmåder, som tager hensyn til behovet for sikkerhed og pålidelighed, men samtidig opretholder størst mulig gennemsigtighed.

4.4 EØSU finder, at det er vigtigt med oplysning og formidling omkring de regler, som på den ene side regulerer de nødvendige forudsætninger og på den anden side deltagernes juridiske status. Samtidig bør alle forskningsenheder have adgang til klare og letforståelige regler om forenklede procedurer for indgivelsen i to faser af forslag, kriterier og krav i de to bedømmelsesniveauer.

4.4.1 Reglerne bør stilles til rådighed for ikke bare bedømmelseseksperter, men også forslagsstillere i overensstemmelse med entydige og ensartede kriterier og vægning.

4.5 EØSU ønsker endvidere at understrege fordelene ved at tilrettelægge foranstaltninger til uddannelse og oplysning om kerneenergiens sikkerhed/pålidelighed for ikke alene forskere, men også repræsentanter for civilsamfundet og borgerne, ligesom der bør fremmes instrumenter og procedurer til udvikling af troværdige og ubestridelige modeller til at bedømme pålideligheden og sikkerheden ved atomenergi.

4.6 Med hensyn til nyttiggørelse og formidling af forskningsresultater og beskyttelse af intellektuel og industriel ejendomsret mener EØSU, at der — udover regelsæt og beskyttelse i henhold til forslaget til forordning, tilskudsaf-taler, konsortieaftaler, artikel 24 og de øvrige bestemmelser i Euratom-traktaten⁽²¹⁾, associeringsaftaler, den europæiske aftale om udvikling af fusionsenergi, det europæiske fællesforetagende for ITER og internationale aftaler og endelig multilaterale aftaler som aftalen om personalemobilitet — bør planlægges størst mulig udbredelse af en ny IPR-Euratom-vejledning for forslagsstillere, som klart og gennemskueligt behandler krav og muligheder for potentielle deltagere i forsknings-, demonstrations-, uddannelses- og udviklingsaktiviteter under det syvende Euratom-rammeprogram.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²¹⁾ Jf. fodnote 10.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets forordning om ophævelse af forordning (EØF) nr. 4056/86 om fastsættelse af de nærmere retningslinjer for anvendelsen af traktatens artikel 85 og 86 på søtransport og ændring af forordning (EF) nr. 1/2003 med henblik på udvidelse af dens anvendelsesområde til at omfatte cabotagesejlads og international trampfart

KOM(2005) 651 endelig/2 — 2005/0264 (CNS)

(2006/C 309/10)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 83 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henstevtes til EØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Anna Bredima-Savopoulou til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5 juli, følgende udtalelse med 156 stemmer for, 1 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Med hensyn til **trampfart og cabotagesejlads** godkender EØSU den foreslåede udvidelse af de proceduremæssige konkurrenceregler i forordning 1/2003⁽¹⁾ til at omfatte disse sektorer. Det påskønner de igangværende drøftelser mellem Kommissionen og skibsfartsbranchen om anvendelsen af artikel 81 og 82 på trampfart. I fravær af klager og juridiske fortilfælde i trampfartsbranchen er der behov for mere information om drift og aftaler. EØSU udtrykker derfor tilfredshed med, at Kommissionen vil iværksætte en undersøgelse af trampfartens økonomiske og juridiske karakteristika. Af hensyn til retssikkerheden opfordrer EØSU Kommissionen til at fremlægge retningslinjer (forud for ophævelsen af udelukkelsen fra forordning 1/2003) med hensyn til selvurdering af foreneligheden med EU's konkurrenceregler af forskellige former for samarbejdsaftaler i trampfartsbranchen.

1.2 Med hensyn til **linjefartsbranchen** noterer EØSU sig Kommissionens forslag om at ophæve gruppefritagelsen for linjekonferencer fra EF-traktatens konkurrenceregler med den begrundelse, at de fire kumulative betingelser i EF-traktatens artikel 81, stk. 3, ikke længere er opfyldt. Kommissionen mener, at ophævelsen vil resultere i lavere transportomkostninger, at den ikke vil gå ud over leveringen af pålidelige shippingydelser samt at den vil øge branchens konkurrenceevne. EØSU er ikke nødvendigvis enig i, at dette er bæredygtigt på lang sigt.

1.3 EØSU henstiller, at Kommissionen tager sikkerhedsaspektet (tab af kvalitetsskibsfart i europæiske farvande som følge af udflagning) med i betragtning — ud over rent konkurrencemæssige forhold — når gruppefritagelsen for linjekonferencer ophæves.

1.4 EØSU henstiller til Kommissionen også at tage det menneskelige element i betragtning (konsekvenserne for europæiske søfolks beskæftigelse) — ud over rent konkurrencebetonede faktorer — når gruppefritagelsen for linjekonferencer ophæves.

1.5 EØSU noterer sig Kommissionens hensigt om at udstede passende retningslinjer for konkurrence i søfartssektoren for at gøre overgangen til en fuldt konkurrencebaseret ordning så smidig som muligt. Kommissionen vil udstede disse retningslinjer senest i 2007. Forinden vil Kommissionen — som et skridt i forberedelsen af retningslinjerne — udsende et »issues paper« om linjekonferencer i september 2006. EØSU opfordrer Kommissionen til at udforme retningslinjerne i tæt kontakt med de relevante interessenter og at informere de relevante EU-institutioner herom.

1.6 Kommissionens forslag er resultatet af en revisionsproces, som blev indledt i 2003, og som havde deltagelse af alle relevante EU-institutioner og interessenter. Kommissionen bestilte også tre undersøgelser hos uafhængige konsulentvirksomheder, som skulle se nærmere på de problemer, en afskaffelse af gruppefritagelsen for linjekonferencer kunne medføre. Alle dokumenter er offentliggjort på GD COMP's hjemmeside.

1.7 EØSU noterer sig tillige, at Kommissionens forslag om at ophæve gruppefritagelsen for linjekonferencer kun er baseret på EF-traktatens artikel 83 (konkurrenceregler), mens retsgrundlaget for forordning 4056/86 var artikel 83 (konkurrenceregler) i kombination med artikel 80, stk. 2, (transportpolitik) i EF-traktaten. Det kunne være interessant at erfare fra Europa-Parlamentets juridiske tjeneste, om transporthensyn er underordnet konkurrencehensyn, og om tjenesten fastholder sit syn på det dobbelte retsgrundlag som i dens tidligere udtalelse (december 2005)⁽²⁾.

(¹) Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1). EØSU's udtalelse: EFT C 155, s. 73.

(²) A6-0314/2005 af 1.12.2005.

1.8 EØSU, som forudser mulige lovkonflikter i fremtiden som følge af andre jurisdiktioners juridiske instrumenter, opfordrer Kommissionen til at udtænke en mekanisme til at tackle sådanne problemer. En sådan høringsmekanisme vil minimere gnidninger og føre til gensidigt acceptable løsninger på internationalt plan.

1.9 EØSU noterer sig, at Kommissionen erkender, at konkurrenceretten ikke anvendes på samme måde i alle jurisdiktioner verden over og at der eksisterer divergenser. Kommissionen erkender tillige den stigende betydning af internationalt samarbejde mellem de myndigheder, der håndhæver konkurrenceretten.

1.10 EØSU udtrykker tilfredshed med, at Kommissionen forfølger en dobbelt politik gående ud på at øge det bilaterale samarbejde med EU's vigtigste handelspartnere og at undersøge metoder til at udvide det multilaterale samarbejde på konkurrenceområdet. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at fremskynde bestræbelserne for at sikre, at samarbejdet/dialogen medvirker til at kortlægge potentielle problemer, som kan blive en følge af ophævelsen af forordning 4056/86 i EU og at løse sådanne problemer på konstruktiv vis, med respekt for særtrækkene ved hver parts system/jurisdiktion. En konsekvent behandling af linjeskibsfart i de forskellige lande er afgørende for den internationale samhandel.

1.11 EØSU opfordrer Kommissionen til at tage hensyn til udfaldet af dialogen/samarbejdet mellem Kommissionen og de vigtigste samhandelspartnere, når der udformes retningslinjer for konkurrencen i søfartssektoren.

1.12 EØSU erkender, at følgende elementer er omtalt i begrundelsen for Kommissionens forslag og fastholder, at de bør tages med i billedet, når der opstilles retningslinjer for konkurrencen i søfartssektoren:

- Det erkendes, at søtransport er nøglen til udviklingen i EU's økonomi, idet 90 % af EU's eksterne og 43 % af EU's interne handel foregår ad søvejen.
- Den vedvarende tendens til containerisering har ændret linjeskibsfarten betydeligt, siden forordning nr. 4056/86 blev udstedt. Det har resulteret i en stigning i antallet og størrelsen af fuldt containeriserede skibe og har betydet, at der lægges større vægt på globale rutenet. Dette har medvirket til udbredelsen af nye operationelle ordninger og til et fald i linjekonferencernes betydning.
- Konferencsystemet — som har eksisteret i 150 år — er stadig genstand for multilaterale og bilaterale aftaler, hvor EU-medlemsstaterne eller Fællesskabet er kontraherende parter. EØSU bemærker, at Kommissionen erkender, at datoen for ophævelse af følgende bestemmelser i forordning 4056/86 (nemlig artikel 1, stk. 3, litra b) og c), artikel 3-8 og artikel 26) — som følge af disse aftaler — bør udsættes i to år, så disse aftaler kan opsiges eller revideres.

1.13 EØSU mener, at Kommissionen også bør være opmærksom på de små og mellemstore virksomheders interesser, når forordning 4056/86 ophæves. Små og mellemstore virksomheder udgør »rygraden i EU's økonomi« og spiller en vigtig rolle i den reviderede Lissabon-strategi. Markederne bør fortsat være åbne for faktisk og potentiel konkurrence, herunder for små og mellemstore operatører og befragtere.

1.14 EØSU fastholder, at selvom konsolidering kan have positive virkninger for EU-industrien (effektivitetsgevinster, stordriftsfordele, omkostningsbesparelser), må der gås varsomt frem, så det undgås, at konsolidering — som kan blive en konsekvens af ophævelsen af forordning 4056/86 — resulterer i færre aktører på de berørte markeder, dvs. mindre konkurrence.

1.15 Under en ny ordning opfordrer EØSU de to berørte parter på europæisk plan — rederier og befragtere — til at indlede drøftelser om spørgsmål af gensidig interesse og betydning.

2. Indledning

2.1 Nuværende tendenser og lovgivning

2.1.1 Søtransport er nøglen til udviklingen i EU's økonomi, idet 90 % af EU's eksterne og 43 % af EU's interne handel foregår ved søtransport. Søtransport har siden oldtiden været en international, globaliseret virksomhed. Grundlæggende foregår den ved to former for transporttydelser: Linjefart og trampfart, der henholdsvis fungerer som havnenes busser og taxier. EU's flagflåde udgør 25 % af verdensflåden og EU-redere kontrollerer over 40 % af verdensflåden. Andre 40 % af verdensflåden er hjemmehørende i landene i og omkring Stillehavet. EU-skibsfarten og dens kunder (befragtere/afskibere) opererer i et knivskarpt konkurrencemiljø på oversøiske og europæiske markeder.

2.1.2 I forordning nr. 4056/86 fastsættes nærmere retningslinjer for anvendelsen af konkurrencereglerne (traktatens artikel 81 og 82) på linjeskibsfart til og fra EU-havne. Trampfart er dog holdt uden for forordning 4056/86. Forordningen havde oprindeligt to funktioner. For det første indeholdt den procedureregler for håndhævelsen af Fællesskabets konkurrenceregler inden for søtransportsektoren. Denne funktion blev overflødig efter den 1. maj 2004, hvor linjeskibsfart blev lagt ind under de generelle gennemførelsesbestemmelser på konkurrenceområdet i forordning nr. 1/2003. Forordning 1/2003 gælder imidlertid ikke for international trampfart og cabotage-sejlads. For det andet indeholder forordning 4056/86 en række specifikke, materielle konkurrenceregler for søtransportsektoren, navnlig en gruppefritagelse for linjekonferencer, så de kan fastsætte priser og regulere kapacitet på visse betingelser.

2.2 Linjefragt

2.2.1 Markedet for linjeskibsfart har ændret sig betydeligt, siden forordning 4056/86 blev udstedt. Den vedvarende tendens til containerisering har medført en stigning i antallet og størrelsen af containeriserede skibe, ligesom den har betydet, at der lægges større vægt på globale rutenet som følge af ændringer i de globale handelsmønstre. Dette har medvirket til udbredelsen af nye operationelle ordninger, til et fald i linjekonferencernes betydning og til en kraftig stigning i magtfulde outsiders. I andre dele af verden såsom i USA har indførelsen af Ocean Shipping Reform Act (OSRA) i 1999 ændret på reglerne for konferencer, der betjener USA, idet der er åbnet mulighed for fortrolige servicekontrakter. I dag opererer verdensomspændende linjerederier hovedsagelig i fragtsejladser mellem øst og vest samt mellem nord og syd, mens små og mellemstore rederier hovedsagelig opererer i fragtsejladser mellem nord og syd og inden for søtransport over kortere afstande i Europa.

2.2.2 UNCTAD-kodeksen for linjekonferencer havde oprindeligt til formål at regulere linjekonferencesystemet i handelen mellem i- og u-lande⁽³⁾. Tretten EU-medlemsstater og Norge har ratificeret, godkendt eller er tiltrådt denne kodeks, som omtales i adskillige EU-aftaler med tredjelande og i EU's regelværk (forordning 954/79, 4055/86, 4056/86, 4058/86), og Malta har undertegnet, men ikke ratificeret den⁽⁴⁾. Selv om UNCTAD-kodeksen juridisk set er stort set overflødig i linjefragt på åbent hav, findes den stadig.

2.2.3 Brugerne af søtransport (afskibere og speditører) har systematisk stillet spørgsmål ved konferencesystemet, som de ikke mener leverer egnede, effektive og pålidelige ydelser, der opfylder deres behov. I særdeleshed mener ESC⁽⁵⁾, at ophævelsen af gruppefritagelsen for konferencer vil muliggøre bedre partnerskaber mellem kunde og leverandør ved at sætte fokus på logistikløsninger, som hjælper EU-virksomheder til at konkurrere internationalt. Endvidere vil forbrugerne få gavn af lidt lavere priser, hvis fragtraterne på indgående varer til EU falder. Rederne derimod mener, at linjekonferencerne har medvirket til stabilitet i betjeningen, og at conferenceordningen har sat dem i stand til — både globalt og regionalt — at overvinde ubalancer (det være sig sæsonbetingede, geografiske eller som følge af vejrlig) på de fleste ruter. I mellemtiden er de globale rederier (medlemmer af ELAA⁽⁶⁾) og ESC gået ind i en dialog med Kommissionen for at bistå denne i udviklingen af et alternativt system, der er i overensstemmelse med EU's konkurrenceregler.

⁽³⁾ For nærmere oplysninger om UNCTAD-kodeksen for linjekonferencer og forordning 954/79 henvises til EØSU's udtalelse EUT C 157 af 28.6.2005, s. 130.

⁽⁴⁾ Jf. UNCTAD-sekretariatets status over multilaterale traktater, <http://www.unctad.org/en/docs/tbinf192.en.pdf> — side 4.

⁽⁵⁾ ESC=European Shippers' Council.

⁽⁶⁾ ELAA=European Liner Affairs Association.

2.2.4 I 2003 iværksatte Kommissionen en revision af forordning nr. 4056/86 for at fastslå, om der kunne opnås en pålidelig rutesejladser med mindre restriktive midler end horisontal prisfastsættelse og kapacitetsregulering. Til det formål udsendte Kommissionen et høringspapir i marts 2003, og den afholdt en offentlig høring med de relevante interessenter i december 2003. Endvidere udsendte Kommissionen et debatpapir i juni 2004 og en hvidbog i oktober 2004 efterfulgt af omfattende samråd med berørte interessenter. Europa-Parlamentet⁽⁷⁾ og EØSU⁽⁸⁾ har hver især afgivet en udtalelse (henholdsvis den 1. december 2005 og den 16. december 2004), og de var begge enige i, at revision snarere end ophævelse var at foretrække. I december 2005 endte Kommissionen med at udsende et forslag til forordning om ophævelse af forordning 4056/86.

2.3 Trampfartsbranchen

2.3.1 Selvom næsten 80 % af den samlede søtransport af fast og flydende bulklast på verdensplan sker ved trampfart, er denne vældige branche ukendt for de fleste. De grundlæggende karakteristika ved trampfart er et globalt konkurrencepræget marked tæt på perfekt konkurrence, en svingende og uforudsigelig efterspørgsel, mange små iværksætterprægede virksomheder, globalt handelsmønster, et marked, som det er nemt at komme ind på og ud af, ekstremt højt omkostningseffektivitet og smidighed i forhold til udviklingen på markederne og afskibernes behov. Markedet for trampfart er stærkt fragmenteret og har stort set fungeret til charterernes/afskibernes tilfredshed uden større problemer med konkurrenceregler internationalt eller inden for EU. Fraværet af klager i branchen er yderligere et belæg for dens meget konkurrenceprægede og tilfredsstillende karakter. I lyset af ovenstående fastsættes det i forordning nr. 4056/86, at dens bestemmelser ikke finder anvendelse på trampfart. Artikel 81 og 82 i EF-traktaten gælder direkte for denne branche. Endvidere falder international trampfart (og cabotage) ikke ind under forordning 1/2003 (proceduremæssige konkurrenceregler).

2.4 Kommissionens forslag

2.4.1 På baggrund af ændringerne i markedets og branchens struktur siden 1986 konkluderer Kommissionen, at de fire kumulative betingelser i EF-traktatens artikel 81, stk. 3, for bevilling af gruppefritagelse til linjekonferencer ikke længere er opfyldt. Derfor har Kommissionen foreslået at ophæve forordning nr. 4056/86 som helhed og navnlig gruppefritagelsen for linjekonferencer (artikel 3-8, artikel 13 og artikel 26). Visse bestemmelser, der anses for overflødige, afskaffes også i overensstemmelse med EU's generelle politik om en begrænsning og forenkling af fællesskabslovgivningen (artikel 2 og 9). Kommissionen mener, at ophævelsen vil resultere i lavere transportomkostninger, at den ikke vil gå ud over leveringen af pålidelige shippingydelser samt at den vil øge branchens konkurrenceevne.

⁽⁷⁾ A6-0314/2005 af 1.12.2005.

⁽⁸⁾ EØSU's udtalelse: EUT C 157 af 28.6.2005, s. 130.

2.4.2 Forud for ophævelsen af gruppefritagelsen for linjekonferencer agter Kommissionen at udstede retningslinjer for konkurrence i søfartssektoren for at gøre overgangen til en fuldt konkurrencebaseret ordning så smidig som muligt. Kommissionen vil udstede disse retningslinjer senest i 2007. Forinden vil Kommissionen — som et skridt i forberedelsen af retningslinjerne — udsende et »issues paper« om linjekonferencer i september 2006.

2.4.3 Kommissionens forslag om ophævelse af forordning 4056/86 indeholder også et forslag om at ændre forordning 1/2003 for at bringe international trampfart og cabotagesejlds ind under denne forordnings anvendelsesområde.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU mener, at det foreliggende spørgsmål fortjener en afbalanceret tilgang, der tager hensyn til følgende forhold: fordelene ved konkurrence for EU-branchens konkurrenceevne, verdenssamhandelens ændrede mønstre og virkningerne heraf for leveringen af transporttjenester, internationale transportimplikationer for EU's største samhandelspartnere og for udviklingslandene, de globale rederiers og befragteres synspunkter og de små og mellemstore rederiers og befragteres holdninger.

3.2 Trampfarts- og cabotagebranchen

3.2.1 Trampfartsbranchen opererer på et globalt marked med perfekt konkurrence. Dette enestående træk ved branchen, anerkendt af fagfolk og af videnskaben, blev også erkendt af EU i forordning nr. 4056/86. EØSU har forståelse for behovet for at underlægge branchen de proceduremæssige konkurrenceregler i forordning nr. 1/2003 og støtter derfor den foreslåede tilgang. EØSU udtrykker tilfredshed med, at Kommissionen vil iværksætte en økonomisk og juridisk undersøgelse af trampfartsbranchen. Af hensyn til retssikkerheden opfordrer EØSU Kommissionen til at fremlægge retningslinjer (forud for ophævelsen af udelukkelsen fra forordning 1/2003) med hensyn til selvurdering af foreneligheden med EU's konkurrenceregler af forskellige former for samarbejdsaftaler i trampfartsbranchen. Fraværet af klager og juridiske fortilfælde i trampfartsbranchen er et bevis på, at den fungerer med perfekt konkurrence. For at tilvejebringe juridiske målestokke for selvurderingen under EU's konkurrenceregler er der behov for mere information om drift og aftaler. EØSU påskønner tillige de løbende drøftelser mellem Kommissionen og skibsfartssektoren om anvendelsen af artikel 81-82 på trampfart.

3.2.2 For så vidt angår cabotageejlds, er EØSU enig i den foreslåede fremgangsmåde, dvs. at cabotageejlds underlægges de proceduremæssige regler i forordning nr. 1/2003. Langt de fleste aftaler inden for denne branche vil formentlig ikke påvirke fragtsejldsen inden for EU eller skabe hindringer for konkurrencen.

3.2.3 I lyset af ovenstående tilslutter EØSU sig Kommissionens fremgangsmåde med hensyn til den fremtidige behandling af trampfarts- og cabotagebranchen.

3.3 Linjefartsbranchen

3.3.1 Med hensyn til linjefartsbranchen noterer EØSU sig Kommissionens forslag om at ophæve gruppefritagelsen for linjekonferencer fra EF-traktatens konkurrenceregler med den begrundelse, at de fire kumulative betingelser i EF-traktatens artikel 81, stk. 3, ikke længere er opfyldt. Kommissionen mener, at ophævelsen vil resultere i lavere transportomkostninger, at den ikke vil gå ud over leveringen af pålidelige shippingydelser samt at den vil øge branchens konkurrenceevne. EØSU er ikke nødvendigvis enig i, at dette er bæredygtigt på lang sigt.

3.3.2 EØSU noterer sig Kommissionens hensigt om at udstede passende retningslinjer for konkurrence i søfartssektoren som en overgangsforanstaltning og opfordrer Kommissionen til at udforme retningslinjerne i tæt kontakt med de relevante interessenter og at informere de relevante EU-institutioner herom.

3.3.3 Kommissionens forslag er resultatet af en revisionsproces, som blev indledt i 2003, og som havde deltagelse af alle relevante EU-institutioner og interessenter. Kommissionen bestilte også tre undersøgelser hos uafhængige konsulentvirksomheder, som skulle se nærmere på de problemer, en afskaffelse af gruppefritagelsen for linjekonferencer kunne medføre. Alle dokumenter er offentliggjort på GD COMP's hjemmeside.

3.3.4 EØSU noterer sig tillige, at Kommissionens forslag om at ophæve gruppefritagelsen for linjekonferencer kun er baseret på EF-traktatens artikel 83 (konkurrenceregler), mens retsgrundlaget for forordning 4056/86 var artikel 83 (konkurrenceregler) i kombination med artikel 80, stk. 2, (transportpolitik) i EF-traktaten.

3.3.5 EØSU noterer sig, at Kommissionen erkender, at konkurrenceretten ikke anvendes på samme måde i alle jurisdiktioner verden over, og at der eksisterer divergenser. Kommissionen erkender tillige den stigende betydning af internationalt samarbejde mellem de myndigheder, der håndhæver konkurrenceretten.

3.3.6 EØSU udtrykker tilfredshed med, at Kommissionen forfølger en dobbelt politik gående ud på at øge det bilaterale samarbejde med EU's vigtigste handelspartnere og at undersøge metoder til at udvide det multilaterale samarbejde på konkurrenceområdet. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at fremskynde bestræbelserne for at sikre, at samarbejdet/dialogen medvirker til at kortlægge potentielle problemer, som kan blive en følge af ophævelsen af forordning 4056/86 i EU og at løse sådanne problemer på konstruktiv vis, med respekt for særtrækkene ved hver parts system/jurisdiktion. En konsekvent behandling af linjeskibsfart i de forskellige lande er afgørende for den internationale samhandel.

3.3.7 EØSU opfordrer Kommissionen til at tage hensyn til udfaldet af dialogen/samarbejdet mellem Kommissionen og de vigtigste samhandelspartnere, når der udformes retningslinjer for konkurrencen i søfartssektoren.

3.3.8 EØSU erkender, at følgende elementer er omtalt i begrundelsen for Kommissionens forslag og fastholder, at de bør tages med i billedet, når der opstilles retningslinjer for konkurrencen i søfartssektoren:

- Det erkendes, at søtransport er nøglen til udviklingen i EU's økonomi, idet 90 % af EU's eksterne og 43 % af EU's interne handel foregår ad søvejen.
- Den vedvarende tendens til containerisering har ændret linjeskibsfarten betydeligt, siden forordning nr. 4056/86 blev udstedt. Det har resulteret i en stigning i antallet og størrelsen af fuldt containeriserede skibe og har betydet, at der lægges større vægt på globale rutenet. Dette har medvirket til udbredelsen af nye operationelle ordninger og til et fald i linjekonferencernes betydning.
- Konferencsystemet — som har eksisteret i 150 år — er stadig genstand for multilaterale og bilaterale aftaler, hvor EU-medlemsstaterne og/eller Fællesskabet er kontraherende parter. EØSU bemærker, at Kommissionen erkender, at datoen for ophævelse af følgende bestemmelser i forordning 4056/86 (nemlig artikel 1, stk. 3, litra b) og c), artikel 3-8 og artikel 26) — som følge af disse aftaler — bør udsættes i to år, så disse aftaler kan opsiges eller revideres.

3.3.9 EØSU henstiller til Kommissionen også at tage det menneskelige element i betragtning (konsekvenserne for europæiske søfolks beskæftigelse) — ud over rent konkurrencebetonede faktorer — når gruppefritagelsen for linjekonferencer ophæves. Udvalget anmoder endvidere Kommissionen om at evaluere omfanget af disse konsekvenser, navnlig ved at høre Udvalget for Den Sociale Dialog inden for Søtransport.

3.3.10 EØSU henstiller, at Kommissionen tager sikkerhedsaspektet (tab af kvalitetsskibsfart i europæiske farvande som følge af udflagning) med i betragtning — ud over rent konkurrencemæssige forhold — når gruppefritagelsen for linjekonferencer ophæves.

3.3.11 EØSU mener, at Kommissionen også bør være opmærksom på de små og mellemstore virksomheders interesser, når forordning 4056/86 ophæves. Små og mellemstore virksomheder udgør »rygraden i EU's økonomi« og spiller en vigtig rolle i den reviderede Lissabon-strategi. Markederne bør

fortsæt være åbne for faktisk og potentiel konkurrence, herunder for små og mellemstore operatører og befragtere.

3.3.12 EØSU fastholder, at selvom konsolidering kan have positive virkninger for EU-industrien (effektivitetsgevinster, stordriftsfordele, omkostningsbesparelser), må der gås varsomt frem, så det undgås, at konsolidering — som kan blive en konsekvens af ophævelsen af forordning 4056/86 — resulterer i færre aktører på de berørte markeder, dvs. mindre konkurrence.

3.3.13 Under en ny ordning opfordrer EØSU de to berørte parter på europæisk plan — rederier og befragtere — til at indlede drøftelser om spørgsmål af gensidig interesse og betydning.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Retsgrundlag

4.1.1 EØSU bemærker, at forordning 4056/86 havde dobbelt hjemmel (artikel 80, stk. 2, og artikel 81-82 og 83 (om henholdsvis transportpolitik og konkurrencepolitik), mens forslaget nu kun fastholder én (artikel 81-82). EØSU bemærker tillige, at Rådets juridiske tjeneste bakker op om ét retsgrundlag. Det kunne være interessant at erfare fra Europa-Parlamentets juridiske tjeneste, om transporthensyn er underordnet konkurrencehensyn og om tjenesten fastholder sit syn på det dobbelte retsgrundlag som i dens tidligere udtalelse (december 2005).

4.2 Lovkonflikter

4.2.1 Kommissionen foreslår at ophæve artikel 9 i forordning 4056/86, fordi den ikke mener, at ophævelsen af gruppefritagelsen for linjekonferencer vil medføre en international lovkonflikt. Kommissionen ræsonnerer, at en sådan lovkonflikt kun opstår, når én jurisdiktion forbyder noget, som en anden jurisdiktion kræver. Kommissionen kender ikke nogen jurisdiktion, der pålægger linjerederier en sådan forpligtelse.

4.2.2 EØSU, som forudser mulige lovkonflikter i fremtiden som følge af andre jurisdiktioners juridiske instrumenter, opfordrer Kommissionen til at udtænke en mekanisme til at tackle sådanne problemer. En sådan høringsmekanisme vil minimere gnidninger og føre til gensidigt acceptable løsninger på internationalt plan.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Luftfartssikkerhed

(2006/C 309/11)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2006 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om: *Luftfartssikkerhed*

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet, som udpegede Thomas McDonogh til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 155 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Henstillinger

1.1 Kabinpersonalet skal være certificeret eller have fået udstedt licens af en kompetent myndighed som en garanti for, at de er kvalificerede til deres arbejdsopgaver (sikkerhed, behandling af syge, passagerkontrol osv.) og har de fornødne tekniske kvalifikationer til at arbejde på den pågældende flytype.

1.2 Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur (EASA) bør overveje det grundigt, inden det giver leverandørerne af udstyr mulighed for at godkende udformningen af enkeltdele uden at inddrage EASA eller flyfabrikanterne.

1.3 Ikke-europæiske flyselskaber bør godkendes af EASA, inden de får tilladelse til at flyve ind i eller overflyve EU's luftrum.

1.4 Der bør kun være én lovgivende myndighed, nemlig EASA. Dette burde kunne sikre en fremtidig harmonisering af lufthavnsbestemmelser og så vidt muligt forhindre konkurrenceforvriddinger mellem lufthavne i og uden for EU. EASA bør styrkes og gives flere beføjelser svarende til ECAC's (Den Europæiske Konference for Civil Luftfart).

1.5 EASA bør overveje, hvordan industrien bedst kan beskytte kommunikation, dataforbindelser og flyelektroniske systemer ombord, f.eks. elektroniske »flight bags« (pilottasker), mod hacking og dermed garantere deres sikkerhed og integritet.

1.6 EASA skal sørge for, at der lovgives om den fremtidige udvikling af fly som f.eks. lette forretningsjet, så man sikrer, at ejere og piloter har tilstrækkeligt mange flyvetimer, inden de får lov til at påbegynde flyvninger. De lette forretningsfly vil have en flyvehøjde på 7,5 kilometer eller mere og bør opfylde de samme vedligeholdelses- og driftskrav som større passagerfly.

1.7 EASA skal have de fornødne protokoller på plads, inden det overvejer at godkende ubemandede luftfartøjers flyvninger uden for det opdelte luftrum.

1.8 Der skal foretages stikprøvekontroller af både fly- og kabinpersonale for narkotika og alkohol.

1.9 EASA bør også sikre, at de lokale lovgivere er tilstrækkeligt kvalificerede til arbejdet og ikke mangler personale eller økonomiske midler.

1.10 En detaljeret videnskabelig undersøgelse af, hvordan piloter og kabinpersonale påvirkes af træthed, stress og dyb venetrombose, bør gennemføres af EASA.

1.11 Der bør foretages en evaluering af politikken og proceduren for udstedelse af pilotcertifikater til almen flyvning og certificering af fly til almen flyvning.

1.12 EASA bør sørge for, at der indføres en europæisk licens til almen flyvning med påtegninger og vurderinger af de fly, der er blevet godkendt til flyvning.

1.13 Hensynet til besætningsmedlemmers og passagerers sikkerhed og sikkerheden for de befolkninger, som er bosat under luftkorridorerne, skal gå forud for politiske overvejelser, når der er tale om at forbyde flyselskaber at anvende det europæiske luftrum.

2. Indledning

2.1 Gennem et samarbejde med medlemsstater og deres eksperter er der blevet offentliggjort en sortliste over 96 flyselskaber. 93 af dem står over for et direkte forbud og tre vil blive pålagt flyvningsrestriktioner. Desuden overvejer Frankrig at indføre et nyt system med sikkerhedsmærker, som kan anvendes i reklamer.

2.2 Siden begyndelsen af 2004, hvor et charterfly fra luftfartsselskabet Flash Airlines styrtede ned i Det Røde Hav, og 148 passagerer, hovedsagelig franskmænd, omkom, har Europa været under pres for at forbedre den europæiske lovgivning om luftfartssikkerhed. Dette flystyrt fremhævede manglen på koordinering mellem regeringerne, hvad angår udveksling af sikkerhedsoplysninger, eftersom det kom frem, at de schweiziske flymyndigheder forinden havde nedlagt flyveforbud mod Flash.

2.3 Konsekvens i og harmonisering af flyselskabernes driftsstandarder mellem medlemsstaterne er afgørende, hvis sortlisten skal have den ønskede virkning. Medlemsstaterne bør undgå at havne i en situation, hvor en stat af økonomiske og sociale grunde beslutter, at det er »marginalt acceptabelt«, at et flyselskab på listen flyver til og fra dets lufthavne, mens de andre medlemsstater finder flyselskabets standarder uacceptable.

2.4 EU er imidlertid blevet anmodet om at gribe ind i visse tvister, især da Tyrkiet blev vred over, at forskellige europæiske regeringer — med Holland i spidsen — af sikkerhedsmæssige grunde besluttede midlertidigt at inddrage landingsrettighederne for Onur Air, et tyrkisk lavprisflyselskab. Desuden er Grækenland under pres for at gøre fremskridt med sin undersøgelse af det fly, der var ejet af Helios Airways og som styrtede ned under sin flyvning fra Larnaca i Cypern.

2.5 De områder, der fokuseres på, er almene vedligeholdelsesstandarder, besætningsmedlemmers uddannelse og flyvetimer, hvileperioder og brændstofbesparende praksis samt støjbekæmpelse og flyvekontrol.

2.6 Den øgede konkurrence i flyindustrien og mange flyselskabers usikre økonomiske situation har øget presset på flybesætninger for at gå på vingerne under forhold, de normalt ikke ville flyve under, og i fly, som ikke er fuldstændig flyvedygtige. Flybesætningerne er under øget pres, fordi flyselskaberne ifølge EU's bestemmelser enten skal sørge for overnatning til passagererne eller kompensere dem for forsinkelser. Denne situation er til skade for sikkerheden. Der er også det yderligere problem, at mange nationale luftfartsmyndigheder har en tendens til at vende det blinde øje til håndhævelsen af bestemmelserne, når det gælder deres eget lands flyselskab.

2.7 Til trods for, at en række europæiske lande af sikkerhedsmæssige grunde har givet et bestemt flyselskab flyveforbud, flyves der fortsat til Bruxelles og Paris. Schweiz med sin strenge kulturelt betingede fiksering på forretningshemmeligheder har forbudt 23 flyselskaber at flyve gennem sit luftrum, men navnene og tilmed antallet af selskaber forbliver hemmeligt.

3. Træthedssymptomer og præstationssikkerhed

3.1 Træthed har fået skylden for en lang række flyulykker gennem årenes løb og er et permanent problem for piloter på fly i alle størrelser. Men hvordan kan en pilot vide, hvornår han eller hun er for træt til at flyve? For at identificere og bekæmpe træthedsproblemer er man nødt til at finde ud af, hvilken rolle søvncykler, dehydrering, ernæring og sygdom spiller.

3.2 Piloter, som flyver gennem flere tidszoner, vil uvilkårligt lide af træthed og forringet bedømmelsesevne. Det er meningen, at de skal have mulighed for hvileperioder under

lange flyvninger, men det kræver passende faciliteter, bl.a. flade senge.

3.3 Meget tyder på, at træthed er en sikkerhedsrisiko. I en nylig rapport fra det amerikanske transportsikkerhedsråd (National Transportation Safety Board (NTSB)) om det dødelige flystyrt i Kirksville, Missouri, den 19. oktober 2004 skrev NTSB: »I betragtning af den langt fra optimale hvileperiode natten over, det tidlige tidspunkt for at melde sig på arbejde, arbejdsdagens længde, antallet af flyetaper, de krævende vilkår — den ikke-præcisionsbaserede indflyvning, som blev foretaget manuelt under betingelser med lav flyvehøjde og mindsket sigtbarhed — på lange arbejdsdage, er det sandsynligt, at træthed bidrog til piloternes forringede præstation og beslutningstagning.«

3.4 Hvad enten dette er korrekt eller ej, kan ingen pilot med blot en lille smule erfaring afvise, at han eller hun nu og da har kæmpet med træthedsproblemer, eller at det i nogen grad har påvirket hans eller hendes præstation. Kvaliteten af søvnen i hvileperioderne er meget vigtig.

3.5 Kost og ernæring spiller også en vigtig rolle. For eksempel vil enhver pilot fra den helt nye elev til kaptajnen, der snart skal pensioneres, fortælle, at piloters foretrukne drik er kaffe. Kaffe er et stimulerende middel og virker midlertidigt opkvikkende, men træthed er et typisk abstinenssymptom. Desuden er kaffe vanddrivende, hvilket indebærer, at kroppen udtømmer mere væske, end den indtager. Det fører til dehydrering, som atter kan forårsage træthed.

3.6 Kedsomhed er et stort problem i forbindelse med træthed på langdistanceflyvninger, hvor flyene er næsten fuldt automatiske. For at holde besætningsmedlemmerne vågne, kræver visse flyselskaber, især på transsibiriske ruter, at autopiloten genindstilles hver time.

3.7 Mange flyulykker skyldes pilotfejl, og træthed er en vigtig årsag til disse fejl.

3.8 Ifølge planen skal Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur (EASA) overtage udstedelsen af licenser og på dette område erstatte det nuværende JAA (De Fælles Luftfartsmyndigheder), men anvendelsen af licenser, som er udstedt af Organisationen for International Civil Luftfart (ICAO) i USA og som benyttes af piloter i Europa, vil ikke blive påvirket af denne ændring.

4. Kabinepersonale

4.1 Alle forbedringer vedrørende hvilekravene for piloter bør — så vidt muligt — også gælde kabinepersonalet, som skal være fuldt vågne for at forhindre sikkerhedsproblemer og nødsituationer.

4.2 Kabinepersonalet bør have tilstrækkelig uddannelse i genoplivning og beherske deres modersmål, i hvert fald engelsk på ICAO-niveau 4, og kunne kommunikere med passagererne i tilfælde af en nødsituation.

5. Flytrafikkontrol

5.1 EØSU har allerede tilkendegivet sine synspunkter om flytrafikkontrol og problemerne i forbindelse hermed⁽¹⁾. Det foreslåede SESAR-system vil forbedre sikkerheden, når eller hvis det indføres. Det behandles i en anden udtalelse af EØSU⁽²⁾, men man kommer ikke udenom det faktum, at Europa har brug for et ensartet flytrafikkontrolsystem på tværs af alle landegrænser, hvor Eurocontrol anerkendes som »føderal lovgiver« svarende til f.eks. det amerikanske »Federal Aviation Administration« (FAA). Tildelingen af den første kontrakt i Eurocontrol's program TMA2010+ hilses velkommen.

5.2 Der er et stort behov for at indføre standardisering og integrerede systemer i hele Europa af sikkerhedsmæssige hensyn.

5.3 Indførelse af passende certificering af luftfartsteknikere er også ønskeligt.

6. Vedligeholdelse af fly

6.1 Visse medlemsstater synes at have vanskeligt ved at konvertere deres nationale bestemmelser til europæiske Part 66-normer. Vedligeholdelseslicenser, som udstedes af stater, er baseret på de krav, der er opstillet af De Fælles Luftfartsmyndigheder (JAA) og er blevet omsat til national lovgivning, så de er retligt effektive. I EASA-systemet er licensudstedelsesreglerne imidlertid underlagt EU-lovgivning. Håndhævelse af dem forekommer at være en langvarig proces, hvorunder kan appelleres.

6.2 I 2005 benyttede alle 25 EU-medlemsstater sig af en undtagelsesmulighed, ifølge hvilken de senest i september 2005 skulle opfylde Part 66. De datoer, EASA har opstillet for staternes overholdelse af sikkerhedsbestemmelserne, er nødt til at blive håndhævet, eller i det mindste bør der fastsættes datoer for alle parter, så det ikke bliver nødvendigt at forlænge frister eller overgangsperioder.

6.3 EØSU vil gerne vide, om der findes en bestemmelse om, at EASA eventuelt skal overvåge lavprisflyselskabers uddelegering af vedligeholdelsesopgaver til værksteder i tredjelande.

(1) Flytransport: EU-flyveledercertifikat, Pakke vedrørende det fælles europæiske luftrum (ordfører: Thomas McDonogh), EUT C 234, 22.9.2005, s. 17-19.

(2) Fællesforetagendet — SESAR, CESE 379/2006, ordfører: Thomas McDonogh.

6.4 Der er nødt til at være tilstrækkelig tid til eftersyn på jorden, især i forbindelse med hen- og tilbageflyvning med kortest mulige ekspeditionstid (flyets såkaldte »turn around«). De gennemsnitligt 25 minutter til kortdistanceflyvninger kan bestemte ikke betragtes som tilstrækkelige i alle tilfælde.

6.5 Man er også nødt til at afsætte tilstrækkelige ressourcer samt kvalificeret personale, som kun anvender godkendte reserverede til reparationer.

6.6 Stikprøvekontroller og -undersøgelser bør udføres af den nationale luftfartsmyndighed for at sikre, at standarder opretholdes.

7. Flyselskaber

7.1 Flyselskaberne skal være finansielt sunde og velfinansierede, inden en etableringslicens kan udstedes, og staterne skal også overvåge deres finansielle præstation regelmæssigt for at sikre, at der ikke skydes nogen genveje.

7.2 De skal have erfaringer og en kompetent ledelse.

8. Det Europæiske Luftfartssikkerhedsagenturs kompetencer

8.1 Kommissionens aktuelle hensigt er at udvide EASA's beføjelser, hvad angår lovgivning (inklusive sikkerhed og fælles drift) om lufthavne, flytrafikstyring og luftfartstjenester.

8.2 Vi støtter EASA, oprettet i henhold til forordning 1592/2000/EF, og mener, at en EU-ramme for procedurer og godkendelse af fly og apparatur, udstedt af en enkelt myndighed, bestemte forbedrer luftfartssikkerheden og effektiviteten i Europa.

8.3 EASA har mulighed for behandle spørgsmålet om krav og anbefalet praksis (SARPS) og de uregelmæssigheder, som er opstået som følge af den »anbefalede praksis« og »standardpraksis«, der er indeholdt i ICAO's bilagsdokumentation.

9. Udstedelse af licenser til almen flyvning

9.1 Personer med privatflyvercertifikat (PPL), som flyver med en FAA-licens i europæisk luftrum, bør opfylde kravet om at have en EASA-påtegning på deres licens.

9.2 Alle fly til almen flyvning skal overholde de af EASA opstillede EU-krav, inden de må flyve ind i europæisk luftrum.

10. Flyelektronisk sikkerhed

10.1 EASA bør udarbejde retningslinjer/regler for beskyttelse af specifikt udstyr eller netværker mod »ulovlige handlinger«, som defineret af ICAO.

10.2 Bortset fra den øgede brug af Ethernet (LAN) og IP kan man blandt sårbare områder nævne følgende:

- passagerers, flyselskabers og flyvelederes øgede brug af luft/jord-dataforbindelsesteknologi til kommunikation;
- mere generel anvendelse af data og softwareoverførsler gennem netværk på fly og mellem steder på jorden med henblik på produktion, levering, vedligeholdelse eller opdatering;
- stigning i softwarevirus og hackerangreb samt søgning efter fortrolige oplysninger gennem indbyrdes forbundne netværk.

11. Ubemandede fly

11.1 EASA skal have de fornødne beføjelser til at lovgive om dette område af industrien, ikke kun hvad angår luftdygtighed og udformning, men også certificering af de jordbase-rede operatører, systemer til opsendelse osv.

11.2 Alle bestemmelser om konventionelle fly bør betragtes som obligatoriske for ubemandede fly, og alle brugere af luft- rummet bør høres om, hvor denne type aktivitet vil/kan påvirke disse brugere.

12. Det Europæiske Luftfartsagentur

12.1 EASA er den overordnede lovgivende myndighed i EU. Agenturet nedfælder principper og regler for luftfartssikker-

heden i EU. Det er underfinansieret, underbemandet og har ingen håndhævelsesbeføjelser.

12.2 Det er afhængigt af, at de forskellige nationale lovgi- vende myndigheder håndhæver regler og bestemmelser.

12.3 Dette er lig med selvregulering. Der er sandsynligvis ingen national lovgiver, som vil slå hårdt ned på et flyselskab inden for sin egen jurisdiktion, medmindre der er tale om et særdeles alvorligt problem.

12.4 De nationale lovgivere er også ansvarlige for alle luft- fartøjer, som er registreret i deres land, og hvis selskab har kontorer dér. Disse luftfartøjer og besætninger er meget ofte baseret i og flyver fra andre EU-lande. Dermed bliver effektiv lovgivning mere problematisk.

12.5 EASA's krav til de nationale lovgivere om at gennemføre sine beslutninger kan medføre en uensartet gennemførelse af regler og bestemmelser i EU på grund af forskellige fortolkninger. Det kan i luftfartsindustrien føre til bekvemmelighedsflag på områder, hvor ét land synes at have en mindre streng fortolkning af bestemmelser end andre lande.

12.6 Det er imidlertid Den Europæiske Konference for Civil Luftfart (ECAC), der har beføjelse til at evaluere overholdelsen på lokalt niveau. Det bør være EASA, der har denne beføjelse.

12.7 EASA finansieres i øjeblikket ved certificerin- gsindtægter, hvorved det har fået et forudset tab på 15 mio. EUR i 2006, og det er afgørende, at man opnår den fornødne finansiering fra de centrale myndigheder, hvis EASA's fremtid skal sikres.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om affald

KOM(2005) 667 endelig — 2005/0281 (COD)

(2006/C 309/12)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 24. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 175 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede **Stéphane Buffet** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 114 stemmer for og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusion

1.1 EØSU bifalder Kommissionens ønske om at få vedtaget en moderniseret og forenklet affaldslovgivning. Udvalget er navnlig enig i metoden og sigtet med strategien for affaldsforebyggelse og –genanvendelse. For at undgå miljø-, sundheds- og konkurrencemæssige forvriddinger på affaldsmarkedet bør der bakes op om en generel og ensartet anvendelse af lovgivningen. Udvalget understreger, at klarhed og præcision i definitionerne og i bilagene er af afgørende betydning for at undgå sagsanlæg og retssager. EØSU beklager imidlertid, at forslaget er præget af en mangel på ambition på affaldsforebyggelsesområdet. Udvalget understreger, at ønsket om en egentlig bæredygtig udvikling i en situation med tiltagende råstofknaphed og stigende råstofpriser forudsætter en effektiv affaldsforebyggelses- og –udnyttelsespolitik, og henstiller til, at der på europæisk plan udvikles værktøjer, således at både de kvantitative og kvalitative mål kan nås. I den henseende er forslaget langtfra tilfredsstillende. Dertil kommer, at Kommissionen synes at mene, at man ved at lempe betingelserne for at kunne drive affaldsbehandlingsanlæg vil tilskynde til genanvendelse. Dette er en fejlagtig antagelse, som vil få negative miljømæssige konsekvenser og indebære sundhedsrisici. Desuden er det ikke i overensstemmelse med principperne i Århus-konventionen, hvad angår oplysning af offentligheden på affaldsområdet. Tilladelsen omfatter rent faktisk bestemmelser om miljøbeskyttelse; den er offentlig og indebærer en forpligtelse til oplysning af offentligheden og til kontrol. Den er på ingen måde en hindring for en videreudvikling af affaldsbehandlingen og –genanvendelsen, men giver tværtimod de nødvendige garantier for, at bestemmelserne er overholdt, og for, at myndighederne benytter den bedste tilgængelige teknologi.

1.2 Indførelsen af livscyklusbegrebet i affaldspolitikken samt forslagens tilgang til reduktion af affaldsmængderne, energi- og kompostindvinding, ren genanvendelsesteknologi og affaldsforebyggelse forekommer ligeledes udvalget at være helt relevante.

1.3 Hvad selve direktivforslaget angår, frygter EØSU, at den meget håndfaste ambition om at overholde nærhedsprincippet risikerer at kollidere med ønsket om en harmoniseret lovgivning, der anvendes generelt i hele EU.

1.4 Udvalget advarer imod, at indarbejdelsen/ophævelsen af direktivet om farligt affald kommer til at medføre lempeligere

rammebetingelser og ringere beskyttelse af folkesundheden, mener, at teksten i dens foreliggende affattelse ikke giver tilstrækkelige garantier. Som et minimum bør det præciseres, at blandinger af farligt affald og fritagelser for tilladelse ikke er tilladt for den type affald. Det er klassifikationen »farligt« eller »ikke farligt«, der navnlig betinger, hvilke forsigtighedsforanstaltninger og specifikke forpligtelser der er inden for transport og behandling af disse former for affald. Udviskning af forskelle på dette område kan ikke ansues som et miljøbeskyttelsesmæssigt fremskridt.

1.5 EØSU understreger, at den form for genanvendelse, der bør støttes, er en genanvendelse uden negative miljøkonsekvenser, og som indebærer mulighed for effektiv udnyttelse af råstofferne.

1.6 Udvalget stiller sig meget tvivlende over for komitologi-procedurens relevans, når det gælder om at fastsætte de nærmere vilkår for, hvornår affald ophører med at være affald.

1.7 EØSU mener, at visse af direktivets definitioner fortsat er uklare (det gælder navnlig begreberne producent og nyttiggørelse). Det ville være passende på den ene side at fastsætte en definition af »materiale«-genvinding, der medfører »genanvendelse af materiale«, hvorved affaldet for visse affaldsstrømme eventuelt ophører med at være affald, og på den anden side af energigenvindingen — uden mulighed for, at affaldet ophører med at være affald. Dette ville skabe en ensartet anvendelse af forbrændingsdirektivet for alt affald, der nyttiggøres termisk, enten ved forbrænding eller ved medforbrænding. I forbindelse med affaldsforbrænding er det ønskeligt at fremme en høj grad af energigenvinding for at opnå prædikatet nyttiggørelse, men det er overraskende, at en sådan bestemmelse kun omfatter forbrænding og ikke andre former for energigenvinding. For så vidt angår affaldsforbrænding, bør denne i så fald kun betragtes som nyttiggørelse i tilfælde, hvor man når op på et højt energieffektivitetsniveau.

1.8 Udvalget beklager dybt, at forslaget ikke omfatter fælles finansielle instrumenter for hele EU.

1.9 EØSU beklager, at direktivet ikke indeholder forpligtende bestemmelser om sundhed og arbejdsmiljø for de ansatte i sektoren.

2. Indledning

2.1 Affaldspolitikken er en af de ældste miljøpolitikker i EU, eftersom det nugældende rammedirektiv stammer tilbage fra 1975. Men i de tredive år, der er gået siden da, er der sket en betydelig udvikling i de generelle sociale og økonomiske forhold, i metoderne, teknologierne, de nationale og lokale politikker og i den kollektive bevidsthed om affaldsproblematikken. Fra 1975 og frem til ca. 1990 skete der ingen ændringer i de europæiske affaldsbestemmelser, men op igennem halvfemserne øgedes tempoet i lovgivningen med ændringen af rammedirektivet i 1991, der blev fulgt op af en række direktiver om bestemte metoder til affaldsbehandling og -håndtering af bestemte affaldsstrømme.

2.2 Den gældende lovgivning bærer spor af tidens tand; der er opstået huller og unøjagtigheder, retssager og retspraksis har vist, at der er vanskeligheder med fortolkningen af lovgivningen og retsikkerhed, fordi bestemmelserne er spredt ud på forskellige tekster, der hver især henviser til hinanden.

2.3 Samtidig har der udviklet sig en sand affaldsøkonomi. Affaldsbehandling og genanvendelse af affald har udviklet sig til egentlige erhvervsbrancher med høje vækstprocenter og en omsætning, hvis værdi vurderes til mere end 100 mia. EUR i EU 25.

2.4 Endelig er EU blevet og vil i fremtiden fortsat blive udvidet med flere medlemsstater. De nye medlemsstater står imidlertid i en vanskelig situation på affaldsområdet, navnlig på grund af de store mængder af deponeret affald. Der har altså i Kommissionen været et naturligt ønske om at tage affaldsspørgsmålet op til fornyet overvejelse uden dog at forkaste ånden i den gældende lovgivning ved at foretage en gennemgribende ændring af dens struktur.

2.5 Derfor har Kommissionen netop offentliggjort en meddelelse om en temastrategi for affaldsforebyggelse og genanvendelse⁽¹⁾ samt forelagt forslag til et nyt affaldsdirektiv⁽²⁾, hvor førstnævnte fastsætter de politiske retningslinjer og Kommissionens generelle tilgang til problemet, og sidstnævnte udmønter dette i konkret lovgivning.

3. En ny politik

3.1 Kommissionens bagtanker med temastrategien tager udgangspunkt i en konstatering af, at der gennem de sidste tredive år er sket betydelige fremskridt på affaldsområdet, men at affaldsmængderne ikke desto mindre fortsætter med at vokse, at genanvendelses- og nyttiggørelsesgraderne er utilstrækkelige, og at udviklingen af de tilsvarende markeder står i stampe. I øvrigt har IPPC-direktivet sideløbende med de tekster, der specifikt vedrører affald, helt indiskutabelt spillet en positiv rolle.

3.2 Dertil kommer, at affaldsbehandlingen i et vist omfang øger miljøbelastningen og medfører økonomiske omkostninger.

3.3 Endelig er den europæiske lovgivning fortsat uklar på en række punkter, hvilket medfører sagsanlæg og forskelle i anvendelsen af lovgivningen fra medlemsstat til medlemsstat.

⁽¹⁾ KOM(2005) 666 endelig.

⁽²⁾ KOM(2005) 667 endelig.

3.4 Hvordan behandles husholdningsaffald i dag? For husholdningsaffaldets vedkommende, der repræsenterer omkring 14 % af den totale affaldsmængde, rådes der over de bedste statistikker. I henhold til disse deponeres 49 % af affaldet, 18 % forbrændes, og 33 % genanvendes og komposteres. Der er imidlertid kolossale forskelle fra medlemsstat til medlemsstat, hvor nogle deponerer 90 % af deres affald, mens andre kun deponerer 10 %. Der ses i øvrigt tilsvarende forskelle for andre kategorier af affald.

3.5 Trods ubestridelige fremskridt står EU altså overordnet set i en situation, hvor de totale affaldsmængder stiger, og hvor mængden af det affald, der deponeres, trods øget genanvendelse og forbrænding, ikke falder eller kun falder meget lidt. Med hensyn til affaldsforebyggelsen kan det siges, at den førte politik ikke er mundet ud i konkrete resultater.

3.6 Det står derfor klart, at sigtet med den politik, Fællesskabet fører i øjeblikket, fortsat er helt igennem relevant — dvs. at begrænse affaldsmængderne, fremme genbrug, genanvendelse og nyttiggørelse med henblik på at reducere miljøbelastningen og at bidrage til en bedre ressourceudnyttelse — men at bestemmelsernes virkning skal forbedres.

3.7 Med det formål fremlægger Kommissionen forslag til foranstaltninger, der både sigter til det lovgivningstekniske, til en dyberegående overvejelse over, hvad der kunne udgøre selve grundtegningen til en affaldspolitik, til en forbedring af oplysningsindsatsen og til fastsættelse af fælles standarder. I sin strategi for affaldsforebyggelse og genanvendelse slår Kommissionen med andre ord til lyd for

- en udvikling hen imod et genanvendelsessamfund, der så vidt muligt undgår produktion af affald, og som fuldt ud udnytter de materiale- og energiressourcer, affald indeholder;
- at der insisteres på en generel anvendelse af lovgivningen med henblik på at undgå forskelle i dens fortolkning og anvendelse samt at sikre, at de målsætninger, der er fastsat i den eksisterende lovgivning, opfyldes rettidigt af medlemsstaterne;
- at forenkle og modernisere den gældende lovgivning;
- at indføre livscyklusbegrebet i affaldspolitikken, således at der tages højde for denne politiks potentielle bidrag til at få reduceret ressourceforbrugets miljøvirkninger;
- at gennemføre en mere ambitiøs og effektiv politik til forebyggelse af affald;
- at forbedre oplysningsindsatsen og udbredelsen af viden på forebyggelsesområdet;
- at udvikle fælles referencestandarder for at skabe fælles rammebetingelser på det europæiske genanvendelsesmarked;
- at give genanvendelsespolitikken et konkret indhold.

3.8 Af disse lovgivningsændringer og af udformningen af affaldspolitikken forventer Kommissionen sig en reduktion af de deponerede affaldsmængder, forbedret kompost- og energiindvinding fra affald samt bedre og mere genanvendelse. Således er der håb om en større nyttiggørelse af affaldet og altså om en udbygning af det, man har valgt at kalde »affaldshierarkiet«, og håb om, at affaldspolitikken bidrager til en bedre udnyttelse af ressourcerne.

Hvorledes ser så den første lovgivningsmæssige udmøntning af de målsætninger, der er bebudet i temastrategien, ud?

4. Forslaget til affaldsdirektiv: Ændring, men ikke omarbejdning

4.1 Artikel 1 i forslaget opregner Kommissionens målsætninger. Dem er der to af, og de betinger hinanden gensidigt:

- for det første at fastsætte »foranstaltninger, der tager sigte på at mindske den samlede miljøbelastning fra anvendelse af ressourcer og fra produktion og håndtering af affald«;
- og for det andet i samme øjemed at fastsætte bestemmelser om, at medlemsstaterne skal træffe foranstaltninger, der dels tjener til at fremme forebyggelse eller nedbringelse af affaldsproduktionen og affaldets skadevirkninger, dels tjener til at fremme nyttiggørelse af affald gennem »genbrug, genanvendelse og andre nyttiggørelsesoperationer«.

4.2 Kommissionen mener ikke, at der for at opnå denne målsætning er grund til en gennemgribende omarbejdning af den gældende rammelovgivning, men at der skal foretages ændringer med henblik på at forbedre den nuværende lovramme og udfylde de eksisterende huller i den. Direktivforslaget er kun en del af gennemførelsen af strategien, og der vil senere følge andre forslag, der er afledt heraf. Under alle omstændigheder hviler den europæiske affaldspolitik nødvendigvis på subsidiaritetsprincippet. Hvis tiltagene skal være effektive, er det nødvendigt, at der gøres en indsats fra EU-niveauet og ned til kommunerne, hvor meget gennemføres i praksis. Kommissionen mener, at overholdelse af subsidiaritetsprincippet på ingen måde er ensbetydende med en sænkning af ambitionsniveauet på miljøområdet.

4.3 Således har forslaget form af en revision af direktiv 75/442/EØF. Det indarbejder bestemmelserne i direktivet om farligt affald (91/689/EØF) i rammedirektivet og ophæver med andre ord samtidig førstnævnte. Det ophæver ligeledes direktivet om olieaffald (75/439/EØF), idet dog den særlige indsamlingsforpligtelse indarbejdes i rammedirektivet.

4.4 De vigtigste ændringer er følgende:

- indførelse af et miljømål;
- præcisering af begreberne nyttiggørelse og bortskaffelse;
- præcisering af betingelserne for blanding med farligt affald;
- indførelse af en procedure til præcisering af, hvornår affald i nærmere bestemte affaldsstrømme ophører med at være affald;

- indførelse af mindstestandarder eller en procedure for opstilling af mindstestandarder for visse affaldshåndteringsoperationer;
- krav om udvikling af nationale affaldsforebyggelsesprogrammer;

4.5 Der er med andre ord anledning til at spørge, hvorvidt de foreslåede lovændringer vil give mulighed for at opfylde de ved direktivet fastsatte overordnede målsætninger samt at få udbedret og fjernet de eksisterende mangler og unøjagtigheder.

5. Generelle bemærkninger om forslaget til affaldsdirektiv

5.1 Det nye forslag har været ventet længe, og det er tanken, at det for alle interessenteres vedkommende (medlemsstaterne, ngo'erne, borgerne og de erhvervsdrivende) skal udgøre det politiske grundlag for den europæiske miljøpolitik på affaldsområdet. Det er i det lys, anmodningen om EØSU's udtalelse skal ses. Forventningen var, at den nye tekst ville være et fremskridt i forhold til den nuværende situation derved, at den tog hensyn til de erfaringer, der er indhøstet siden 1991, til svaghederne i den gamle tekst og til en kommende fælleseuropæisk strategi for en bæredygtig udvikling på affaldshåndterings-, genvindings-, genanvendelses- og nyttiggørelsesområderne i en situation med tiltagende råstofknaphed og færre energiresourcer.

5.2 Den gældende lovgivning er ofte blevet kritiseret for manglende præcision og klarhed (det gælder navnlig bilagene og definitionerne). Tilsvarende er der ofte blevet klaget over manglen på ensartet gennemførelse af direktiverne og af andre gældende bestemmelser i EU og over forskellene i medlemsstaternes tilgang til problemet. Revisionen af forordningen om de grænseoverskridende overførsler har for nylig sat fokus på de problemer, der er en konsekvens af denne situation.

5.3 Hvorledes læser og forstår EØSU så den foreslåede rammedirektivtekst? Et relevant spørgsmål er, hvorvidt Kommissionens ambitionsniveau ikke repræsenterer et tilbageskridt i forhold til meddelelsen fra 2003 med titlen »På vej mod en temastrategi for affaldsforebyggelse og genanvendelse«^(?). For så vidt angår nærhedsprincippet, forekommer den valgte tilgang at være en smule minimalistisk, og den kan føre til forskelle i gennemførelsen af lovgivningen. Desuden siges der i forslaget ikke noget om, hvilken rolle erhvervslivet og samfundets interessegrupper kunne spille på området.

5.4 Om forenklingen af lovgivningen

5.4.1 Det foreslås, at direktivet om farligt affald indarbejdes i rammedirektivet. I denne forbindelse er det nødvendigt at sikre, at farligt affald bliver underlagt langt strengere rammebetingelser end andre affaldstyper, navnlig når det tages i betragtning, at REACH-forordningen parallelt hermed kommer til finde anvendelse på samtlige markedsførte kemikalier. Direktivet om olieaffald derimod ophæves simpelthen, eftersom det ikke har kunnet dokumenteres, at denne tekst har haft nogen miljøvirkning i praksis, for så vidt angår behandlingen af denne type affald. Til gengæld bevares bestemmelserne om olieaffaldets indsamling.

(?) KOM(2003) 301 endelig.

5.4.2 Det kan også slås fast, at Kommissionen siden fastsættelsen af farlighedskriterierne stadig ikke har fremlagt de nødvendige ledsagedokumenter med henblik på en korrekt anvendelse af listen over affald, det vil sige standardiserede tests og koncentrationsgrænseværdier.

5.4.3 De i teksten foreslåede undtagelser for nyttiggørelsesoperationer forekommer risikable og bør for visse branchers vedkommende tages op til fornyet overvejelse. Alle husker formentlig de tidligere tilfælde, hvor farligt affald blev blandet med naturlige stoffer i foderblandinger, hændelser der ville almindeligt forekommende i det øjeblik, hvor sporbarhedskravet, det vil sige de kontroller, der er nødvendige for en korrekt behandling af affald af denne type, blev afskaffet. Endelig ville det være hensigtsmæssigt, hvis Kommissionen overvejede, om de foreslåede undtagelser (Underafdeling 2 — Undtagelser) ikke er i modstrid med Århus-konventionens bestemmelser om oplysning og inddragelse af offentligheden i affaldsbehandlingen.

6. Særlige bemærkninger

6.1 Forbedrede definitioner

6.1.1 Det nuværende direktiv har været kendetegnet ved en mangel på gode definitioner på en række punkter. Antallet af sagsanlæg ved De Europæiske Fællesskabers Domstol taler her sit tydelige sprog. Er den nye tekst så bedre, hvad dette angår? I visse henseender må det være tilladt at sætte spørgsmålstejn herved.

6.1.2 Definitionen af affaldsproducent, der er videreført fra den gamle tekst (*), bør ændres. Hvordan skulle det kunne godtages, at den, der ændrer et bestemt affalds karakter, bliver til dette affalds »producent« i den nye tekst? Han er simpelthen én, der behandler dette affald, og bør i den egenskab være omfattet af bestemmelserne om sporbarhed. Ellers åbnes der en ladeport for »deklassificering« af affald og for en udvanding af den reelle affaldsproducentens ansvar. Desuden bør det i det mindste nævnes, at producenter bærer et udvidet ansvar for de produkter, de markedsfører.

6.1.3 Kommissionen har i forbindelse med forordningen om overførsel af affald (**), hvis formål er at bevare muligheden for eksport, insisteret på begrebet »interim operations«, der ikke defineres, hvilket i øvrigt også gælder begreberne »dealers« og »brokers« i den samme forordning.

6.1.4 Genanvendelsen defineres, men definitionen af genvinding i forhold til nyttiggørelse er uklar. Det ville være passende på den ene side at fastsætte en definition af »materiale-genvinding« der medfører genanvendelse af materiale, og på den anden side af energigenvinding. I det første tilfælde kan afslutningen på en behandlingscyklus faktisk medføre, at affaldet ophører med at være affald, hvorimod dette ikke gælder i tilfælde af, at affaldet udnyttes som energi. Udnyttelsen af affald som energi er, for så vidt angår miljøbeskyttelsen, rent faktisk reguleret af forbrændingsdirektivet. Ophørte affaldet med at

være affald, ville miljøbeskyttelsesbestemmelserne ikke længere finde anvendelse på produktet.

6.2 Formål

6.2.1 Formålet med direktivet er og bør være at beskytte miljøet og sundheden.

6.2.2 Kommissionen har overordnet set en tendens til at tillægge åbningen af markedet stor betydning, hvilket dog kun udgør et enkelt aspekt af affaldspolitikken.

6.2.3 EØSU mener, at der må tages klart stilling i en diskussion, der handler om, hvordan der kan fastsættes lovmæssige rammebetingelser, der kan få markedsmekanismene til at trække affaldsbehandlingen i en mere miljørigtig retning gennem udvikling af miljøeffektivitet og miljøstyring i produktion og serviceerhverv. Affaldsbehandling foregår faktisk på et stramt reguleret marked, hvor de vigtigste målsætninger er beskyttelse af sundheden og miljøet og bevarelse af ressourcerne, altså alt sammen under hensyntagen til økonomien, de sociale aspekter og indvirkningen på miljøet. Miljøbeskyttelsen er et afgørende element, der bidrager til jobskabelse og konkurrenceevne, samtidig med at den skaber mulighed for innovationer og åbner op for nye markeder. Der kan sættes spørgsmålstegn ved, om nærhedsprincippet er den ideelle tilgang. Symptomatisk nok kan det i øvrigt konstateres, at Kommissionen selv i sin meddelelse om temastrategien medgiver, at visse genanvendelsesoperationer kan være skadelige for miljøet, men ikke desto mindre foreslår den, at medlemsstaterne sørger for, at alle affaldstyper gøres til genstand for en behandling med henblik på nyttiggørelse. Det må derfor præciseres, at det drejer sig om at fremme et rent genanvendelsesmarked gennem fælles krav fastsat på europæisk plan.

6.2.4 Kommissionen »glemmer« også, som det var tilfældet i den tidligere tekst, i »hierarkiet« at fastholde, at affaldsbortskaffelse under korrekte forhold kan være gavnlig for miljøet, også selvom Kommissionen fastholder de operative bestemmelser med dette formål. Resultatet er, at den nye tekst er mindre klar på dette punkt, end den gamle var.

6.2.4.1 Grundlaget for en effektiv og relevant affaldshåndtering bør for alle affaldsstrømmes vedkommende fortsat udgøres af rammedirektivet. Gennemførelsen og følgelig tiltagene til styrkelse af genanvendelsesstrategien skal stadig defineres.

6.2.5 Kommissionen havde foreslået, at det med henblik på at støtte og fremme en effektiv affaldsbehandling, -genanvendelse og -nyttiggørelse kunne overvejes at indføre finansielle instrumenter. Forudsat, at de havde været ensartede, kunne man rent faktisk godt have tilskyndet til indførelse af den form for instrumenter på europæisk plan. Fordi det ville være vanskeligt at opnå enstemmighed i Rådet om et sådant forslag, foreslås der ikke noget på dette felt. Intet at foreslå på området er uden tvivl et realistisk valg, men er ikke desto mindre udtryk for en vis forsagthed hos Kommissionen, der kunne have foreslået anvendelse af den åbne koordinationsmetode i stedet.

(*) Rådets direktiv 91/156/EØF af 18.3.1991 om ændring af direktiv 75/442/EØF om affald.

(**) Rådets forordning (EØF) nr. 259/93 af 1. februar 1993 om overvågning af og kontrol med overførsel af affald inden for, til og fra Det Europæiske Fællesskab.

6.3 Farligt affald

6.3.1 Hvad angår spørgsmålet om ophævelse versus indarbejdelse, henvises der til de generelle bemærkninger med hensyn til det principielle heri.

6.3.2 Det er en pudsighed, men det kan konstateres, at i den artikel, der omhandler adskillelse, tales der kun om blanding af affald.

6.3.3 For disse affaldstyper bør der i højere grad end for alle andre være fastsat stramme lovmæssige rammebetingelser og bestemmelser om sporbarhed. Lovgivningen bør nedlægge et klart forbud mod, at den type affald frigives til miljøet. Desuden bør der drages omsorg for, at indarbejdelsen/ophævelsen af direktivet om farligt affald ikke sænker niveauet for beskyttelsen af folkesundheden. I det mindste kunne det klart fastslås, at enhver »blanding med farligt affald« pr. definition selv betragtes som farlig, medmindre resultatet af blandingen er en reel kemisk afgiftning. Frigivelse til miljøet bør under ingen omstændigheder tillades.

6.4 Net af bortskaffelses anlæg

6.4.1 Det foreslås i teksten, at medlemsstaterne koordinerer indsatsen for at oprette et net af bortskaffelses anlæg. Hvordan kan man opfordre til at foretage investeringer på dette område, når medlemsstaterne i øvrigt ikke får de fornødne muligheder for at sikre, at disse anlæg udnyttes fuldt ud? Det kan rent faktisk tænkes, at en given operatør ville »eksportere« affaldet til et andet land med henblik på nyttiggørelse. Det bør altså sikres, at reglerne på dette område bliver særlig præcise, og at de ikke får utilsigtede virkninger.

Bruxelles, den 5. juli 2006

6.4.2 Nærhedsprincippet skal ses og forstås i lyset af autonomiprincippet. Disse to principper er faktisk uadskillelige i en bæredygtig affaldshåndtering.

6.5 Forebyggelse

6.5.1 Direktivet indeholder ingen bindende forpligtelser for medlemsstaterne, for så vidt angår affaldsforebyggelsens sociale dimension. Dette ville indebære, at der tages hensyn til eventuelle indvirkninger på arbejdsmiljøet og arbejdstagernes sundhed, og at der gennemføres egentlige oplysningskampanjer. Forebyggelse er også et borgeranliggende. Det kunne også være ønskeligt at fortsætte overvejelserne i to retninger; den kvalitative og den kvantitative, for på det økonomiske område er kvalitative betragtninger snarere end kvantitative, der helt givet er mere firkantede, mere fremskridtsvenlige og effektivitetsfremmende.

6.6 Bilagene

6.6.1 Der er ikke foretaget ret mange ændringer, undtagen med hensyn til energieffektiviteten af forbrændingsanlæg for husholdningsaffald. Mærkeligt nok står der intet i teksten om »medforbrændingsanlæg«. Desuden kan affaldsforbrænding kun betragtes som en nyttiggørelsesoperation, dersom man når op et højt energieffektivitetsniveau. Om end nogle affaldstyper ikke kan genindvindes, må det således undgås, at rudimentære forbrændingsanlæg, som er lidet effektive til indvinding af nyttig energi, kan nyde godt af bestemmelserne om nyttiggørelse. Forbrænding ville i så fald blive en letkøbt løsning, som kunne føre til eksport af affald, hvilket netop bør undgås.

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Handlingsplan for 2006-2008 med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik

KOM(2005) 647 endelig

(2006/C 309/13)

Europa-Kommissionen besluttede den 23. januar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede **Gabriel Sarró Iparraguirre** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 164 stemmer for, ingen imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Som EØSU har meddelt Kommissionen i tidligere udtalelser, støtter det arbejdet med at forenkle EU-lovgivningen og hilser derfor offentliggørelsen af handlingsplanen for 2006-2008 med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik velkommen. Nærværende udtalelse har til formål at bidrage til det enestående arbejde, Kommissionen agter at gennemføre, som er af afgørende betydning for bestræbelserne på at forbedre EU-lovgivningen på fiskeriområdet.

1.2 For at forenklingarbejdet skal lykkes, mener EØSU, at der bør indledes et nært samarbejde med fiskerisektoren gennem en styrkelse og intensivning af forbindelserne med Kommissionens rådgivende organer, dvs. De Regionale Rådgivende Råd (RRR), Den Rådgivende Komité for Fiskeri og Akvakultur (ACFA) og Udvalget for Den Sociale Dialog inden for Havfiskeriet.

1.3 EØSU mener, at det første, Kommissionen bør gøre, er at sammenskrive de gældende bestemmelser. Når dette er gjort, skal Kommissionen bestræbe sig på at opfylde de mål, der er opstillet i dens meddelelse, som EØSU til fulde tilslutter sig:

- a) tydeliggørelse af de gældende retsakter, så de forenkles og gøres lettere tilgængelige
- b) nedbringelse af de offentlige forvaltningers omkostninger og byrder
- c) begrænsning af fiskernes administrative omkostninger og byrder.

1.4 EØSU bifalder også valget af de to områder og de lovgivningsinstrumenter, som handlingsplanen fokuserer på, dvs. bevarelse og forvaltning af fiskebestandene samt kontrol af fiskeriaktiviteterne. Kommissionen vil derefter skulle videreføre arbejdet med at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik's øvrige områder.

1.5 EØSU finder, at de foranstaltninger, der er opstillet i oversigt 1 vedrørende TAC/kvoter og fiskeriindsats, er hensigtsmæssige. Der er tale om særskilt behandling af de forskellige aspekter af bevaringspolitikken, regulering på basis af homogene grupper og gennemførelse via flerårige forvaltningsplaner. Dog mener det, at tidsrummet mellem afgivelse af de videnska-

belige udtalelser og det rådsmøde i december, hvor TAC, kvoter og andre vigtige forvaltningsforanstaltninger skal fastsættes, er for kort til at kunne gennemføre de nødvendige konsultationer og samråd. Derfor henstiller EØSU, at der afsættes længere tid mellem de videnskabelige udtalelsers offentliggørelse og den endelige beslutningstagning.

1.6 Med hensyn til oversigt 2, der indeholder forslag om at forenkle de tekniske foranstaltninger, er EØSU bekymret over muligheden for, at Europa-Kommissionen tillægges beføjelser, som Rådet i øjeblikket besidder.

1.7 Med hensyn til muligheden for at tillade medlemsstaterne at vedtage lokale tekniske foranstaltninger som skitseret i oversigt 2 mener EØSU, at medlemsstaternes ønsker bør forelægges Rådet til godkendelse for at undgå uligheder og diskriminering blandt fiskere fra forskellige medlemsstater.

1.8 EØSU er enig med Kommissionen, hvad angår de foranstaltninger, som foreslås i oversigt 3, 4 og 5, med henblik på at forenkle behandlingen og forvaltningen af datainput og gøre overvågningsforanstaltningerne mere effektive. EØSU mener, at koordineringen mellem Kommissionen og EF-Fiskerikontrolagenturet er af største betydning for udarbejdelsen af sådanne foranstaltninger. Med henblik på at bringe informationsteknologierne i anvendelse finder EØSU desuden, at der bør indføres en overgangsperiode, som er nødvendig for samrådsprocessen med fagfolk, branchen og medlemsstaterne, for sikring af erhvervshemmeligheder, for at opnå de berørtes tillid og opbakning, for at afprøve processen i reelt omfang, for at bidrage til ekstraudgifterne til de nye materialer, som skal anvendes, og derigennem garantere, at forenklingreformen bliver vellykket.

1.9 EØSU stiller sig særdeles positivt til Kommissionens forslag i oversigt 6 om at fjerne alle indberetningsforpligtelser af ringe eller ingen værdi for at mindske fiskernes og medlemsstaternes arbejdsbyrde.

1.10 EØSU mener, at de forenklingforanstaltninger, der foreslås i oversigt 7, er nødvendige, og opfordrer indtrængende Kommissionen til også at udarbejde en standardaftale som udgangspunkt for forhandling af fiskeriaftaler med alle tredjelande samt tildele og udstede fiskerilicenser elektronisk.

1.11 EØSU mener, at bekæmpelse af ulovligt, ureguleret og ikke-indberettet fiskeri, som er et af målene med den fælles fiskeripolitik (især i dennes eksterne dimension), også fortjener at blive omtalt i handlingsplanen i form af en målsætning om at gøre bekæmpelsen af sådant fiskeri så enkel og effektiv som muligt. EØSU mener, at denne proces bør være koncentreret om adgang til forbrugsmarkederne, om styrkelse af den berørte havnests beføjelser og om forbud mod omlastning på åbent hav.

1.12 Endelig mener EØSU, at omfanget af det arbejde, som følger af handlingsplan for 2006-2008, er så stort, at det formentlig ikke er muligt at afslutte det inden for den treårige tidsramme. Udvalget anbefaler derfor, at Kommissionen reviderer planen inden udgangen af 2007.

2. Begrundelser

2.1 EU har siden starten af det 21. århundrede arbejdet på en ambitiøs opgave, der går ud på at forbedre samtlige lovgivningsmæssige rammer for at gøre disse mere effektive og gennemskuelige.

2.2 Med udbygningen af EU i anden halvdel af det foregående århundrede er disse lovgivningsmæssige rammer blevet til et omfattende korpus af EU-retsakter, der udgør EU's regelværk.

2.3 Fællesskabets regelværk er vokset i kølvandet på de mange retsakter vedrørende hvert af EU's forskellige politikområder, som tilsammen danner de lovgivningsmæssige rammer for EU's politik.

2.4 I overensstemmelse med Rådet for Den Europæiske Unions instruks deltager Kommissionen i øjeblikket i en samordnet aktion med andre fællesskabsinstitutioner med henblik på at forenkle og forbedre EU's lovgivningsmæssige rammer.

2.5 Denne indsats for at forenkle og forbedre EU-lovgivningen udgør en integreret del af den reviderede Lissabon-strategi for vækst og beskæftigelse i Europa og fokuserer derfor på de aspekter af Fællesskabets regelværk, der påvirker erhvervslivets konkurrenceevne i EU.

2.6 Eftersom små og mellemstore virksomheder (SMV'er) udgør 99 % af alle EU-virksomheder og tegner sig for to tredjedele af beskæftigelsen, er indsatsen for at forenkle og forbedre EU-lovgivningen af største betydning for dem, da det letter den retlige og administrative byrde, de på nuværende tidspunkt bærer.

2.7 Som led i denne strategi for forenkling og forbedring af EU-lovgivningen har Kommissionen planlagt at iværksætte et rullende forenklingprogram, der omfatter følgende sektorer: landbrug, miljø, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, fiskeri, beskatning, told, statistik og arbejdslovgivning.

2.8 Med meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — *Handlingsplan for 2006-2008 med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik*, der er genstand for nærværende udtalelse, iværksættes det flerårige rullende program for 2006-2008 inden for fiskerisektoren med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik.

2.9 I egenskab af institutionel repræsentant for det organiserede civilsamfund hilser EØSU — som i tidligere udtalelser har givet udtryk for sin støtte til Kommissionens forenkling af EU's lovgivningsproces — offentliggørelsen af handlingsplanen velkommen. Nærværende udtalelse har til formål at bidrage til Kommissionens enestående arbejde og at anspore den til at fastholde sin mangeårige linje.

3. Baggrund

3.1 Det Europæiske Råd bad på sit møde i Lissabon den 23.-24. marts 2000 Kommissionen om at udarbejde en handlingsplan »for en yderligere koordineret indsats til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer«. Denne opfordring bekræftedes efterfølgende af Det Europæiske Råd på dets møder i Stockholm (23.-24. marts 2001), Laeken (8.-9. december 2001) og Barcelona (15.-16. marts 2002).

3.2 Kommissionen offentliggjorde i overensstemmelse hermed en hvidbog om nye styreformer i EU, som vedtoges i juli 2001⁽¹⁾. Hvidbogen indeholdt et afsnit om forbedring af kvaliteten af regulering. En bred høringsproces om hvidbogen afsluttedes den 31. marts 2002.

3.3 I Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om hvidbogen hed det, at »EØSU støtter hvidbogens forslag om at forenkle og fremskynde lovgivningsprocessen i EU, eftersom EU's lovgivning bliver stadig mere kompleks og somme tider har en tendens til at øge den eksisterende lovgivning i medlemsstaterne i stedet for at forenkle og harmonisere den«⁽²⁾.

3.4 I den forbindelse fremlagde Kommissionen i juni 2002 forslag til en handlingsplan om bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer. Forslaget forelagdes de øvrige EU-institutioner til behandling⁽³⁾.

3.5 I handlingsplanen kræves klart, at de tre hovedfaser af lovgivningsforløbet — Kommissionens fremlæggelse af et forslag til retsakt, behandling af forslaget i Europa-Parlamentet og Rådet og medlemsstaternes gennemførelse af retsakten — fuldføres med henblik på at nå frem til en interinstitutionel aftale om forbedring af kvaliteten af EU-lovgivningen.

⁽¹⁾ KOM(2001) 428 endelig af 30.7.2001.

⁽²⁾ EFT C 125 af 27.5.2002, s. 61 (KOM(2001) 428 endelig *Nye styreformer i EU — En hvidbog*).

⁽³⁾ KOM(2002) 278 endelig af 5.6.2002 — *Handlingsplan om »bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer«*.

3.6 Forenklingen af EU-lovgivningen, der påbegyndtes for nogle år siden, har taget fart siden februar 2003 med meddelelse fra Kommissionen om *Ajourføring og forenkling af fællesskabsretten* ⁽⁴⁾. Med udgangspunkt i denne meddelelse har Kommissionen iværksat et vidtrækkende program med henblik på at kortlægge de retsakter, der kan forenkles, sammenskrives og kodificeres, og som fortsat løber.

3.7 Meddelelse fra Kommissionen om *Bedre regulering til gavn for vækst og beskæftigelse i Den Europæiske Union* ⁽⁵⁾, der offentliggjordes i marts 2005, satte fornyet skub i arbejdet på at nå frem til en interinstitutionel aftale om bedre lovgivning, som undertegnedes den 16. december 2003 af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen. Aftalens hovedmål er at forbedre kvaliteten af EU-lovgivningen og dens omsætning til national lovgivning ⁽⁶⁾.

3.8 Endelig offentliggjorde Kommissionen i oktober 2005 en meddelelse om *Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: En strategi til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer* ⁽⁷⁾, der lancerede handlingsplanerne for de forskellige EU-politikker gennem rullende forenklingsprogrammer.

3.9 Parallelt med det intensive arbejde med at styre forenklingen og forbedringen af hele EU-lovgivningen og dens lovgivningsmæssige rammer fremsendte Kommissionen en meddelelse om *Muligheder for at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik lovgivningsmæssige rammer* ⁽⁸⁾ til Rådet og Europa-Parlamentet.

3.10 Sidstnævnte meddelelse udgør sammen med den, der nu offentliggøres om handlingsplanen for 2006-2008, udgangspunktet for nærværende udtalelse.

3.11 EØSU, som er klar over, hvor kompliceret et arbejde det er at forenkle og forbedre hele EU-lovgivningen, opfordrer indtrængende Kommissionen til at fortsætte i samme spor og at bestræbe sig på nøje at overholde de fastsatte tidsfrister for at nå de opstillede mål.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EU's fiskerilovgivning 1983-2002

4.1.1 EU's fiskerilovgivning blev i 1983 samlet under den fælles fiskeripolitik. Lovgivningen var utilstrækkelig, idet reglerne vedrørende fiskeriforvaltningen sigtede mod at omsætte videnskabelige resultater til lovbestemmelser, men med en næsten total mangel på dialog med EU's fiskerisektor, og lovgivningen var ekstremt kompliceret på grund af den tunge beslutningsprocedure, der involverer Kommissionen, Rådet og Parlamentet.

⁽⁴⁾ KOM(2003) 71 af 11.2.2003.

⁽⁵⁾ KOM(2005) 97 af 16.3.2005.

⁽⁶⁾ EUT C 321 af 31.12.2003 og berigtigelse EUT C 4 af 8.1.2004.

⁽⁷⁾ KOM(2005) 535 af 25.10.2005.

⁽⁸⁾ KOM(2004) 820 af 15.12.2004.

4.1.2 Tidligere og nuværende evalueringer bør tage højde for, at lovgivningen inden for denne sektor dækker meget forskelligartede fiskeriaktiviteter og områder: strukturer, bevarelse og miljø, eksterne ressourcer, markeder og håndhævelse. Denne forskelligartethed resulterer nødvendigvis i talrige eller — i visse tilfælde — omstændelige forordninger, der er vanskelige at fortolke.

4.1.3 Hertil kommer, at Rådets beslutningsprocedure ved udgangen af hvert år vedrørende den årlige fastsættelse af TAC'er og kvoter gør det vanskeligt at gennemføre alle de nødvendige høringer og nå frem til beslutninger i tide til, at foranstaltningerne kan træde i kraft, hvilket medfører en lang række ændringer af de offentliggjorte forordninger.

4.1.4 Denne uundgåelige akkumulering af ændringer til de forskellige forordninger, der regulerer den fælles fiskeripolitik, betyder, at hverken lægmænd eller fiskere har let ved at forstå de retsakter, som udarbejdes af eksperter, der ofte udfærdiger lovbestemmelser med udgangspunkt i videnskabelige dokumenter, der ikke er umiddelbart forståelige.

4.1.5 Rådets og Europa-Parlamentets forhandlinger resulterer undertiden i mere komplicerede endelige tekster end de oprindelige forslag.

4.1.6 Endelig placeres en række lovgivningsmæssige foranstaltninger i retlig og politisk forstand på et højere niveau end strengt nødvendigt, hvilket gør dem vanskeligere at ændre og forenkle.

4.1.7 EØSU erkender, at selv om de grundlæggende årsager til mange af disse situationer fortsat eksisterer, er Kommissionen opmærksom på dem og træffer de nødvendige foranstaltninger for at korrigere dem, således som den allerede gjorde så langt tilbage som i 1992 med revisionen af den fælles fiskeripolitik fra 1983, og med handlingsplan for 2006-2008, som den nu fremlægger efter reformen af den fælles fiskeripolitik pr. 31. december 2002.

4.2 EU's nuværende fiskerilovgivning

4.2.1 Forenkling udgør en naturlig del af reformen af den fælles fiskeripolitik pr. 31. december 2002 ⁽⁹⁾. En række tiltag — ophævelse, forældelseserklæring og screening af de lovgivningsmæssige rammer — er allerede undervejs.

4.2.2 Forslaget til forordning om oprettelse af en ny Europæisk Fiskerifond ⁽¹⁰⁾, om hvilken EØSU har afgivet en positiv udtalelse, er et godt eksempel på programmering af forenklingssinitiativet, idet man herigennem med en enkelt forordning erstatter eller ændrer bestemmelserne i de fire forordninger, som udgør de flerårige udviklingsprogrammer (FUP'er) og Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet (FIUF).

⁽⁹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002.

⁽¹⁰⁾ KOM(2004) 497 endelig.

4.2.3 I 2004 og 2005 tog Kommissionen initiativ til en række retsakter, der vil hjælpe den med at gennemføre en reform og en forenkling af den fælles fiskeripolitik. Disse initiativer omfatter:

- Den Europæiske Fiskerifond
- EF-Fiskerikontrolagenturet
- oprettelse af Regionale Rådgivende Råd
- EU's finansielle foranstaltninger til gennemførelse af den fælles fiskeripolitik og havretten.

Der blev også gennemført en bred debat og drøftelse med talrige kontakter, hvilket kulminerede i offentliggørelsen af ovennævnte meddelelse om *Muligheder for at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik lovgivningsmæssige rammer*.

4.2.4 Ifølge meddelelsen er en simpel reducere af antallet af forordninger ikke nok til at forbedre den fælles fiskeripolitik lovgivningsmæssige rammer. Der bør samtidig ske:

- en tydeliggørelse af de gældende retsakter, så de forenkles og gøres lettere tilgængelige
- en nedbringelse af de offentlige forvaltningers omkostninger og byrder
- en lettelse af fiskernes administrative omkostninger og byrder.

4.2.5 EØSU mener, at der i forbindelse med arbejdet med at tydeliggøre retsakterne bør gøres en særlig indsats for at sammenskrive dem. Ustandselige henvisninger til andre forordninger fra tidligere år gør det meget vanskeligere at forstå retsakterne.

4.2.6 I sidstnævnte meddelelse gøres opmærksom på, at en række områder af den fælles fiskeripolitik er særlig vanskelige at gennemføre. Dette gælder håndhævelsen af fiskerilovgivningen på grund af forskelle i medlemsstaternes gennemførelse samt foranstaltningerne til bevarelse af bestandene som følge af den kombinerede iværksættelse af forskellige forvaltningsværktøjer.

4.2.7 En samlet analyse viser, at de gældende regler gradvis er blevet alt for komplekse, samtidig med at de bidrager til en iboende kompleksitet i forvaltningen af den fælles fiskeripolitik.

4.2.8 EØSU mener, at Kommissionen i forbindelse med arbejdet med at forbedre og forenkle lovgivningen vedrørende den fælles fiskeripolitik bør lægge særlig vægt på håndhævels-tiltag og foranstaltninger til bevarelse af ressourcerne. Det nylig oprettede EF-Fiskerikontrolagenturs indsats bør styrkes på dette område.

4.3 *Handlingsplan 2006-2008 med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik*

4.3.1 Som konklusion på det arbejde, der udførtes i forbindelse med ovennævnte meddelelser, opfordrede Rådet Kommissionen til at udfærdige en flerårig handlingsplan, som opfylder alle krav om en forenkling og forbedring af den fælles fiskeripolitik. Følgelig offentliggjorde Kommissionen i december 2005 meddelelsen *Handlingsplan for 2006-2008 med henblik på at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik* ⁽¹⁾.

4.3.2 Handlingsplan for 2006-2008, som Kommissionen har fremlagt, omfatter:

- en metode til forenkling og forbedring af den fælles fiskeripolitik
- en angivelse af, hvilke initiativer der i første række bør forenkles og forbedres.

4.3.3 Linjen i handlingsplanen er ligetil, idet der gives en samlet oversigt over de områder (håndhævelse, fiskeriindsats, finansiering osv.), hvor der bør sættes ind for at forenkle og forbedre retsakterne. For hvert af områderne anføres de nødvendige foranstaltninger, hvem der bør inddrages i forenklingprocessen og de relevante tidsfrister inden for tidsrammen 2006-2008. Endelig kortlægges tre lovgivningstyper for hvert af disse områder:

- instrumenter, hvor revisionsarbejdet allerede er indledt
- ny lovgivning, som skal udarbejdes i de kommende år
- gældende retsakter, som dog bør forenkles, idet dette udgør en prioriteret opgave.

4.3.4 De gældende retsakter er hovedfokus for starten på planen for forenkling af den fælles fiskeripolitik i perioden 2006-2008. De omhandler alle foranstaltninger til forvaltning af og kontrol med fiskeressourcerne.

4.3.5 EØSU bifalder valget af disse to områder med henblik på en prioriteret indsats under planen, da de har en stor del af skylden for den gældende lovgivnings kompleksitet. Kommissionen vil derefter skulle videreføre arbejdet med at forenkle og forbedre den fælles fiskeripolitik øvrige områder.

4.3.6 Retsakter, hvor revisionsarbejdet allerede er indledt, og for hvilke der er indført forenklingsskridt, vil fortsat blive behandlet i overensstemmelse med planen om at forbedre lovgivningen. Dette er tilfældet med Den Europæiske Fiskerifond og med de generelle bestemmelser for tilladelser til fiskeri i tredjelands farvande som led i en fiskeriaftale. Disse to retsakter, som Kommissionen allerede har forenklet, har begge fået en positiv modtagelse i EØSU's udtalelser.

⁽¹⁾ KOM(2005) 647 endelig af 8.12.2005.

4.3.7 Inden for rammerne af handlingsplanen vil de forenklingsmål, som er opstillet for den nye lovgivning, der skal udarbejdes i de kommende år, systematisk blive overholdt.

4.3.8 EØSU støtter den generelle linje i handlingsplanen for 2006-2008, idet udvalget anser den for hensigtsmæssig. Gennemførelsen af planen, således som den figurerer i bilaget til handlingsplanen, kræver imidlertid en større forenklingssindsats, hvis tidsfristerne skal overholdes. En koordineret indsats og fælles forståelse blandt medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og fiskerisektoren — sidstnævnte gennem De Regionale Rådgivende Råd og ACFA — sammen med Udvalget for Den Sociale Dialog inden for Havfiskeriet — er af afgørende betydning.

4.3.9 Ved gennemførelsen af handlingsplanen fokuseres primært på følgende områder og lovgivningsinstrumenter:

Bevarelse af fiskebestandene

- TAC/kvoter, fiskeriindsats
- tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer
- indsamling og forvaltning af data som led i den fælles fiskeripolitik.

Kontrol af fiskeriaktiviteterne

- kontrol — lovgivningskorpus
- kontrol — datamatisering
- indberetningsforpligtelser
- tilladelse til fiskeri uden for EF-farvande.

4.3.10 Hvert af disse syv lovgivningsinstrumenter er detaljeret beskrevet i bilaget til handlingsplanen ved hjælp af oversigter med en beskrivelse af de planlagte forenklingssanstaltninger til forbedring af de eksisterende lovgivningsmæssige og administrative rammer. For hver af foranstaltningerne anføres den planlagte programmering med nærmere oplysninger om de forskellige aktører, der er inddraget, og en liste over de instrumenter, som skal forenkles, sammen med de referencedokumenter, der er nødvendige for forenklingssarbejdet.

4.3.11 EØSU har underkastet hver af de syv oversigter en grundig undersøgelse og kan forsikre Kommissionen om, at Udvalget anser Kommissionens håndtering af reform og forenkling for hensigtsmæssig, og at handlingsplanen for 2006-2008 vil medføre meget væsentlige forbedringer af EU's fiskerilovgivning, hvis de tiltag, der er anført i hver af oversigterne gennemføres inden for de fastsatte tidsfrister.

4.3.12 Oversigt 1 indeholder forslag til forenklingssanstaltninger vedrørende TAC/kvoter og fiskeriindsats. Foranstaltningerne tager i alt væsentligt sigte på Rådets årlige forordninger, hvori fiskerimulighederne for det følgende år fastlægges, idet strukturen i bestemmelserne om betingelserne for udnyttelse af fiskeressourcerne ændres, beslutningerne fokuseres på

homogene grupper, og der udarbejdes flerårige forvaltningsplaner.

4.3.13 EØSU finder, at de forenklingssanstaltninger, som er foreslået i oversigt 1, er hensigtsmæssige, idet en separat behandling af bevarelsespolitikens forskellige aspekter, regulering på basis af homogene grupper og gennemførelse ved hjælp af flerårige forvaltningsplaner er af afgørende betydning.

4.3.13.1 Dog mener EØSU, at tidsrummet mellem afgivelse af de videnskabelige udtalelser og det rådsmøde i december, hvor TAC, kvoter og andre vigtige forvaltningsforanstaltninger skal fastsættes, er for kort til at kunne gennemføre de nødvendige konsultationer og samråd. De bestemmelser, som bliver en følge af denne overilede og komplekse beslutningsproces, kan resultere i tekniske og juridiske ufuldstændigheder, som kan gøre det nødvendigt at ændre på forordninger, hvilket blot vil gøre bestemmelserne og deres gennemførelse endnu mere indviklet. Det utilstrækkelige samråd med branchen og andre berørte parter kan i høj grad gå ud over forståelsen, accepten og gennemførelsen af bestemmelserne og dermed disses effektivitet.

4.3.13.2 Ligeledes vurderer EØSU, at de regionale fiskerierorganisationers beslutninger om forvaltningsforanstaltninger også rammes af det alt for korte tidsrum mellem afgivelsen af den videnskabelige udtalelse og beslutningstagningsorganets mødedato. Den utilstrækkelige frist medfører samme virkninger som dem, der er anført i det foregående punkt.

4.3.13.3 Den tilgang ud fra »homogene grupper«, som Kommissionen lægger op til, anser EØSU for at være særdeles relevant, især hvis den — forhåbentligt — resulterer i en tilgang efter »homogent fiskeri« og et regelsæt på to niveauer, nemlig en horisontal rammeforordning og en gennemførelsesforordning efter fiskeri.

4.3.13.4 I øvrigt mener EØSU, at erfaringerne viser, at omstruktureringsplaner og flerårige forvaltningsplaner har medført bred konsultation og omfattende samordning. Når planerne er vedtaget, vil de forenkle beslutningsprocessen i gennemførelsesårene. Imidlertid vurderer EØSU, at de bør respektere den nuværende beføjelsesfordeling mellem Rådet og Kommissionen og rumme mulighed for revision i tråd med udviklingen i kriterierne for evaluering af de berørte bestande.

4.3.14 Efter EØSU's mening forudsætter reformen af beslutningsprocessen for ressourcforvaltningsforanstaltninger, som skal sikre en forenkling af bestemmelserne og en forbedring af effektiviteten, at der gøres fremskridt med hensyn til tidsfristerne for afgivelse af videnskabelige udtalelser og henstillinger (fra ICES-ACFM for EU-farvande, og fra de videnskabelige udvalg for ikke-EU-farvande), så der bliver tale om reel høring af RRR og ACFA. Det kan også blive nødvendigt at fordele »TAC-pakken og kvoter« på flere råd og at ændre forvaltningsåret for at nærme det til det biologiske år og tage bedre

hensyn til markedsforholdene. Processen er således global og er ikke blot begrænset til »frontloading«. EØSU mener, at den bør behandles nærmere i alle dens aspekter og udmønte sig i bredest muligt samråd med medlemsstaterne, sektoren og andre berørte parter.

4.3.15 Formålet med forslagene i oversigt 2 er at reformere den gældende lovgivning om beskyttelse af unge marine organismer gennem en gradvis gruppering af de tekniske foranstaltninger efter fiskeriaktivitet. Selv om EØSU udtrykker tilfredshed med denne tilgang efter fiskeri for samtlige forvaltningsforanstaltninger, mener det, at denne tilgang primært bør finde anvendelse på de tekniske foranstaltninger. Det system, Kommissionen foreslår, tager udgangspunkt i en justering af strukturen i lovbestemmelserne vedrørende tekniske foranstaltninger, således at Rådet udstikker de generelle ledende principper, mens Kommissionen fastlægger de tekniske aspekter i mere detaljeret form. EØSU er bekymret over en forenkling, der indebærer, at Kommissionen lovgiver, idet den overtager beføjelser, som Ministerrådet i øjeblikket besidder. Udvalget mener derfor, at samtidig med at lovgivningen udformes som foreslået i forenklingsforanstaltningen, bør den endelige afgørelse overlades til Rådet.

4.3.16 Med hensyn til muligheden for at tillade medlemsstaterne at vedtage tekniske foranstaltninger, som skitseret i oversigt 2, mener EØSU, at en sådan tilladelse kunne skabe uligheder og tilfælde af diskriminering blandt fiskere i de forskellige medlemsstater, såfremt foranstaltningen anvendes uretmæssigt og ikke kontrolleres i tilstrækkeligt omfang, idet den kommer i konflikt med den nødvendige harmonisering af den fælles fiskeripolitikens regler. Medlemsstaternes ønsker i denne henseende bør derfor forelægges Rådet til godkendelse.

4.3.17 Kommissionen mener, at inden man kan gennemføre de foreslåede foranstaltninger, bør den forudgående høring af sektoren styrkes, de anvendte tekniske foranstaltningers formåen vurderes, en række eksisterende tekniske bestemmelser afklares, brochurer og informationsmateriale fremstilles, informationsteknologi tages i anvendelse og fiskernes indberetningsforpligtelser begrænses. EØSU er overbevist om, at alle disse tiltag er nødvendige, men gør Kommissionen opmærksom på, at anvendelsen af informationsteknologier til datainput og forvaltning nødvendigvis kræver en tilpasningsproces og økonomisk støtte, som gør det muligt for fiskerfartøjerne at indføre disse nye teknologier. Der bør derfor sikres en rimelig overgangsperiode, som er nødvendig for samrådsprocessen med fagfolk, branchen og medlemsstaterne, for sikring af erhvervshemmeligheder, for at opnå de berørtes tillid og opbakning, for at afprøve processen i reelt omfang, for at bidrage til ekstraudgifterne til de nye materialer, som skal anvendes, og derigennem garantere, at forenklingsreformen bliver vellykket.

4.3.18 I oversigt 3 foreslås det at reducere antallet af retsakter vedrørende indsamling og forvaltning af data som led i den fælles fiskeripolitik. Ligesom for oversigt 2 indebærer forenklingen, at de nuværende lovgivningsmæssige rammer tilpasses med udgangspunkt i en rådsforordning, der udstikker

de generelle linjer, og en gennemførelsesforordning, som udstedes af Kommissionen, hvad angår de tekniske og administrative aspekter. EØSU gentager sin bekymring, jf. ovenstående punkt 4.3.15, vedrørende de beføjelser, som Kommissionen foreslår, at den tillægges.

4.3.19 Som led i forenklingsprocessen foreslår Kommissionen i oversigt 3 et flerårigt program for indsamling og forvaltning af data med henblik på at lette medlemsstaternes administrative arbejdsbyrde. EØSU finder, at Kommissionens forslag er både hensigtsmæssigt og nødvendigt, med forbehold af bemærkningerne i pkt. 4.3.17.

4.3.20 Forslagene i oversigt 4 tager sigte på at reformere den gældende lovgivning på kontrolområdet i kraft af en revision af de gældende forordninger og at bringe dem på linje med reformen af den fælles fiskeripolitik. EØSU mener, at en revision af kontrolforordningerne er af største betydning, når det gælder om at harmonisere de forskellige regler for at undgå divergerende fortolkninger. Alle inspektions- og kontrolbestemmelser bør være meget eksplicite med hensyn til den nærmere beskrivelse af inspektion, gennemførelsesmetoder og former for praksis. EØSU opfordrer under alle omstændigheder Kommissionen til at sikre, at man aldrig overser EF-Fiskerikontrolagenturet i arbejdet med en forenkling af kontrollovgivningen.

4.3.21 I oversigt 5 foreslår Kommissionen en revision af alle bestemmelser vedrørende kontrol og datamatisering, idet der skal udfærdiges forordninger, når Rådet har taget stilling til Kommissionens forslag om elektronisk registrering og indberetning af fiskerioplysninger og om teledetektionsmetoder⁽¹²⁾. Kommissionen foreslår desuden, at forvaltningen af fiskeriaftaler med tredjelands vedrørende fiskerilicenser og data om fangster og fiskeriindsats i tilknytning hertil datamatiseres. EØSU er enig i, at det er nødvendigt at datamatisere kontrolordningerne, men gentager samtidig sit synspunkt om, at der er behov for en overgangsperiode for indførelse af informationsteknologier, jf. ovenstående punkt 4.3.16.

4.3.22 I oversigt 6 foreslås en forenkling af hele lovgivningskorpuset for den fælles fiskeripolitik med henblik på at fjerne bestemmelser, der pålægger rapporteringsforpligtelser, som er af begrænset nytte eller unødvendige for en tilfredsstillende gennemførelse af den fælles fiskeripolitik. EØSU mener, at fjernelsen af sådanne bestemmelser er en nødvendig del af forenklingens proces, idet de involverede parter og medlemsstaters arbejdsbyrde hermed begrænses.

4.3.23 Endelig indeholder oversigt 7 forslag til en forenkling af tilladelserne til fiskeri uden for EF-farvande gennem en reform af ordningerne til forvaltning af fiskeriaftaler med tredjelands. Forenklingen indebærer, at man tilpasser de nuværende lovgivningsmæssige rammer, således at de grundlæggende principper fastlægges af Rådet og de tekniske og administrative aspekter af Kommissionen. EØSU mener, at en sådan forenkling er nødvendig, og opfordrer indtrængende Kommissionen til at overveje at udarbejde en standardaftale som udgangspunkt for forhandling af fiskeriaftaler med alle tredjelands samt tildele og udstede fiskerilicenser elektronisk.

⁽¹²⁾ KOM(2004) 724 endelig.

4.3.24 EØSU mener, at også forenklingen og forbedringen af den fælles fiskeripolitik for flåder, der er aktive uden for EF-farvande, kræver en tilgang efter fiskeri og en ganske særlig behandling på alle niveauer: flåde, godkendelser, licenser, tilladelser, erklæringer osv. EØSU mener nemlig, at fartøjer, der sejler under EU-medlemsstats flag og som driver fiskeri uden for EF-farvande, bør have rettigheder og forpligtelser, der er afpasset efter den ressource, som de fisker efter, og det område, som de opererer i. EØSU anmoder derfor Kommissionen om at medtage dette mål i sin handlingsplan, som ikke blot bør være begrænset til »fiskeriaftaler« (eller partnerskabsaftaler). EØSU finder det nødvendigt at respektere den sociale klausul, som arbejdsmarkedsparterne i EU har accepteret.

4.3.25 Endelig mener EØSU, at bekæmpelse af ulovligt, ureguleret og ikke-indberettet fiskeri, som er et af målene med den fælles fiskeripolitik (især i dennes eksterne dimension), også fortjener at blive omtalt i handlingsplanen i form af en målsætning om at gøre bekæmpelsen af sådant fiskeri så enkel og effektiv som muligt. EØSU mener, at denne proces bør være koncentreret om adgang til forbrugsmarkederne, om styrkelse af den berørte havnestats beføjelser og om forbud mod omlastning på åbent hav.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Handlingsplanen for 2006-2008, således som den figurerer i meddelelsen fra Kommissionen, er af afgørende betydning for forbedringen af EU's fiskerilovgivning. Der er ikke fundet andre vigtige lovgivningsinstrumenter inden for fiskerikontrol eller forvaltning af fiskeressourcerne, som bør tilføjes til dem, Kommissionen har foreslået. EØSU opfordrer derfor indtrængende Kommissionen til straks at gennemføre dem.

5.2 EØSU mener, at blandt samtlige lovgivningsinstrumenter, der er foreslået til forbedring og forenkling, er instru-

mentet vedrørende TAC/kvoter og fiskeriindsats af særlig betydning for gennemførelsen af flerårige forvaltningsplaner.

5.3 Gennemførelsen af handlingsplanen for 2006-2008 kræver muligvis, at Kommissionen udarbejder nye gennemførelsesforordninger. EØSU mener ikke, at dette vil volde problemer. Selv om Fællesskabets regelværk vokser, er det vigtigt, at forordningerne bliver klarere, at de målrettes mod de relevante fiskeriaktiviteter, at de bliver let forståelige, og at de så vidt muligt sammenskrives.

5.4 Med hensyn til sidstnævnte aspekt henleder EØSU Kommissionens opmærksomhed på vanskelighederne ved at fortolke den gældende fiskerilovgivning på grund af de gentagne henvisninger til andre forordninger, direktiver og meddelelser. Sammenskrivning af retsakterne er afgørende for, at de er let læselige og forståelige.

5.5 Koordineringen mellem Kommissionen og EF-Fiskerikontrolagenturet er meget vigtig for gennemførelsen af kontrolbestemmelser. EF-Fiskerikontrolagenturet vil skulle arbejde på standardisering af kriterier for at løse problemet med medlemsstaternes afvigende fortolkninger af fiskerikontrollovgivningen — en hyppig kilde til klager fra fiskerne.

5.6 Endelig anser EØSU datamatiseringen af EU's fiskerilovgivning for vigtig for den elektroniske adgang til EU-retsakter. Indførelsen af nye informationsteknologier på fiskerfartøjerne bør imidlertid, uden merudgifter for fiskerne, gennemføres gradvis, idet visse computermetoder muligvis ikke egner sig for dem.

5.7 EØSU opfordrer Kommissionen til at løse de problemer, som måtte opstå i forbindelse med handlingsplanen for 2006-2008, idet udvalget er overbevist om, at planen er vigtig og vil gavne EU's fiskerisektor.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om »Temastrategi for bæredygtig udnyttelse af naturressourcer«

KOM(2005) 670 endelig — [SEK(2005) 1683 + SEK(2005) 1684]

(2006/C 309/14)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 21. december 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Lutz Ribbe til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 157 stemmer for og 6 hverken for eller imod:

1. Resumé af EØSU's konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU hilser fremlæggelsen af Kommissionens meddelelse om »Temastrategi for bæredygtig udnyttelse af naturressourcer« principielt velkommen og støtter dens mål om at forbedre ressourceproduktiviteten og -effektiviteten, dvs. yderligere afkoble den økonomiske vækst fra ressourceforbruget og samtidig reducere miljøpåvirkningerne af de anvendte ressourcer.

1.2 EØSU henviser endnu en gang til det synspunkt, som det fremsatte for Kommissionen for to år siden, nemlig at en sådan strategi også bør beskæftige sig intensivt med spørgsmålet om de ikke-vedvarende ressourcer. Det er et centralt kritikpunkt for EØSU, at Kommissionen ikke gør dette i sin meddelelse.

1.3 Efter EØSU's mening burde strategien ligeledes indeholde entydige udsagn om ikke-vedvarende ressourcer, som skulle gå videre end den planlagte tidshorizont (25 år) for denne strategi. Udvalget mener derfor, at det vil være passende at supplere strategien og forlænge perioden til 50-100 år. Det vil så naturligvis være nødvendigt at fastsætte en række mellemliggende mål.

1.4 Man må på den anden side tage i betragtning, at der absolut ingen tid er at spille, når det gælder bevarelse af bestemte naturressourcer (såsom fiskebestande). Her er det nødvendigt straks at iværksætte konkrete foranstaltninger.

1.5 En vellykket strategi kræver, at der først udpeges klare og opnåelige mål, der så skal nås med konkrete, veldefinerede instrumenter (hvilket udgør den egentlige strategi). Man søger dog forgæves i Kommissionens meddelelse efter såvel klare mål som konkrete instrumenter, nok fordi der slet ikke kan anlægges en altomfattende strategi for alle de mange forskellige naturressourcer, der findes. Der er i stedet brug for individuelle, sektorspecifikke strategier, som Kommissionen til dels også arbejder på.

1.6 EØSU betragter derfor ikke Kommissionens meddelelse som en egentlig strategi, men snarere som en meget velkommen og god principerklæring, som ikke vil kunne omsættes i praksis gennem de foreslåede databaser og ekspertpaneler.

2. Udtalelsens hovedelementer og baggrund

2.1 Den 1. oktober 2003 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet med titlen »Mod en temastrategi for bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne«⁽¹⁾. Heri drøftedes grundlaget for en sådan strategi, og en første høringsproces med de berørte eller interesserede samfundskredse blev iværksat.

2.2 Med sin udtalelse af 28. april 2004 om bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne⁽²⁾ bifaldt EØSU principielt Kommissionens forslag om at udarbejde en sådan strategi.

2.3 Den 21. december 2005 forelagde Kommissionen denne »Temastrategi for bæredygtig udnyttelse af naturressourcer« for Rådet, Europa-Parlamentet Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. Det er denne meddelelse fra Kommissionen⁽³⁾, som er genstand for nærværende udtalelse.

2.4 EØSU hilser naturligvis også denne gang fremlæggelsen af »strategien« velkommen og ser den i sammenhæng med strategien for bæredygtig udvikling. En europæisk strategi for bevarelse af de forskellige vedvarende og ikke-vedvarende naturressourcer er nødvendig for at kunne imødegå udfordringerne på lang sigt, mener EØSU. Meddelelsen går klart i den rigtige retning, men de initiativer og foranstaltninger, der beskrives, er efter EØSU's mening utilstrækkelige.

3. Bemærkninger til indholdet af Kommissionens meddelelse

3.1 Kommissionens analyse af de problemer, der skal løses, er naturligvis den samme i begge meddelelser. Det konstateres,

— at tilstedeværelsen af og adgangen til såvel vedvarende som ikke-vedvarende ressourcer er afgørende for, at vores økonomi fungerer,

— at naturressourcerne har betydning for vores livskvalitet,

⁽¹⁾ KOM(2003) 572 endelig af 1.10.2003.

⁽²⁾ EUT L 117 af 30.4.2004.

⁽³⁾ KOM(2005) 670 endelig af 21.12.2005.

- at det aktuelle mønster for ressourceudnyttelse ikke kan bibeholdes i sin nuværende form, heller ikke selvom »Europa har forbedret sin materialeeffektivitet betydeligt«,
- at det derfor er tvingende nødvendigt med en endnu større afkobling mellem økonomisk vækst og ressourceudnyttelse/ressourceforbrug, og
- at ineffektiv ressourceudnyttelse og overdreven udnyttelse af vedvarende ressourcer hæmmer væksten på længere sigt.

3.2 Det understreges imidlertid endnu stærkere i meddelelsen, at det ikke kun drejer sig om at afkoble den økonomiske vækst fra ressourceanvendelsen, men også om at formindske miljøpåvirkningerne af den allerede eller i fremtiden formindskede ressourceanvendelse; altså en slags dobbeltstrategi, som Kommissionen har beskrevet for mange år siden, før beslutningen om bæredygtighedsstrategien, med »faktor 10-princippet«.

3.3 Et eksempel: På grund af større effektivitet anvender moderne kulkraftværker i dag færre ressourcer til produktion af 1 kilowatt-time el. Der arbejdes imidlertid på at reducere miljøbelastningen endnu mere, f.eks. ved at reducere klimapåvirkningen af hver enkelt ton anvendt kul, f.eks. ved at udvikle såkaldte »klimaneutrale« kraftværker, som indfanger det frigjorte CO₂ og lagrer det i undergrunden.

3.4 Den strategi, der fremlægges i Kommissionens meddelelse, slår fast, at denne effektivitetsorienterede approach bør ophøjes til princip for anvendelse af alle naturressourcer, hvilket EØSU hilser varmt velkomment.

EØSU's kritiske bemærkninger

3.5 Selvom EØSU slutter helt op om Kommissionens approach, må det fremsætte nogle meget kritiske bemærkninger angående den fremlagte strategi:

3.6 Kommissionen erklærer i sin meddelelse, at der bør skelnes mellem vedvarende og ikke-vedvarende ressourcer, og at de vigtigste problemer fortrinsvis er knyttet til de vedvarende ressourcer (f.eks. fiskebestande og ferskvand).

3.7 Den påpeger, at ressourceudnyttelsen har været (og stadig er) det centrale punkt i de europæiske miljøpolitiske debatter, og at de første oliekriser i 1970'erne »gjorde naturressourcernes knaphed og grænserne for vækst til et vigtigt problem«. Dog »har knapheden imidlertid ikke vist sig at være så stort et miljøproblem som forudset dengang. Verden er ikke løbet tør for fossile brændstoffer, og markedet har gennem prisordninger reguleret knapheden«.

3.8 Egentlig ligger miljøproblemet ikke i det forhold, at f.eks. en ikke-vedvarende ressource er knap, stadig disponibel eller ikke længere disponibel. Miljøproblemet viser sig — og netop her sætter Kommissionen også ind — i form af konsekvenserne (f.eks. for klimaet) af udnyttelsen eller overudnyttelsen af ressourcerne. Miljømæssigt er det således ikke et problem, at den solenergi, der er lagret i form af olie, kul eller

gas, slipper op. Men EØSU påpeger, at det vil være et alvorligt problem for vores økonomi og dermed også et socialt problem med væsentlige følger for levestandarden, når de ikke-vedvarende ressourcer ikke længere står til rådighed. Det drejer sig derfor ikke kun om de miljømæssige konsekvenser af ressourceudnyttelsen, men også simpelthen om de nuværende og kommende generationers potentielle adgang til naturressourcer. En af de kommende årtiers væsentlige udfordringer i forbindelse med debatterne om bæredygtighed vil derfor være at sikre, at også de kommende generationer vil kunne råde over naturressourcer. Spørgsmålet om øget ressourceknaphed er derfor efter EØSU's mening ikke kun et spørgsmål om miljø, men om bæredygtighed, der jo både indeholder miljømæssige, sociale og økonomiske kriterier.

3.9 Kommissionens henvisning til »markedet«, der reagerer på mindre udbud med højere priser, er fuldkommen korrekt. De ind imellem drastiske olieprisstigninger i de seneste måneder, som også har ramt den europæiske økonomi hårdt, skyldes naturligvis ikke kun den på lang sigt forudsigelige mindskelse af ikke-vedvarende ressourcer, men har at gøre med leverandørernes magt over markedet, som i visse tilfælde nærmer sig et monopol, og med politisk ustabilitet i de lande, hvor de fleste af disse ressourcer kommer fra.

3.10 EØSU henviser til sine bemærkninger for to år siden i udtalelsen om forslaget til en temastrategi: Der sendes et forkert politisk signal til samfundet, når man nu fremlægger en strategi med en tidshorisont på kun 25 år og ikke, eller ikke i tilstrækkeligt omfang, beskæftiger sig med den helt forudsigelige knaphed på eller endelige forsvinden af bestemte vigtige ikke-vedvarende ressourcer (f.eks. fossile brændstoffer) på lang sigt. Rådighed over ikke-vedvarende ressourcer er for EØSU at se et afgørende kriterium for at tage ansvar for, at de nødvendige bæredygtighedskriterier overholdes.

3.11 I denne sammenhæng minder EØSU om, at mange erhvervssektorer ikke kun generelt er afhængige af adgang til fossile brændstoffer, men også af, at de er billige. De økonomier, som er opbygget på denne måde, vil få sværest ved at tilpasse sig i fremtiden. På denne baggrund giver EØSU endnu en gang sin opbakning til Kommissionens udsagn om, at »ineffektiv ressourceudnyttelse(...) hæmmer væksten«.

3.12 Stigende ressourcepriser kan på kort sigt til en vis grad imødegås med effektiviseringsforanstaltninger. I mange sektorer, f.eks. transport- og energisektoren, kan knaphed eller ekstremt høje priser imidlertid gøre det nødvendigt at foretage større strukturelle forandringer. Da dette kan være forbundet med ekstremt høje investeringsudgifter, bør de nødvendige beslutninger træffes så tidligt som muligt for at undgå uhenigtsmæssige ressourcefordelinger.

3.13 Den svenske regerings udmelding om både at afvikle atomenergien og bevæge sig væk fra anvendelsen af olie er et eksempel på en sådan langsigtet strategisk overvejelse. Målet kan selvfølgelig kun nås på lang sigt, men man må starte tidligt for at undgå senere forstyrrelser i økonomien og samfundet.

3.14 EØSU mener derfor, at EU-strategien burde gå aktivt ind og undersøge disse problemstillinger, men det gør den desværre ikke. Årsagen kunne måske være, at den tidshorisont på 25 år, som Kommissionen har fastsat, er (alt) for kort. EØSU kan ikke acceptere Kommissionens påstand om, at man nok ikke skal regne med alvorlig mangel på ikke-vedvarende ressourcer inden for dette tidsrum, hvorfor spørgsmålet om de ikke-vedvarende ressourcer næsten ikke får nogen omtale. Kommissionen bliver nødt til at udtale sig klart om ikke-vedvarende ressourcer på længere sigt end strategiens nuværende tidshorisont. Det vil derfor være nødvendigt at forlænge perioden på 25 år til 50 eller endog 100 år — en forholdsvis kort periode, når det drejer sig om resourceudnyttelse. For så lang en periode vil det naturligvis være nødvendigt at fastsætte en række mellemliggende mål. EØSU påpeger, at Kommissionen bebudede en sådan fremgangsmåde i en meddelelse ⁽⁴⁾ fra 2005.

3.15 Strategiens generelle formål er ifølge Kommissionens meddelelse »at formindske de miljøskadelige virkninger, der opstår ved resourceudnyttelsen i en økonomi i vækst«. Der er nok ingen i Europa, der ville have noget at indvende mod et så generelt, men også så ukonkret mål.

3.16 Kommissionen giver »i første omgang« bevidst afkald på opstilling af »kvantitative mål« for strategien. Dette anser EØSU for at være helt uacceptabelt. For det første har problemerne været kendt i årevis, nogle endda i flere årtier, så vi står ikke ved en begyndelse. For det andet har EØSU allerede ved flere andre lejligheder påpeget, at en virkelig succesfuld strategi kræver, at der opstilles klare mål. En strategi er en plan for opnåelse af forud fastsatte mål! Hvis målene mangler, eller hvis de er formuleret helt uforpligtende eller alment, mangler politikkens også en vejledning i, hvilke styringsinstrumenter der skal sættes ind på hvilke steder.

3.17 EØSU mener derfor, at den fremlagte temastrategi for bæredygtig udnyttelse af naturressourcer ikke er en egentlig strategi, men snarere en meget velkommen og god principklæring, som skal suppleres med udarbejdelse af specifikke gennemførelsesstrategier for de enkelte naturressourcer.

3.18 EØSU erkender også, at alle naturressourcer næppe kan behandles bredt og udtømmende i en enkelt strategi. Dertil er emnet alt for komplekst. Derfor skal denne udmærkede principklæring indarbejdes i specifikke strategier eller i den generelle politik. Netop derfor har Kommissionen næsten samtidig med denne strategi fremlagt en temastrategi for affaldsforebyggelse og genanvendelse ⁽⁵⁾ (indirekte også en naturressource) og

⁽⁴⁾ KOM(2005) 37 endelig, jf. relevante referencer i EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om revision af strategien for bæredygtig udvikling — En handlingsplatform« (CESE 361/2006).

⁽⁵⁾ KOM(2005) 666 endelig.

bebudet en temastrategi for jordbeskyttelse. Strategiske beslutninger, der skal nå deres mål, bør primært forankres i de enkelte sektorpolitikker.

3.19 Dette ville gøre det klarere for alle de involverede, hvor de enkelte strategier skulle sættes ind. Gennem konkrete eksempler kunne der skabes tværgående forbindelser til andre strategier og politikområder på EU-niveau og medlemsstatsniveau, således at ansvaret blev lettere at placere. Det ville kunne sikre en bedre gennemførelse af de strategiske mål.

3.20 Fire initiativer, der skal sikre, at målene nås

Kommissionen beskriver i sin meddelelse fire nye initiativer, der skal danne grundlag for strategien i de næste 25 år:

— »Opbygning af videnbasen« med oprettelse af et datacenter for politiske beslutningstagere;

— »Måling af udviklingen«, hvilket indebærer udarbejdelse af indikatorer inden 2008;

— »Den interne dimension«, hvor Kommissionen for det første foreslår, at de enkelte medlemsstater udarbejder nationale foranstaltninger og programmer for bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne, og for det andet, at der oprettes »et højniveauforum (...) af ledende embedsmænd med ansvar for udviklingen af medlemsstaternes naturressourcepolitik«; Forummet skal desuden bestå af Kommissionens repræsentanter og »i givet fald« (hvad det end skal betyde) af repræsentanter for forbrugerorganisationerne, miljøorganisationerne, erhvervslivet, den akademiske verden osv.;

— »Den globale dimension« med oprettelse af »et internationalt panel«.

3.21 EØSU tvivler ikke på betydningen og nytten af sådanne databaser og nye paneler. Jo mere vi ved, og jo flere, især politisk ansvarlige, der beskæftiger sig med emnet, desto bedre.

3.22 Men EØSU må spørge Kommissionen, om den tror, at den dermed har udarbejdet en strategi, der reelt vil påvirke politikkens. De problemer, der er beskrevet ovenfor, lader sig på ingen måde løse ved hjælp af de beskrevne foranstaltninger.

3.23 Sådanne tilkendegivelser giver desuden indtryk af, at man først skal udvide videngrundlaget for at tilvejebringe grundlaget for politisk handling. Dette er efter EØSU's mening ikke en strategi for konsekvent handling, men snarere en strategi for forhaling af politiske beslutninger. Kommissionen bør gøre alt for at undgå at skabe et sådant indtryk.

3.24 Det har eksempelvis været kendt i årevis, at naturressourcen »fisk« har været groft overudnyttet. Kommissionen reagerer hvert år på denne faretruende situation med det sikkert helt berettigede krav om lavere fangstkvoter, f.eks. for at hindre overfiskning af torsk ⁽⁶⁾. Uden resultat. Hverken en ny database eller nye paneler vil kunne løse dette problem i fremtiden.

3.25 EØSU forventer derfor, at man ikke bliver ved med at tale om bestemte naturressourcer, men at man følger op med konkrete tiltag, f.eks. for at bevare fiskebestande.

3.26 EØSU ønsker hermed endnu en gang at gøre det klart, at det betragter Kommissionens forslag til »instrumenter« inden for strategiens rammer som helt utilstrækkelige.

3.27 Allerede i sin udtalelse om Kommissionens forberedende meddelelse og i andre udtalelser, f.eks. om bæredygtig udvikling eller om energi- og transportpolitiske emner, har EØSU opfordret Kommissionen til

— på den ene side at opstille klare, dvs. kvantificerbare mål for den pågældende politik,

— på den anden side klart at udpege de instrumenter — bl.a. med skattemæssig virkning — som skal bidrage til at nå målene. EØSU har f.eks. flere gange bedt Kommissionen om at forklare, hvordan den vil realisere den meget diskuterede internalisering af eksterne omkostninger.

3.28 Hidtil har Kommissionen ikke givet så meget som en antydning af en løsning. Kommissionen er lige så langt fra konkrete mål som f.eks. »faktor 10-princippet« ⁽⁷⁾ som fra en beskrivelse og drøftelse af instrumenter.

3.29 EØSU mener derfor, at Kommissionen, hver gang den taler om en strategi, klart skal gøre rede for, hvilke politiske styringsmidler og nødvendige foranstaltninger den vil anvende for at nå klart definerede mål.

3.30 EØSU henviser i denne sammenhæng til sin udtalelse fra maj 2006 om »Revision af strategien for bæredygtig udvikling — En handlingsplatform« ⁽⁸⁾, hvor dette problem tages op til behandling.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ Hvilket endnu ikke har bevirket, at den truede torsk er forsvundet fra menuen i EU-institutionernes kantiner.

⁽⁷⁾ Jf. KOM(1999) 543 af 24. november 1999, s.16, punkt 4.4: Effektiv ressourceanvendelse og -forvaltning, og EØSU's udtalelse om Kommissionens meddelelse »Europas miljø: Hvilken kurs skal der sættes for fremtiden? Global vurdering af Det Europæiske Fællesskabs program for politik og handling i forbindelse med miljøet og bæredygtig udvikling — Mod en bæredygtig udvikling«, EFT C 204 af 18.7.2000, s. 59-67.

⁽⁸⁾ KOM(2005) 658 endelig, NAT/304, Forslag til udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om revision af strategien for bæredygtig udvikling — En handlingsplatform« (CESE 361/2006).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets direktiv om bekæmpelse af San José skjoldlusen

KOM(2006) 123 endelig — 2006/0040 (CNS)

(2006/C 309/15)

Rådet besluttede den 2. maj 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 og artikel 94 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede **Martin Siecker** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 24. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, følgende udtalelse med 166 stemmer for, 2 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Formålet med dette forslag til udtalelse er at foretage en kodifikation af Rådets direktiv 69/466/EØF af 8. december 1969 om bekæmpelse af San José skjoldlusen. Det nye direktiv træder i stedet for de forskellige retsakter, som er indarbejdet i det. Forslaget ændrer ikke indholdet af de retsakter, der kodificeres, men er blot en sammenskrivning af dem, og der foretages kun de formelle ændringer, der er nødvendige af hensyn til selve kodifikationen.

2. Generelle bemærkninger

2.1 EØSU finder det meget nyttigt, at alle retsakter samles i et enkelt direktiv. I forbindelse med Borgernes Europa lægger

EØSU, ligesom Kommissionen, stor vægt på at forenkle og afklare fællesskabslovgivningen for at gøre den klarere og lettere tilgængelig for almindelige borgere, således at de får nye muligheder og kan udnytte de specifikke rettigheder, som fællesskabslovgivningen giver dem.

2.2 Det står fast, at der ikke er foretaget nogen ændringer af indholdet i forbindelse med denne samling af reglerne, som kun har til formål at gøre fællesskabslovgivningen klarere og mere gennemsigtig. EØSU udtrykker sin fulde støtte til denne målsætning og hilser på baggrund af disse garantier forslaget velkomment.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Risici og problemer i den europæiske industris råstofforsyning«

(2006/C 309/16)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2005 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive udtalelse om: *Risici og problemer i den europæiske industris råstofforsyning*.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som udpegede Bernd Voss til ordfører og Enrico Gibellieri til medordfører. CCMI vedtog sin udtalelse den 22. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 157 stemmer for og 7 hverken for eller imod:

1. Resumé og henstillinger

1.1 Henstillingerne skal opfattes som en rettesnor for de politiske beslutninger, der skal tages for at gennemføre en fremtidsrettet ressourc-, forsknings-, udviklings- og udenrigspolitik i EU og på nationalt plan. Gennemførelsen af Lissabon-målsætningerne, i henhold til hvilke EU inden udgangen af dette årti skal udvikles til verdens mest konkurrencedygtige og dynamiske økonomi, kræver en innovativ industripolitik, der harmonerer med social- og miljøpolitiske retningslinjer, der er en forudsætning for at gennemføre strukturelle forandringer. De nødvendige industrielle ændringer skal udformes proaktivt og som strategiske komponenter i en bæredygtig udvikling. Dette betyder både, at væksten skal udformes på en måde, så råstofferne udnyttes bedre, og så der spares på alle ressourcer, og at endelige ressourcer gradvis skal erstattes med fornybare. Sideløbende med de to strategier udfolder der sig et industrielt perspektiv, hvor grundlaget er teknologiske innovationer. Konsekvensen er arbejdspladser af høj kvalitet inden for industri og industrirelaterede tjenesteydelser.

1.2 I markedsøkonomier er det først og fremmest virksomhederne selv, der har ansvaret for råstofforsyningen. Ikke desto mindre er det en politisk opgave at medvirke til at udforme rammebetingelserne for en høj grad af forsyningssikkerhed og til en bæredygtig råstofforsyning på områder som industri-, forsknings-, arbejdsmarkeds- og miljøpolitik. For gennem en øget satsning på nye teknologier påvirkes ikke blot konkurrenceevnen og situationen på arbejdsmarkedet positivt, men også omstillingen til en bæredygtig økonomi fremmes.

1.3 Som grundlag for en bæredygtig råstofpolitik bidrager livscyklusanalyser til, at mineralske og metalliske råstoffer kan udvindes effektivt og forarbejdes på en måde, der skåner miljøet, at der kan videreudvikles genanvendelsesprocesser, samt at udnyttelsen af råstoffer, der kun findes i begrænset mængde, og som øger drivhuseffekten, gradvis, hvor dette teknologisk set er muligt, kan erstattes med øget miljøsånsom brug af fornybare, klimaneutrale energikilder med lavt kulstofindhold, eller at udnyttelsen sker under anvendelse af effektiv teknologi med lav udledning af kulstof. Dette skal i første række opnås gennem en målrettet politik i EU og i medlemsstaterne. Udvalget mener, at de to strategier — effektivitets- og substitutionsstrategien — er en chance for at reducere importafhængigheden i råstofforsyningen.

1.4 I lyset af den markante vækst i verdens forbrug af råstoffer kan der i fremtiden opstå flaskehalse i råstofforsyningen i hvert fald for nogle råstoffers vedkommende. Forandringerne på verdensmarkedet kræver en proaktiv politik fra erhvervslivets og fra EU's og medlemsstaternes side. For at forhindre udflytning af produktionen til udlandet kan EU's institutioner med en aktiv handels-, forsknings- og udenrigspolitik og medlemsstaterne med deres nationale råstof- og energipolitik bidrage til at sikre råstofforsyningen, som industrien dog primært selv bærer ansvaret for. EØSU opfordrer medlemsstaterne i EU til at medvirke til at udforme grundtegningen til en europæisk råstof- og energipolitik og til at påtage sig deres medansvar for en bæredygtig råstofpolitik i Europa.

1.5 EØSU mener, at EU i tæt samarbejde med medlemsstaterne og alle interessegrupper bør drage omsorg for, at den europæiske industris råstofforsyning ikke bringes i fare, og for, at der er adgang til råstoffer til rimelige priser på verdensmarkedet. For at nå disse målsætninger bør EU træffe foranstaltning til, at unfair konkurrence og protektionisme imødegås, både inden for rammerne af samarbejdet i multilaterale organisationer som WTO, OECD og ILO samt bilateralt. Den indgående dialog med de politiske og industrielle aktører er et centralt instrument i gennemførelsen af målsætningen.

1.6 Udvalget er overbevist om, at den europæiske industri har alle forudsætninger for offensivt at imødegå de nuværende og fremtidige udfordringer, der opstår på grund af strukturforandringerne i den globale konkurrence. Hvis der bliver ført en helhedsorienteret innovativ politik, der i lige høj grad lægger vægt på økonomisk velstand og hensynet til sociale og miljømæssigt relevante aspekter, vil Europa vedblive med at være et konkurrencedygtigt hjemsted for industriproduktion og udvikle sig til en bæredygtig økonomi.

1.7 Det skal afslutningsvis understreges, at råstofforsyningen på grund af Europas høje industrialiseringsgrad er af stor betydning for at nå Lissabon-målsætningerne. Europas relativt stærke afhængighed af import af fossile, metalliske og mineralske råstoffer indebærer risici, der bunder ikke blot i forsyningssikkerheden, men også i råstofprisernes udvikling i lyset af det globale forbrug. Virksomhederne og det politiske niveau kan udvise rettidig omhu ved aktivt at gennemføre foranstaltninger

til forbedring af ressourceeffektiviteten, til fremme af teknologiske innovationer på råstof- og genanvendelsesområdet, til substitution af ikke-fornybare med fornybare råstoffer og til diversificering af udbudet af råstoffer gennem en øget satsning på Europas egne råstofkilder. Med hensyn til kul vil det også blive afgørende, hvorvidt det klimaneutral »Clean Coal«-perspektiv lader sig realisere. Alene at sikre adgang til tilfredsstillende råstofmængder til konkurrencedygtige priser ville derimod ikke være tilstrækkeligt. Derfor må det være en global politisk opgave i markant omfang at få begrænset den stigende anvendelse af fossile energikilder. EU's rolle i denne proces vil skulle fastlægges i de kommende måneder.

2. Problembeskrivelse

2.1 Råstoffer er det første led i en vidt forgrenet kæde, som skaber værditilvækst. I tider med tiltagende globalisering er de forudsætningen for samfundsøkonomiens resultater samt udviklings- og vækstmuligheder. Dette gælder energikilder og mange metalliske, mineralske og biologiske råstoffer, som er afgørende, primære input for industrien. Europa er afhængig af import af mange råstoffer, hvilket man hidtil ikke i tilstrækkelig grad har været opmærksom på, men hvilket registreres mere bevidst i tider med stigende råstofpriser. Priseksplosioner på fossile energikilder og på koks og stål er gode eksempler herpå.

2.2 Ofte hersker der kun en vag forestilling om de enkelte råstoffers vigtighed. Dette kan skyldes, at råstoffer er af underordnet betydning set i forhold til den samlede faktorfordeling, selvom råstoffer til forskel fra andre produktionsfaktorer for det meste ikke er substituerbare på kort sigt. Forsyningsunderskud, for slet ikke at tale om leveringsstop, fører derfor ofte til produktionsbegrænsninger. Det betyder, at prisbevægelser på råstofmarkederne næsten i fuldt omfang slår igennem på produktionen i de efterfølgende led og dermed påvirker hele økonomien. I den forbindelse må man heller ikke overse de sociale aspekter.

2.3 Den hastige økonomiske vækst i andre dele af verden (Kina, Indien osv.) har i de sidste ti år medført en dramatisk stigning i forbruget af primære energikilder og industrielle råstoffer.

2.4 Det er også vigtigt at nævne råstoffernes regionale fordeling og uoverensstemmelsen mellem reservernes placering og forbrugsstedet. I denne forbindelse er navnlig Europa en region, der allerede i dag har et stort behov for import af råstoffer og fossile energikilder, og hvis importafhængighed vil stige endnu mere fremover.

2.5 Energiforsyningen er den europæiske økonomis drivkraft. Fordi mange af energikilderne er endelige og på grund af de dramatiske prisstigninger, krises og de politiske forholds indflydelse på forsynings sikkerheden og på grund af de i global sammenhæng ofte ineffektive nationale »energipolitikker« lever Europa med en meget høj forsyningsrisiko.

3. Situationen på verdensplan

3.1 Selvom bemærkningerne gælder for mange råstoffer, beskrives og analyseres som eksempel i det følgende navnlig situationen for energikilder, fordi en række kritiske udviklingstendenser her er særdeles aktuelle (olieprissvingninger, stop for leverancer af russisk naturgas), og fordi der foreligger særligt gode data, og man allerede drøfter politiske tiltag på dette område.

3.2 Verdens samlede olieproduktion steg i 2004 til 3.847 megatons. Indtil udgangen af 2004 er der verden over i alt udvundet ca. 139 gigatons, siden den industrielle olieproduktion begyndte, heraf halvdelen i løbet af de sidste 22 år. Hermed er allerede over 46 % af de hidtil påviste reserver af konventionel olie udvundet.

3.3 I denne sammenhæng skal især Kinas rolle nævnes, eftersom Kina i de sidste 20 år fra at være nettoeksportør af råolie er gået over til at være nettoimportør og i fremtiden på grund af sin voldsomme økonomiske vækst i stadig stigende grad vil trække på de internationalt disponible ressourcer.

3.4 Desuden har andre begivenheder såsom Irak-krigen, orkaner i Amerika, investeringsstop, som har ført til flaskehalse i produktions- og transportkapaciteten, midlertidige strejkeaffødte leveringsstop samt spekulation bidraget til, at priserne på olie og, med en tidsforskydning, på naturgas er steget mærkbart. Alligevel er de reelle, altså inflationsrensede, priser i dag stadig lavere end i begyndelsen af 80'erne.

3.5 Ud over disse prisbevægelser melder der sig naturligvis også spørgsmålet om de fossile energikilders disponibilitet. Ved udgangen af 2004 androg det samlede potentiale af traditionel olie ca. 381 gigatons. Landene i Mellemøsten tegner sig for ca. 62 % af verdens reserver, Amerika for ca. 13 % og SNG for knap 10 %. Det skal bemærkes, at næsten to tredjedele af det samlede potentiale allerede er udvundet i Nordamerika, mens andelen i SNG ligger på godt en tredjedel og Mellemøstens kun på knap en fjerdedel.

3.6 Situationen er stort set den samme for naturgassens vedkommende. Verdens samlede potentiale af traditionel naturgas andrager ca. 461 billioner kubikmeter, hvilket stort set svarer til det samlede råoliepotentiale energiindhold. Over halvdelen af naturgasreserverne er koncentreret i tre lande (Rusland, Iran og Qatar). Det forventes, at der som ekstra naturgasreserver findes yderligere 207 billioner kubikmeter. Indtil nu er knap 18 % af de hidtil påviste naturgasreserver udvundet. Naturgasforbruget nåede i 2004 op på ca. 2,8 billioner kubikmeter, hvilket er det højeste nogensinde. De største naturgasforbrugere var USA fulgt af Rusland, Tyskland, Storbritannien, Canada, Iran og Italien.

3.7 Det er kul, der findes de største reserver af. Målt ud fra verdens kulforbrug i 2004 rækker stenkulreserverne fra begyndelsen af 2005 at regne endnu i 172 år, og reserverne af brunkul i endnu 218 år. I 2004 havde kul en andel på 27 % af verdens samlede forbrug af primær energi. Kun forbruget af råolie lå endnu højere. Stenkul tegnede sig for 24 %, og brunkul for 3 %. Kul var i 2004 med en andel på ca. 37 % verdens vigtigste energiråstof til el-produktion.

3.8 Stenkulforekomsterne er fordelt mere ligeligt end olie- og naturgasforekomsterne. Selv om Rusland også her råder over en betragtelig del af de globale forekomster, besidder Nordamerika, Asien, Australien og Sydafrika, som har langt mindre olie og naturgas, store stenkulforekomster. Verdens kulreserver er dog stærkt koncentreret. Næsten tre fjerdedele af reserverne ligger i blot fire lande, nemlig USA, Rusland, Kina og Indien. Også EU har dog — i modsætning til, hvad der gælder for oliens og gasens vedkommende — betydelige forekomster af kul. Dog skal det påpeges, at kvaliteten er stærkt forskellig. For kokskul, som kun leveres fra få regioner, og som der er en relativt ensartet efterspørgsel efter på verdensplan, handles ca. 35 % af den samlede produktion internationalt. I alt er det dog kun 16 % af verdens kulproduktion, der handles globalt. Også hvad eksportudbuddet angår, er landekonzentrationen stor, og også virksomhedskonzentrationen er tiltagende. Især eksportudbuddet af kokskul stammer for over 60 %'s vedkommende fra Australien, 50 % af al kuleksport kommer fra Kina.

3.9 Prisudviklingen for kul har i de seneste årtier svaret til oliens og naturgassens, men på et klart lavere niveau pr. energiindhold. Netop ud fra et råstofsynspunkt må det ikke overses, at råstoffet kul ikke kun kan udnyttes som energikilde og som uundværligt reduktionsmiddel i jernproduktionen, men har mange anvendelsesmuligheder og kan bruges til fremstilling af brændstoffer, i forskellige kemiske sammenhænge eller i byggematerialeindustrien. Dog skal det bæres in mente, at kul af miljøbeskyttelseshensyn så vidt muligt bør udnyttes med moderne, rene og effektive teknologier, hvortil grundet den høje drivhusgasemissionsfaktor også skal regnes teknologier til CO₂-udskillelse og -oplagring.

3.10 For i endnu højere grad at tydeliggøre den ømtålelige forsyningsikkerhed henvises der til udsagnene om et stærkt stigende energiforbrug på verdensplan i Det Internationale Energiagenturs (IEA) World Energy Outlook fra november 2005. Ændres forbrugsmønstret ikke, vil verdens energiefterspørgsel stige med over 50 % frem til 2030, nemlig til 16,3 mia. tons olieækvivalenter. Hændelserne omkring årsskiftet 2006, hvor Ruslands indstilling af gasleverancer til Ukraine også medførte færre gasleverancer til Central- og Vesteuropa, kan give et første fingerpeg om mulige fremtidige forsynings-scenarier, hvis Europas afhængighed af energiimport stiger endnu mere. Derfor må gennemførelsen af Kommissionens to

grønbøger om »forsyningsikkerhed« og »energieffektivitet« samt en bred og konstruktiv debat om den nye grønne bog om en europæisk energistrategi også anses for et prioriteret mål.

3.11 I denne sammenhæng må der gøres opmærksom på, at IEA's skøn er kontraproduktivt i forhold til klimabeskyttelsen. I stedet for den reduktion i udledningen af drivhusgasser, der er nødvendig af hensyn til klimabeskyttelsen, ville IEA's skøn være ensbetydende en stigning i CO₂-udledningerne på ikke mindre end 52 % frem til 2030. Derfor må det være en global politisk opgave i markant omfang at få begrænset kulstofudledningen fra den stigende anvendelse af fossile energikilder. EU's rolle i denne proces vil skulle fastlægges i de kommende måneder.

3.12 Fra forskellig side nævnes atomkraften som en mulig løsning på problemet med drivhuseffekten. Ud over risikoproblematikken må der også stilles kritiske spørgsmål til forsyningsikkerheden. Verdens uranreserver er fordelt på få lande. De vigtigste udvindingsområder for uran ligger i dag i Australien, Nordamerika, i nogle afrikanske lande samt i SNG-landene. Derudover spekuleres der i forventede forekomster i Kina og Mongoliet. En udvidelse af den fredelige udnyttelse af atomenergien navnlig i Kina kan føre til en uran-flaskehals inden for de næste 30 år.

3.13 Rundt regnet 12 % af den mineralske olie anvendes til fremstilling af petrokemiske produkter. En vigtig petrokemisk produktgruppe udgøres af plastmaterialer. I 2004 blev der på verdensplan produceret 224 mio. tons plast. Heraf kom 23,6 % fra Vesteuropa. Ifølge aktuelle prognoser vil forbruget af plast i verden stige yderligere: Frem til 2010 regner man med en stigning i forbruget pr. indbygger på 4,5 % om året. De vigtigste vækstmarkeder er Østeuropa og Sydøstasien.

3.14 Ud over de fossile energikilder er malm et vigtigt råstof for den europæiske økonomi. I den forbindelse må navnlig jernmalmen fremhæves. I 2004 blev der på verdensplan produceret over en milliard tons stål. I forhold til andre materialer produceres der klart mere stål. I forhold til malm har det vist sig, at der i 2004 blev brugt 1,25 mia. tons jernmalm, hvorimod de næststørste forbrugsmængder af malm var bauxit med 146 mio. tons, krom med 15,5 mio. tons, zink med 9 mio. tons og mangan med 8,2 mio. tons, der således hver især var 10 til hundrede gange lavere.

3.15 De Forenede Staters geologiske selskab har i 2005 vurderet, at de jernmalmsreserver, hvis udnyttelse regnes for økonomisk rentable, udgør en jernmængde på ca. 80 mia. tons, altså mere end 100 gange det nuværende behov. Inddrager man de reserver, der i dag ikke regnes for rentable, øges reservernes samlede volumen imidlertid til ca. 180 mia. tons jern. På trods af de store reserver forventes det, at jernmalm også i fremtiden vil blive handlet til høje priser. En af grundene til dette er sikkert, at markedet er behersket af tre store firmaer

(CVRD, BHP og Rio Tinto), der tegner sig for godt 75 % af det jernmalm, der produceres i verden. Endvidere må der også regnes med flaskehalse inden for søtransporten, hvilket fører til øgede transportomkostninger og til højere kostpriser på jernmalm for den europæiske stålindustri.

3.16 I forbindelse med sikringen af den europæiske jern- og stålproduktion skal der også tages hensyn til adgangen til koks og kokskul. USA's eksport af kokskul vil falde, hvilket vil styrke Canadas og Australiens position på markedet. For imidlertid at sikre forsyningerne på globalt plan er der behov for en kontinuerlig udbygning af kapaciteterne i disse lande. Kina vil på grund af udbygningen af sine koksværker i øget omfang optræde som leverandør af koks, selvom der også i andre lande kommer til at ske en opbygning af kapaciteten til at levere koks til hjemmemarkedet.

3.17 Metalskrot er ligeledes et råstof, der er vigtigt for stålproduktionen. Den globale handel med metalskrot er steget klart inden for de seneste år. På grund af stålprodukternes lange holdbarhed kan udbudet af metalskrot imidlertid ikke følge med efterspørgslen, hvorved situationen på det allerede i dag stærkt belastede marked for metalskrot vil blive endnu mere spændt. Man regner med, at priserne på metalskrot, der mellem 2002 og 2004 steg med en faktor 3, på lang sigt vil stige igen på trods af den kendsgerning, at der i de seneste måneder har kunnet konstateres en mindre spændt situation på markedet.

3.18 Andre metalliske råstoffer som mangan, krom, nikkel, kobber, titan og vanadium er vigtige legeringsmaterialer, der i høj grad påvirker grundmaterialets egenskaber. Ligesom palladium, et vigtigt råstof på high tech-området, skal disse metaller importeres til Europa.

3.19 For de her behandlede råstoffers vedkommende, men også for mange andres, gælder det, at der nu er tilstrækkelige mængder af råstoffer til rådighed, og at de prisstigninger, der ses i øjeblikket, derfor ikke er et signal om en udtømmning af ressourcerne på mellemlang sigt. Det betyder imidlertid ikke, at forskydninger i udbud og efterspørgsel er udelukkede, og at prisudsvingene er tilfældige. For på kort sigt er udbudet af råstoffer ikke særlig smidigt på grund af kapitalkrævende udvindingsprojekter med lang tidshorizont. I situationer med kraftig efterspørgsel er flaskehalse og prisstigninger derfor højst tænkelige. Det samme gælder transportkapaciteterne, der ligeledes begrænser den tekniske adgang til (import-)råstoffer. De tilstrækkelige reserver og ressourcer på globalt plan begrænser ganske vist risiciene for forstyrrelser i forsyningsmængderne, men de yder ingen beskyttelse mod prisstigninger, der kan mærkes på kort og mellemlang sigt. Politiske indgreb og monopol- eller oligopoladfærd fra de virksomheders side, der har en dominerende stilling på markedet, må selvfølgelig heller ikke lades ude af betragtning ved en samlet vurdering af leverancernes sikkerhed og af prisstabiliteten netop på de internationale råstofmarkeder.

3.20 Dette gælder så meget mere, som en stor del af udnyttelsen ikke blot af vigtige energikilder, men også af metalliske råstoffer er koncentreret i bestemte regioner og virksomheder i

verden, og så meget mere som denne koncentration siden starten af halvfemserne er steget mærkbart i hvert fald for de metalliske råstoffers vedkommende. Således kunne Chile næsten tredoble sin andel af produktionen af kobbermalm i forhold til 1990, og bauxit udvindes for næsten 40 %'s vedkommende i Australien. Også Brasilien har i betydelig grad kunnet øge sin betydning som bauxit-leverandør, således at dette land i mellemtiden er blevet verdens næststørste producent af bauxit, hvilket understreger Sydamerikas vigtige position i forbindelse med udvindingen af metalmalm. Dette gælder også for jernmalm, der for ca. 30 %'s vedkommende udvindes i Brasilien. Kun Sverige kan som det eneste EU-land udvise nogen nævneværdig udvinding af jernmalm, men denne udgør imidlertid kun 1,6 % af verdens samlede produktion.

4. Den europæiske industri

4.1 Med sit bidrag til den samlede beskæftigelse og værditilvækst er industrien fortsat af stor betydning for økonomien i EU. Den er det vigtigste led i værdikæden ved skabelsen af real-kapitalgoder. Uden industrielt fremstillede produkter var der mange tjenesteydelser, der ville være indholdsløse. Derfor vil industriproduktionen ikke miste sin betydning som velstandskilde. Det er følgelig af afgørende betydning for industrien at sikre råstofforsyningen. For de fossile og mange metalliske råstoffers vedkommende ses der en ulige fordeling mellem forekomster og forbrug. På grund af oligopolstrukturerne i leverandørlandene kan dette også i Europa føre til forvriddinger af markedet. For at reducere Europas importafhængighed i fremtiden må der, som det sker i grønbogen, kræves energiforsyningsikkerhed og iværksættes passende foranstaltninger for alle råstoffers vedkommende.

4.2 Statistikkerne viser, at der er markante forskelle både på de europæiske virksomheders råstofudnyttelse og deres energieffektivitet. Derfor kan der samlet set siges at eksistere potentielle besparelser i Europa, hvis realisering bør prioriteres for at reducere den samlede afhængighed og styrke udviklingsindsatsen.

4.3 Der er imidlertid én branche, der på trods af sin afhængighed af import af råstoffer ser fortrøstningsfuldt på fremtiden. Den europæiske stålindustri er konkurrencedygtig på verdensmarkedet, idet den allerede har lagt strukturforandringerne bag sig og har uddraget den rigtige lære heraf. Gennem denne konsolideringsproces er der i dag opnået en struktur, hvor det også i økonomisk vanskelige tider er muligt for virksomhederne at realisere et passende udbytte. Andre lande som Kina og Indien har endnu de nødvendige strukturforandringer til gode.

4.4 Lige netop i EU råder stålindustrien over intakte, effektive værdikæder, i hvilke stål spiller en central rolle. Dertil kommer fordele på infrastruktur- og logistikområderne. På det europæiske stålmarked mødes udbydere og kunder på et relativt lille område med gode trafikale forbindelser til det internationale jernbane-, vandvejs- og vejnet, hvilket resulterer i tilsvarende konkurrencefordele.

4.5 Derudover har de europæiske stålvirksomheder gjort sig store anstrengelser og investeret betydelige store summer i miljøbeskyttelse og energieffektivitet. Næst efter USA har de den højeste genanvendelsesprocent, de bruger meget metalskrot i produktionen og sparer således på ressourcerne. Også forbruget af reduktionsmidler i højovnene er markant lavere end i andre lande uden for Europa.

4.6 Trods denne positive stemning i den europæiske stålindustri er det imidlertid værd at bide mærke i, at navnlig fremstillingen af flydende stål på grund af afhængigheden af importen af råstoffer, de høje energipriser og øgede miljøbeskyttelseskrav på mellemlang sigt er i fare for ikke mere at blive gennemført i Europa, men at blive flyttet til regioner, der kan tilbyde sikre råstofforsyninger og gunstige energipriser. Eftersom dette ikke alene kan konstateres for jerns, men også for aluminiums og andre metaller vedkommende, kan Europa miste et betydeligt antal arbejdspladser, der kun vil kunne erstattes gennem forskning i og udvikling af ressourceudnyttelse og energieffektivitet samt af innovativ produktudvikling og af industrielle tjenesteydelser. En udflytning af fremstillingen af flydende stål til lande med dårligere miljøstandarder og lavere energipriser bidrager nemlig ikke til en »bæredygtig udvikling« på globalt plan, men forringer kun Europas position på markedet.

5. Alternative råstofscenarier og teknologiske tendenser

5.1 Hvis den globale økonomi som hidtil først og fremmest vokser takket være udnyttelsen af fossile råstoffer, kan man gå ud fra, at der gennem øget udledning af drivhusgasser kan forventes større problemer med klimabeskyttelsen, før råstofkilderne udtømmes. IEA regner således i sin rapport »World Energy Outlook 2006« med en stigning i den globale udledning af CO₂ på mere end 52 % i forhold til 2004 frem til 2030. Det skal ses i forhold til vurderinger af, at industrilanden CO₂-udledninger på globalt plan skal reduceres med 80 % frem til 2050 for vedvarende at holde klimaforandringerne på et niveau, der er miljømæssigt forsvarligt og acceptabelt for mennesker. Der er altså behov for teknologier, der giver mulighed for en markant forringelse af udledningen af drivhusgasser.

5.2 Oftere anses øget brug af vedvarende energikilder for at være den mest oplagte mulighed for at reducere udledningen af drivhusgasser. EU er på dette område en pioner, når Unionen i sin hvidbog om vedvarende energi sætter sig som mål, at 12 % af den primære energiproduktion i 2010 skal komme fra vedvarende energikilder⁽¹⁾. For imidlertid at nå dette mål er der ikke alene behov for nye anlæg på områderne biomasse, vind- og solenergi. Det er frem for alt også afgørende markant at få forringet den hidtidige vækst i energiforbruget. De potentielle besparelser skal udnyttes på alle niveauer inden for produktion, forbrug og affaldsbortskaffelse. Måltrettet fremme af det tekniske fremskridt giver således mulighed for i fremtiden at reducere udledningen af drivhusgasser og øger også den europæiske industris konkurrenceevne.

(1) Energi for fremtiden: vedvarende energikilder — Hvidbog vedrørende en strategi- og handlingsplan på fællesskabsplan.

5.3 Det Europæiske Miljøagentur er i 2005 nået frem til, at der i år 2030 vil kunne produceres mellem 230 og 300 Mtoe biomasse pr. år (det svarer henholdsvis til 9,6 og $12,6 \times 10^{19}$ joule) uden negative virkninger på miljøet og stort set under bibeholdelse af EU's selvforsyning med landbrugsprodukter. Det ville svare til ca. 20 % af det nuværende energiforbrug i EU 25. Årligt ville 100 Mtoe stamme fra affald, 40 til 60 Mtoe fra skovbrugsprodukter og 90 til 140 Mtoe fra landbrugsprodukter. Ud over energiudvindelse fra bioråstoffer er det også muligt at producere et bredt udvalg af produkter, der i øjeblikket af prismæssige årsager lever en nichetilværelse. Inteligente råstofkombinationer og måder at forarbejde dem på samt nye udnyttelsesstrategier kan allerede i nær fremtid gøre f. eks. bioplast konkurrencedygtig.

5.4 Der er på globalt plan behov for øget anvendelse af fornybare råstoffer. Hidtil er der inden for fremme af forskning og teknologi ikke i tilstrækkelig grad blevet taget hensyn til de fornybare energi- og råstofkilder. Under de nuværende pris- og omkostningsbetingelser er det nødvendigt via forskellige markedsføringstiltag at sikre en bredere opdyrkning af markedet og udvikling af teknologien.

5.5 I forbindelse med den landbrugsmæssige biomasse skal der tages hensyn til, at udviklingen i det disponible landbrugsareal målt i forhold til jordens samlede befolkning er dramatisk. I dag står der et ca. lige så stort areal til rådighed til dyrkning af korn som i 1970, men dengang var der tre milliarder mennesker færre, hvilket vil sige, at der i 1970 i verden som helhed opdyrkedes 0,18 ha pr. indbygger, hvor man i dag er nede på knap 0,11 ha. Tendensen vil blive forstærket, for der går rundt regnet syv millioner ha dyrkbart landbrugsareal tabt om året ved erosion, tilsaltning eller udtørring, og mere end en fjerdedel af al opdyrket jord regnes for at være i farezonen.

5.6 Ifølge FAO's vurderinger vil udviklingslandene i de kommende 20 år skulle fordoble deres import af korn. Derfor vil der i fremtiden formentlig opstå mangel på korn, som dermed vil blive dyrere. Derfor vil produktionsdyrenes foderbehov og efterspørgslen efter fornybare råstoffer i i-landene i øget omfang komme til at konkurrere med udviklingslandenes behov for fødevarer. Produktionsdyrenes foderbehov vil kunne nedbringes ved en reduktion af det høje kødforbrug, hvilket ville medføre en bedre adgang til næringskalorier, eftersom 90 % af energiindholdet går tabt ved anvendelsen som foder. Det vil altså især blive afgørende med en øget satsning på bedre udnyttelse af lignin- og hemicelluloseholdige planter og plantebestanddele samt af biprodukter (træ, strå, græsser, for kun at nævne de klassiske eksempler). På grund af det store udviklings- og forskningsbehov i fremtiden på dette område er det også tvingende nødvendigt i EU's rammeprogram for forskningen at foretage et paradigmeskifte henimod et fornybart energi- og råstofgrundlag og større effektivitet.

5.7 På den baggrund er det nemmere at forstå, at omstillingen til vedvarende energikilder og fornybare råstoffer til industrien kun udgør en del af problemets løsning. Det drejer sig om at sikre, at der bliver anvendt teknologier, der forbruger

markant mindre energi og råstoffer end i dag for at opnå en tilsvarende ydelse. Således er det gennem de seneste fire årtier lykkedes stålindustrien at reducere energiforbruget og CO₂-udledningen med ca. 50 %. For at skabe mulighed for yderligere potentielle besparelser planlægger ULCOS (Ultra Low CO₂ Steelmaking), det konsortium, som den europæiske stålindustri i fællesskab med visse forskningsinstitutioner har taget initiativ til, en markant reduktion af udledningerne og dermed et gennembrud for en mere energieffektiv stålproduktionsproces. En reduktionsproces, der blev udviklet i 80'erne, giver allerede i dag mulighed for at nedsætte kravene til kullenes kvalitet og for at reducere CO₂-udledningen med op til 30 % i forhold til højovnsprocessen.

5.8 Øgning af energieffektiviteten er den mest lovende strategi for en sænkning af omkostningerne, til beskyttelse af ressourcerne og til sikring af arbejdspladserne. For med gennemsnitligt 40 % af omkostningerne er udgifterne til råstoffer den største omkostningsfaktor i de forarbejdende erhverv. En effektiv anvendelse af råstofferne bidrager ved et konstant output både til at nedbringe udgifterne og til at skåne miljøet på grund af et mindre ressourceforbrug. Gennem statslige initiativer og programmer, som f. eks. forskningsprojekter og konkurrencer, der giver incitamenter til en forbedring af effektiviteten, kan virksomhederne tilskyndes til at udnytte dette potentiale. Netop i små og mellemstore virksomheder bør der skabes større bevidsthed om mulige potentielle effektivitetsforbedringer og besparelser i anvendelsen af råstofferne, nemlig gennem støtte til egnede ledelsessystemer som EMAS og ISO 14001.

5.9 Udnyttelsen af de råstofforekomster, der er adgang til i EU, navnlig kulforekomsterne, skal ske på et højt teknisk niveau. En yderligere udbygning af kapaciteterne kan også af hensyn til klimabeskyttelsen kun bifaldes på den betingelse, at »Clean Coal«-perspektivet tillige realiseres i forbindelse hermed.

5.10 Teknologiske innovationer i forbindelse med udviklingen af materialer med forbedrede egenskaber inden for produktion, forarbejdning og udnyttelse, samt stigende genanvendelsesprocenter kunne yderligere være en mulighed for at slippe ud af afhængigheden af råstofimporten. På dette område må man kombinere væsentlige forbedringer af råstofudnyttelsen med udvikling af innovative produkter. Dette perspektiv medfører ændret efterspørgsel for forskellige råstoffers vedkommende. På den måde kan der opstå et vækstpotentiale, der er skabt af forskningsinitiativer, og som giver både industri-, beskæftigelses- og miljøpolitiske fordele i forhold til traditionelle metoder.

5.11 Ud over de direkte besparelser i industrien skal det imidlertid tages med i betragtning, at der eksisterer store potentielle besparelser i husholdningerne og inden for transport. Ved hjælp af lav- og passivenergi huse kan der opnås store besparelser både ved opvarmning og køling. Kombineret med effektive varmegenvindingsteknologier såsom kondensationskedler eller varmepumper kan der i den forbindelse realiseres potentialer på op til 90 % i forhold til det nuværende gennemsnit. Også inden for privattrafikken er besparelser på en faktor fire gennem optimering af fremdriftssystemer og brugeradfærd ingen illusion.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det europæiske system af integrerede statistikker for social beskyttelse (ESSPROS)

KOM(2006) 11 endelig — 2006/0004 (COD)

(2006/C 309/17)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Sylvia Sciberras til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 162 stemmer for og 5 hverken for eller imod:

1. Henstillinger

1.1 EØSU påpeger, at det vil styrke Lissabon-strategiens sociale dimension, hvis medlemsstaterne gennem den nye ramme giver målet om at modernisere og forbedre den sociale beskyttelse større politisk vægt. Den sociale dimension er af afgørende betydning for at tackle udfordringerne fra globaliseringen og den aldrende befolkning. Lissabon-strategiens forskellige målsætninger, nemlig bæredygtig økonomisk vækst, flere og bedre jobs og større social samhørighed, skal støttes og fastholdes i lige høj grad ⁽¹⁾.

1.2 EØSU mener, at det europæiske system af integrerede statistikker (ESSPROS) er afgørende for den åbne koordinationsmetode for social integration og pensioner.

1.3 Der er behov for en analytisk tilgang baseret på pålidelige og sammenlignelige indikatorer. Kun på den måde kan der dannes et troværdigt billede af de eventuelle fremskridt, der bliver gjort, mod opfyldelse af målene. EØSU mener, at der i tillæg til harmoniseringen af de statistiske data er behov for at udvikle kvalitative indikatorer.

1.4 Det kan være vanskeligt for en medlemsstat at finansiere indsamlingen af de nødvendige statistiske oplysninger. Medlemsstaternes muligheder for at indsamle oplysninger bør derfor tages med i overvejelserne. Endvidere bør de udgifter, som medlemsstaterne har ved gennemførelsen af en sådan ikke-finansieret opgave, også selv om de er begrænsede, beregnes på forhånd. EØSU bifalder, at Kommissionen planlægger at yde finansiel støtte til medlemsstaterne, når det drejer sig om at videreudvikle eksisterende systemer.

1.5 Det er også vigtigt, at ikke-økonomiske kriterier, baseret på menneskelige behov, så som adgang, kvalitet og inddragelse, afspejles i valget af indikatorer ⁽²⁾.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse af 20. april 2006 om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Man arbejder bedre, når man samarbejder: En ny ramme for den åbne koordinationsmetode for politikkerne vedrørende social sikring og social integration i EU. Ordfører: Jan Olsson. (EUT C 185 af 8.8.2006).

⁽²⁾ Se fodnote 1.

1.6 Omhyggelig udarbejdelse af statistikker er også vigtig for, at medlemsstaternes regeringer kan tilpasse deres nuværende sociale sikringssystemer til de behov, der findes i deres respektive samfund, og tage fat på behovene hos de dele af samfundet, der ikke er omfattet af de nuværende sociale beskyttelsessystemer.

1.7 Det medvirker også til at fastlægge og øge bevidstheden om programmer rettet mod sårbare og udstødte sociale grupper med særligt sigte på at udrydde fattigdom blandt børn.

1.8 I de seneste år har samordningen af politikken på området for social beskyttelse i alle medlemsstater gjort store fremskridt. Målet med det foreslåede tiltag om at harmonisere data vedrørende EU-statistikker for social beskyttelse kan kun opfyldes på fællesskabsplan og ikke af medlemsstaterne individuelt.

1.9 Lissabon-strategiens resultater kan vurderes ved hjælp af indikatorer og ved at vurdere de økonomiske resultater og beskæftigelses- og vækstprogrammet. Der er behov for at sammenkæde disse indikatorer med indikatorerne for social beskyttelse. Dette giver det bedste grundlag for en bedømmelse af resultaterne af den samlede Lissabon-strategi.

2. Indledning

2.1 Opnåelse af Lissabon-strategiens mål forudsætter, at der foretages en analyse af den sociale beskyttelsesdimension, og de forskellige målsætninger og dele må gøres synlige og sammenlignelige. Et redskab, der kan anvendes til det formål, er Kommissionens ny ramme for den åbne koordinationsmetode for social beskyttelse. Som EØSU anførte i sin udtalelse om strategien for den åbne koordinationsmetode vedrørende social beskyttelse ⁽³⁾, er der behov for, at der fastlægges egentlige indikatorer for dette redskab.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse af 20. april 2006 om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Man arbejder bedre, når man samarbejder: En ny ramme for den åbne koordinationsmetode for politikkerne vedrørende social sikring og social integration i EU. Ordfører: Jan Olsson. (EUT C 185 af 8.8.2006).

2.2 I alle medlemsstater har de sociale sikringssystemer udviklet sig i overensstemmelse med landets historie og særlige forhold med det resultat, at systemerne ikke er ens i de forskellige lande.

2.3 Social beskyttelse omfatter alle offentlige og private foranstaltninger, der har til formål at afhjælpe den byrde, som bestemte risici eller behov, udgør for samfundet, hvad enten det drejer sig om husholdninger eller enkeltpersoner ⁽⁴⁾.

2.4 Der er sket en betydelig udvikling inden for social beskyttelse siden begyndelsen af 1990'erne, hvor der opstod forvirring i kølvandet på to henstillinger fra Rådet. Formålet med den første (92/442) var at opnå overensstemmelse mellem målene og politikken for social beskyttelse, og formålet med den anden (92/441) var at opstille fælles kriterier til sikring af tilstrækkelige ressourcer i alle EU- medlemsstaternes systemer ⁽⁵⁾.

2.5 Senere meddelelser om social beskyttelse har skubbet social beskyttelse højere op på den europæiske dagsorden og har på positiv vis bidraget til en fælles forståelse af social beskyttelse i Europa (de la Porte 1999 a) ⁽⁶⁾.

2.6 Dette skabte et behov for et effektivt sammenligningsgrundlag baseret på det (allerede eksisterende) samarbejde og på koordinering, der hovedsagelig består af en udveksling af synspunkter og anbefalinger på grundlag af bedste praksis.

2.7 Det mest følsomme emne var stadig fastlæggelsen af fælles indikatorer. Der var behov for at revidere de eksisterende systemer for sammenlignelige statistikker. Det var nødvendigt at analysere, hvad der kendetegner social udstødelse samt dens årsager og udvikling, og kvaliteten af data forbedredes.

2.8 Lissabon-strategiens resultater kan vurderes ved hjælp af indikatorer og ved at vurdere de økonomiske resultater og beskæftigelses- og vækstprogrammet. Der er behov for at sammenkæde disse indikatorer med indikatorerne for social beskyttelse. Dette giver det bedste grundlag for en bedømmelse af resultaterne af den samlede Lissabon-strategi.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1 De sociale beskyttelsessystemer i EU er højt udviklede. Det er medlemsstaterne, der er ansvarlige for organisationen og finansieringen af systemerne.

3.2 Gennem EU-lovgivning til samordning af de nationale sociale sikkerhedssystemer er det EU's særlige opgave at sikre, at borgere **i alle medlemsstater og borgere**, der flytter fra et land til et andet, er beskyttede.

3.3 Det er derfor meget vigtigt, at der fastlægges en række fælles indikatorer, hvilket kræver, at medlemsstaterne forpligter sig til at udvikle nøgleredskaber som ESSPROS. Kommissionens forslag til et lovgrundlag for ESSPROS »vil forbedre aktualiteten, dækningen og sammenligneligheden af de data, der løbende indsamles«.

⁽⁴⁾ Social Benchmarking, Policy Making, Caroline de la Porte.

⁽⁵⁾ Definition fra ESSPROS MANUAL (1996).

⁽⁶⁾ Social Benchmarking, Policy Making, Caroline de la Porte.

3.4 På Det Europæiske Råd i oktober 2003 ⁽⁷⁾ nåede man til enighed om, at en fælles årsrapport om social integration og social beskyttelse skulle være det vigtigste rapporteringsredskab i forbindelse med strømliningen af den åbne koordinationsmetode ⁽⁸⁾.

3.5 Kommissionens meddelelse om *En ny ramme for den åbne koordinationsmetode for politikkerne vedrørende social sikring og social integration i EU* gjorde det helt klart, at der bør fastlægges en ny ramme, der sigter på at gøre den åbne koordinationsmetode til en mere kraftfuld og synlig proces ⁽⁹⁾.

3.6 I Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ESSPROS fremhæves den sociale dimensions betydning som en af grundpillerne i Lissabon-strategien.

3.7 Formålet med forordningen er at fastlægge en ramme for medlemsstaternes indsamling af data om social beskyttelse. Som det er nu, indsamles dataene under anvendelse af forskellige metoder og forskellige definitioner, hvilket gør det umuligt at sammenligne data. Den manglende sammenlignelighed gør dataene mindre brugbare i analysen af de sociale beskyttelsessystemer i EU.

3.8 Det bliver lettere at opnå formålet med Kommissionens forslag, hvis statistikkerne og analysen deraf udarbejdes på EU-niveau på grundlag af harmoniseret indsamling af data i de forskellige medlemsstater.

3.9 EØSU er enig i, at et lovgrundlag for ESSPROS vil medvirke til opfyldelsen af Lissabon-strategiens mål vedrørende konkurrencedygtighed, beskæftigelse og social integration og som følge deraf til at forbedre de sociale beskyttelsessystemer i de forskellige medlemsstater.

3.10 Behovet for sammenlignelige og pålidelige statistikker inden for socialpolitikken er endvidere en forudsætning for den åbne koordinationsmetode, som vil gøre arbejdet med social beskyttelse lettere ⁽¹⁰⁾.

3.11 De vigtigste elementer i Kommissionens forslag til forordning er:

- ESSPROS-basissystemet, som omfatter de finansielle strømme af udgifter og indtægter inden for social beskyttelse.
- Ud over basissystemet vil der blive tilføjet et modul om pensionsmodtagere og et modul om modtagere af sociale nettoydeler.

4. ESSPROS-metodologien

4.1 ESSPROS-metodologien blev udviklet i slutningen af 1970'erne, idet der var behov for et særligt instrument til statistisk overvågning af social beskyttelse i EU's medlemsstater ⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ Rådsmødet i Bruxelles den 16.-17. oktober 2003, Formandskabets konklusioner.

⁽⁸⁾ KOM(2006) 11 endelig 2006/2004 (COD).

⁽⁹⁾ KOM(2005) 706 endelig.

⁽¹⁰⁾ KOM(2003) 261 endelig.

⁽¹¹⁾ KOM(2003) 261 endelig.

4.2 ESSPROS-manualen fra 1996 fastlagde et meget detaljeret system for klassificering af sociale ydelser.

4.3 Den reviderede metodologi i ESSPROS-manualen øger fleksibiliteten, hvilket til en vis grad mangler i Eurostats udarbejdelse af statistikker.

4.4 En medvirkende faktor til den øgede fleksibilitet er introduktionen af et basissystem og moduler ⁽¹²⁾.

4.5 Basissystemet svarer til de standardoplysninger om udgifter og indtægter inden for social beskyttelse, som Eurostat hvert år offentliggør.

4.6 Modulerne indeholder supplerende statistiske oplysninger om bestemte aspekter af social beskyttelse. De områder, der indgår i modulerne, afhænger af Kommissionens og medlemsstaternes krav ⁽¹³⁾.

4.7 Selv om der i ESSPROS' formål indgår en omfattende beskrivelse af den sociale beskyttelse i EU's medlemsstater, omfatter ESSPROS-metodologien ikke statistiske oplysninger om vigtige områder som sundhedstjenester, boliger, fattigdom, social udstødelse og indvandring. Eurostat indsamler et betydeligt statistisk materiale for disse områder, og der sker en omfattende udveksling af oplysninger om social beskyttelse mellem EU-medlemsstater på grundlag af MISSOC ⁽¹⁴⁾. Imidlertid ville et lovgrundlag for ESSPROS sikre en mere omfattende og realistisk beskrivelse af den sociale beskyttelse i medlemsstaterne.

Bruxelles, den 5. juli 2006

5. Udviklingstendenser inden for social beskyttelse

5.1 Boliger

5.1.1 Tilgængeligheden af boliger til overkommelige priser er et område, der bør vurderes. Et ægte billede af tilgængeligheden af boliger til overkommelige priser kan kun fås via temmelig omfattende målinger.

5.1.2 Forhold som dette gør det endnu vigtigere at sammenholde sociale og økonomiske statistikker for medlemsstaterne til gavn for borgerne. Som advarsel bør der fastlægges indikatorer for bæredygtighed.

5.2 Pensioner

5.2.1 Mange medlemsstater fører statistikker på dette område.

5.2.2 Men målinger af forventede befolkningsændringer vanskeliggøres af, at det er svært at forudsige omfanget af indvandring. Det kan være vigtigt at inddrage omfanget af den forventede indvandring og den sandsynlige virkning for bæredygtigheden af offentligt finansierede pensionsfonde. Jo mere nøjagtige data om indvandringsstrømme, jo større bidrag kan statistikker yde til at træffe de rette beslutninger.

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ ESSPROS Manual 1996.

⁽¹³⁾ ESSPROS Manual 1996.

⁽¹⁴⁾ MISSOC 2004 Manual.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse »Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Andesfællesskabet«

(2006/C 309/18)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2005 i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om »Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Andesfællesskabet«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede **Juan Moreno Preciado** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006 (mødet den 5. juli) følgende udtalelse med 156 stemmer for, 2 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 I sluterklæringen fra det tredje møde mellem civilsamfundsorganisationer i EU, Latinamerika og Caribien blev det foreslået at oprette et ægte partnerskab baseret på et net af aftaler mellem EU og de forskellige sammenslutninger i regionen, og der opfordres til at indlede forhandlinger med Andesfællesskabet ⁽¹⁾.

1.2 I »Guadalajara-erklæringen«, der blev vedtaget på det tredje topmøde mellem stats- og regeringschefer fra EU, Latinamerika og Caribien ⁽²⁾ blev det betegnet som »vort fælles strategiske mål« at nå frem til en associeringsaftale mellem EU og Andesfællesskabet (svarende til dem, der allerede er indgået med Mexico og Chile, og som er under forhandling med Mercosur), der skal omfatte en frihandelszone.

1.3 På det samme topmøde mellem EU, Latinamerika og Caribien blev det besluttet at foretage en samlet vurdering af, hvor langt Andesfællesskabet er fremme med sin økonomiske integration. Denne vurdering blev påbegyndt i januar 2005.

1.4 EU-landene har endnu ikke udnyttet alle de økonomiske og handelsmæssige muligheder, som Andesfællesskabet byder på, og skønt EU er dets største handelspartner næst efter USA, er samhandelen ikke overvældende stor. Andesfællesskabets bestræbelser på at udbyde integrationen (trods de vanskeligheder og begrænsninger, der peges på i denne udtalelse) gøder jorden for en associeringsaftale, der kan blive et kraftigt incitament til øget handelssamkvem mellem EU og Andesfællesskabet, som det har været tilfældet i andre områder.

1.5 Endvidere plejer EØSU regelmæssige forbindelser med de to organer, som i dag repræsenterer hele regionens arbejds-giversammenslutninger og fagforeninger: Det Andinske Rådgivende Arbejdstagerråd (Consejo Consultivo Laboral Andino — CCLA) og Det Andinske Rådgivende Arbejdsgiverråd (Consejo Consultivo Empresarial Andino — CCEA).

⁽¹⁾ Mexico City, 13.-15. april 2004. Spansk betegnelse: »Comunidad Andina« eller — sjældnere — »Comunidad Andina de Naciones«.

⁽²⁾ Guadalajara (Mexico), 28.-29. maj 2004.

1.6 Den 6.-7. februar 2006 afholdt EØSU i samarbejde med Andesfællesskabets generalsekretariat en høring i Lima, hvori deltog de to rådgivende arbejdsgiver- og arbejdstagerråd såvel som andre andinske civilsamfundsorganisationer, der har ydet værdifulde bidrag til nærværende udtalelse. Deltagerne var positive over for indledningen af forhandlinger med EU, men pointerede, at partnerskabet med EU bør tage højde for ubalancen mellem det to regioner, *undgå at henfalde til et afhængigt udviklingsmønster og bidrage til at nedbringe regionens sociale gæld samt fremme en effektiv social samhørighed.*

1.7 Denne udtalelse skal tjene til at gøre myndighederne bekendt med det organiserede civilsamfunds holdning til forbindelserne med Andesfællesskabet i tråd med forslagene i sluterklæringen fra det fjerde møde mellem civilsamfundsorganisationer i EU, Latinamerika og Caribien i Wien i april 2006 (som endnu en gang understregede behovet for, at EU bidrager til styrkelsen af integrationsprocesserne i Latinamerika) og de endelige henstillinger fra topmødet mellem stats- og regeringscheferne i EU, Latinamerika og Caribien i maj 2006 om en mulig associeringsaftale EU/Andesfællesskabet. Denne sluterklæring bifalder med henvisning til:

det fælles strategiske mål, der blev fastlagt i Guadalajara-erklæringen, Den Europæiske Unions og Andesfællesskabets beslutning om i løbet af 2006 at sætte en proces i gang hen imod indledning af forhandlinger om en associeringsaftale, som omfatter en politisk dialog, samarbejdsprogrammer og en handelsaftale.

2. Situationen i de fem Andeslande

2.1 Det er ikke nemt at sammenfatte situationen i fem lande, som ganske vist ligger i det samme geografiske område (Andesbjergene), men alligevel er meget forskellige, hvad angår økonomisk udvikling, demografi og politisk situation osv. Derfor vil denne udtalelse kun pege på nogle af de vigtigste aspekter af den aktuelle situation i hvert af disse lande.

2.2 Bolivia er det fattigste af de fem medlemslande i Andesfællesskabet og et af de mindst udviklede i hele Latinamerika. Dette skyldes delvist, at landet ikke har direkte adgang til havet, men der er også andre faktorer, der spiller ind, såsom en lille befolkning — hvoraf flere og flere emigrerer — manglen

på agerjord, der egner sig til at drive konkurrencedygtigt landbrug, traditionel afhængighed af nogle få naturressourcer, marginalisering af den oprindelige befolkning, som udgør over halvdelen af befolkningen, og voksende spændinger mellem det traditionelle politiske magtcenter i højlandet og de fremspirende økonomiske magtområder i det østlige lavland. Det er lykkedes Bolivia at finde løsninger på et demokratisk grundlag, men den langvarige usikkerhed har skadet dets økonomiske udvikling. Den nye regering, der tiltrådte i januar 2006, er gået i gang med dybtgående reformer for at finde udviklingsmuligheder, uden at dette går ud over retssikkerheden for investeringer og overholdelsen af de internationale forpligtelser og gældende bilaterale aftaler.

2.3 Situationen i Ecuador har mange lighedspunkter med Bolivia, idet landet har en stor oprindelig befolkning og betydelige forskelle af politisk og kulturel art mellem kystlandet og højlandet. Skønt landet i de seneste år ikke har lidt under den samme grad af åben social konflikt som førhen, har den politiske ustabilitet været endnu større. 49 %⁽³⁾ af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen. Det sidste tiårs økonomiske krise har sammen med »dollariseringen« af økonomien bidraget til landets store fattigdom, hvilket også er baggrunden for, at 10 % af den erhvervsaktive befolkning er emigreret. De penge, emigranterne sender hjem, som i 2004 udgjorde 1,74 mia. USD, udgør landets største valutaindtægtskilde efter olien.

2.4 Peru har en anden baggrund, idet landet efter en etape med terrorisme (i 80'erne og begyndelsen af 90'erne) fik en regering (i Fujimoris præsidentperiode), som henfaldt til autoritarisme og korruption. Selv om økonomien er i ret hurtig vækst, er det ikke lykkedes den nuværende regering at fastlægge en solid kurs for politiske og sociale reformer, og den har meget ringe folkelig opbakning. Hvad Andesfællesskabet angår, har Peru — skønt generalsekretariatet har sæde i Lima — vist sig noget tilbageholdende over for visse aspekter af den subregionale integration.

2.5 Venezuelas⁽⁴⁾ situation følges med opmærksomhed i hele regionen og andre steder i verden, fordi landet i de seneste år har lidt under alvorlige politiske og sociale spændinger præget af en indædt rivalisering mellem tilhængere og modstandere af præsident Chávez. Den venezuelanske økonomi bliver stadig mere afhængig af olieeksporten, hvor det internationale prisniveau er højt, hvilket har givet regeringen mulighed for at føre en aktiv international politik og råde over et stort budget til gennemførelse af interne politikker.

2.6 Trods landet lider under en meget udbredt politisk og social vold — som forværres af narkotikahandelen — er det lykkedes Colombia at bevare sin demokratiske struktur intakt, hvilket er sjældent i Latinamerika, og landet har ved siden af denne politiske indsats også gjort bemærkelsesværdige fremskridt på det økonomiske område. Men selv om volden har taget noget af i Colombia, fortsætter overgrebene på fagforingsfolk, journalister, erhvervsledere og medlemmer af andre

menneskerettighedsorganisationer i form af drab og kidnappinger.

3. Andeslandenes integration

3.1 Institutionel udvikling

3.1.1 Andesfællesskabet er det ældste integrationsprojekt i Sydamerika. Initiativtagerne — Bolivia, Colombia, Chile, Ecuador og Peru — undertegnede Cartagena-aftalen i 1969, hvorved Andespagten, som var den daværende betegnelse, blev grundlagt. Fem år senere sluttede Venezuela sig til pagten og i 1976 trak Chile sig ud. De nuværende fem medlemmer (Bolivia, Colombia, Ecuador, Peru og Venezuela) har tilsammen 120 millioner indbyggere og et samlet BNP på omkring 265 mia. USD. Det indre marked har en omsætning på omkring 8,6 mia. USD.

3.1.2 I dets 35 år lange historie har dette fællesskab bevæget sig fra en protektionistisk model (baseret på importsubstitution), som var en meget udbredt tilgang i 60'erne og 70'erne, til en model karakteriseret ved »åben regionalisme«. Pagten har også gennemgået forskellige institutionelle reformer for at gøre fremskridt i retning af en endnu større integration; denne proces kulminerede i skabelsen af Andesfællesskabet i 1997. Som følge heraf har Andesfællesskabet en højt udviklet institutionel struktur og en ret omfattende fælles lovgivning.

3.1.3 Det Andinske Integrationssystem (Sistema Andino de Integración — SAI)⁽⁵⁾ blev oprettet ved Trujillo-protokollen i 1996 med det formål at varetage koordinationen mellem de forskellige organer for at udbygge og styrke den andinske integration. Integrationssystemet er opbygget af organer på mellemstatsligt og fællesskabsplan med udøvende, lovgivende, retlige, rådgivende og overvågende funktioner.

3.1.4 De to vigtigste beslutningstagende organer i Integrationsystemet er udenrigsministerrådet og Kommissionen for Andesfællesskabet, som begge har mellemstatslig karakter. Kommissionen lovgiver på områderne økonomi, handel og investeringer. Udenrigsministerrådet har beføjelser på alle områder, der ikke henhører under Kommissionen, især i spørgsmål af politisk, social, miljømæssig og integrationspolitisk karakter og vedrørende fri bevægelighed for personer og koordination af de forskellige fællesskabsorganers virksomhed udadtil.

3.1.5 Det øverste politiske organ i Det Andinske Integrationsystem er præsidentrådet, som består af medlemslandenes regeringschefer. Det udtaler sig gennem erklæringer eller retningslinier, som sætter kursen for de øvrige organer og institutioner i Det Andinske Integrationssystem. Formandskabet for det andinske præsidentråd går på skift hvert halvår i alfabetisk orden, og denne rotation følges op i de øvrige mellemstatslige organer.

⁽³⁾ »United Nations Statistic Division Millenium Indicators« (15-10-2003).

⁽⁴⁾ Ved udarbejdelsen af dette dokument (og de indikatorer, der anføres) blev Venezuela betraget som medlem af Andesfællesskabet.

⁽⁵⁾ I princippet omfatter Andesfællesskabet alle institutioner og organer, herunder medlemsstaterne, mens Det Andinske Integrationsystem vedrører forbindelserne mellem disse organer. Der synes dog i praksis ikke at være nogen klar skelnen mellem Det Andinske Integrationsystem og Andesfællesskabet.

3.1.6 Andesfællesskabets generalsekretariat (Secretaría General de la Comunidad Andina — SG-CAN) er et vigtigt fællesskabsorgan i Det Andinske Integrationssystem. Det har sæde i Peru⁽⁶⁾ og yder teknisk støtte til de mellemstatslige institutioner. Det har lovgivningsbeføjelser på visse områder (vedtagelse af resolutioner), initiativret og andre specifikke opgaver.

3.1.7 Andre fællesskabsorganer er Andesfællesskabets Domstol og Det Andinske Parlament, mens Det Andinske Rådgivende Arbejdstagerråd (Consejo Consultivo Laboral Andino — CCLA) og Det Andinske Rådgivende Arbejdsgiverråd (Consejo Consultivo Empresarial Andino — CCEA) er anerkendte supplerende institutioner ved siden af Den Andinske Udviklingsammenslutning Corporación Andina de Fomento — CAF), Den Latinamerikanske Reservefond (el Fondo Latinoamericano de Reservas — FLAR), Simón Rodríguez- og Hipólito Unanue-konventionerne samt Det Andinske Universitet »Simón Bolívar«.

3.2 Det nuværende stade i den andinske integration

3.2.1 Ved en vurdering af den andinske integration skal der tages hensyn til to forhold. For det første: skønt Andesfællesskabet har fungeret i over tre tiår, består det stadig af fem udviklingslande (med en gennemsnitlig indkomst per capita på 2 364 EUR over for et gennemsnit på 20 420 EUR i EU-25) med alt, hvad dette indebærer i henseende til institutionel og økonomisk kapacitet.

3.2.2 For det andet: mens de traditionelle elementer i en integrationsproces (alt vedrørende skabelsen af et fælles marked) ikke er særligt fremskredne i Andesfællesskabet, er der på andre områder sket ret store fremskridt. Stillet over for vanskelighederne med at komme videre med den handelsmæssige integration, er andre aspekter af Andesfællesskabet — af kulturel, social, finansiel art osv. — blevet styrket.

3.2.3 For at forstå, hvorledes Andesfællesskabet fungerer i praksis, vil man normalt tage udgangspunkt i den økonomiske integration. På dette punkt har Andesfællesskabet fulgt en svingende kurs. Først i 1993 lykkedes det at oprette et frihandelsområde, som Peru fra begyndelsen holdt sig uden for. Planen om skabelse af en fælles ekstern toldtarif for alle medlemslande er endnu ikke blevet realiseret, selv om der er sket fremskridt i retning af harmonisering på handelsområdet. På denne baggrund og for at begge parter kan få størst muligt udbytte af den fremtidige associeringsaftale EU/Andesfællesskabet er det afgørende, at Andeslandene udvikler en egentlig toldunion.

3.2.4 Dette begrænsede fremskridt i regelværket har resulteret i en ringe handel inden for fællesskabet med store udsving fra år til år. I 90'erne steg handelen mellem medlemmerne af Andesfællesskabet, fra 4,1 % af den samlede handel i 1990 til 14,2 % i 1998⁽⁷⁾. Sidstnævnte procentdel er dog beskedent sammenlignet med handelsniveauet inden for samme gruppe i 70'erne, og det ligger under gennemsnittet for Latinamerika (20,2 %). Siden 1998 har handelen inden for Andesfællesskabet

været faldende (10,4 % i 2004), men i 2005 registreredes dog en stigning.

3.2.5 Handelen inden for Andesfællesskabet har været mindre end handelen med USA (46,6 % af den samlede handel i 2004) og er næsten af samme omfang som handelen med EU (11,0 % i 2004). Tre af de fem nuværende medlemslande i Andesfællesskabet afsætter under 12 % af deres eksportvarer på det subregionale marked.

3.2.6 På integrationsområdet er der sket nogle fremskridt, skønt der har været mange vanskeligheder, som til dels skyldes manglende politisk vilje, men utvivlsomt også andre forhold, såsom markedernes struktur, forskellene mellem de økonomiske modeller, forskellige udviklingsniveauer, geografisk beliggenhed, som vanskeliggør handelen inden fællesskabet, samt interne politiske problemer. Under alle omstændigheder skal det understreges, at Andesfællesskabet har vist sig i stand til at opretholde integrationskursen i mere end tre tiår. Manglen på moderne infrastruktur for kommunikation og transport mellem de fem Andeslande er en af de største hindringer for skabelsen af et fælles marked for Andesfællesskabets udvikling generelt.

3.2.7 Det skal bemærkes, at Andeslandene kun viser ringe interesse for Andesfællesskabet i den praktiske koordinering af deres udenrigspolitik. Således har Bolivia og Venezuela tilnærmet sig Mercosur, mens Peru og Colombia har underetnet frihandelsaftaler med USA.

3.2.8 Disse uoverensstemmelser kom tydeligere for en dag med meddelelsen den 22. april 2006 om, at Venezuela trækker sig ud af Andesfællesskabet. Dette forhold har sammen med undertegnelsen af NAFTA-aftalerne kastet Andesfællesskabet ud i en dyb politisk krise, som vil blive taget op på et ekstraordinært topmøde.

3.3 Hindringer for social samhørighed

3.3.1 Som understreget tidligere i denne udtalelse drejer Andesfællesskabet sig ikke kun om handelsmæssig integration. Fra starten af har der altid været et ønske om at inddrage den politiske og sociale dimension i den andinske integrationsproces. Dette ønske afspejler de seneste års kamp for demokrati, der har udspillet sig i flere lande i subregionen, men også Andeslandenes behov for at gøre sig mere gældende i Latinamerika og i en større sammenhæng. Det er også et udslag af den socioøkonomiske situation i Andeslandene.

3.3.2 Statistikkerne over den manglende sociale samhørighed er foruroligende: 50 % af befolkningen i Andeslandene — omkring 60 millioner mennesker — lever under fattigdomsgrænsen. De fem lande i Andesfællesskabet er blandt de lande i verden, som er præget af de største uligheder (ifølge Gini-indexet), ikke kun hvad indkomstniveau angår, men også mht. til andre former for marginalisering på grundlag af etnisk oprindelse, race, fødested osv.

⁽⁶⁾ Artikel 30, litra a), i aftalen.

⁽⁷⁾ Data fra Den Økonomiske Kommission for Latinamerika og Caribien (CEPAL), *Latin America and the Caribbean in the World Economy, 2004. Trends 2005*. Santiago de Chile, 2005.

3.3.3 Det skal i denne sammenhæng understreges, at uformel beskæftigelse, intern og ekstern migration (som har store konsekvenser for kvinderne) og andre fænomener såsom marginalisering af den indfødte befolkning, der i dette område udgør flertallet (Bolivia) eller meget store mindretal (Ecuador og Peru), er meget udbredt. Det er også i denne region, størstedelen af verdens kokain produceres, hvilket har fået den sorte økonomi til at vokse og medført fordrivelser af befolkningen, vold og korruption, som i Colombias tilfælde føjer sig til en væbnet konflikt, der ikke synes at ville tage ende.

3.3.4 På denne baggrund kan handelsliberalisering ikke være det eneste instrument til at fremme samhørigheden mellem Andeslandene. I den nye strategi, som Andesfællesskabets generalsekretær⁽⁸⁾ har gjort sig til talsmand for, lægges der mindre vægt på fjernelse af toldbarrierer og mere på andre udfordringer såsom forbedring af konkurrenceevnen, intellektuel ejendomsret, ophævelse af ikke-toldmæssige barrierer, infrastruktur, fri bevægelighed for personer, energi, miljø og sikkerhed.

3.3.5 En af hovedakserne i denne nye strategi, der går ud på at bruge integration som middel til udvikling, er social udvikling. Derfor er et af de vigtigste initiativer i Andesfællesskabet i nyere tid den integrerede sociale udviklingsplan⁽⁹⁾ (Plan Integrado de Desarrollo Social — PIDS), som blev vedtaget i september 2004 med det mål at bekæmpe fattigdom, marginalisering og social ulighed i området. På mellemlang sigt vil PIDS kunne danne grundlaget for en overordnet strategi for social (og økonomisk) samhørighed. Den åbne koordinationsmetode, som EU benytter på det sociale område, er af stor interesse for Andesfællesskabet. Det samme gælder ideen om en socialfond svarende til EU's strukturfond. Hermed er Andesfællesskabet den første subregion, som forsøger at overtage aspekter af den europæiske sociale model.

3.3.6 Under alle omstændigheder har den sociale dimension været et stadig oftere tilbagevendende emne i de politiske erklæringer og Andesfællesskabets beslutninger siden 1999⁽¹⁰⁾, og i de seneste fem år har visse konkrete initiativer taget form.

⁽⁸⁾ Se f.eks.: *Integration og globalisering*, tale af Andesfællesskabets generalsekretær, Allan Wagner Tizón, ved hans tiltrædelse. Lima, 15. januar 2004 (foreligger på: <http://www.comunidadandina.org/index.asp>).

⁽⁹⁾ Se teksten på: <http://www.comunidadandina.org/normativa/dec/DEC601.pdf>

⁽¹⁰⁾ Artikel 1 og kapitel XVI i Cartagena-aftalen om integration og samarbejde på det økonomiske og sociale område; Det Andinske Sociale Charter, vedtaget af Det Andinske Parlament i 1994, men ikke ratificeret af regeringerne; Cartagena-erklæringen fra det XI præsidentråd, som pålagde udenrigsministerrådet at fremlægge et forslag til inddragelse af civilsamfundet som et supplement til arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanters deltagelse i henhold til beslutning 441 og 442; den andinske dialog på præsidentniveau om integration, udvikling og social samhørighed, Cuzco, 2004.

3.3.7 I den andinske dialog på præsidentniveau om integration, udvikling og social samhørighed anerkendtes det, at de andinske økonomier som led i deres internationalisering bør tilstræbe produktionsdiversificering og inklusiv konkurrenceevne, som omfatter mikrovirksomheder, og små og mellemstore virksomheder og fremmer kooperativt arbejde på fællesskabsplan, og som kan skabe gunstige vilkår for lokal udvikling og regionalisering via territoriale udviklingsstrategier.

3.3.8 I dag har Andesfællesskabets generalsekretariat som overordnede mål for det andinske fællesskab opstillet globalisering kombineret med integration, udvikling kombineret med konkurrenceevne og social inddragelse samt social samhørighed kombineret med styrkelse af demokratiske styreformere. Den sociale agenda, der endnu ikke er gennemført, er relevant på alle disse områder og vil være gennemførlig, hvis den fastholdes som prioriteret mål for Andesregionen i forhandlinger om handelsliberalisering med tredjelande, herunder især forhandlinger, som per definition kan forårsage større ubalance i regionen og i Andeslandenes samfund, der er præget af marginalisering af visse samfundsgrupper på grund af etnisk tilhørsforhold eller køn.

4. Civilsamfundets deltagelse i den andinske institutionelle struktur

4.1 De andinske rådgivende arbejdstager- og arbejdsgiverråd

4.1.1 Skønt den andinske integrationsproces har stået på i flere tiår, er civilsamfundets først blevet formelt inddraget i den seneste etape Andesfællesskabets historie med oprettelsen af de andinske rådgivende arbejdstager- og arbejdsgiverråd. Før da blev arbejdsgivere og fagforeninger kun i ringe omfang taget med på råd på regionalt plan i forbindelse med den andinske integration. De deltog dog i denne integrationsproces via de nationale regeringer.

4.1.2 Det Andinske Rådgivende Arbejdstagerråd (CCLA) blev oprettet ved beslutning 441⁽¹¹⁾ og består af fire delegerede fra hvert Andeslandene. Disse delegerede og deres suppleanter vælges blandt højtstående ledere af de repræsentative fagforeninger, som hvert land udpeger. De mest repræsentative landsorganisationer og sammenslutninger i hvert enkelt af Andeslandene har sæde i CCLA. I dag er 16 landsorganisationer i de fem lande⁽¹²⁾ repræsenteret.

4.1.3 Det Andinske Rådgivende Arbejdstagerråd (CCEA) blev oprettet ved beslutning 442 og er sammensat af arbejdsgiverorganisationerne i Andesregionen. Det består af fire delegerede udvalgt mellem de øverste ledere i de repræsentative arbejdsgiverorganisationer i hvert enkelt land i Andesfællesskabet.

⁽¹¹⁾ Cartagena de Indias, Colombia, 26. juli 1998.

⁽¹²⁾ Marcos-Sánchez, José, *La experiencia de participación de la sociedad civil en el proceso de integración andino* (Erfaringerne med civilsamfundets deltagelse i den andinske integrationsproces), Første Civilsamfundsforum UE/Andesfællesskabet, Bruxelles, Belgien, marts 2005. http://europa.eu.int/comm/external_relations/andean/conf_en/docs/jose_marcos-sanchez.pdf

4.1.4 Begge rådgivende råds funktioner blev ændret ved beslutning 464⁽¹³⁾, hvorefter de kan afgive udtalelse til Andesfællesskabets udenrigsministerråd (CAMRE), Kommission og generalsekretariat og deltage i CAMRE's og Kommissionens møder samt i de nationale eksperter møder og i arbejdsgrupper, som beskæftiger sig med den andinske integrationsproces, hvori de kan deltage med stemmeret.

4.1.5 CCLA har indtil dato udarbejdet utallige udtalelser, hvoraf flere om Andesfællesskabets sociale agenda eller eksterne agenda. Blandt sidstnævnte skal især fremhæves den nylige udtalelse n° 27⁽¹⁴⁾ om »Opfølgning af undertegnelsen af en eventuel associeringsaftale mellem Den Europæiske Union/Andesfællesskabet«, hvori det understreges, at CCLA deler forventningerne om fremskridt hen imod en politisk, økonomisk og social alliance med EU.

4.1.6 For sin part har CCEA i en af sine erklæringer⁽¹⁵⁾ understreget, at spørgsmålet om associering med EU er afgørende, og anbefalet, at åbenheden i disse forhandlinger med EU bør fastlægges meget nøje, således at forhandlingerne ikke kommer til at lide skade.

4.1.7 Såvel CCLA som CCEA har understreget nødvendigheden af at øge koordineringen med andre aktører i Andesregionens civilsamfund på den ene side og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) på den anden side for at fastlægge fælles holdninger og tilskynde til initiativer, som skal garantere overholdelse af de grundlæggende arbejdsregler i enhver aftale mellem EU og Andesfællesskabet.

4.2 Andre kanaler for deltagelse

4.2.1 Ud over de nævnte fora for civilsamfundets institutionelle repræsentation råder Andesfællesskabet over andre mekanismer for deltagelse på det socialpolitiske område såsom Simón Rodríguez-aftalen (1973), der er et trepartsforum for debat, deltagelse og koordinering mellem arbejdsministre, arbejdsgivere og arbejdstagere vedrørende social- og arbejdsmarkedspolitik på regionalt plan. Det er en af de såkaldte sociale aftaler⁽¹⁶⁾.

4.2.2 Simón Rodríguez-aftalen var et af de første instrumenter i den andinske integration og omfattede direkte de forskellige aspekter af den sociale og arbejdsmarkedsmæssige udvikling. Skønt aftalens udvikling kan opvise nogle resultater og hele tiden har haft alle berørte parter beivret i ønsket om at gøre fremskridt på dette område, må det konkluderes, at de vanskelige betingelser, især af institutionel art, har lagt en kraftig dæmper på integrationsprocessen, og i 1983 blev aftalen sat ud kraft.

4.2.3 Aftalen er nu blevet omdannet til en protokol til erstatning for Simón Rodríguez-aftalen, som blev undertegnet

⁽¹³⁾ Cartagena de Indias, Colombia, 25. maj 1999.

⁽¹⁴⁾ CCLA, Lima, Peru, 7. april 2005.

⁽¹⁵⁾ CCEA's syvende ekstraordinære møde (Lima, april 2005).

⁽¹⁶⁾ De øvrige er Andrés Bello-aftalen, der omhandler uddannelsespolitikker i Andesregionen, og Hipólito Unanue-aftalen om sundheds-politik.

af Andesfællesskabets præsidentråd den 24. juni 2001. Aftalens målsætninger er:

- at foreslå og drøfte initiativer på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område, som kan yde et reelt bidrag til udviklingen af den sociale agenda i subregionen og bidrage til de aktiviteter, der udfoldes af de øvrige organer i det andinske integrationssystem;
- at fastlægge og koordinere Andesfællesskabets politikker om beskæftigelsesfremme, erhvervsuddannelse og faglig kvalificering, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, social sikring, vandrende arbejdstagere samt andre spørgsmål, som Andeslandene måtte ønske at tage op;
- at foreslå og udarbejde samarbejds- og koordineringstiltag mellem medlemslandene vedrørende sociale og arbejdsmarkedsmæssige spørgsmål i regionen.

4.3 Ngo'ernes og civilsamfundsorganisationernes rolle

4.3.1 Den andinske dimension er ikke hævet over den sociale udvikling på nationalt og globalt plan, hvor der på andre områder end de arbejdsrelaterede er opstået forskellige former for repræsentation af samfundsinteresser vedrørende konkrete emner såsom menneskerettigheder, den oprindelige befolknings rettigheder, kvinders rettigheder, kultur, miljø, forbrugere, familielandbrug, mindre landbrug osv.

4.3.2 Disse særinteresser repræsenteres af en lang række organisationer, der repræsenterer forskellige sektorer og som spiller en meget aktiv rolle i den regionale integration — en rolle, som vil få endnu større betydning i forbindelse med den fremtidige associering EU/Andesfællesskabet.

4.3.3 Der skal også nævnes andre vigtige former for civilsamfundsorganisationer såsom foreninger eller bevægelser dannet af de oprindelige folk, ikke-statslige organisationer, ngo-sammenslutninger og -net, aktionskoalitioner, forskningscentre, universiteter osv.

4.3.4 Disse bevægelser og det såkaldte »ikke-organiserede« civilsamfund er meget aktive i Andesregionen, skønt deres organisation og virksomhed ofte begrænser sig til det nationale plan eller ikke finder indpas i det formelle andinske integrationssystem. Andesfællesskabets generalsekretariat har derfor bebudet en snarlig oprettelse af et subregionalt andinsk net af akademiske sammenslutninger og ngo'er.

4.3.5 For at få disse andre aktører inddraget i den formelle dynamik i den andinske integrationsproces har Andesfællesskabet oprettet forskellige arbejdsgrupper. Således oprettedes »Arbejdsgruppen om de oprindelige folks rettigheder«⁽¹⁷⁾ som en rådgivende instans inden for det andinske integrationssystem og rammer for at fremme de oprindelige folks aktive deltagelse i spørgsmål vedrørende de økonomiske, sociale, kulturelle

⁽¹⁷⁾ Beslutning 524, 7. juli 2002.

og politiske aspekter af den subregionale integration. De emner, som denne arbejdsgruppe beskæftiger sig med, vedrører ømtålelige spørgsmål såsom besiddelse af jorder tilhørende fællesskabet eller de oprindelige folk; landsamfund og produktion; økonomisk udvikling, social retfærdighed og politisk deltagelse; kulturel identitet og institutionalisering osv.

4.3.6 Der er også oprettet en andinsk arbejdsgruppe om forbrugerrettigheder⁽¹⁸⁾, der som en rådgivende instans inden for det andinske integrationssystem rammer skal fremme de offentlige og private forbrugerbeskyttelsesorganers aktive deltagelse i de sociale samråds- og beslutningsprocesser vedrørende regional integration på deres interesseområder.

4.3.7 Disse rådgivende instanser⁽¹⁹⁾ modtager ikke støtte over Andesfællesskabets budget til deres arbejde. Dette betyder, at kun organisationer, som selv kan mobilisere personale og ressourcer, kan deltage i møderne i Andesfællesskabets arbejdsgrupper og organer.

5. Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Andesfællesskabet

5.1 De første aftaler EU/Andesfællesskabet

5.1.1 Den første samarbejdsaftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Latinamerika var den, som blev indgået med Andespagten i 1983, fjorten år efter oprettelsen af denne integrationsgruppe.

5.1.2 Denne aftale indgik i den såkaldte »anden generation af samarbejdsaftaler«. Til forskel fra den første generation, som først og fremmest vedrørte handel (ikke-præferentiel), var denne nye generation af aftaler mere omfattende, idet de også omhandlede politiske og samarbejds-mæssige aspekter — et element, som skulle få en central placering i senere aftaler. Desuden var disse aftaler et klart udtryk for den betydning, som Det Europæiske Fællesskab tillagde den regionale integration i Latinamerika.

5.1.3 Dynamikken i forbindelserne mellem EU og Latinamerika i 80'erne skabte hurtigt behov for en ny generation af aftaler efter 1991. I 1993 undertegnede EU en rammeaftale af tredje generation med Andesgruppen. Som noget nyt indeholdt denne aftale en »demokratiklausul« for at tilkendegive det fælles engagement for demokrati, og en »udviklingsklausul«, som gav mulighed for at udvide samarbejdsområderne.

5.1.4 Parallelt hermed betød bekæmpelsen af narkotikahandelen i 90'erne, at forbindelserne med Andesfællesskabet fik

⁽¹⁸⁾ Beslutning 539: andinsk arbejdsgruppe med deltagelse af civilsamfundet om beskyttelse af forbrugernes rettigheder, Bogotá, Colombia, 11. marts 2003.

⁽¹⁹⁾ Der er også oprettet en arbejdsgruppe med deltagelse af de lokale myndigheder, som har rådgivende karakter.

endnu større betydning. EU ønskede at tilbyde en anden indfaldsvinkel end USA, som lagde vægt på de repressive foranstaltninger. Der var to måder, at gøre dette på. På den ene side — og som svar på en anmodning fra Andeslandene selv — blev den generelle præferenceordning udvidet til Andeslandene gennem en særordning kaldet »SPG-Narkotika«, der gav toldfri adgang for 90 % af Andeslandenes produkter til EU's marked. På den anden side besluttedes det at skabe en særlig dialog på højt plan om narkotika.

5.1.5 Aftalen fra 1993 blev hurtigt overhalet af den nye ramme om forbindelserne med Latinamerika, som EU begyndte at arbejde på midt i 90'erne med forhandlingerne om den fjerde generation af aftaler med Mercosur, Chile og Mexico. Disse aftaler blev udarbejdet som et første skridt hen imod associeringsaftaler, der omfattede en frihandelsaftale. Andesfællesskabet ønskede en lignende aftale, men EU mente, at det ville være bedre at bevæge sig gradvist frem mod dette mål fra en interimsaftale, som blev foreslået og vedtaget på det andet topmøde EU/Latinamerika og Caribien, afholdt i Madrid i maj 2002.

5.2 Aftalen fra 2003 — Et skridt på vejen

5.2.1 Den 15. december 2003 blev aftalen om politisk dialog og samarbejde mellem EU og Andesfællesskabet undertegnet. Dens indhold var et fremskridt i forhold til den foregående aftale, skønt den ikke helt levede op til Andeslandenes forventninger⁽²⁰⁾. For Andeslandene var et af problemerne ved denne model, at den ikke gav bedre adgang til det europæiske marked. Denne aftale indeholder dog et vigtigt nyt element, nemlig institutionalisering af den politiske dialog. Den omfatter også nye samarbejdsområder (migration, terrorisme osv.) og styrker civilsamfundets deltagelse i aftalen⁽²¹⁾.

5.3 Handelen mellem EU og Andesfællesskabet

5.3.1 Som det fremgår af nedenstående skema, har der været en vis stagnation i handelsforbindelserne mellem EU og Andesfællesskabet. Skønt EU er Andesfællesskabets andenstørste handelspartner, tegner det sig kun for 12-13 % af Andesfællesskabets udlandshandel, langt efter USA (40 %). Andeslandenes eksport til EU er gået tilbage fra 19 % af deres samlede eksport i 1994 til 12 % i 2004. Hvad Andesfællesskabets import angår, er EU's andel heraf faldet fra 19 % i 1994 til 13 % i 2004.

⁽²⁰⁾ Aftalen blev af nogle analytikere betegnet som »aftale af tredje generation plus eller fjerde generation minus«, da de anså den for at være et mellemstadium mellem aftalen fra 1993 og aftalerne med Mercosur, Chile og Mexico: Javier Fernández og Ana Gordon, »En ny ramme for styrkelsen af forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Andesfællesskabet«, *Revista de Derecho Comunitario Europeo*, 1989, n° 17, januar-april 2004.

⁽²¹⁾ Artikel 52, stk. 3, i aftalen omhandler oprettelse af et fælles rådgivende udvalg for at fremme dialogen med de økonomiske og sociale civilsamfundsorganisationer.

EU's handel med Andesfællesskabet

(Mio. EUR)

	Import (imp.)			Eksport (exp.)			Balance (for EU)	Imp.+Exp.
	Omfang	Årligt udsving (%)	Andel af EU's samlede import	Omfang	Årligt udsving (%)	Andel af EU's samlede eksport		
2000	8.153		0,82	7.020		0,82	-1.134	15.173
2001	8.863	8,7	0,90	7.908	12,6	0,89	-955	16.771
2002	8.853	-0,1	0,94	7.085	-10,4	0,79	-1.768	15.938
2003	7.911	-10,6	0,84	5.586	-21,2	0,64	-2.325	13.497
2004	8.904	12,6	0,87	5.988	7,2	0,62	-2.916	14.892
Årlig stigning i gennemsnit		2,2			-3,9			-0,5

Kilde: Eurostat

5.3.2 EU er Andesfællesskabets vigtigste kilde til direkte investeringer, men siden 2000 — hvor de nåede op på 3,3 mia. USD — er investeringerne faldet støt og udgjorde i 2003 knap 1 mia. USD.

5.3.3 Perspektiverne for handelsforbindelserne fremover er uvisse. Den nye generelle toldpræferenceordning (GSP), der trådte i kraft i 2006, giver tilsyneladende ikke væsentlig større adgang til EU's marked, skønt den omfatter flere produkter og gælder for de næste 10 år (hvilket kan fremme investeringer). På denne baggrund ville en associeringsaftale være et meget mere overbevisende fremskridt for de økonomiske forbindelser mellem EU og Andeslandene.

5.4 Hen imod en associeringsaftale

5.4.1 Der er sket betragtelige fremskridt i forbindelserne mellem EU og Andesfællesskabet, men de kan gå i stå på det nuværende stade, som er karakteriseret ved lidet dynamiske økonomiske bånd og et ret omfattende samarbejde med en institutionaliseret politisk dialog, men uden en fælles agenda. Derfor foreslår EØSU trods de aktuelle vanskeligheder hurtigst muligt at stille mod en associeringsaftale svarende til dem, der er indgået med Chile og Mexico, og den, der forhandles om med Mercosur-landene.

5.4.2 En sådan aftale skulle omfatte en frihandelsaftale, en udvidet politisk dialog og nye samarbejdsmuligheder. Den bør også indeholde en mere ambitiøs social dimension, herunder større muligheder for at inddrage arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet.

5.4.3 Aftalen bør også omfatte lige så vigtige aspekter såsom tilskyndelse til bedre konkurrenceevne, retssikkerhed for investeringer samt udvikling af et egentligt indre marked i Andesfællesskabet, hvor virksomhederne kan operere med garantier.

5.4.4 Den Europæiske Union gik endelig med til at drøfte denne mulighed på det tredje topmøde mellem de to regioner i Guadalajara (Mexico) i maj 2004, men stillede en række forhåndsbetingelser (f.eks. at enhver frihandelsaftale skal tage hensyn til resultaterne af Doha-programmet om udvikling og opnåelsen af en tilstrækkelig grad af regional økonomisk integration i Andesfællesskabet), som EU/Andesfællesskabet skulle evaluere i fællesskab.

5.5 Det sociale indhold i partnerskabet EU/Andesfællesskabet

5.5.1 I overensstemmelse med målet om fuldt partnerskab bør forhandlingspartnerne sørge for, at de grundlæggende sociale og arbejdsmæssige rettigheder og beskyttelsen af demokrati og menneskerettigheder holdes i hævd, og fastlægge mekanismer til fremme af alle disse rettigheder og således udtrykkeligt tilkendegive deres vilje til at bekæmpe narkotikahandel og korruption og tilstræbe økonomisk udvikling med social retfærdighed og samhørighed.

5.5.2 Den fremtidige aftale bør udformes således, at den lever op til de erklærede mål om et politisk, økonomisk og socialt partnerskab. Det ville således være ønskeligt, at der i teksten indføres et socialt kapitel, som kan supplere og sikre balance i forhold til kapitlerne om handelsforbindelser og politisk dialog.

5.5.3 Et sådant socialt kapitel bør omfatte arbejdstagernes og arbejdsgivernes rettigheder på grundlag af førnævnte kriterier med udtrykkelig omtale af organisationsfriheden, den sociale dialog og samråd mellem arbejdsmarkedets parter ⁽²⁾.

⁽²⁾ Dette mål nævnes i EØSU's udtalelse om »Den sociale samhørighed Latinamerika og Caribien«, hvori det i punkt 6.8.3 hedder: »Styrkelsen af uafhængige repræsentative økonomiske og sociale organisationer, som er i stand til at indgå kompromiser, er en afgørende forudsætning for en frugtbar dialog med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet og følgelig for de latinamerikanske landes udvikling.« (EUT C 110 af 30.4.2004, s. 55).

5.5.4 Den usikkerhed, der helt klart omgærdet udøvelsen af menneskerettighederne og især pressefriheden og fagforeningernes rettigheder i nogle Andeslande, kræver et afgørende input fra EU.

5.5.5 Aftalen bør forpligte signaturparterne til at fremme de sociale rettigheder gennem teknisk samarbejde og andre støtteprogrammer.

5.6 Samarbejde

5.6.1 EU har været klart førende inden for udviklingssamarbejdet med Andeslandene. Lidt over en tredjedel af EU's samarbejde med Latinamerika er gået til Andesfællesskabet og dets medlemslande. Bolivia og Peru har været blandt de største modtagere af officiel bistand fra EU mellem 1994 og 2002.

5.6.2 Europa-Kommissionen er for tiden ved at udarbejde en ny subregional samarbejdsstrategi for Andesfællesskabet og en specifik strategi for hver af de fem Andeslande, som lægger kursen for dens indsats i perioden 2007-2013.

5.6.3 Kommissionens udkast til regional strategi for Andesfællesskabet (2007-2013) er baseret på tre akser: regional integration, social samhørighed og narkotikabekæmpelse.

6. Civilsamfundets deltagelse i forbindelserne EU/Andesfællesskabet

6.1 Det er målet med nærværende udtalelse at forelægge EU-institutionerne de grundlæggende kriterier vedrørende social dimension og civilsamfundsdeltagelse, som efter EØSU's mening bør sættes på dagsordenen for de aktuelle forbindelser med Andesfællesskabet og undersøges af det kommende forhandlingsudvalg om associeringsaftalen.

6.2 Selv om der ikke findes tidligere EØSU-udtalelser eller – resolutioner om forbindelserne med Andesfællesskabet vil vi med henblik på fastlæggelse af kriterier vedrørende social dimension og civilsamfundsdeltagelse tage udgangspunkt i følgende:

- a) bestemmelserne i aftalen om politisk dialog og samarbejde, især artikel 42 (samarbejde på det sociale område), 43 (det organiserede civilsamfunds deltagelse i samarbejdet) og 44 (samarbejde om ikke-forskelsbehandling på grund af køn), der skal tilpasses målene i den fremtidige associeringsaftale,
- b) visse dokumenter og erklæringer om de generelle forbindelser med Latinamerika udarbejdet af EØSU selv eller af civilsamfundet i de to regioner.

6.3 Der skal her henvises til det implicite tilsagn fra deltagerne i det tredje møde mellem det organiserede

civilsamfund i EU, Latinamerika og Caribien, som opfordrer til, at de aftaler, der indgås med EU, kommer til at omfatte en kraftig social dimension samt fremme og styrkelse af de sociale organisationer og organerne for deltagelse og høring af det organiserede civilsamfund. Endvidere bekræfter de deres vilje til at sætte skub i forbindelserne mellem de i Latinamerika og Caribien eksisterende regionale rådgivende organer og mellem EØSU og disse organer ⁽²³⁾.

6.4 EU's og Andesfællesskabets medlemslande har anerkendt principperne og værdierne i ILO's statut og de vigtigste instrumenter på det sociale område, såsom erklæringen om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen (1998), trepartsprinciperklæringen om multinationale virksomheder og socialpolitik (1977, revideret i 2000) og resolutionen fra den internationale arbejdskonference om fagforeningsrettigheder og deres relation til borgernes frihedsrettigheder (1970). Ligeledes anerkender de verdenserklæringen om menneskerettigheder (1948) og den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (1976).

6.5 EØSU og Andesfællesskabets rådgivende råd bør være søjlerne i de andinske og europæiske civilsamfunds fælles indsats og deres deltagelse i forhandlingerne mellem de to blokke og i de fremtidige hørings- og deltagelsesorganer, som efter EØSU's mening bør fastsættes i den fremtidige associeringsaftale.

6.6 De tre instanser har således taget det første store skridt hen imod institutionaliseringen af deres forbindelser gennem undertegnelsen af en interinstitutionel samarbejdsplan. Denne plan vil være et kvalitativt spring fremad i forholdet mellem EØSU og de rådgivende råd, som vil styrke og konsolidere det gensidige samarbejde.

6.7 Den interinstitutionelle samarbejdsplan har til formål at:

1. støtte de organer, som kanaliserer det organiserede civilsamfunds deltagelse i Andesfællesskabet;
2. bidrage til dialogen mellem civilsamfundene i Andesfællesskabet og Den Europæiske Union;
3. gøre opmærksom på betydningen af, at der indføres en social dimension i den fremtidige associeringsaftale mellem EU og Andesfællesskabet;
4. støtte initiativet fra CCEA og CCLA til udarbejdelse af et forslag om oprettelse af et økonomisk og socialt råd i Andesfællesskabet;
5. sikre større inddragelse af de andinske civilsamfundsorganisationer, som svarer til de organisationer, der er repræsenteret i EØSU's Gruppe III.
6. uddybe de økonomiske forbindelser mellem de to regioner.

⁽²³⁾ Punkt 4 og 5 i sluterklæringen fra mødet (punkt 3 og 5 i den engelske version).

6.8 Andesfællesskabets to rådgivende råd har forelagt et fælles forslag ⁽²⁴⁾ for Andesfællesskabets myndigheder om at indlede en debat, som hurtigst muligt kan føre til oprettelse af et økonomisk og socialt råd i Andesfællesskabet (CESA).

6.9 EØSU glæder sig over dette initiativ og den konsensus, det nyder, og mener, at en bred opbygning af et sådant økonomisk og socialt råd inden for Andesfællesskabet (CESA) med repræsentanter for arbejdsgivere, arbejdstagere og forskellige andre interessegrupper i det organiserede civilsamfund vil fremme anerkendelsen af rådet og nedsættelsen af et tiltrængt blandet rådgivende udvalg for at inddrage civilsamfundsorganisationerne i EU og Andesfællesskabet i den institutionelle ramme omkring den fremtidige associeringsaftale.

6.10 Europa-Kommissionen afholdt den 3. marts 2005 en indledende konference om fremtiden for forbindelserne mellem EU og Andesfællesskabet, hvori forskellige civilsamfundsorganisationer deltog og hvori EØSU var repræsenteret. Muligheden for indledning af forhandlinger gør det tilrådeligt at gentage og udvikle dette eksperiment ved fremover at inddrage de eksisterende instanser, hvori Andeslandenes civilsamfundsorganisationer er repræsenteret (CCLA, CCEA, Andesfællesskabets arbejdsgrupper om forbrugeranliggender og de oprindelige folk).

6.11 EØSU mener, at det med henblik på udviklingen af partnerskabet mellem de to regioner er nødvendigt at de organisationer, der repræsenterer de forskellige civilsamfundssektorer i EU og Andesfællesskabet, styrker deres bilaterale forbindelser og deres fælles indsats ved at bygge videre på de fremskridt, der allerede er gjort i den retning ⁽²⁵⁾.

7. Konklusioner og forslag på det økonomiske og sociale område

7.1 Det skal på linie med tidligere udtalelser fra EØSU understreges, at den demokratiske stabilitet vil blive forbedret, hvis statsapparatet og forbindelserne mellem dette og samfundet styrkes, den sociale velfærd øges, ulighederne mindskes, den økonomiske udvikling og vækst fremmes, store traditionelt marginaliserede grupper integreres i samfundet og der sættes mere på etablering af fora for en bredere politisk dialog på lokalt, nationalt og regionalt plan.

7.2 EØSU mener, at det vil gavne EU's og Andesfællesskabets fælles interesser, at der (uafhængigt af resultaterne af Doha-runden) indledes forhandlinger om en associeringsaftale

⁽²⁴⁾ Det femte fælles møde mellem Andesfællesskabets rådgivende arbejdsgiverråd og rådgivende arbejdstagerråd, Lima, Peru, 2.-3. november 2004.

⁽²⁵⁾ Den 7. april 2003 undertegnede Den Europæiske Faglige Sammenlutning (EFS) og CCLA en erklæring om etablering af regelmæssig kontakt og bebudede en samarbejdsaftale. Den 17. februar 2005 afholdt netværket af latinamerikanske ngo'er (ALOP) og Limas katolske universitet et møde i Lima mellem ngo'er fra EU og Andesfællesskabet.

mellem de to regioner og opfordrer parterne til at gå i den retning.

7.3 Efter EØSU's mening bør en sådan aftale danne grundlag for et integreret og afbalanceret partnerskab, som omfatter en frihandelszone og en politisk og samarbejdsorienteret dialog. Den sociale dimension i et sådant partnerskab bør udtrykkeligt udmøntes i den kommende aftale og tage udgangspunkt i forpligtelsen til at overholde ILO's konventioner om grundlæggende rettigheder og de øvrige instrumenter, der er nævnt i nærværende udtalelse.

7.4 På det økonomiske område skal aftalen:

- a) revalorisere erhvervslivets rolle i det andinske samfund som en afgørende faktor i den økonomiske og sociale udvikling;
- b) forbedre konkurrenceevnen via F+U og infrastrukturudvikling;
- c) fremme investeringer og værne om retssikkerheden på dette område;
- d) lette adgangen til finansiering især for smv'erne og andre virksomme foranstaltninger til højnelse af niveauerne for økonomisk vækst;
- e) fremme udviklingen af den sociale økonomi;
- f) tilskynde til oprettelse af en egentlig andinsk toldunion.

7.5 På det sociale område skal aftalen især fremme og sikre:

- a) almen og faglig uddannelse og samarbejde mellem universiteter som løftestang for udviklingen af den videnskabelige forskning og den højere uddannelse;
- b) lighed og ingen forskelsbehandling på grund af køn, race, etnisk baggrund, religion, handicap osv.
- c) Ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdspladsen gennem programmer for ligeløn og andre sociale og arbejdsmæssige aspekter;
- d) integration af indvandrere og overholdelse af deres rettigheder, herunder garantier for deres pengeforsendelser til hjemlandet. På dette grundlag bør EU og Andesfællesskabet blive enige om en indvandringspolitik;
- e) programmer for afskaffelse af børnearbejde;
- f) social dialog mellem arbejdsgivere og arbejdstagere og styrkelse af deres organisationer;

g) andre former for faglige eller sociale sammenslutninger (landmænd, forbrugere osv.) og alle civilsamfundsorganisationer;

h) værdige arbejdsvilkår med hensyn til sundhed på arbejdspladsen og miljø og gradvis afskaffelse af børnearbejde.

7.6 EU bør udvide sine allerede betydelige samarbejdsaktiviteter med Andeslandene til gavn for de interne betingelser i Andeslandene med henblik på en associeringsaftale på linie med prioriteringen af området social samhørighed i Kommissionens nylige meddelelse ⁽²⁶⁾. EØSU støtter Kommissionens forslag om, at Den Europæiske Investeringsbank afsætter flere finansielle midler til investeringer i Latinamerika og kanalisere en stor del af disse ressourcer via små og mellemstore virksomheder. Med dette og andre mål for øje kunne Den Andinske Udviklingssammenslutning være en nyttig partner.

7.7 EØSU anmoder også Kommissionen om grundigt at analysere Europa-Parlamentets forslag om at oprette en solidaritetsfond mellem de to regioner, som især ville gavne Andeslandene (og landene i Mellemamerika). Det mener også, at det spansk-amerikanske program for institutionelt samarbejde om udvikling af smv'er (IBERPyme) er et godt eksempel på erhvervsfremme og at de indvundne erfaringer hermed ville kunne anvendes på et lignende fælles projekt mellem EU og Andesfællesskabet.

7.8 I betragtning af Andesfællesskabets vanskeligheder med at gennemføre de tyve projekter, der indgår i den integrerede plan for social udvikling, bør det have teknisk og finansiel

støtte fra Kommissionen i betragtning af, at EU-ministrene har gratuleret Andesfællesskabet med denne plan og betegnet den som et meget nyttigt redskab til udvikling af den sociale samhørighed i Andesfællesskabet ⁽²⁷⁾.

7.9 EØSU tillægger den beslutning, som Det Andinske Rådgivende Arbejdstagerråd og Det Andinske Rådgivende Arbejdsgiverråd har truffet om oprettelse af et økonomisk og socialt råd inden for Andesfællesskabet svarende til EØSU, stor betydning og vil støtte dets oprettelse med de ressourcer, man måtte blive enige om i planen om interinstitutionelt samarbejde.

7.10 EØSU anser det for nødvendigt at nedsætte et blandet udvalg EØSU/de andinske rådgivende råd (og senere hen mellem EØSU og Andesfællesskabets økonomiske og socialt råd), hvis sammensætning kunne fastsættes før undertegnelsen af Associeringsaftalen ved at udnytte mulighederne i aftalen om politisk samarbejde og social dialog fra 2003 efter dens ratificering.

7.11 Europa-Kommissionen og Andesfællesskabets generalsekretariat bør under EØSU's og de andinske rådgivende råds koordination i fællesskab arbejde for regelmæssig afholdelse af et dialogforum med deltagelse af civilsamfundsorganisationerne i Andesfællesskabet og EU, hvor de forskellige sammenslutninger og sociale organisationer i de to regioner kan fremlægge deres synspunkter om forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Andesfællesskabet.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁶⁾ Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om »Et styrket partnerskab mellem Den Europæiske Union og Latinamerika — Strategi for et styrket partnerskab mellem Den Europæiske Union og Latinamerika«. Bruxelles, KOM(2005) 636 endelig.

⁽²⁷⁾ Ministermøde EU/Andesfællesskabet (Luxembourg, 26. maj 2005).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den nordlige dimensions fremtid

(2006/C 309/19)

Som led i de tiltag, der skal gennemføres under det finske EU-formandskab, anmodede den finske minister for udenrigshandel og udvikling, Mari Kiviniemi, i et brev af 17. marts 2005 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en udtalelse om *Den nordlige dimensions fremtid*.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Forbindelserne Udadtil, som udpegede **Filip Hamro-Drotz** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 162 stemmer for og 5 hverken for eller imod:

Resumé

- På deres møde i november 2005 blev ministrene fra den nordlige dimensions lande (EU, Island, Norge, Rusland) enige om retningslinjerne for at videreføre politikken for den nordlige dimension, som skal danne grundlag for udarbejdelsen af en fælles politik, der skal træde i kraft i 2007.
- Finland, som har EU-formandskabet i anden halvdel af 2006, anmodede EØSU om at afgive en sonderende udtalelse om, hvordan politikken for den nordlige dimension kan styrkes, og hvordan civilsamfundets deltagelse i politikken kan forbedres.
- EØSU støtter de foreslåede retningslinjer og anmoder Finland som formand for EU om at arbejde for den nye politiks gennemførelse.
- EØSU foreslår følgende prioritetsområder:
  - eksisterende samarbejdsprojekter på miljø- og folkesundhedsområdet
  - infrastruktur, transport og logistik
  - energi og relaterede sikkerhedsspørgsmål
  - styrkelse af civilsamfundet og dets samarbejdsnetværk samt forbedring af den offentlige information
- På grundlag af sidstnævnte punkt er man nødt til at se på behovet for at etablere konstruktive og åbne forbindelser med civilsamfundet i Rusland og en effektiv social dialog. Desuden bør grænseoverskridende civilsamfundsnetværk støttes og offentlige informationstiltag fremmes.
- EØSU understreger, at der er behov for passende finansiering til ND-projekter og en dermed forbundet projektansøgningsprocedure, som er klar, hurtig og simpel.
- EØSU foreslår, at der etableres solide fællesmekanismer til at administrere den nordlige dimension og at man beslutter,

hvor dets operative center skal placeres. Det foreslås, at de nuværende regionale organer udgør et naturligt udgangspunkt for at administrere den nordlige dimension.

- EØSU foreslår, at civilsamfundet får en rådgivende rolle i den formelle mekanisme for administrationen af den nordlige dimension, ligesom det har fået i Barcelona-processen for Middelhavsregionen. EØSU er parat til at bidrage hertil.

1. Baggrund

I november 2005 afholdt EU og den nordlige dimensions partnerlande (Island, Norge, Rusland) et ministermøde, hvor man vedtog nye retningslinjer for videreførelse af den nordlige dimension fra og med 2007 (*«Guidelines for the development of a political declaration and policy framework document»*)⁽¹⁾.

Den nordlige dimensions parter har nedsat en fælles studiegruppe, som gennemfører arbejdet i henhold til førnævnte retningslinjer. Parterne vil på dette grundlag træffe en beslutning om den nordlige dimensions videreførelse i efteråret 2006.

Med henvisning til EØSU's tidligere tiltag vedrørende politikken for den nordlige dimension blev udvalget i november 2005 anmodet af den finske stat om at fremlægge en sonderende udtalelse om den nordlige dimensions fremtid. Man anmodede om, at udtalelsen især fremlægger synspunkter og henstillinger om, hvordan politikken kan styrkes fra og med 2007, samt hvordan civilsamfundet kan inddrages bedre i politikken og dens gennemførelse.

Baggrundsinformation om den nordlige dimension og EØSU's tidligere bidrag præsenteres kort i bilaget.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/external_relations/north_dim/doc/guidelines05.pdf.

2. EØSU's henstillinger med henblik på at udvikle den nordlige dimension

EØSU fremlagde i juli 2005 en udtalelse om forbindelserne mellem EU og Rusland ⁽²⁾ og i september 2005 om den nordlige dimensions fremtid ⁽³⁾. Konklusionerne og henstillingerne i disse udtalelser er aktuelle og relevante, men gentages ikke i nærværende udtalelse. Nærværende udtalelse supplerer de førnævnte udtalelser, og der henvises også til de henstillinger, der foreslås heri, når udtalelsens henstillinger fremlægges for den nordlige dimensions partnere.

EØSU har i forbindelse med udtalelsens udarbejdelse foretaget en studierejse til Skt. Petersborg for at høre, hvad de lokale aktører mener om den nordlige dimensions fremtid. De norske og islandske aktørers synspunkter er blevet hørt gennem EØSU's EØS-forbindelser.

2.1 EØSU støtter en højprofilert fælles politik for den nordlige dimension mellem EU, Island, Norge og Rusland om et regionalt samarbejde

Nordeuropa får stadig større betydning både på europæisk og internationalt plan, f.eks. hvad angår lokale energiresourcer og miljø- og klimapolitiske spørgsmål. Nordeuropa behøver et fast multilateralt regionalt samarbejde, hvor også de lande i regionen, der står uden for EU, deltager. Det kan supplere de bilaterale forbindelser mellem regionens lande samt EU's forbindelser med tredjelande. Ved at udvikle det regionale samarbejde kan man fremme stabilitet, økonomisk vækst, velstand, beskæftigelse og bæredygtig udvikling i regionen og i hele Europa.

Det er tydeligt, at politikken for den nordlige dimension har brug for større synlighed i EU og partnerskabslandene. Den bør blive en klart struktureret politik med høj profil både i EU- (og EFTA)-institutionerne, hos de statslige myndigheder og i civilsamfundet.

EØSU anmoder Finland om under sin formandskabsperiode at lægge kraftig vægt på dette spørgsmål og tilstræbe målrettede beslutninger samt politisk forpligte sig til en dynamisk politik. Med EU's udvidelse er der tilkommet medlemsstater, som også udgør en tiltrængt ressource for udviklingen af den nordlige dimension. EØSU støtter også de foreslåede retningslinjer for den nordlige dimensions videreførelse som politikområde.

Man går ind for, at den nordlige dimension styrkes som fælles politik for EU, Island, Norge og Rusland. Det er nødvendigt at forankre den i de eksisterende centrale samarbejdsredskaber: Politikken for den nordlige dimension skal udformes som de fire samarbejdsområder fra en regional synsvinkel, og Island og Norge skal deltage i det nye koncept under hensyntagen til EØS-aftalen.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Forbindelserne mellem EU og Rusland — hvilken rolle skal civilsamfundet spille?«, EUT C 294, 25.11.2005, s. 33.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om »Den nordlige dimension og handlingsplanen herfor«, EUT C 24, 31.1.2006, s. 34.

På EU-Rusland-topmødet i maj 2006 fastslog parterne, at de overvejede at indlede forhandlinger om en ny aftale mellem EU og Rusland. Det ville øge mulighederne for at udvikle et regionalt og grænseoverskridende samarbejde baseret på en dynamisk politik for den nordlige dimension. Inden for rammerne af den fælles politik for den nordlige dimension skal det også være muligt at fastlægge en mere stringent EU-strategi for Østersøområdet, som Europa-Parlamentet er i færd med at udarbejde.

EØSU noterer med tilfredshed, at EØS' rådgivende komité i juni 2006 vedtog en resolution og rapport om »Den nordlige dimensions fremtid«, som er udarbejdet i tæt samarbejde med EØSU i forbindelse med sidstnævntes udarbejdelse af denne udtalelse.

Princippet om »fælles ansvar« for den nordlige dimension er meget centralt og bør betones helt fra begyndelsen. ND-landene uden for EU bør få en fuldgyldig rolle og gives mulighed for ligeværdig deltagelse i planlægning, gennemførelse og opfølgning af politikken for den nordlige dimension.

Der til behøves effektive mekanismer: en fælles stående styringsgruppe for den nordlige dimension, tilstrækkeligt mange underudvalg og en velfungerende organisation til den operative styring. Parterne bør mødes årligt for at følge og styre gennemførelsen af ND-samarbejdet.

Fordi ND-foranstaltninger ofte er lokale, er det vigtigt med et velfungerende samarbejde mellem lokale, subregionale, statslige og regionale myndigheder, hvad angår planlægning og gennemførelse af den nordlige dimension.

2.2 EØSU's forslag til prioriteringer

Efter EØSU's opfattelse bør de hidtidige erfaringer med ND-samarbejdets forskellige prioriteringsområder danne grundlaget for politikken for den nordlige dimension fremover. Man bør udnytte de positive erfaringer med konkrete offentlig-private partnerskabsprojekter.

2.2.1 Højere prioritering af igangsatte samarbejdsprojekter i miljø- og sundhedssektoren

Det allerede indledte miljø-samarbejde under den nordlige dimension skal primært fokusere på at stoppe forureningen i Østersøen og Den Finske Bugt, en umiddelbar mindskelse af den nukleare forurening på Kola-halvøen samt støtte til grænseoverskridende samarbejdsprojekter på miljøområdet i Pskov-regionen.

Inden for folkesundhedssamarbejdet bør bekæmpelse af smittomme sygdomme, især HIV/AIDS, prioriteres højest.

EØSU ser gerne, at den nordlige dimensions parter lægger større vægt på de prioriterede områder, som allerede er fastlagt for partnerskabsprojekterne (NDEP, Vodokanli i Skt. Petersborg og NDPHS). Disse projekter bør målbevidst styrkes og udvides, og man bør sikre tilstrækkelig opmærksomhed om dem i EU.

2.2.2 Udvikling af infrastruktur og logistik i regionen: Forudsætningen for at fremme iværksætteri, investeringer og økonomisk vækst

Forudsætningen for iværksætteri, investeringer og økonomisk vækst er et velfungerende transport- og logistiksystem i den nordlige dimensions region. Derfor er der inden for den nordlige dimensions rammer brug for en dialog om, hvordan man sammen kan fremme transport og logistik i regionen, så der kan etableres velfungerende forbindelser til at dække den voksende vare- og passagertransports behov i Nordeuropa. Fælles transportårer på jorden, til søs og i luften bør udvikles og forbindes med hinanden hen over landegrænserne. Man bør især fokusere på transportsikkerhed (bl.a. til søs) og samarbejde mellem grænsemyndigheder (toldprocedurer, standarder, sundhedskrav, visumprocedurer osv.) for at sikre størst mulig fleksibilitet i forbindelse med legal grænsekrydsning. Inden for den nordlige dimension bør man også finde en effektiv måde at forhindre illegale grænsekrydsninger på (herunder menneskehandel, smugling og ulovlig indvandring).

Et nyt privat-offentligt samarbejdsprojekt i infrastruktur-, transport- og logistiksektoren er nødvendigt for gennemførelsen af politikken for den nordlige dimension, og EØSU foreslår, at parterne vil gøre alt, hvad der står i deres magt, for at udvikle dette fælles projekt.

2.2.3 Udvikling af energisamarbejde og -sikkerhed

EU's udvidelse og de internationale tendenser på energiområdet understreger betydningen af øget nordeuropæisk samarbejde herom. EØSU ser gerne en koordination af det regionale samarbejde og af energidialogen mellem EU og Rusland for at forbedre energisikkerheden og adgangen til energi. Udvalget henstiller, at der under den nye politik for den nordlige dimension etableres et ND-partnerskab om energi, som fokuserer på bæredygtig udvikling af anvendelsen af naturressourcer, energieffektivitet og fornybare energiresourcer samt sikker energitransport og miljøspørgsmål.

Som en region med enorme energiresourcer er den nordlige dimension ikke kun vigtig for landene i selve regionen, men har betydelig indvirkning på EU som helhed. Regionen spiller potentielt en afgørende rolle for sikre leverancer af olie og gas til EU fremover og fortjener opmærksomhed fra alle EU-medlemsstater. Den øgede fokus på Nordeuropa i den nye energipolitik for Europa viser vigtigheden af den nye politik for den nordlige dimension. Kommissionen nævner også i sin nye

grøn bog ⁽⁴⁾ om energi specifikt Rusland og Norge som vigtige partnere i en eventuelt ny, sammenhængende eksternt energipolitik for EU.

Den nordlige dimension er et vigtigt element i en afbalanceret udvikling af Europas energiinfrastruktur. Der er brug for betydelige investeringer i den nordlige dimensions region for at sikre god energiforsyning i fremtiden, både hvad angår infrastruktur for energitransport og udnyttelsen af regionens gasressourcer. Øgede investeringer indebærer økonomisk vækst, herunder også øget beskæftigelse og større aktivitet i industrier, som ikke direkte er forbundet med udnyttelsen af havets ressourcer. Det er imidlertid vigtigt, at især udnyttelsen af de enorme gas- og olieresourcer bygger på bæredygtig udvikling, de højeste miljønormer og en respekt for de oprindelige folks ønsker.

Der er brug for et koordineret system til overvågning af havøkosystemerne i nord, og det bør indgå i det grænseoverskridende samarbejde inden for den nordlige dimension. Det er vigtigt, at udnyttelsen af gas- og olieresourcer går hånd i hånd med et bæredygtigt fiskerierhverv og et sundt havmiljø. Man er nødt til at sikre, at transporten til søs af olie og gas i den nordlige dimensions region foregår på en så forsvarlig måde som muligt. Det vil blive stadig vigtigere, efterhånden som transporten af flydende naturgas bliver mere omfattende.

Den norske regerings forslag i marts 2006 til et nyt og mere koordineret system til overvågning af havøkosystemerne i nord er i denne sammenhæng tiltrængt. Desuden er EØSU tilfreds med, at EØS' rådgivende parlamentariske komité i marts 2006 vedtog en resolution om Europas nordligste egne — energi- og miljøspørgsmål, hvis konklusioner ligger på linje med de synspunkter, der præsenteres i herværende udtalelse.

EØSU understreger, at energisamarbejdet i den nordlige dimensions region også må lægge stor vægt på den hastigt voksende energitransport i Den Finske Bugt og Østersøen, især hvad angår transportens tilrettelæggelse og sikkerhed, og for at mindske miljøskaderne.

2.2.4 Prioritering af civilsamfundet, samarbejdsnetværk og offentlig information

2.2.4.1 Styrkelse af civilsamfundet, de almene demokratiske værdier, menneskerettigheder og en åben social og samfundsmæssig dialog

Et vellykket samarbejde mellem den nordlige dimensions partnere forudsætter, at alle ND-lande efterlever de samme værdier. Demokratiske pluralisme, et levende civilsamfund, en åben social- og samfundsdialog og en velfungerende markedsøkonomi supplerer hinanden. Især i Rusland, hvor der er brug for aktive civilsamfundsforanstaltninger og demokratiske institutioner, bør der målbevidst lægges vægt på disse spørgsmål.

⁽⁴⁾ Kommissionens grøn bog om »En europæisk strategi for bæredygtig, konkurrencedygtig og sikker energi« (foreligger d.d. ikke på dansk), 8. marts 2006.

EØSU lagde i sin udtalelse fra juni 2005 om forbindelserne mellem EU og Rusland stor vægt på forholdene i Rusland, hvad dette vigtige spørgsmål angår, og påpegede, at f.eks. den nye lov om civilsamfundsorganisationer tydeligt har forværret situationen. Dette bør rettes i den fremtidige anvendelse af lovgivningen. Når de russiske myndigheder på en overbevisende måde udvikler deres politik og adfærd for at etablere konstruktive og åbne forbindelser med civilsamfundets aktører, vil der opstå bred opbakning til et tæt samarbejde med Rusland. Det er f.eks. vigtigt, at det »Civic Chamber«, der er blevet oprettet i Rusland, udvikles til et troværdigt instrument, der kan styrke en effektiv social dialog. Man bør støtte en styrkelse af de russiske civilsamfundsaktørers kapacitet, så de også får bedre forudsætninger for at føre en konstruktiv dialog.

Disse spørgsmål bør også fremmes som led i den nordlige dimensions regionale samarbejde, hvor Rusland deltager.

2.2.4.2 Fremme af grænseoverskridende samarbejdsnetværk og information for civilsamfundet

Man bør betone en velfungerende og åben dialog hen over grænserne for at fremme de spørgsmål, der blev foreslået i ovennævnte punkt. Civilsamfundets aktører har en stort ansvar og en vigtig rolle i den sammenhæng, og det er afgørende, at de forskellige civilsamfundsgrupper selv fremsætter initiativer til styrkelse af forbindelserne og samarbejdet inden for deres respektive arbejdsområder. Det »fælles ejerskab« til den nordlige dimension vedrører ikke blot regeringerne, men også civilsamfundet og dets aktører i den nordlige dimensions forskellige lande. En vellykket gennemførelse af politikken for den nordlige dimension er kun mulig, hvis civilsamfundets aktører inddrages aktivt i processen.

Politikken for den nordlige dimension bør målrettet støtte muligheden for at etablere netværk for dialog og samarbejde mellem civilsamfundsaktørerne i den nordlige dimensions forskellige lande samt i forskellige underregioner, bl.a. Nordvestrusland. Et grænseoverskridende mellemfolkeligt samarbejde bør være én af politikens prioriteringer. Mobilitet, udvikling af de menneskelige ressourcer, erfarings-, videns- og informationsudveksling samt gensidig godkendelse af eksamener bør fremmes. Det grænseoverskridende samarbejde bør omfatte alle civilsamfundets forskellige aktører, bl.a. iværksættere, små og mellemstore virksomheder, lønmodtagere, unge og studerende, kvinder, forskere og kulturorganisationer, medlemmer af mindretal, miljøbeskyttelsesforeninger, landbrugs- og skovbrugsorganisationer samt forbrugere. Grænseoverskridende forbindelser bør have som mål, at der skabes konkrete partnerskaber og tages initiativ til fællesprojekter, der inddrager disse aktører. Aktørerne bør have adgang til simple procedurer for at tage initiativer til samarbejdsprojekter under den nordlige dimension.

Målet med at udvikle gode trepartsrelationer og arbejdsmarkeder i alle dele af den nordlige dimensions region sigter på at opnå en balance mellem fair konkurrence for virksomheder og anstændige arbejdsvilkår for arbejdstagere. Relationerne og

arbejdsmarkedet er allerede veludviklede i mange lande, og kompetencen forbundet hermed bør deles med organisationer i lande, hvor de er mindre udviklede. Politikken for den nordlige dimension bør være et passende rammeinstrument for at iværksætte grænseoverskridende projekter på dette område. Det bør være arbejdsmarkedsparternes rolle i hvert land i den nordlige dimension at sikre, at initiativer og lovgivning med henblik på økonomiske og sociale forandringer og en forbedring af beskæftigelsen tager hensyn til deres interesser på en afbalanceret måde. For at det kan ske, skal de inddrages i alle diskussioner om arbejdsmarkedsspørgsmål.

2.2.4.3 Styrkelse af den offentlige information

Den nordlige dimensions offentlige synlighed er meget begrænset. I alle lande, både i ND-landene i og uden for EU, er kendskabet til den ringe. Den nordlige dimensions parter bør derfor søge at styrke informationen og informationskanalerne betydeligt. Tilstrækkelig offentlig information om den nordlige dimension er nødvendigt for at øge civilsamfundets interesse i den nordlige dimension og opmuntre dets organisationer til at deltage i processen og give deres besyv med. Det organiserede civilsamfund bør også være med til at formidle information til offentligheden og dertil kræves de fornødne oplysnings- og uddannelsesiltag.

Det er tydeligt, at der er brug for et center i den nordlige dimensions region, som står for den førnævnte information samt den praktiske koordinering af netværk, forbindelser og finansiering. Den nordlige dimensions parter bør beslutte et sådant centers etablering. EØSU foreslår, at man i det øjemed genåbner Kommissionens kontor i Skt. Petersborg, der for nylig blev lukket, og at man dertil knytter fælles operative opgaver i forbindelse med den nordlige dimension. Man bør også undersøge muligheden for, at disse opgaver kan overdrages til sekretariatet for en af de regionale organer, som nævnes i punkt 2.4.

2.2.5 Fokus på forbindelserne med civilsamfundet i Belarus er tiltrængt

I diskussionerne om, hvordan politikken for den nordlige dimension skal udvikles, har man foreslået, at den på en eller anden måde også kan omfatte Belarus. Geografisk set er dette velbegrunder, men officielt samarbejde forhindres af de aktuelle politiske forhold i landet. EØSU understreger imidlertid, at de spørgsmål, som foreslås i især punkt 2.2.4, klart også gælder for Belarus.

Efter udvalgets opfattelse kan man påvirke disse ved at fremme civilsamfundsorganisationernes kontakter med deres modparter i Belarus. Udvalget bør selv blive ved med at knytte kontakter og foreslår, at dette også støttes inden for den nordlige dimensions rammer.

EØSU er ved at lægge sidste hånd på en særskilt udtalelse om forbindelserne mellem EU og Belarus.

2.3 Høring af civilsamfundet som led i samarbejdsmekanismen for den nordlige dimension er nødvendig; EØSU er klar til at støtte dette

Der bør skabes en velfungerende høringsmekanisme for den nordlige dimension, så de centrale civilsamfundsorganisationer kan påvirke gennemførelsen og opfølgningen af den nordlige dimension med deres synspunkter, henstillinger og viden.

Efter EØSU's opfattelse er et årligt møde for civilsamfundsaktører, som spiller samme rolle som dem, man i årevis har haft i forbindelse med Østersø-samarbejdet, et effektivt koncept. Man har haft gode erfaringer med Østersø-samarbejdet, ligesom man har haft det med den rådgivende komité for EØS-samarbejdet. Samtidig er det hensigtsmæssigt at oprette et rådgivende underudvalg for civilsamfundet under den i punkt 2.1, stk. 4, foreslåede styringskomité for den nordlige dimension, som løbende kan deltage i opfølgningen af politikken og forberede fornævnte årlige møde.

Et sådant system kan, hvad angår økonomiske og sociale spørgsmål, gøre det lettere for de ansvarlige for den nordlige dimensions politik at udnytte de forskellige civilsamfundsorganisationers bidrag til gennemførelsen af den nordlige dimension.

EØSU har allerede afholdt to konferencer med deltagelse af civilsamfundsaktører fra forskellige lande i den nordlige dimension. Udvalget har i årenes løb knyttet forbindelser med de vigtigste civilsamfundsorganisationer i den nordlige dimensions lande uden for EU. Udvalget har således allerede praktiske erfaringer med at samarbejde med civilsamfundet i regionen, som man straks kan udnytte.

EØSU er også klart til at deltage aktivt i gennemførelsen af politikken for den nordlige dimension under inddragelse af civilsamfundets organisationer. Udvalget har til hensigt at oprette en særlig opfølgningsgruppe og vil påtage sig en ledende rolle i forbindelse med afholdelsen af de årlige møder for det organiserede civilsamfund. Samtidig ville der blive taget hensyn til det eksisterende samarbejde inden for rammerne af EØS. Formålet med møderne er at udstikke retningslinjerne for den nordlige dimensions gennemførelse, især vedrørende civilsamfundets effektivitet, dvs. de i punkt 2.2.4 nævnte spørgsmål. Udvalget foreslår, at man integrerer den fornævnte ordning i den officielle samarbejdsmekanisme for den nordlige dimension.

2.4 Regionale organer — et naturligt udgangspunkt for styringen af den nordlige dimension

EØSU støtter idéen om, at allerede eksisterende regionale samarbejdsorganer, dvs. Østersørådet, Det Euro-Arktiske Barentsråd, Nordisk Råd og Arktisk Råd, får en central rolle i gennemførelsen af den nordlige dimension. Man bør aktivt fremme tættere koordination og samarbejde mellem disse organer og mellem dem og den foreslåede styringskomité for

den nordlige dimension, som nævnes i punkt 2.1, da de udgør et naturligt udgangspunkt for den overordnede styring af den nordlige dimension.

Inden for disse rammer vil civilsamfundet have en reel mulighed for at bidrage til ND-samarbejdet via egne regionale samarbejdsnetværk (f.eks. Baltic Sea Trade Union Networks (fagforeninger), Business Advisory Council (erhvervsliv), Baltic Chamber of Commerce Association (handelskamre) og forskellige ngo-organisationer) og de forbindelser, de har etableret til fornævnte organer.

2.5 Finansieringen af den nordlige dimensions foranstaltninger bør være klar

Prioriteringsområderne bør udvikles til konkrete offentligt-private ND-partnerskabsprojekter, der har klare partnere, handlingsprogrammer, tidsfrister og budgetter.

Også i situationer, hvor partnerskabslandene inden for det fastlagte prioriteringsområde endnu ikke har etableret en ordning for partnerskabsprojekter, bør de f.eks. årligt søge at fastlægge så præcise programmer for foranstaltninger som muligt samt finde ud af, hvordan de skal gennemføres og finansieres.

Hvad angår det organiserede civilsamfunds foreslåede og iværksatte foranstaltninger (jf. især punkt 2.2.4), er det særdeles vigtigt at fastlægge en procedure til at finansiere mindre foranstaltninger, som bygger på en så enkel ansøgningsprocedure som muligt. Der er brug for teknisk bistand til at styrke ansøgningsfærdighederne. Samtidig er det meget vigtigt, at behandlings- og godkendelsesproceduren for projektforslag er enkel og smidig og ikke kræver alt for meget tid. Efter EØSU's opfattelse kan civilsamfundets repræsentanter have et medansvar for denne procedure.

EU's naboskabs- og partnerskabsinstrument (ENPI) bør være en vigtig EU-kilde til finansieringen af ND-foranstaltninger. En tilstrækkelig stor andel af ENPI's bevillinger bør afsættes til den nordlige dimensions projekter og foranstaltninger og der bør også bevilges tilstrækkelige ressourcer til at administrere den nordlige dimension.

Finansieringen fra Rusland og fra Norges og EØS' finansieringsmekanismer er tilstrækkelige for gennemførelsen af det regionale og grænseoverskridende samarbejde i den nordlige dimension. Også andre internationale og nationale finansieringskilder, som hidtil har deltaget i den nordlige dimensions projekter (EBRD, EIB, NIB osv.), er fortsat yderst nødvendige for at sikre en hensigtsmæssig og resultatrettet gennemførelse af den fælles politik for den nordlige dimension fremover.

Civilsamfundet bør effektivt sprede letforståelig information om den anvendte finansiering og dens forskellige kilder samt om procedurerne for at ansøge om støtte herfra til egne projektforslag.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's naboskabspolitik«

(2006/C 309/20)

Kommissionen besluttede i et brev fra kommissær Benita Ferrero-Waldner af 22. april 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: *EU's naboskabspolitik*.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Giacomina Cassina til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 5. juli, følgende udtalelse med 160 stemmer for, 2 stemmer imod og 9 hverken for eller imod:

Indledning

EØSU har tidligere udarbejdet to midtvejsevalueringer af EU's naboskabspolitik, en om landene i Central- og Østeuropa og en om Middelhavslandene⁽¹⁾. Denne udtalelse vil derfor ikke gå i dybden med visse aspekter, som behandles i de to udtalelser. Disse vil til gengæld blive oversendt sammen med denne udtalelse til de relevante myndigheder i EU og de berørte lande til orientering.

0. Resumé og konklusioner

0.1. EØSU finder, at EU's naboskabspolitik er en politik af stor strategisk betydning og bør gennemføres på en konsekvent og ansvarlig måde, således at dens potentiale med hensyn til fred, stabilitet, fælles værdier og politikker og fremme af handel på alle niveauer med nabolandene kan blive udnyttet.

0.2. EØSU understreger, at der bør sikres overensstemmelse mellem:

- medlemsstaternes udenrigspolitik og EU's naboskabspolitik,
- de øvrige foranstaltninger med tilknytning til EU's eksterne forbindelser og EU's naboskabspolitik,
- partnerlandenes udenrigs- og indenrigspolitikker og EU's naboskabspolitik,
- de foranstaltninger, som træffes af Kommissionens forskellige generaldirektorater, der er involveret i gennemførelsen af EU's naboskabspolitik,
- EU's budgetvalg og naboskabspolitikens strategiske betydning,

(¹) Den første omhandler »Det bredere europæiske naboskab: en ny ramme for forbindelserne med vores naboer i øst og syd« (udtalelse, ordfører: Karin Alleweldt (EUT C 80 af 30.3.2004, s. 148-155), den anden omhandler »Rådgivende organers og erhvervsorganisationers rolle i forbindelse med iværksættelsen af partnerskabsaftaler og EU's naboskabspolitik« (tematisk bidrag til topmødet for erhvervsorganisationer i Euro-Middelhavsområdet, som blev afholdt i Jordan den 16.-17. november 2005 (ordfører: Giacomina Cassina), udarbejdet i samarbejde med rådgivende organer i Grækenland, Israel og Tunesien samt repræsentanter for erhvervsorganisationer i Marokko).

- gennemførelsen af differentieringsprincippet (som kan skabe en positiv konkurrencedynamik mellem lande og regioner) og muligheden for at skabe synergier i et bestemt område og mellem områder (som fremmer samarbejde og større forståelse),
- de konkrete foranstaltninger, der først og fremmest skal iværksættes, og de vigtigste mål, som forfølges.

0.3. EØSU opfordrer alle de involverede institutionelle aktører til i praksis at erkende, at princippet om fælles ejerskab indebærer en klar tilslutning til demokratiske værdier, der skal respekteres og udbredes, og som ikke kun formelt er fælles. Fælles ejerskab bør være et vejledende princip for forbindelserne mellem EU og partnerlandene, men også i EU og partnerlandene samt mellem de nationale administrationer og civilsamfundsrepræsentanterne. For at naboskabspolitikken kan gennemføres på effektiv og tilfredsstillende vis, bør der ske en systematisk inddragelse af det organiserede civilsamfund, navnlig samfunds- og erhvervskredsene, hvis rådgivende rolle og forhandlingskapacitet eksplicit bør anerkendes og fremmes. Det er derfor nødvendigt at sikre:

- klare, gennemsigtige, dokumenterede og rettidige informationer om beslutninger vedrørende gennemførelsen af naboskabspolitikken,
- fora, instrumenter og mekanismer til høring og inddragelse i forbindelse med denne beslutningstagning for at opnå en effektiv civil dialog,
- informationer, instrumenter og harmoniserede data til evaluering af de opnåede resultater, bl.a. gennem udvikling af regelmæssige initiativer med henblik på at nå dette mål,
- uddannelsesmuligheder, som giver disse organisationer mulighed for at bidrage til gennemførelsen af naboskabspolitikken og yde et optimalt bidrag, bl.a. gennem adgang til fællesskabsressourcer og -programmer,
- muligheder for at oprette netværker for dialog, samarbejde og overvågning af naboskabspolitikens gennemførelse mellem organisationerne i de forskellige lande og områder.

0.4. EØSU vil bestræbe sig på at skabe, bevare og udvikle forbindelserne med rådgivende organer og/eller erhvervsorganisationer i partnerlandene, at lytte til dem og samarbejde med Europa-Parlamentet og Regionsudvalget med henblik på at bidrage til en fælles, effektiv og konsekvent gennemførelse af naboskabspolitikken og at nå målene om fred, stabilitet, sikkerhed og en fælles bæredygtig udvikling.

1. Indledning

1.1 EU-myndighederne har gennem hele integrationsprocessen taget hensyn til forholdene i nabolandene. Der er mindst to grunde hertil:

- den første, der relaterer til den grundlæggende politiske drivkraft, som fik de europæiske lande til at danne et fællesskab, har at gøre med behovet for fred, frihed og stabilitet både i og uden for integrationsområdet;
- den anden, der relaterer til den økonomiske og markeds-mæssige integration, har at gøre med behovet for at skabe et handelsområde, der er større end medlemsstaternes område, og som giver mulighed for samhandel med lande, hvis økonomiske vækst og udvikling af humanressourcerne kan sammenlignes med medlemsstaternes, således at samhandlen kan være til gensidig fordel og ikke begrænses af konkurrenceforvridninger, dumping og/eller protektionistiske foranstaltninger fra den ene eller anden side.

1.2 I den lange periode, hvor verden var opdelt i to blokke, var samkvemsret (af økonomisk, men også af menneskelig, kulturel og social art) desværre begrænset til et minimum som følge af forskellige markedssystemer i Øst- og Vesteuropa, og navnlig forskellige politiske systemer. Kontakten mellem folk i de to dele af Europa var desuden i mere end fire årtier begrænset til diplomatisk kontakt og overfladiske forbindelser mellem organisationer og lokale myndigheder. Det havde som konsekvens, at stereotyper opstået under den kolde krig fastfros, og at Sovjetstyrets regeringer internationalt set opnåede en angivelig demokratisk legitimitet, som de imidlertid ikke havde.

1.3 I den samme periode forbedrede Det Europæiske Fællesskab sine forbindelser med demokratiske, europæiske nabolande (eller lande, som var gået fra diktatur til demokrati som f.eks. Grækenland, Spanien og Portugal) og oplevede fire udvidelser⁽²⁾. Gennem diverse aftaler blev der skabt stabile forbindelser med lande, som ikke havde udsigt til eller ønskede at blive optaget i Fællesskabet som f.eks. Den Europæiske Frihandelskommenslutning (EFTA), der blev oprettet i 1960, og Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), der blev oprettet i 1994, og en lang række bilaterale aftaler (navnlig med landene i Middelhavsområdet).

⁽²⁾ Danmark, Det Forenede Kongerige og Irland i 1973, Grækenland i 1981, Spanien og Portugal i 1986, Østrig, Sverige og Finland i 1995.

1.4 I perioden mellem slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne fik nabolandene i det sydlige og østlige Middelhavsområde stadig større betydning i Det Europæiske Fællesskabs øjne. Det førte til, at man på regeringskonferencen i Barcelona i 1995 oprettede et strategisk partnerskab, som skulle tage form af associeringsaftaler og regionale projekter. Målet var at skabe et frihandelsområde og sikre fred, sikkerhed og fælles velstand inden 2010.

1.5 De central- og østeuropæiske landes løsrivelse fra Sovjetstyret og overgang til demokrati og markedsøkonomi blev den begivenhed, som radikalt ændrede Fællesskabets geopolitiske situation. Fællesskabet havde indtil denne begivenhed indført markedsintegration og var ved at forberede indførelsen af en fælles mønt.

1.6 Genforeningen af det europæiske kontinent som følge af udvidelsen den 1. maj 2004 er Europas største politiske bedrift efter krigen. Denne gennemgribende begivenhed har gjort EU rigere på menneskelige, kulturelle, historiske, økonomiske og sociale ressourcer end nogensinde før. Denne kvantitative og kvalitative ændring i EU kræver fuld forståelse af den nye situation, som bør fremmes og bevares gennem en tilpasning af alle EU's politikker, herunder politikken for forbindelserne med nabolandene. Naboskabspolitikken udspringer af denne overbevisning, og EØSU, som også har bidraget til disse resultater gennem sin indsats for at fremme samarbejde og dialog med det organiserede civilsamfund i ansøgerlandene, støtter denne politik fuldt ud.

2. Den indledende fase i EU's naboskabspolitik

2.1 Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) gjorde i november 2002 opmærksom på, at det var nødvendigt at udforme en naboskabspolitik. I december samme år opfordrede Det Europæiske Råd i København EU til at styrke forbindelserne med sine nabolande på basis af fælles værdier for at undgå yderligere opdelinger i Europa og fremme stabilitet og velstand både inden og uden for EU's grænser. I begyndelsen blev der først og fremmest sat fokus på forbindelserne med Rusland, Ukraine, Belarus og Moldavien samt partnerlandene i Middelhavsområdet.

2.2 Kommissionen fremlagde i 2003 og 2004 to meddelelser og i 2004 et forslag til forordning om oprettelse af et europæisk naboskabs- og partnerskabsinstrument⁽³⁾.

⁽³⁾ KOM(2003) 104 endelig — Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet — *Det bredere europæiske naboskab: en ny ramme for forbindelser med vores naboer i øst og syd* — Bruxelles, 11.3.2003.
KOM(2004) 373 endelig — Kommissionens meddelelse — *EU's naboskabspolitik — Strategidokument* — Bruxelles, 12.5.2004.
KOM(2004) 628 endelig — *Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om almindelige bestemmelser om oprettelse af et europæisk naboskabs- og partnerskabsinstrument* — Bruxelles, 29.9.2004.

2.3 Ud over ovennævnte lande blev naboskabspolitikken efter formel anmodning fra de tre lande i det sydlige Kaukasus udvidet i 2004 til også at omfatte Armenien, Aserbajdsjan og Georgien. Rusland havde tidligere meddelt, at det ikke ville deltage i naboskabspolitikken men fortsætte forbindelserne med EU inden for rammerne af det »strategiske partnerskab«. Naboskabspolitikken finder hverken anvendelse på Balkanlandene, som er omfattet af Balkan-stabilitetspagten, og/eller ansøgerlande som f.eks. Kroatien eller Tyrkiet (tidligere omfattet af politikken for Euro-Middelhavspartnerskabet og nu kandidatland, som har indledt tiltrædelsesforhandlinger den 3. oktober 2005).

2.4 I henhold til naboskabspolitikken skal nabolandene være fælles om en række vigtige politikker, hvilket kræver et stærkt engagement fra EU's og partnerlandenes side for at fremme fælles værdier (princippet om fælles ejerskab), retsstaten, gode styreform, hensyntagen til menneskerettighederne og mindretallets rettigheder, princippet om ligebehandling af mænd og kvinder, markedøkonomi og bæredygtig udvikling. Partnerlandene opfordres ligeledes til at yde en særlig indsats for at bekæmpe terrorisme og spredning af masseødelæggelsesvåben og sikre overholdelsen af international lovgivning og en fredelig konfliktløsning.

2.5 I fællesskab med partnerlandene udarbejdes der nationale handlingsplaner, som tager hensyn til særlige forhold og behov i de berørte lande (differentieringsprincippet), men de sigter først og fremmest mod at fremme fornævnte værdier. De nationale handlingsplaner skal herefter godkendes af de respektive associeringsråd og gennemføres i samarbejde mellem det pågældende partnerland og EU. Kommissionen overvåger gennemførelsen af de nationale handlingsplaner ved regelmæssigt at afgive beretning, således at strategien kan justeres, afhængigt af de resultater, som opnås i det enkelte land.

2.6 Indtil udløbet af den nuværende budgetprogrammeringsperiode (slutningen af 2006) vil ressourcerne stamme fra TACIS- og MEDA-programmerne. I de finansielle overslag 2007-2013 bør der imidlertid kun være et enkelt finansieringsinstrument (det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument). Der er endnu ikke truffet beslutning om budgettet, men i henhold til Kommissionens forslag bør det være ca. dobbelt så stort som det beløb, der på nuværende tidspunkt stilles til rådighed for de to ovennævnte programmer.

2.7 EØSU bemærker imidlertid, at Kommissionen indtil videre, hverken i sine dokumenter eller forhandlinger om udformningen af de nationale handlingsplaner, har foreslået nogen elementer, der understøtter Fællesskabets udvikling, og som har støttet integrationsprocessen og gjort den mere demokratisk, herunder styrket deltagelsesdemokratiet; bl.a. mangler der begreber som »social dialog« og »rådgivende rolle«. EØSU har allerede ved flere lejligheder gjort Kommissionen opmærksom på disse mangler og er overbevist om, at alle EU-myndigheder vil tage de nødvendige skridt for at sikre, at disse begreber indarbejdes i gennemførelsen af de nationale handlingsplaner.

3. »Naboskabsbegrebet« og generelle spørgsmål

3.1 Selv om »naboskabs-begrebet« umiddelbart synes at være klart, er det ikke helt klart, hvordan en yderst ambitiøs politik, som er baseret på denne umiddelbare opfattelse, kan have den nødvendige strategiske konsekvens. EU har udformet en udenrigspolitik, som dog stadig er begrænset, eftersom medlemsstaterne vogter nidkært over og udøver mange af beføjelserne på dette område. Udformningen af en europæisk udenrigspolitik er ikke et spørgsmål om at overtage medlemsstaternes internationale strategier; det kan styrke disse strategier og tilføre dem merværdi, hvis medlemsstaterne viser vilje til at agere i fællesskab og vedtager instrumenter til samordning af deres aktioner på det udenrigspolitiske område for at sikre, at alle aktører på et givent område yder en sammenhængende og effektiv indsats. Hvad angår naboskabspolitikken, vil dette mål kun kunne nås, hvis medlemsstaterne og EU sikrer overensstemmelse med EU's rammer og fremstår over for deres partnere som en enhed, der har de samme mål og forslag.

3.2 Begrebet »naboskabspolitik« udelukker ifølge EØSU en rent geografisk fortolkning. Formuleringen af naboskabspolitikken i de enkelte dokumenter, som nævnes i fodnote 3, leder imidlertid i høj grad tanker hen på et værdi-, kultur-, og målfællesskab (eller søgen efter et sådant fællesskab) af værdier, kulturer og målsætninger⁽⁴⁾. Det drejer sig nok om nærhed af geografisk art, men også, og frem for alt, af politisk og værdimæssig art. Det er derfor ikke udelukket, at naboskabspolitikken i fremtiden vil blive udvidet til at omfatte andre lande.

3.3 Det kan dog være et problem i forbindelse med princippet om fælles ejerskab til den aktion, som skal iværksættes, at partnerlandene under EU's naboskabspolitik ikke betragtes som potentielle medlemsstater. Udsigten til eventuelt EU-medlemskab vil helt klart være meget mere motiverende, men indholdet, metoderne og, proportionelt set, ressourcerne, som stilles til rådighed for de nationale handlingsplaner, svarer — hvis ikke de er de samme — til dem, der blev anvendt i forbindelse med den seneste udvidelse. Mekanismen til gennemførelsen af politikker, som skal fremme udviklingen i partnerlandene, bør ligeledes tage udgangspunkt i de erfaringer, der er gjort med strukturpolitikkerne, og bygge på et tæt partnerskab mellem EU og partnerlandene. En af de metoder, som kendetegner naboskabspolitikken, er en »step by step-tilgang«, som giver mulighed for at kontrollere de anvendte metoder og instrumenter samt navnlig at evaluere alle væsentlige udviklinger, som eventuelt vil kunne ændre de nuværende mål. Den nye fase i naboskabspolitikken giver mulighed for at styrke forbindelserne med de partnerlande, som gør optimal brug af de nationale handlingsplaner. Der er tale om en slags »belønning«, som styrker de økonomiske og politiske forbindelser og forhåbentlig også forbindelserne mellem samfund, hvorved man vil kunne imødekomme de undertiden begejstrede forventninger, som næres af befolkningerne i partnerlandene. EØSU mener derfor, at det vil være en fejltagelse at opstille stramme rammer, der udelukker enhver mulighed for EU-medlemskab, eller give falske forhåbninger.

⁽⁴⁾ Den kendsgerning, at Armenien, Aserbajdsjan og Georgien (som ikke er nabolande til EU) har anmodet om at blive omfattet af EU's naboskabspolitik, er et konkret eksempel herpå.

3.4 Kommissionen fremlagde i marts 2005 en meddelelse med henstillinger vedrørende de lande, for hvilke der endnu ikke er vedtaget nationale handlingsplaner⁽⁵⁾. Der er her tale om tre lande i det sydlige Kaukasus, Egypten og Libanon. Det Europæiske Råd af 25. april 2005 støttede denne meddelelse og udtrykte håb om, at de nationale handlingsplaner ville være på plads snarest muligt, således at de hurtigt kunne blive godkendt af de relevante organer (associeringsråd) og gennemføres. Rådet gjorde ligeledes opmærksom på, at differentieringsprincippet skulle finde anvendelse, men fremhævede samtidig den erklæring, som de tre lande i det sydlige Kaukasus havde fremsat med henblik på at gøre optimal brug af instrumenterne under naboskabspolitikken og dermed styrke det regionale samarbejde (jf. ligeledes punkt 4).

4. Problemer i de forskellige områder

4.1 EU's naboskabspolitik sætter fokus på bilaterale forbindelser mellem EU og de enkelte partnerlande. I hver enkelt af de områder, som er omfattet af naboskabspolitikken (der stort set kan betegnes som lande i Central- og Østeuropa, Middelhavsområdet og det sydlige Kaukasus), gør en række særlige forhold sig imidlertid gældende. I gennemførelsen af naboskabspolitikken bør man således bestræbe sig på at fremme lokale synergier og forbindelser i det pågældende område. Dette mål kan nås gennem målrettede aktioner og initiativer, som gør det attraktivt at uddybe forbindelserne og samarbejdet i hver enkelt område, men også mellem flere områder. Det vil ikke kun komme landene i de tre områder — som ofte eksplicit kræver dette — til gode, men vil også fremme stabilitet, sikkerhed og fred i EU og i landene uden for det område, som er omfattet af naboskabspolitikken. Det er dog vigtigt med en tilgang, som både er fleksibel og pragmatisk for, at der kan sikres den rette balance mellem bilaterale aftaler og udviklingen af lokalt og tværregionalt samarbejde.

4.2 Mekanismen til gennemførelse af naboskabspolitikken indebærer en vis grad af konkurrence mellem de forskellige partnerlande. I takt med at et land nærmer sig det mål, som er blevet opstillet i fællesskab med EU, kan det forbedre sin status som EU-partner (mere fordelagtige betingelser, mere støtte til vigtige aktioner, bedre markedsadgang, lettere bevægelighed for personer osv.). Denne konkurrence kan også komme til udtryk mellem områder, og i dette tilfælde bør man især være opmærksom på, at det ikke giver anledning til frustration eller resignation i de områder — eller landene i sådanne områder — som især har vanskeligheder. Det er vigtigt at fremme kontakter mellem de forskellige lande og områder, eftersom det vil være lettere at fremme gensidig forståelse og indkredse eventuelle former for samarbejde, som man måske endnu ikke har overvejet, hvis den enkelte aktør under naboskabspolitikken er sig bevidst, at han ikke kun arbejder for sig, men for et stort fælles foretagende. Civilsamfundets bidrag kan i den forbindelse være en stærk drivkraft.

4.3 Det skal samtidig understreges, at der i alle tre store regioner, som er omfattet af naboskabspolitikken, findes åbne, latente og potentielle konflikter. Der findes også spændinger i nogle partnerlande, specielt hvor demokratiet fortsat er skrøbeligt. Bekymringen over de mulige konsekvenser i EU er berettiget, men der bør dog først og fremmest lægges vægt på sikkerhed og stabilitet i partnerlandene og for deres befolkninger. Der bør derfor konstant lægges vægt på målrettede aktioner, som i forbindelse med gennemførelsen af de nationale handlingsplaner eksplicit sigter mod at fjerne kilderne til spændinger og løse konflikter, skaber forudsætninger for at overvinde vanskeligheder og fremmer samarbejdet mellem lande, økonomier og befolkninger. Disse foranstaltninger bør naturligvis absolut inddrage det organiserede civilsamfund som aktører i det økonomiske, sociale og kulturelle samarbejde, der er et væsentligt instrument i bestræbelserne på at sikre en fredelig sameksistens.

4.3.1 Det er ligeledes vigtigt, at de forskellige EU-initiativer på det udenrigspolitiske område udvikles således, at de er i overensstemmelse med de forskellige aspekter af naboskabspolitikken. Særligt vanskelige er her forbindelserne med Rusland under det strategiske partnerskab, sådan som den seneste gaskrise har vist. Det vil også være hensigtsmæssigt (og ikke kun i tilfældet med Ukraine) at undersøge nøje, hvilke konsekvenser — herunder sociale og økonomiske — anerkendelsen som markedsøkonomi vil have for de pågældende lande og EU.

4.3.2 Det vil derfor være hykleri ikke at nævne, at et af målene for naboskabspolitikken er at sikre gode forbindelser med lande, som forsyner EU med energiråstoffer. Der er ikke noget stødende herved, så længe to betingelser overholdes: berettigede hensyn til energiforsyningen må ikke tage overhånd i forhold til målene om en hermed forenelig økonomisk og social udvikling i partnerlandene, og medlemsstaterne bør gå mere sammenhængende til værks og vise ægte vilje til at arbejde sammen indbyrdes således, at man i fællesskab kan løse de vanskelige strategiske problemer, som er knyttet til energisektoren.

4.4 Det grænseoverskridende samarbejde mellem EU's medlemsstater og partnerlandene spiller på tilsvarende vis en vigtig rolle. De fleste af de nye medlemslande støder direkte op til lande, som er omfattet af naboskabspolitikken, og oplever derfor både de vanskeligheder og muligheder, som følger af naboskabet. Man bør derfor i gennemførelsen af naboskabspolitikken sigte mod at begrænse risikoen for ustabilitet til et minimum (politisk, økonomisk og socialt), og navnlig lette omsætningen af potentielle positive muligheder til konkrete politikker og resultater, som er til gensidig nytte. Dette vil have positive konsekvenser for hele Fællesskabet — der nu i vid udstrækning er åbent og homogent — i form af mere og bedre samhandel, øget sikkerhed og større mellemfolkelig forståelse.

⁽⁵⁾ KOM(2005) 72 endelig — Meddelelse fra Kommissionen til Rådet »EU's naboskabspolitik — Henstillinger vedrørende Armenien, Aserbajdsjan, Georgien, Egypten og Libanon« — Bruxelles, 2.3.2005.

4.5 Formålet med denne udtalelse er ikke at analysere de særlige forhold i de enkelte lande eller områder, eftersom EØSU som nævnt i begyndelsen af udtalelsen allerede har ydet specifikke bidrag om Middelhavsområdet og de nye naboer i øst. EØSU's initiativ, der blev iværksat i Kiev i februar 2006 med civilsamfundsorganisationer i Ukraine, viste høj aktivitet i disse organisationer, som er begejstrede for EU og har nogle store forventninger til naboskabspolitikken. Dette initiativ viser også, at det arbejde, der er blevet udført i forbindelse med førnævnte udtalelse om naboerne i øst, er begyndt at føre til konkrete resultater. EØSU er fast besluttet på at sætte sig mere strukturerede og langsigtede mål for dialogen og samarbejdet med civilsamfundsorganisationerne i Ukraine.

4.5.1 EØSU er meget bekymret over de seneste begivenheder i Belarus og fordømmer de undertrykkende og antidemokratiske metoder og forfølgelser, der krænker borgerlige og sociale rettigheder. EØSU, der vil fortsætte med at knytte stadig tættere forbindelser med civilsamfundsorganisationerne i Belarus, er ved at udarbejde en udtalelse om dette emne ⁽⁶⁾.

4.5.2 EØSU har dog endnu hverken foretaget en direkte analyse eller udviklet stabile kontakter med det organiserede civilsamfund i landene i det sydlige Kaukasus. Der vil kunne rettes op på dette på kort sigt ved at undersøge spørgsmålet nærmere i en informationsrapport og eventuelt en specifik udtalelse.

5. Metodologiske og finansielle instrumenter

5.1 Metoderne til gennemførelse af de nationale handlingsplaner indebærer en konstant dialog og forhandlinger mellem EU-myndighederne og de pågældende lande. Alle parter skal ved gennemførelsen af de forskellige aktioner følge de procedurer, som anvendes på fællesskabsplan. EØSU har tidligere i forbindelse med MEDA-programmet udtrykt bekymring over de problemer, som støttemodtagerne og det organiserede civilsamfund bl.a. har med at få adgang til relevante fonde ⁽⁷⁾. Det er ganske vist nødvendigt med strenge fordelings- og kontrolprocedurer for at undgå misbrug af ressourcer, men procedurerne bør også være klare, gennemsigtige (de relevante formularer kan f.eks. oversættes til støttemodtagernes sprog!) og enkle samt være i overensstemmelse med de politiske mål for naboskabspolitikken. Mange og udviklede bureaukratiske procedurer for at få adgang til støtte gør det hverken lettere at overholde prioriteterne eller sikre effektiviteten af den pågældende aktion. Det fremmer også den »samarbejdsprofessionalisme«, der tilbydes af konsulentvirksomheder, og som i sidste ende kan føre til, at partnerlandene mister deres righoldige særpræg

⁽⁶⁾ Jf. Stuliks arbejdspapir (REX/220).

⁽⁷⁾ Jf. Dimitriadis-rapporten med henblik på Euromedtopmødet på Malta (REX/113), navnlig punkt 35 og 36.1.

og initiativmuligheder. Myndighederne i EU insisterer på, at naboskabspolitikken skal betragtes som en »skræddersyet« politik. Dette aspekt er yderst vigtigt, men det bør også komme til udtryk i gennemførelsesmetoderne, og det bør sikres, at disse metoder på systematisk og konsekvent vis afspejler de økonomiske og sociale forhold i de enkelte lande, således at de forskellige samfundskredse også kan forholde sig hertil.

5.1.1 De vanskeligheder, som civilsamfundsorganisationer har med at få adgang til programmer og tilhørende ressourcer, skyldes ofte, eller i hvert fald delvis, manglende kendskab til regler og procedurer. Adgang til et fællesskabsprogram eller foranstaltninger under en politik, som fremmes af EU, kan ikke sidestilles med en udbudsprocedure, hvor konkurrenterne selv skal tilvejebringe de informationsmæssige og organisatoriske instrumenter, som er nødvendige for at kunne deltage. EU-institutionerne bør tage et klart ansvar og støtte samfunds- og erhvervskredsen i deres bestræbelser på at opnå den nødvendige kapacitet og professionalisme. Et eksempel herpå er de kurser, som Kommissionen indtil for et par år siden arrangerede for »iværksættere« til en rimelig pris. Prisen er i den senere tid tredoblet, hvilket afholder de fleste af de aktører, som har behov for netop denne slags hjælp, fra at deltage. Efter EØSU's opfattelse er spredningen af denne type knowhow mellem civilsamfundets organisationer ligeså vigtig som kapacitetsopbygningen i partner- og nabolandenes administrationer og må derfor betragtes som en vigtig tjeneste, der bør være gratis for, at civilsamfundet kan bidrage til gennemførelsen af naboskabspolitikken.

5.2 I betragtning af, at de nationale handlingsplaner omfatter alle de politikker, der hører ind under de forskellige kommissærers kompetenceområde, er det vigtigt, at naboskabspolitikken er et projekt, som forstås og støttes af alle generaldirektorater, der bør netværke på ansvarlig vis for at bidrage til denne politikkes succes.

5.3 For at mekanismen til regelmæssig evaluering kan virke efter hensigten, skal den være begrænset til det væsentlige, undgå gentagelser og sætte fokus på prioriteterne. På denne måde kan man få et mere effektivt og frugtbart resultat ud af at inddrage det organiserede civilsamfund, som er helt afgørende for en vellykket gennemførelse af denne og andre politikker (se punkt 6), i gennemførelsen og evalueringen af naboskabspolitikken. Der bør lægges særlig vægt på kriterierne til evaluering af de demokratiske fremskridt, som gøres i de pågældende partnerlande, og respekt for værdier og grundlæggende rettigheder. Metodemæssigt bør der lægges vægt på etableringen af et netværkssystem til indsamling af data og statistikker, som giver mulighed for at vurdere de fremskridt, der er gjort i de enkelte lande, på en sikker og, om muligt, sammenlignelig måde. Det er også nødvendigt, at evalueringsrapporterne stort set dækker den samme tidsperiode, dels af hensyn til evalueringen af de bedste resultater, dels af hensyn til indkredningen af de prioriteter, som kræver mere eller en anden form for støtte.

5.4 Selv om EU er partner- og nabolandenes vigtigste handelspartner, ligger EU's budgetressourcer til samarbejde undertiden, og i nogle lande, på et lavere niveau end de ressourcer, som stilles til rådighed af andre internationale aktører, men EU's partnere har ved flere lejligheder givet udtryk for, at EU's indsats har stor kvalitativ betydning for deres udvikling, eftersom den bidrager til konsolideringen af visse resultater, en betydelig kapacitetsopbygning og et partnerskab, hvor alle parter betragtes som ansvarlige og ligeværdige aktører og aldrig som støttemodtagere, der er mere eller mindre tvunget til at acceptere de målsætninger, som andre har opstillet for dem.

5.5 EU's partnere skal have indfriet deres forventninger. Eftersom hovedansvaret for budgetspørgsmål ligger hos alle Fællesskabets aktører, navnlig medlemsstaterne, bør de tage deres del af ansvaret. Det er vigtigt, at denne politik, som er så vigtig for EU's udvikling og sikkerhed samt partnerrolle på den internationale scene, tilgodeses i de finansielle overslag for 2007-2013. Det vil også gøre det lettere at rejse midler fra den private sektor, eftersom investorerne vil kunne operere på stabile og sikre vilkår.

6. Inddragelse af civilsamfundet i naboskabspolitikken

6.1 EØSU er overbevist om, at naboskabspolitikens succes er uløseligt forbundet med de institutionelle aktørers evne til at inddrage det organiserede civilsamfund i gennemførelsen af de nationale handlingsplaner. EØSU har redegjort udførligt for dette synspunkt i tidligere udtalelser og analogt i alle udtalelser om udvidelsesprocessen⁽⁸⁾. EØSU ser gerne, at Kommissionen sender et klarere signal i den retning ved at foreslå kriterier, procedurer og instrumenter til inddragelse af det organiserede civilsamfund i gennemførelsen af de nationale handlingsplaner. Under forbehold af punkt 3.3 udgør erfaringerne med udvidelsen et vigtigt referencepunkt, både hvad angår inddragelsen af ansøgerlandenes samfunds- og erhvervskredse i forhandlingsprocessen og gennemførelsen af dialogen mellem det organiserede civilsamfund i EU-landene og ansøgerlandene. Den første af disse dynamiske processer er blevet iværksat, bl.a. i visse ansøgerlande, som nu er blevet medlemmer, mens den anden er baseret på de frivillige initiativer, som træffes af organisationer, fonde og rådgivende organer, navnlig EØSU. Gennemførelsen af naboskabspolitikken kræver imidlertid, at denne inddragelse struktureres og garanteres.

6.2 På basis af EØSU's erfaringer og arbejde samt forslagene i de udtalelser, som er nævnt i fodnote 1, skal blot nævnes de aktioner, som efter EØSU's opfattelse er nødvendige for at

kunne nå målet om en effektiv gennemførelse af naboskabspolitikken med deltagelse af arbejdsmarkedets parter.

6.3 EØSU opfordrer Kommissionen til:

- at sikre intern sammenhæng mellem de generaldirektorater, som beskæftiger sig med de forskellige aspekter af naboskabspolitikken ved at fremme synergier, networking og bedste praksis;
- at indskærpe over for regeringerne i partner- og nabolandene, at de bør inddrage det organiserede civilsamfund i gennemførelsen af de nationale handlingsplaner ved med henblik herpå at fastsætte et krav om inddragelse af det organiserede civilsamfund i evalueringen af de resultater, som er opnået i de enkelte partner- og nabolande;
- at tilføre samfunds- og erhvervskredsene den knowhow, som er nødvendig for, at de ressourcer, der stilles til rådighed for naboskabspolitikken, anvendes optimalt og korrekt, og for at disse kredse kan føre tilsyn med gennemførelsen af de nationale handlingsplaner i deres lande og fremsætte forslag til opfølgningen heraf;
- at fastlægge klare og effektive kriterier for vurderingen af fælles værdier, som er den vigtigste prioritet i forbindelse med naboskabspolitikens gennemførelse;
- at tilvejebringe informationer og dokumentation om de møder, der afholdes inden for rammerne af associeringsaftalerne, og som har til formål at drøfte gennemførelsen af de nationale handlingsplaner (og bl.a. offentliggøre tidsplanen og dagsordenene for disse møder), og tilskynde til afholdelsen af informations- og høringsmøder før og efter disse møder;
- at foreslå et instrument, som letter udstedelsen af visa til borgere i partnerlande, der ønsker at rejse til EU for at studere, forske eller opnå kontakt med tilsvarende organisationer, virksomheder osv.;
- at støtte EØSU's indsats for at sikre koordineringen af de rådgivende organer og civilsamfundsorganisationer, som er blevet engageret i gennemførelsen af de nationale handlingsplaner, navnlig ved at finansiere afholdelsen af et årligt økonomisk og socialt topmøde (i lighed med det topmøde, som EØSU har været vært for i 10 år som led i Euro-Middelhavssamarbejdet), der giver mulighed for at evaluere den overordnede gennemførelse af naboskabspolitikken, og som ligeledes giver de involverede organisationer mulighed for at sammenligne erfaringer på overordnet plan og ikke kun på bilateral eller lokalt plan.

⁽⁸⁾ Jf. bl.a. en af de seneste udtalelser fra REX-sektionen (REX/208, ordfører: Pezzini).

6.4 EØSU opfordrer regeringerne i EU's medlemsstater til:

- at fastlægge en metode til systematisk sammenligning, som skal sikre overensstemmelse og effektivitet mellem de enkelte medlemsstaters udenrigspolitik og naboskabspolitikken med det formål at skabe en kritisk masse af ressourcer, og navnlig initiativer, som kan føre til positive resultater for alle de berørte parter;
- at tilpasse deres udenrigspolitik, således at der i anvendelsen af naboskabspolitikken kan tages højde for det organiserede civilsamfunds bidrag, både i partner- og nabolandene generelt, men også på nationalt niveau, hvilket bl.a. kan ske gennem politikker for udviklingsamarbejde og etablering af partnerskaber og netværk med de involverede civilsamfundsorganisationer;
- at sikre overensstemmelse mellem de forpligtelser, som indgås under naboskabspolitikken, og de initiativer, som tages af multilaterale internationale organer;
- at tilvejebringe alle oplysninger om de nationale regeringers synspunkter på de punkter, som står opført på dagsordenen for de møder, der afholdes inden for rammerne af associeringsaftalerne;
- at gøre en indsats for at lette adgangen til universiteter for studerende fra partner- og nabolandene;
- at arrangere informationsdage med regelmæssige mellemrum (ca. hvert andet år) på nationalt niveau om de fremskridt, som er gjort med gennemførelsen af naboskabspolitikken, og de evalueringer, som regeringen selv foretager af denne vigtige politik gennemførelse.

6.5 EØSU opfordrer regeringerne i partner- og nabolandene til:

- at sikre en høj grad af overensstemmelse mellem deres bilaterale og multilaterale udenrigspolitik og de forpligtelser, som er indgået inden for rammerne af naboskabspolitikken;
- at sikre klare og løbende oplysninger om de fremskridt, som gøres med inddragelsen af landenes arbejdsmarkedsparter og erhvervsorganisationer, og give adgang til dokumentation om de fremskridt, som gøres med gennemførelsen af de nationale handlingsplaner;

Bruxelles, den 5. juli 2006

- regelmæssigt at høre de rådgivende organer — hvor sådanne findes — om beslutninger, der er under forberedelse, og som vedrører gennemførelsen af de nationale handlingsplaner eller evalueringer og eventuelle andre faser, som kan føre til fremskridt i forholdet mellem det pågældende land og EU;
- i de partner- og nabolande, hvor der endnu ikke findes rådgivende organer, at oprette et instrument til fremme og samordning af det organiserede civilsamfunds deltagelse i beslutningstagningen vedrørende gennemførelsen af de nationale handlingsplaner og overvågningen af de iværksatte aktioner;
- også at samordne høringen og inddragelsen af civilsamfundet på det lokale niveau, således at naboskabspolitikken kan tjene som et instrument til udvikling og afbalancering af det økonomiske og sociale system på hele det pågældende lands territorium.

6.6 EØSU opfordrer det organiserede civilsamfund i partner- og nabolandene til:

- at sætte sig ind i, evaluere og deltage i gennemførelsen af naboskabspolitikken i deres lande ved at anmode deres regeringer om informationer og muligheder for at deltage og ved at samarbejde med EØSU med henblik på at indkredse prioriteter og gøre EU-myndighederne opmærksomme herpå;
- at være åben over for en struktureret dialog både med EØSU og rådgivende organer i EU's medlemsstater og andre partner- og nabolande med henblik på at skabe et omfattende netværk for overvågning af naboskabspolitikken gennemførelse og fremme den gensidige forståelse mellem organisationer og formidlingen af bedste inddragelsespraksis.

6.7 EØSU har til hensigt nøje at følge gennemførelsen af naboskabspolitikken i de forskellige områder og udvikle mere effektive former for samarbejde med Europa-Parlamentet og Regionsudvalget for at bidrage til det organiserede civilsamfunds inddragelse i denne vigtige politik.

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets afgørelse om ordningen for De Europæiske Fællesskabers egne indtægter (EF, Euratom)

KOM(2006) 99 endelig — 2006/0039 (CNS)

(2006/C 309/21)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 26. april 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 93 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed.

Som følge af sagens hastende karakter udpegede EØSU på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006 (mødet den 5. juli) Ágnes Cser til hovedordfører og vedtog med 84 stemmer for, 2 imod og 2 hverken for eller imod følgende udtalelse:

1. Sammenfatning af udtalelsen

1.1 I henhold til artikel 9 i Rådets afgørelse om ordningen for De Europæiske Fællesskabers egne indtægter⁽¹⁾ skulle Kommissionen inden den 1. januar 2006 iværksætte en generel undersøgelse af ordningen med egne indtægter for perioden 2007-2013 fulgt op af passende forslag. Europa-Parlamentet har indgivet en anmodning om revision af bidragskriterierne. Kommissionen har i samråd med Rådet udarbejdet sit forslag, som det har forelagt til behandling.

1.2 EU-institutionerne har undersøgt forslaget og EØSU har evalueret det (ECO/148) i lyset af sine egne tidligere udtalelser, og har i flere omgang henledt opmærksomheden på det vigtige forhold mellem EU-politikkerne og EU's budgetpolitik.

1.3 Udvalget har drøftet den fremtidige anvendelse af de tre egne indtægter samt evalueringen af forslaget vedrørende oprettelsen af en egen direkte EU-indtægt som anført i kommissionsdokumentet.

1.4 EØSU har opstillet en historisk oversigt over tilvejebringelsen af de egne indtægter samt de tilpasninger, der er sket med dem, har analyseret den »fjerde indtægt« og har evalueret den britiske korrektion samt den generelle korrektion.

1.5 I december 2005 indgik Rådet for Den Europæiske Union under det britiske formandskab en politisk aftale under evalueringen af de finansielle overslag for perioden 2007-2013. Den tidligere afgørelse blev ændret, og Rådet formulerede nye retningslinjer. Derudover bad det Kommissionen om at udarbejde en ny afgørelse og ændre det tilknyttede arbejdsdokument om den britiske korrektion samt det tidligere forslag vedrørende den generelle korrektion.

1.6 Trods Kommissionens ændrede forslag, bibeholder EØSU sine afsluttende bemærkninger fra sine tidligere udtalelser, da det fremsatte forslag ikke indebærer grundlæggende ændringer, men kun er en følge af politiske forhandlinger. Ikke desto mindre udgør ændringen af beregningen af den britiske rabat, som har været uændret i 20 år, et historisk fremskridt, i

og med at dette kan udgøre et første skridt i retning af at fjerne denne korrektion.

2. EØSU's tilgang som repræsentant for det organiserede civilsamfund

2.1 Udvalget bidrager som en dynamisk og aktiv aktør betydeligt til at mindske afstanden mellem borgerne og EU-institutionerne, såvel på EU-plan som på medlemsstatsplan. Udvalget optræder som mellemed, giver sin mening til kende om mål formuleret i Kommissionens dokumenter vedrørende tænkepausen og fremmer borgernes aktive deltagelse med henblik på at gennemføre EU's politikker (handlingsplan, plan D, hvidbogen om en europæiske kommunikationspolitik).

2.2 I henhold til disse dokumenter har EU-borgerne ret til at vide, hvad EU gør og hvorfor. I sin udtalelse om tænkepausen formulerede EØSU borgernes forventninger vedrørende det passende indhold i politikkerne vedrørende EU's fremtid. I lyset heraf glæder det sig over den interinstitutionelle aftale indgået den 4. april 2006, hvori der forudses en forhøjelse af den finansielle rammes beløb for perioden 2007-2013 i forhold til den oprindelige aftale i Det Europæiske Råd. Udvalget konstaterer imidlertid, at der kun er tale om en begrænset stigning og at de finansielle overslag ikke gør det muligt at gennemføre mål, der er fuldt på højde med ambitionerne. Det henviser i den forbindelse til sin tidligere udtalelse.⁽²⁾

3. Indledning

3.1 Udvidelsen i 2004 er en historisk begivenhed. Udvidelsen gjorde det muligt at genforene over 450 mio. europæere efter 50 års adskillelse. Den har i øvrigt gjort det nødvendigt at udfolde omfattende bestræbelser for så vidt angår det gældende institutionelle system i et EU, der indtil da kun omfattede 15 medlemsstater. Vedtagelsen af EU-politikker inden for rammerne af en EU-udvidelse til 25 og snart 27 medlemsstater, definitionen og tilvejebringelsen af de nødvendige egne indtægter har sat samarbejdet mellem »gamle« og »nye«

⁽¹⁾ EFT L 253 af 7.10.2000.

⁽²⁾ EFT C 74 af 23.3.2005.

medlemmer på en hård prøve. I det forløb skulle Kommissionens meddelelse fra 2004 med titlen »Fremtiden skaber vi i fællesskab — Politikudfordringer og budgetmidler i det udvidede EU 2007-2013« samt Kommissionens deraf afledte forslag vedrørende de finansielle overslag for 2007-2013 have bidraget til gennemførelsen af målene for denne fælles fremtid.

3.2 Vedtagelsen af Kommissionens meddelelse udgjorde startskuddet til afgørelsen vedrørende de finansielle overslag. Europa-Parlamentets tog i sin stillingtagen højde for EU's prioriteter. Det Europæiske Råds afgørelse indførte en strengere rangordning for så vidt angår kravene til udgifter og de nødvendige udgifter.

3.3 EU's budget er begrænset i forhold til de nationale budgetter, der gennemsnitligt absorberer 45 % af nationalindkomsten, hvorimod EU-budgettet ligger lige knap over 1 %. Kommissionen har anbefalet, at loftet over midlerne i de finansielle overslag for 2007-2013 fortsat sættes til 1,24 % af bruttonationalindkomsten (BNI).

3.4 Det er simpelthen ikke realistisk at forvente mere af Europa for mindre penge. De nye EU-politikker kræver en yderligere finansiell dækning. Udgifterne til de politikker, der forsvare EU's merværdi foreslået inden for rammerne af de siden midten af 80'erne udelukkende har været anvendt over for Storbritannien, har foranlediget et krav om en generel korrektion eller en ændring af systemet.

3.5 For at nå de mål bør man støtte sig til retningslinjerne om mere finansiell gennemsigthed, mere målrettede udgifter, større effektivitet samt en mere præcis evaluering af EU's merværdi.

3.6 Den utilstrækkelige gennemsigthed i strukturen for de egne indtægter, ordningens begrænsede finansielle autonomi, dens kompleksitet og uigennemsigthed har gjort det påtrængende nødvendigt at ændre den. Justeringsmekanismen, der siden midten af 80'erne udelukkende har været anvendt over for Storbritannien, har foranlediget et krav om en generel korrektion eller en ændring af systemet.

4. EU's finansielle overslag for perioden 2007-2013 efter afgørelsen i Det Europæiske Råd i december 2005.

4.1 Som anerkendt af Det Europæiske Råd i konklusionerne af december 2004 er de finansielle overslag tæt forbundet med de egne indtægter, med korrektionsmekanismen og behovet for at tilpasse det eksisterende system.

4.2 Det Europæiske Råd i marts 2005 stadfæstede Lissabonstrategiens mål og gjorde væksten i økonomi og beskæftigelse til centrale størrelser i strategien.

4.3 På det uformelle topmøde i Hampton Court i oktober 2005 var det ikke den europæiske samfundsmodel, der blev drøftet, men i højere grad globaliseringens udfordringer. EU's nye finansielle overslag for perioden 2007-2013 skal afspejle nye prioriteter: forskning og udvikling, innovation, energi, uddannelsespolitik (herunder investering i højere uddannelse),

fremme af regional immigration til økonomiske formål og forvaltning af de demografiske ændringer.

4.4 Det Europæiske Råd i december 2005 godkendte EU's budgetramme for perioden 2007-2013. I lyset af denne politiske aftale og på basis af Kommissionens ændrede forslag samt den interinstitutionelle aftale undertegnet af Europa-Parlamentet fastsætter Rådet og Kommissionen den syvårige finansielle ramme. Aftalens indgåelse afhang grundlæggende af resultatet af dialogen med Europa-Parlamentet. Den finansielle rammes struktur tilfredsstiller kun delvis det dobbelte krav om på den ene side finansiering af de nye udfordringer, som EU er stillet over for, og på den anden side dækning af de udvidelsesrelaterede budgetmæssige behov.

4.5 Rådet i december 2005 besluttede, at man også skulle færdiggøre den fornyede undersøgelse af ordningen med egne indtægter i forbindelse med behandlingen af de flerårige finansielle overslag vedrørende samtlige EU's indtægter og udgifter, som udløber i 2008-2009. Denne bestemmelse står i den interinstitutionelle aftale siden maj 2006.

4.6 Kommissionen har foreslået at udarbejde en hvidbog, der behandler den finansielle ramme, indtægter og udgifter. Der er et krav om, at den nuværende ordning for EU's egne indtægter erstattes af mere gennemsigtige og uafhængige indtægter. Kommissionen tager Europa-Parlamentets hensigt om af afholde en konference med deltagelse af de nationale parlamenter til efterretning. EØSU har meddelt, at det ønsker at blive inddraget i dette forløb.

5. Ordningen for egne indtægter

Der har ikke været megen opmærksomhed omkring den samlede ordning for egne indtægter i løbet af de to års forhandlinger om de finansielle overslag.

5.1 Der kan kun foretages en samlet evaluering af ordningen, hvis der også gives en præsentation af udviklingen i EU-integrationens budget. Denne udvikling kan inddeles i fire perioder mellem 1957 og 2006:

1957-1969: perioden, hvor hvert Fællesskab råder over sit eget budget

1970-1987: perioden med årlige enhedsbudgetter

1988-1999: perioden med de to første finansielle rammer fastsat i henhold til EU's politikker

2000-2006: perioden med EU-politikker fastsat i henhold til budgettet. Siden begyndelsen har det været gennemførelsen af de fælles mål og forfølgelsen af medlemsstaternes interesser, der har betinget budgetterne i løbet af EU-integrationens historie.

Ud fra en samlet betragtning kan man konstatere, at væksten i løbet af de to første finansielle rammers periode er steget parallelt med udviklingen i EU-politikkerne, hvilket har været afgørende for Fællesskabets budgetrammer.

5.2 Under debatten om Agenda 2000, hvor parolen var »udgiftsstabilisering« lykkedes det nettobidragyderne til budgettet at opnå en begrænsning af det budgetmæssige spillerum. Som begrundelse for denne udgiftsstabilisering anførte de behovet for at udøve budgetdisciplin som krævet i stabilitets- og vækstpagten.

5.3 Siden fiaskoen på topmødet i juni 2005 er den fornyede gennemgang af udgifter og egne indtægter på EU-budgettet blevet et afgørende spørgsmål. De egne indtægter er dog stadig ikke blevet drøftet til bunds. På det britiske formandskabs initiativ blev der vedtaget en bestemmelse om fornyet behandling på basis af forslaget forelagt i juni 2005 af Kommissionen, som det luxembourgske formandskab allerede havde indarbejdet i sine endelige forslag. Indholdet i revisionsklausulen og fristen for de reformer, der skulle gennemføres, delte medlemsstaterne. Under debatten om EU-budgettets fremtid, som fandt sted inden for rammerne af revisionen, opstod der igen uenighed, hvor den fremherskende position blev indtaget af bidragyderne blandt medlemsstaterne. Det stod klart, at der ikke ville blive indført reformer før 2013.

5.4 Hvis man foretager en **rent regnskabsmæssig undersøgelse** af forholdet mellem medlemsstaterne og EU-budgettet og ikke medtager nettosaldoen af de tildelte udgifter og bidragene, konstaterer man betydelige og yderst vildledende forskelle. Stillingen som hhv. nettomodtager eller nettobidragyder siger intet om den frembragte gevinst på EU-niveau, dvs. EU-politikernes bidrag til den supplerende indkomststigning på makroøkonomisk niveau i det indre marked.

5.5 Som allerede understreget i tidligere udtalelser kan EØSU ikke acceptere en tilgang, der består i at lade medlemsstaternes positioner som bidragydere gå frem for EU-politikkerne, der sigter mod fælles mål.

5.6 Udvalget mener, at EU-politikernes rolle i udformningen af budgettet er forenelig med kravet om budgetdisciplin på EU-plan. I den første Delors-pakke blev der for første gang talt om at indføre budgetdisciplin, hvilket ikke udelukker, at EU-politikkerne spiller en afgørende rolle i forholdet mellem politikkerne og budgettet i EU.

5.7 BNI-midlerne, som er stigende, og hvis rolle bliver styrket yderligere efter 2007, udgør et godt eksempel på hvad der er ret og rimeligt. Det ser imidlertid ud til, at væksten i bidrag baseret på BNI i sig selv kan styrke tendensen til at give positionen som bidragyder en afgørende rolle. BNI-ressourcerne hidrører fra en direkte overførsel fra medlemsstaternes budget og sigter ikke på at sikre egentlige egne indtægter for EU.

6. Arbejdsdokumentet om den britiske korrektion

6.1 Takket være ændringerne i afgørelsen om de egne indtægter er det blevet muligt at udarbejde et nyt dokument, der kan træde i kraft pr. 1. januar 2007 eller senest primo 2009 eventuelt med tilbagevirkende kraft. Det følger den tidligere position med opretholdelse af en ensartet indkrævningssats for moms på 0,30 %, men afviger herfra via to undtagelser. For perioden 2007-2013 er momsbidragssatsen fastsat til 0,225 % for Østrig, 0,15 % for Tyskland 0,10 % for Nederlandene og

Sverige. I samme periode får Nederlandene en årlig bruttonedgang på 605 mio. € i sit bidrag beregnet ud fra BNI, mens Sverige får en årlig bruttonedgang på 150 mio. € i sit bidrag beregnet på basis af BNI.

6.2 Senest fra 2013 vil Storbritannien deltage fuldt ud i finansieringen af udvidelsesudgifterne i de medlemsstater, der tiltrådte EU efter den 30. april 2004, undtagen for så vidt angår markedsudgifterne inden for landbrugspolitikken. I forhold til den nugældende afgørelse kan Det Forenede Kongeriges supplerende bidrag ikke overstige et loft på 10,5 mia. € i perioden 2007-2013. I tilfælde af andre udvidelser end med Rumænien og Bulgarien vil bidraget blive justeret. Endnu en gang finder Rådet i sine afgørelser vedrørende den fornyede behandling af ordningen det nødvendigt at revurdere den finansielle ramme indgående, og beder om en fornyet undersøgelse af EU's ressourcer, der ligeledes omfatter landbrugspolitikken og den britiske rabat, og det afventer en rapport herom i 2008-2009.

6.3 Kommissionens forslag indeholder en bestemmelse om at medtage nedgangen i momsbidraget, før den britiske korrektion beregnes, men først at nedsætte bidragene baseret på BNI efter denne beregning. 17 medlemsstater mener, at disse to foranstaltninger skal gennemføres efter beregningen af den britiske korrektion, mens London fastholder, at de bør medtages før. Det Forenede Kongeriges forslag svarer til at øge det britiske justeringsbeløb og altså til at øge byrderne på de øvrige medlemsstater.

6.4 EØSU tilslutter sig Revisionsrettens bemærkninger, hvor det understreges, at enhver korrektionsmekanisme i en hvilken som helst form truer enkeltheden og gennemsigtigheden i ordningen for egne indtægter. Revisionsretten har fremsat en lang række bemærkninger om den nuværende ordning for egne indtægter og dens lakuner. Især har den bemærket og understreget manglen på styring, sammenhæng og gennemsigtighed. Revisionsretten påpeger samtidig, at den budgetmæssige ubalance ikke kan løses blot ved en beregningsregel.

6.5 Blandt de beskudte ændringer i ordningen for egne indtægter antager justeringen af den måde, den britiske rabat beregnes på, en særlig betydning. I følge aftalen fra december 2005 skal udgifterne til de nye medlemsstater undtagen markedsudgifterne under landbrugspolitikken og de direkte betalinger til producenterne gradvis afvikles fra 2009 og fuldstændigt efter 2011. Dermed undgår man, at den britiske rabat vokser proportionalt med udvidelsesudgifterne.

7. Generelle bemærkninger

7.1 EØSU deler Europa-Parlamentets standpunkt gående ud på, at indtægterne fra moms og BNI (hvis oprindelige mål var at supplere EU's egne indtægter) gradvis er blevet den primære finansieringskilde til EU's budget, og at tilføjelsen af undtagelsesordninger til den nuværende ordning for egne indtægter kun har skærpet ordningens kompleksitet og dens manglende gennemsigtighed i borgernes øjne og dens uretfærdighed, idet den skaber et finansieringssystem, der genererer uacceptable skævheder mellem medlemsstaterne.

7.2 EØSU tilslutter sig Europa-Parlamentets synspunkt om, at det er vigtigt at give et EU under udvidelse passende budgetmidler, som står i forhold til dets stadigt stigende politiske ambitioner. De finansielle overslag udgør en finansiell ramme, hvis mål er at sikre udviklingen af EU's prioriteter under hensyn til budgetdisciplinen. Der er ikke tale om et syvårigt budget.

7.3 EØSU anfører, at loftet for de egne indtægter vedtaget i 1993 for de 15 medlemsstater fortsat er uforandret: det er fastsat til 1,31 % af EU's samlede BNI-beløb for så vidt angår forpligtelsesbevillinger og til 1,24 % af samme beløb til betalingsbevillinger.

8. Resumé

8.1 På baggrund af ovenstående mener udvalget ud fra en samlet betragtning, at den politiske aftale, som Det Europæiske Råd indgik i december 2005, indebærer en forlængelse til 2013 af den fjerde periode i EU's budgetmæssige historie indledt i 2000, dvs. den periode, hvor EU-politikkerne blev bestemt af budgettet.

8.2 Nøglen til næste budget består i at sætte en stopper for den afgørende rolle som bidragyder. Vi har behov for et fælles budget, der totalt eller for en stor dels vedkommende er uafhængigt af de nationale budgetter. Kun ægte egne indtægter er i stand til at garantere denne uafhængighed.

8.3 EØSU erklærer, at EU-budgettets autonomi kun kan sikres via en ordning med egne indtægter baseret på fælles politikker, enten ægte egne EU-indtægter, f.eks. en EU-skat, eller en kombination af disse to. Af hensyn til EU's fremtid kan den mest velegnede løsning i forhold til EU-metoden være, at man benytter de fælles politikker som kilder til indtægter.

8.4 Desuden mener vi, trods den stærke modstand mod en EU-skat begrundet i princippet om budgetsuverænit, at gennemførelsen af fælles mål kræver en tilvejebringelse af egne indtægter til afløsning af bidragene baseret på BNI.

8.5 Når man justerer ordningen for egne indtægter, bør man være opmærksom på at anvende principperne om gennemsigtighed, effektivitet, fleksibilitet og proportional finansiering.

- Midler/effektivitet: Midlerne skal have en markant effekt på budgettets størrelse,
- Gennemsigtighed og enkelhed: medlemsstaternes bidrag til EU-budgettet bør være let forståeligt for borgerne,
- Udgiftseffektivitet: de administrative udgifter, der følger af opkrævningen, bør ikke være for høje i forhold til midlernes størrelse.
- Ligestilling mellem bruttobidrag: byrderne bør fordeles ligeligt mellem medlemsstaterne under hensyn til borgernes reelle situation.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets direktiv om fritagelse for merværdiafgift og punktafgifter på varer, der indføres af rejsende fra tredjelande

KOM(2006) 76 endelig — 2006/0021 (CNS)

(2006/C 309/22)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 22. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Umberto Burani til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 5. juli 2006, enstemmigt følgende udtalelse:

1. Indledning

1.1 Kommissionens forslag vedrører harmonisering af lovgivningen om moms- eller punktafgiftspligtige varer, som er indført af rejsende, der kommer fra tredjelande. Disse varer har med visse begrænsninger altid kunnet indføres afgiftsfrit: den oprindelige lovgivning findes i direktiv 69/169/EØF af 28. maj 1969, som siden er blevet ændret sytten gange og nu bør erstattes af det foreliggende direktiv.

1.2 Systemet bør bevares »for at undgå dobbeltbeskatning, også i tilfælde, hvor der i betragtning af de betingelser, som varerne indføres under, ikke er det sædvanlige behov for at beskytte økonomien«⁽¹⁾. Da det overordnede princip bør bevares, mener Kommissionen, at de mange ændringer siden direktivet for første gang trådte i kraft, udvidelsen og de nye ydre grænser udgør det tilstrækkelige grundlag for at foretage en fuldstændig revision af det oprindelige direktiv og erstatte det med et nyt.

1.3 Problemet, som i sig selv er enkelt, kompliceres af behovet for at regulere indførslen af »følsomme« produkter, dvs. tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer. Selvom problemet altid har eksisteret, bringer EU's udvidelse nye perspektiver, men grundlæggende er spørgsmålene de samme: medlemsstaternes forskellige geografiske og sociale situation, forskellige tilgange og meget forskellige beskatningsniveauer. Det endelige resultat afhænger af, om det er muligt at nå til enighed om Kommissionens forslag til harmonisering.

2. Generelle bemærkninger

2.1 Oprindeligt tog direktivet sigte på rejsende inden for Fællesskabet, men i overensstemmelse med principperne for det indre marked faldt restriktionerne i 1993 principielt bort for varers bevægelighed imellem medlemsstaterne. Fællesskabets nye **ydre grænser** som følge af udvidelsen har medført nye vurderingselementer, og som Kommissionen anfører, »omfatter [grænserne] nu bl.a. Rusland, Ukraine og Belarus«.

2.1.1 EØSU noterer sig dette, men bemærker, at der udover de nævnte grænser, findes andre mod øst, som udgør et

problem for de nye medlemsstater på grund af store forskelle i prisniveau i nogle af de tilstødende lande; ligesom det heller ikke må glemmes, at der er blevet skabt **nye søgrænser efter Cyperns og Maltas tiltrædelse**.

2.1.2 De undtagelser, som dengang blev givet til nogle medlemsstater på baggrund af særlige problemer, er nu alle udløbet bortset fra den, som blev givet til Finland, der har fået bemyndigelse indtil udgangen af 2007 til at begrænse indførslen af øl fra tredjelande til et minimum på 16 liter. EØSU, der hele tiden har været imod ordningen med undtagelser, hilser dette velkommen; i dette tilfælde kan en ensartet ordning for samtlige femogtyve medlemsstater imidlertid skabe problemer, som vil blive beskrevet i det følgende.

2.2 Det foreslåede direktiv **forhøjer det nuværende loft** på 175 EUR til **500 EUR for flyrejsende** og til **220 EUR for alle andre rejsende**. I den indledende begrundelse begrundede Kommissionen disse foranstaltninger med, at »i betragtning af, hvad flytransport koster og kræver, må det antages, at flyrejser foretages mindre hyppigt af den enkelte, end det er tilfældet med rejser på landjorden eller med færge. Desuden kan flyrejsende i sagens natur kun medbringe, hvad de kan købe og transportere, og de vil således ikke kunne medbringe **voluminøse varer**.« **Den egentlige begrundelse** synes dog at være en anden: i fjerde betragtning hedder det, at »i de beløbsmæssige tærskler bør der tages hensyn til vanskelighederne for de medlemsstater, der har fælles grænser med tredjelande, hvor priserne er betydeligt lavere ...«.

2.2.1 EØSU mener, at årsagen til uoverensstemmelsen mellem udsagnene i den indledende begrundelse og i nævnte fjerde betragtning hovedsagelig skal søges i **forbehold af skattemæssig karakter**. Det giver nemlig ikke mening at tale om »voluminøse varer« (jf. foregående punkt): der findes ikke-voluminøse varer af stor værdi (fotografiapparater, bærbare computere, ure, smykker, osv.), som i givet fald **må indføres af flyrejsende men ikke bil-, tog- og krydstogtsrejsende**. Det andet udsagn, ifølge hvilket flyrejser »foretages mindre hyppigt af den enkelte, end det er tilfældet med rejser på landjorden eller med færge« i betragtning af, hvad de »koster og kræver«,

⁽¹⁾ Jf. KOM(2006) 76 endelig — 2006/0021 (CNS), første betragtning.

synes at referere til specifikke situationer snarere end fænomenet generelt: flyrejser (og især lavprisyrejser) er en del af dagligdagen for millioner af forretningsrejsende og turister, som hvert år rejser til tredjelande.

2.2.2 EØSU finder det uacceptabelt, at hensynet til særlige situationer fører til udarbejdelse af harmoniseringsstandarder, som **forskelsbehandler borgere på baggrund af det transportmiddel**, de bruger. Som allerede nævnt i punkt 2.1.2 har EØSU flere gange udtalt sig imod systemet med **undtagelser** og vedbliver principielt at være imod, men mener, at i dette tilfælde er dette system **den eneste mulige vej frem**. Det bør kun anvendes, når en eller flere medlemsstater kan bevise — i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet — at **et generelt loft på 500 EUR** vil påføre dem et ubærligt tab i mistede skatteindtægter.

2.3 Direktivforslaget bevarer de **mængdemæssige begrænsninger for tobaksvarer og alkohol**. Hvad angår tobaksvarer, henvises der til den WHO-konvention, som EU ratificerede den 30. juni 2005. Den anbefaler at **forbyde eller begrænse internationale rejsendes indførsel af tobaksvarer**. Med denne anbefaling in mente foreslår Kommissionen et **ensartet system for lave mængdemæssige lofter** for disse produkter »for at sikre **ligebehandling** af alle borgere, der rejser ind i EU«.

2.3.1 EØSU er **enigt** heri, skønt det har visse forbehold over for begrundelsen vedrørende tobaksvarer, der som de øvrige begrundelser synes være baseret på skattemæssige frem for sundhedsmæssige betragtninger. Det kommer til udtryk i artikel 9, stk. 2, der giver medlemsstaterne ret til at anvende minimumsmængder for indførsel af tobak, der er meget lavere end normalt. Uden at komme ind på tobaks skadevirkninger følger det, noget absurd, at tobaks skadevirkningsgrad er forskellig alt efter hvilken medlemsstat der er tale om.

2.4 Kommissionen foreslår endvidere at **afskaffe de mængdemæssige begrænsninger for parfume, kaffe og te**. Der er taget hensyn til, at der ikke længere er punktafgifter på parfume i henhold til fællesskabsbestemmelserne, at der er afgifter på kaffe i fem medlemsstater og te i en enkelt medlemsstat. I den forbindelse indeholder den indledende begrundelse en betragtning af stor værdi (?) om, at de mængdemæssige lofter bør afskaffes »da de **ikke længere afspejler det faktiske beskatningsmønster [...] i EU med 25 medlemsstater**«. Begrænsningerne er med andre ord afskaffet, fordi det kun er få af de 25 medlemsstater, som fortsat pålægger disse produkter punktafgifter.

2.4.1 EØSU er uden forbehold **enigt** i afskaffelsen af disse foranstaltninger og bemærker i parentes, at man i dette tilfælde **i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet har anvendt reglen om, at kollektivets interesser vejer tungere end den enkeltes**.

2.5 Det er netop hvad angår **proportionalitet**, at direktivforslaget giver anledning til nogle kritikpunkter. Generelt og med henvisning til den lovgivning, som nævnes i punkt 2.4, understreger EØSU, at ethvert initiativ bør baseres på **konsekvent anvendelse af et bestemt princip i samtlige aspekter af reguleringen** og ikke kun i nogle af dem. Dette udsagn vil blive forklaret nærmere i bemærkningerne til de enkelte artikler.

(?) Jf. ibidem, 1) Baggrunden for forslaget — Begrundelse og formål: fjerde led.

3. Særlige bemærkninger

3.1 **Artikel 2, 4, 5 og 7 — direktivets anvendelse**. I henhold til disse artikler gives fritagelse for omsætningsafgifter og punktafgifter for varer, som rejsende, der har rejst igennem et tredjeland, indfører i deres personlige bagage (»rejsegods«). Direktivet finder kun anvendelse, såfremt den rejsende **ikke kan bevise**, at varerne er erhvervet i en medlemsstat og ikke berettiger til refusion af moms eller punktafgift. Ved beregningen af varernes værdi tages personlige effekter, der indføres midlertidigt eller genindføres efter midlertidig udførsel, ikke i betragtning.

3.1.1 Lovgivningen, der eksisterede i forvejen, vil fortsat lægge store byrder på den rejsende, der bliver nødt til at **medbringe fakturaer** som bevis på, at især varer af stor værdi, som allerede er den rejsendes ejendom, er erhvervet i en medlemsstat, eller sørge for at få en **erklæring om midlertidig udførsel** før afrejsen.

3.1.2 EØSU er klar over, at der ikke findes nemmere løsninger; Udvalget mener imidlertid, at Kommissionen i gennemførelsesforordningen eller på anden måde med stor fordel kunne anbefale medlemsstaterne at offentliggøre denne lovgivning, hvor det er mest hensigtsmæssigt, f.eks. via opslag ved udrejsegrænser, ved indføjeelse i rejsearrangørers generelle information og på fly- og færgebilletter.

3.2 **Artikel 8 — beløbsmæssige tærskler**. Den samlede værdi, hvor indførelsen af varer er fritaget, er **500 EUR for flyrejsende og 220 EUR for andre rejsende**. Medlemsstaterne får mulighed for at nedsætte den **beløbsmæssige tærskel til 110 EUR for rejsende under 15 år**. Beløbsgrænserne gælder for alle varer med undtagelse af tobaksvarer og alkohol, som der fastlægges mængdemæssige begrænsninger for.

3.2.1 EØSU har allerede stillet spørgsmålstegn (jf. punkt 2.2.2) ved forskelsbehandlingen af borgerne på baggrund af det anvendte transportmiddel. Denne sondring bygger tydeligvis på den særlige situation i visse medlemsstater, som har fælles grænser med tredjelande, hvor priserne er meget lavere, bl.a. på grund af store forskelle i beskatning. Anvendelse af **proportionalitetsprincippet** (jf. punkt 2.4.1 og punkt 2.5) **med undtagelser** i specifikke tilfælde, hvor der er et påviseligt behov, kunne løse problemet.

3.2.2 På linje med ovennævnte punkt 2.2.2 bekræfter EØSU sit forslag om generelt at udvide **tærsklen på 500 EUR til alle rejsende uden at foretage sondringer ud fra det anvendte transportmiddel**. Fordelen ved en højere tærskel er, at toldmyndighederne aflastes i den ressourcekrævende generelle kontrol af turister, især i perioder med intense turiststrømme, så de mere effektivt kan fokusere på egentlig smugleri. Det bør i den forbindelse understreges, at tolderne via deres erfaring og professionalisme har relativt let ved at skelne mellem »turister« (der højest gør sig skyldig i en administrativ overtrædelse) og »smuglere«, hvis handlinger kan forfølges strafferetligt. Tilbage står problemet med »almindelige« rejsende (hverken turister eller befolkningen i grænseområder), hvis indførsel af varer henregnes til mindre grænsetrafik med vinding for øje.

3.3 **Artikel 9 — mængdemæssige begrænsninger for tobak.** Fritagelsen for moms og punktafgifter på tobaksvarer er underlagt mængdemæssige begrænsninger. De **almindelige begrænsninger** er 200 cigaretter, eller 100 cigarillos, eller 50 cigarer eller 250 g røgtobak. Medlemsstaterne får mulighed for at fastsætte **lavere mængdemæssige begrænsninger**: 40 cigaretter, eller 20 cigarillos, eller 10 cigarer eller 50 g røgtobak. Disse begrænsninger kan medlemsstaterne vælge at anvende for **alle rejsende eller kun andre rejsende end flyrejsende**.

3.3.1 Som nævnt tidligere vedrørende beløbsmæssige tærskler er EØSU imod fastsættelse af forskellige mængdemæssige begrænsninger, men ønsker tillige at bemærke, at minimumsbegrænsninger vil volde **stort besvær for turister fra EU**, der rejser i bil gennem forskellige lande (EU og ikke-EU), og hvis bestemmelsessted ikke er det land, hvor minimumsbegrænsningerne gælder. I betragtning af turismens betydning og behovet for at fremme den i stedet for at lægge den hindringer i vejen med foranstaltninger, som kræver gennemførelse af streng grænsekontrol, foreslår EØSU, at der vedtages en specifik **bestemmelse om fritagelse** for disse tilfælde.

3.4 **Artikel 10 — mængdemæssige begrænsninger for alkohol.** Som med tobaksvarer opretholdes også de allerede gældende **kvantitative begrænsninger** for alkohol, der ændres og inddeles i to kategorier: (a) 1 liter destillerede drikkevarer eller spiritusholdige drikkevarer med et alkoholindhold på over 22 % vol, eller ikke-denatureret etylalkohol med et alkoholindhold på 80 % vol og derover, eller (b) 2 liter »mellemprodukter« og mousserende vin. De to kategorier kan ikke akkumuleres. **Ud over** disse mængder må der afgiftsfrit indføres **4 liter ikke-mousserende vin og 16 liter øl**. Fritagelserne gælder ikke for rejsende under 17 år.

3.4.1 EØSU **støtter generelt** de foreslåede foranstaltninger, men gør opmærksom på nogle **vigtige detaljer**. For det første sælges alkohol på over 80 % vol, som hører til den første kategori, normalt kun med 98 % vol eller 99 % vol, og med 1 liter af dette kan man frembringe 3 liter alkoholholdige drikkevarer på 33 % vol. Der er således ingen særlig logik i at sidestille det med 1 liter destillerede drikkevarer eller andre spiritusholdige drikkevarer. Hvad angår kategorien »mousserende vin«, som omfatter både dyre vine (champagne) og andre meget forskellige vintyper, mener EØSU, at sondringen mellem »mousserende« og »ikke-mousserende« vine bør fjernes, da der i begge tilfælde er tale om »vine« uden hensyntagen til deres værdi.

3.4.2 Et **klart forbehold** har udvalget derimod med hensyn til mængderne af **vin og øl**: der er ingen proportioner mellem de 4 liter vin og 16 liter øl, og det går ud over rejsende fra lande, hvor øl ikke indtages regelmæssigt. Frem for at fastsætte den samme begrænsning, bør der fastsættes **forskellige og alternative mængdemæssige begrænsninger for hver af disse drikkevarer**.

3.5 Hvad angår **brændstoffer** gælder fritagelsen for det brændstof, der findes i tanken, og for 10 liter i en transportabel beholder, men **undtagelser er tilladt, når der findes restriktive nationale regler**.

3.5.1 EØSU opfordrer Kommissionen til at gennemføre en **radikal ændring** af denne regel. For det første berettiger tankstationers placering ikke, at fritagelsen udvides til at omfatte **transportable beholdere** ud over brændstoftanken. Denne mulighed bør **fjernes**, om ikke andet så for at tage hensyn til den fare, der er forbundet med at transportere brændstof uden for tanken. Det skal endvidere påpeges, at denne praksis i mange lande er forbudt ifølge færdselsloven. Forbudet bør udvides til at omfatte yderligere beholdere, som er indbygget i køretøjet; for lastbilers vedkommende, som ofte har to beholdere, bør forbudet gælde beholdere, som ikke er godkendt på registreringstidspunktet.

3.5.2 For det andet bør **restriktive nationale regler**, selvom de er begrundet af prisforskelle i tilgrænsende lande, ikke kunne udvides til **turister, der kommer fra andre lande, end hvor disse bestemmelser gælder**, af de grunde, som anføres i punkt 3.3.1. Hvis restriktionerne stadig anses for nødvendige, kan de indordnes under restriktioner for **indbyggere i grænseområder** og for grænsearbejdere i direktivforslags artikel 14.

3.6 **Artikel 14 — befolkningen i grænseområder.** Der fastlægges særlige bestemmelser, som understøtter de eksisterende bestemmelser, for »**befolkningen i grænseområder**« (personer, der har bopæl i grænseområdet) og for **grænsearbejdere** (arbejdstagere med bopæl i en EU-medlemsstat, som arbejder i et tilstødende tredjeland, eller arbejdstagere med bopæl i et tredjeland, som arbejder i en tilstødende EU-medlemsstats grænseområde). Hvad angår disse kategorier får medlemsstaterne **mulighed for at nedsætte de beløbsmæssige og/eller mængdemæssige begrænsninger**. Direktivforslaget definerer et »grænseområde« som et område, der i luftlinie ikke spænder mere end 15 km. EØSU finder, at denne afgrænsning er vilkårlig og ikke tager hensyn til det enkelte grænseområdes geografiske, økonomiske og sociale karakteristika: hver medlemsstat bør have mulighed for at afgrænse dens egne områder afhængigt af omstændighederne; Derudover vil større fleksibilitet give nogle medlemsstater mulighed for at imødegå det foruroligende fænomen »atypisk« smugleri, der finder sted ved landegrænserne i de østeuropæiske lande.

3.7 Datoen for direktivets ikrafttrædelse er fastsat til **31. december 2006**. Denne frist er kun rimelig, hvis lovgivningsproceduren kan gennemføres hurtigt og uden hindringer.

Bruxelles, den 5. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program: Fremme af iværksættertankegangen gennem uddannelse og læring

KOM(2006) 33 endelig

(2006/C 309/23)

Kommissionen besluttede den 5. april 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Ingrid Jerneck til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 6. juli, følgende udtalelse med 122 stemmer for, 16 imod og 10 hverken for eller imod:

Hovedpunkterne i EØSU's udtalelse

Iværksætterånd er enen til at føre idéer ud i livet. Iværksætterkurser fremmer innovation, kreativitet og selvtillid. Fremme af iværksættertankegangen gennem uddannelse og læring indebærer følgende:

- En tidlig start, idet grundlaget for iværksætteruddannelsen lægges allerede i grundskolen
- Supplerende iværksætterprogrammer inden for rammerne af de nationale læreplaner lige fra grundskolen til de videregående uddannelser
- Positivt og effektivt samarbejde mellem skoler/universiteter og virksomheder
- Lærernes engagement gavner også deres egen personlige udvikling
- Både arbejdsgivere og arbejdstagere bør inddrages i udarbejdelsen af programmer for iværksætteruddannelse
- Civilsamfundet bør være stærkt engageret og repræsenteret i læringsprocessen
- For at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder bør der i skoleundervisningen tages hensyn til kvindelige iværksætteres betydning
- Iværksætterånden bør i lige så høj grad fremmes blandt handicappede
- Det er vigtigt at udveksle god praksis, og udviklingen kan overvåges via årlige statuskonferencer, som afholdes af Kommissionen
- Medieaktiviteter og det billede at erhvervslivet, som de formidler, er vigtige
- En »iværksættertrappe« er én blandt en række modeller, der kan anvendes i medlemsstaterne
- Det er vigtigt at skabe kvikskranker for at fremme oprettelsen af virksomheder
- Lancering af et »Europæisk Iværksætterår« på forslag af Kommissionen
- Iværksættertankegang i forbindelse med uddannelse og læring kan bidrage til at formidle Europa og bringe EU tættere på borgerne

1. Resumé af Kommissionens meddelelse

1.1 I februar 2005 foreslog Kommissionen, at der skulle sættes nyt skub i Lissabon-strategien ved at koncentrere EU's indsats om to hovedopgaver — skabelse af stærkere og varig vækst samt flere og bedre job. Det nye partnerskab for vækst og beskæftigelse understreger betydningen af at fremme iværksætterkulturen og skabe gunstigere betingelser for små og mellemstore virksomheder (SMV).

1.2 Det er nødvendigt, at der skabes et gunstigere samfundsklima for iværksættere, og der bør tages udgangspunkt i en integreret politik med henblik på ikke blot at ændre tankegangen, men også forbedre europæernes færdigheder og fjerne hindringerne for at etablere nye virksomheder, overdrage virksomheder og skabe vækst i virksomhederne.

1.3 Iværksætterånd er en vigtig kompetence for at sikre vækst, beskæftigelse og personlig tilfredsstillelse. Det erkendes, at iværksætterkompetencer tilegnes gennem livslang læring, og derfor sættes der i denne meddelelse fokus på uddannelserne på alle trin, fra primærundervisningen til universitetet, herunder også den erhvervsfaglige uddannelse på sekundærtrinnet (grundlæggende erhvervsuddannelse) og de videregående uddannelser på tekniske læreanstalter.

1.4 Tidligere har de formelle uddannelser i Europa ikke været befordrende for iværksætterkulturen eller tilskyndet til selvstændig virksomhed, og selv om der er adskillige initiativer på vej inden for iværksætteruddannelserne, ligger de ikke altid inden for faste rammer. Sigtet med Kommissionens forslag, der er baseret på dokumentation og eksempler på god praksis, er at bidrage til formulering af en mere systematisk tilgang til iværksætteruddannelser og øge uddannelsens rolle i skabelsen af en mere iværksætterorienteret kultur i de europæiske samfund. Denne indsats skal for størstedelens vedkommende ydes på nationalt eller lokalt plan.

1.5 Meddelelsen skal være en reference ved gennemgangen af, hvor store fremskridt der gøres i fastlæggelsen af politikker, navnlig i forbindelse med Lissabon-rapporterne, som medlemsstaterne skal forelægge i henhold til de integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse.

2. EØSU's generelle bemærkninger

2.1 EØSU hilser Kommissionens forslag velkommen. Der er vigtigt at skabe øget iværksætteraktivitet for at styrke den økonomiske vækst, som er nødvendig for at bevare den europæiske samfundsmodel og sikre Lissabon-strategiens succes. Europa har behov for flere iværksættere med de færdigheder, der er relevante for at kunne konkurrere effektivt på markederne. Som Kommissionen erkender, er fordelene ved iværksætteruddannelsen ikke begrænset til etablering af flere nye virksomheder, nyskabende tiltag og skabelse af nye arbejdspladser. En iværksættertankegang bør ses som en grundlæggende færdighed og en karrieremulighed såvel som et vigtigt led i den personlige udvikling. En sådan tankegang fremmer kreativiteten, innovationsevnen og selvilliden ved at udvikle den enkeltes evne til at tage initiativ og håndtere nederlag. Det drejer sig ikke kun om, at den enkelte lærer at være forretningsmand eller -kvinde, men om at fremelske en iværksættermentalitet. Iværksætteruddannelse kan også gøre arbejdstagerne mere bevidste om deres arbejdssituation og mere tilbøjelige til at udnytte de muligheder, der byder sig. Iværksætterånd er enden til at føre idéer ud i livet (¹).

2.2 EØSU støtter fuldt ud idéen om, at en ændret tankegang eller holdning er helt afgørende, hvis man vil opnå en stigning i antallet af iværksættere, og at udviklingen skal påbegyndes i en tidlig alder. Iværksættertankegangen bør også ses som en livslang læringsproces, der starter i grundskolen. Her lægges grundlaget for konkrete iværksætterfærdigheder ud over de almene kundskaber og færdigheder, der erhverves inden for rammerne af den formelle uddannelse. Der opmuntres til kreativitet, initiativ og en proaktiv holdning, der fremmer lysten til at lære, opdage nye ting osv. Dette kan øge fleksibiliteten i forskellige stadier af den enkeltes liv og dermed bidrage til at gøre det lettere for kvinder og mænd at kombinere arbejde og familieliv. Der må tages hensyn til familiernes rolle og deres holdning til iværksætteri.

2.3 Udvalget støtter konklusionerne fra forårstopmødet (²). Det Europæiske Råd understreger behovet for at skabe et positivt iværksætterklima overalt og opfordrer medlemsstaterne til at styrke deres respektive foranstaltninger, bl.a. ved hjælp af iværksætteruddannelse og -læring. Foranstaltninger, der tager sigte på at forbedre erhvervs-klimaet for SMV af alle typer og størrelser og tilskynde flere mennesker, navnlig kvinder og unge, til at blive iværksættere, bør eksplicit nævnes i de nationale reformprogrammer og i rapporterne.

2.4 Udvalget bifalder forslaget om oprettelse af kvikskrænker, der skal gøre det muligt på en hurtig og enkel måde at stifte virksomheder. Dette er vigtigt for den generelle vækst og for jobskabelsen. Som EØSU allerede har påpeget, er hindringerne for iværksætteri før og efter etableringsprocessen imidlertid

langt større end hidtil antaget. Hvis der fokuseres for meget på en hurtig virksomhedsregistrering, kan man utilsigtet begrænse muligheden for en passende periode med research, planlægning, kapacitetsopbygning og generel overvejelse, før en iværksætter springer ud i at starte en ny virksomhed op (³). EØSU gentager, at det i den forbindelse ikke kun drejer sig om etablering, men også om overdragelse af virksomheder.

2.5 I tidligere udtalelser har udvalget behandlet lovgivningsmæssige, skattemæssige og finansielle spørgsmål, som alle påvirker iværksætterkulturen (⁴).

2.6 Udvalget bifalder og støtter meddelelsens forslag og henstillinger, men ønsker at fremsætte følgende bemærkninger:

3. EØSU's særlige bemærkninger

3.1 Iværksættertankegang i forbindelse med uddannelse

3.1.1 At opnå en iværksættertankegang er en livslang læringsproces, som skal indledes i en tidlig alder og bør løbe som en »rød tråd« gennem hele uddannelsessystemet. Undervisningen på de primære, sekundære såvel som de videregående uddannelsesstrin bør danne et bedre grundlag for erhvervelse af kompetencer og færdigheder, der senere gør det muligt at udvikle selvstændighed og iværksætterholdninger. En dybtgående uddannelse af god kvalitet baner vejen for en effektiv og specialiseret iværksætteruddannelse. En undersøgelse for nylig (⁵) viser, at iværksætteruddannelsesprogrammer spiller en central rolle i indsatsen for at tilskynde unge til at se en fremtidsmulighed i en karriere som selvstændig erhvervsdrivende. Disse programmer har også vist sig at forbedre de studerendes problemløsningssevner, udvikle deres selvillid og lært dem værdien af samarbejde og teamwork. Iværksætteruddannelse indebærer aktiv deltagelse i undervisningen og ikke blot passiv tilegnelse af kundskaber. En undersøgelse foretaget af Lund Universitet (⁶) viser, at iværksætterfærdigheder først og fremmest læres gennem erhvervs erfaring og -praksis og absolut ikke kun gennem den formelle uddannelse.

3.1.2 Udvikling af en iværksættertankegang er vigtigt både i de teoretiske og erhvervsforberedende sekundære og videregående uddannelser og kan have en yderligere positiv indvirkning ved at skærpe interessen for forskellige uddannelsesformer.

(³) EØSU's udtalelse om »Grønbog — En iværksætterkultur i Europa« (ordfører: Ben Butters) (EUT C 10, s. 58, 14.1.2004).

(⁴) EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Handlingsplan: Den europæiske dagsorden for iværksætterkultur« (ordfører: Ben Butters) — (EUT C 74, s. 1, 23.3.2005) og EØSU's udtalelse om Grønbog — »En iværksætterkultur i Europa« (ordfører: Ben Butters) — (EUT C 10, s. 58, 14.1.2004).

(⁵) *Enterprise 2010 the next generation*, undersøgelse foretaget af *Junior Achievement Young Enterprise*, september 2005.

(⁶) »*Entrepreneurship, Career Experience and Learning — Developing our Understanding of Entrepreneurship as an Experiential Learning Process*« afhandling af Diamanto Politis i 2005, det økonomiske fakultet ved Lund Universitet.

(¹) KOM(2005) 548 endelig — Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om nøglekompetencer for livslang læring.

(²) Det Europæiske Råds møde den 23.-24. marts 2006 — Formandskabets konklusioner.

I den sammenhæng bemærker EØSU, at der ved udarbejdelsen af uddannelsesprogrammer bør tages hensyn til de forskellige former for virksomhedskultur, der findes.

3.1.3 Det er bl.a. vigtigt på det rigtige tidspunkt at skabe konkrete kontakter mellem skoler, virksomheder, staten, de berørte myndigheder og lokalsamfundet. Uddannelsesforvaltningerne og iværksætterne bør samarbejde om udvikling af den bedst mulige uddannelse. Arbejdsgiverne og arbejdstagerne bør være synlige og på passende vis tage del i uddannelsen. EØSU mener som Kommissionen, at det er vigtigt klart at henvise til betydningen af iværksætteri, og at det bør indgå som en naturlig del af læreplanerne. Det bør ledsages af passende gennemførelsesforanstaltninger. Iværksætteriets horisontale karakter kræver tæt samarbejde mellem alle berørte ministerier (uddannelse/industri/økonomi), så der sikres en koordineret tilgang.

3.1.4 Forskellige nationale og lokale initiativer samt udveksling af god praksis bør støttes. Det organiserede civilsamfund (herunder arbejdsmarkedets parter, familieorganisationer etc.) bør høres i denne forbindelse.

3.1.5 Lærerne må have fuld støtte i denne proces. De bør i tilstrækkelig grad bevidstgøres om fordelene ved iværksætteruddannelse og vises metoder til gennemførelse af sådanne programmer. Disse bør indledes på de primære undervisningstrin. I den forbindelse er det vigtigt, at skolerne ikke kun besidder menneskelige og finansielle ressourcer, men også tilstrækkelig manøvre frihed til at kunne gennemføre denne opgave på lige fod med deres andre opgaver. Det er vigtigt, at lærerne forstår, at en komplet uddannelse af deres elever nødvendigvis må omfatte elementer såsom selvstændighed, nysgerrighed og kritisk sans, som kan stimulere eleverne i deres udvikling og udstyre dem med iværksætterfærdigheder. Lærerne må støttes heri og bevidstgøres om, at en sådan undervisning også for dem er en personlig berigelse.

3.1.6 EØSU beklager, at kvindeperspektivet, som nævnes i indledningen, ikke behandles yderligere i meddelelsen. Der er lige så mange piger som drenge, i nogle lande endda flere piger, som er med i minivirksomheder på skolernes sekundærtrin. Alligevel viser undersøgelser⁽⁷⁾, at det oftere er mænd end kvinder, som stifter og ejer virksomheder, og at mænd har større tillid til deres iværksætterfærdigheder. Dette fænomen bør undersøges nærmere og gælder uddannelsessystemet i almindelighed.

3.1.7 Handicappede bør have de samme muligheder som andre for at blive iværksættere. Der bør tages hensyn hertil i forbindelse med iværksætteruddannelse og -læring, og den berørte person bør modtage den nødvendige støtte. De relevante europæiske, nationale og lokale handicaporganisationer bør deltage i denne proces.

⁽⁷⁾ Global Entrepreneurship Monitor 2005, sammenfattende rapport.

3.2 Spredning af god praksis og opfølgning

3.2.1 Kommissionens meddelelse kortlægger og samler det, der allerede er gjort, på basis af god praksis. Der bør nu sættes fokus på, hvordan disse konklusioner, forslag og henstillinger fortsat kan føres ud i livet og udbredes yderligere.

3.3 Spredning af god praksis

3.3.1 EØSU ved, at der i medlemsstaterne findes et meget stort antal eksempler på læreplaner, som er berigede med temaer og aktiviteter, der er rettet mod udviklingen af de færdigheder, som en fremtidig iværksætter nødvendigvis må være i besiddelse af. Det vil gerne føje endnu et eksempel til dem, der allerede er nævnt i meddelelsen. Offentlige myndigheder såvel som private aktører er involveret i iværksætteruddannelser. Det må undersøges, om denne type projekter er effektive, og om de kan indføres mere generelt, i lighed med den model, der går under navnet »iværksættertrappen«⁽⁸⁾. Denne model omfatter en række forskellige trin lige fra undervisning på primærniveau til forskerniveau og har vist sig at være en effektiv metode til indførelse af iværksætterundervisning på et tidligt stadium i en persons uddannelse og fortsætte denne undervisning gennem hele den resterende del af uddannelsesforløbet.

- 7-åriges »geniale idéer« fører til enkle og praktiske innovationer
- 15-årige: virksomheder, organisationer og myndigheder informerer og deltager aktivt i skolerne
- 18-årige: bliver unge iværksættere og etablerer minivirksomheder
- Videregående uddannelser: særlige iværksætterfakulteter og -programmer

3.3.2 Det er vigtigt at oprette et forum for god praksis. De initiativer, der allerede er taget for at identificere og udveksle god praksis, bør videreudvikles i medlemsstaterne og koordineres af Kommissionen. De årlige konferencer, der afholdes inden for rammerne af det europæiske charter for små virksomheder, er et vigtigt led i denne proces. EØSU ser også frem til den konference, Kommissionen vil afholde i efteråret 2006 som opfølgning af meddelelsen om fremme af iværksættertankegangen. Udvalget opfordrer til, at alle berørte offentlige og private aktører inddrages i denne konference, og foreslår, at forskellige modeller, f.eks. »iværksættertrappen«, anvendes som casestudier. På dette forum er det vigtigt at drøfte succesfulde modeller, som allerede i grundskolen kan fremme skabelsen af (mentale, personlige) forudsætninger for fremtidige iværksætterfærdigheder, og som kan tilpasses andre medlemsstaters nationale kriterier og læreplaner. EØSU foreslår endvidere, at denne form for statuskonference bliver en årlig begivenhed, der giver mulighed for at vurdere gennemførelsen af Kommissionens henstillinger.

⁽⁸⁾ Indført af Svenskt Näringsliv.

3.3.3 I sin meddelelse drager Kommissionen sammenligninger med USA, som i højere grad end Europa tilskynder til iværksætteri. I en tidligere udtalelse har EØSU peget på, at der i Europa i forhold til USA er færre, der starter nye virksomheder op, og at der er betydeligt flere europæere, der foretrækker at være ansat frem for at være selvstændig. Mange iagttagere mener, at den europæiske samfundsmodel er én af hovedårsagerne til, at der i Europa er flere der foretrækker ansættelse. Det bør overvejes, a) om disse data alene er tilstrækkelige til at sammenligne aktiviteten EU-staterne imellem og i forhold til resten af verden, b) hvilke virkninger denne præference for at være ansat i forhold til at være selvstændig har, c) om dette er direkte forbundet med manglen på iværksætterdynamik i Europa, og d) om løsningerne er acceptable for det europæiske samfund⁽⁹⁾.

3.3.4 Iværksætteri er vigtigt for samfundet som helhed. Med henblik på at forbedre kendskabet til iværksætterkulturen og -tankegangen og øge forståelsen af iværksætteriets betydning for et lands generelle udvikling foreslår EØSU, at 2009 udråbes til Europæisk Iværksætterår. I den forbindelse konstaterer udvalget, at midtvejsrevisionen af en række relevante fællesskabsprogrammer vil finde sted i 2010. Der må skabes en positiv holdning i offentligheden til iværksætteri. Året ville også give lejlighed til at konsolidere og styrke eksisterende erfaringsudveksling. Et europæisk iværksætterår kunne bidrage til at formidle Europa og bringe EU tættere på borgerne.

3.3.5 Som udvalget allerede har understreget, spiller medierne en nøglerolle med hensyn til at formidle iværksætterkulturen og bibringe borgerne en forståelse af, hvordan erhvervslivet fungerer. Der er imidlertid en tendens til at lægge alt for meget vægt på store virksomheder og multinationale selskaber. Der bør fastlægges strategier til fremhævelse af

iværksætterens rolle med henblik på at synliggøre mindre virksomheder og mikrovirksomheder samt traditionelle og håndværksbaserede fag og aktiviteter⁽¹⁰⁾.

3.4 Opfølgning

3.4.1 Da uddannelse og læring hører til medlemsstaternes kompetenceområder, er spørgsmålet om opfølgning og gennemførelse af central betydning. EØSU konstaterer, at de tidligere evalueringsrapporter under charteret for små virksomheder er ved at blive erstattet af de generelle rapporter, der indføres som led i Lissabon-strategien (integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, retningslinje nr. 15). Udvalget mener imidlertid stadig, at der kan oprettes nationale resultat-tavler. Kommissionen bør fastsætte kvalitative og kvantitative mål for effektivt og på langt sigt at kunne vurdere fremskridtene under hensyntagen til nærhedsprincippet og de særlige forhold, der gør sig gældende i de enkelte lande. Forslagene i slutrapporten fra ekspertgruppen om iværksætteruddannelse er relevante⁽¹¹⁾.

3.4.2 Udvalget noterer, at en lang række af Fællesskabets uddannelsesprogrammer kunne bidrage finansielt til indsatsen for at fremme iværksætterånden, navnlig Erasmus- og Leonardo-programmerne, strukturfondene (herunder især Den Europæiske Socialfond) og det fremtidige rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (CIP). Disse støttemuligheder synes imidlertid ikke at være koordineret. Der er behov for en sammenhængende strategi på EU-plan til fremme af iværksætterånden. Metoder og finansieringskilder må klart identificeres, og aktører på alle niveauer må informeres om de forskellige muligheder for fællesskabsfinansiering.

3.4.3 EØSU agter at følge op på det finske formandskabs prioriterede aktioner med henblik på at frigøre erhvervspotentiale, som Det Europæiske Råd har opfordret til⁽¹²⁾.

Bruxelles, den 6. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse om »Grønbog — En iværksætterkultur i Europa« (ordfører: Ben Butters) — (EUT C 10, s. 58, 14.1.2004).

⁽¹⁰⁾ EØSU's udtalelse om »Grønbog — En iværksætterkultur i Europa« (ordfører: Ben Butters) — (EUT C 10, s. 58, 14.1.2004).

⁽¹¹⁾ Endelig rapport fra ekspertgruppen om iværksætteruddannelse — *Making progress in promoting entrepreneurial attitudes and skills through Primary and Secondary education* (At gøre fremskridt i styrkelsen af iværksætterholdninger og -færdigheder på de primære og sekundære uddannelsesstrin), afsluttet i februar 2004.

⁽¹²⁾ Det Europæiske Råds møde den 23.-24. marts 2006 — Formandskabets konklusioner.

BILAG 1

Nedenstående ændringsforslag blev forkastet under debatten, men fik over ¼ af de afgivne stemmer:

Hovedpunkterne i EØSU's udtalelse, 14. led

Ændres som følger:

~~Lancering af et »Europæisk Iværksætterår« på forslag af Kommissionen~~

Resultatet af afstemningen:

For: 48

Imod: 62

Hverken for eller imod: 15

Punkt 3.3.4

Ændres som følger:

Iværksætteri er vigtigt for samfundet som helhed. Med henblik på at forbedre kendskabet til iværksætterkulturen og -tankegangen og øge forståelsen af iværksætteriets betydning for et lands generelle udvikling opfordrer EØSU Kommissionen til at iværksætte passende foranstaltninger foreslår EØSU, at 2009 udråbes til Europæisk Iværksætterår. I den forbindelse konstaterer udvalget, at midtvejsrevisionen af en række relevante fællesskabsprogrammer vil finde sted i 2010, med henblik på at skabe ~~Der må skabes en positiv holdning i offentligheden til iværksætteri samt~~ Året ville også give lejlighed til at konsolidere og styrke eksisterende erfaringsudveksling. Et europæisk iværksætterår kunne bidrage til at formidle Europa og bringe EU tættere på borgerne.

Resultatet af afstemningen:

For: 60

Imod: 73

Hverken for eller imod: 13.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Hvidbog om en europæisk kommunikationspolitik

KOM(2006) 35 endelig

(2006/C 309/24)

Europa-Kommissionen besluttede den 1. februar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: *Hvidbog om en europæisk kommunikationspolitik*

I henhold til forretningsordenens artikel 19, stk. 1, besluttede EØSU på sin 424. plenarforsamling den 15.-16. februar 2006 at henvise det forberedende arbejde til et særligt underudvalg.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Underudvalg »Europæisk kommunikationspolitik«, som udpegede **Jillian van Turnhout** til ordfører. Underudvalget vedtog sin udtalelse den 22. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5. og 6. juli 2006, mødet den 6. juli 2006, følgende udtalelse med 108 stemmer for og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

Nedenfor gives en detaljeret gennemgang af EØSU's syn på de fem spørgsmål, der er fremsat i Kommissionens hvidbog. Kort fortalt, går EØSU ikke ind for endnu et charter eller en adfærdskodeks med overordnede principper, men gentager sin opfordring til Kommissionen om at tage fat på problemet med det manglende retsgrundlag for en kommunikationspolitik. EØSU påpeger, at der i forhold til ressourcer er et tosidet problem: Manglen på midler og de demotiverende, komplicerede administrative procedurer for udbetalingen heraf. EØSU bifalder forslagene til praktiske foranstaltninger vedrørende eksempelvis borgeruddannelse, men gør opmærksom på, at det er medlemsstaterne, der har det primære ansvar for mange af disse områder, hvorfor det bl.a. opfordrer undervisningsministrene til at drøfte en fælles tilgang til Den Europæiske Unions historie. For at få borgerne i tale er der for det første brug for en klar og tiltrækkende pakke af budskaber, en klar vision, som borgerne deler, og for det andet for et egnet kommunikationsdesign og med egnede instrumenter. EØSU er indstillet på at samarbejde med de øvrige institutioner og noterer sig de mange positive interinstitutionelle udviklinger på centralt niveau. Dog opfordrer EØSU, som i høj grad er tilhænger af en decentraliseret tilgang, kraftigt Kommissionen til igen at overveje, hvordan der kan skabes ægte synergieffekt og interinstitutionelt samarbejde på det lokale niveau. EØSU foreslår, at der i det tillæg til samarbejdsprotokollen mellem Europa-Kommissionen og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, der er stillet i udsigt efter vedtagelsen af hvidbogen, fokuseres på dette område.

2. Begrundelse

2.1 Kommissionens hvidbog om en europæisk kommunikationspolitik (KOM(2006) 35 endelig) blev vedtaget den 1. februar 2006. Den var det tredje dokument om kommunikationsspørgsmål, som Kommissionen har vedtaget inden for en

periode på syv måneder. De to andre var: en intern handlingsplan (SEC(2005) 985 endelig), vedtaget den 20. juli 2005, og meddelelsen »Kommissionens bidrag til tænkepausen og tiden derefter: Plan D for demokrati, dialog og debat« (KOM(2005) 494 endelig), vedtaget den 13. oktober 2005. Hvidbogen opfordrer EU's institutioner og organer til at give deres mening til kende »ad de normale institutionelle kanaler«. Den fastsætter en periode på seks måneder til høringer, hvorefter den vil gøre status »med henblik på at stille forslag inden for hvert arbejdsområde«.

2.2 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har selv for nylig vedtaget to udtalelser om kommunikation, nemlig »Tænkepause: struktur, temaer og ramme for en evaluering af debatten om Den Europæiske Union« (CESE 1249/2005⁽¹⁾), vedtaget den 26. oktober og rettet til Europa-Parlamentet, og udtalelse om Kommissionens meddelelse om »Plan D« (CESE 1499/2005⁽²⁾), vedtaget den 14. december 2005. Begge disse udtalelser kom med en række forslag til operationelle henstillinger. På sit møde den 6. april 2006 indledte EØSU's kommunikationsgruppe en systematisk evaluering af gennemførelsen af disse operationelle henstillinger.

2.3 Derfor er det ikke meningen, at denne udtalelse skal komme ind på spørgsmål, som EØSU allerede har dækket og fortsat dækker. I stedet er hensigten at tage stilling til de fem hovedområder, hvidbogen har udpeget. Disse er:

- Fælles principper: hvad skal der gøres?
- Hvordan nås borgerne?
- Hvordan involveres medierne mere effektivt i at viderebringe det europæiske budskab?
- Hvad kan der i øvrigt gøres for at måle den offentlige mening i Europa?
- Samarbejde

⁽¹⁾ EUT C 28 af 3.2.2006, s. 42-46.

⁽²⁾ EUT C 65 af 17.3.2006, s. 92-93.

2.4 Foruden EØSU's to ovennævnte udtalelser og Kommissionens hvidbog har underudvalget og dets ordfører haft flere andre kilder med i deres overvejelser:

- De kortfattede referater af drøftelserne på EØSU's plenarforsamlinger siden juni 2005, herunder debatten den 20. april 2006, som især tog fat på de spørgsmål, der er rejst i hvidbogen, og som er nævnt ovenfor.
- Henstillingerne fra arbejdsgrupperne på EØSU's interesseforum den 7.-8. november 2005 om »At bygge bro mellem EU og borgerne« (Bruxelles).
- De kortfattede referater af de forskellige diskussioner i kommunikationsgruppen.
- EØSU's initiativudtalelse rettet til Det Europæiske Råds møde i juni 2006, vedtaget den 17. maj 2006.
- Henstillingerne fra arbejdsgrupperne på EØSU's decentraliserede interessentforum den 9.-10. maj 2006 om »At bygge bro mellem EU og borgerne« (Budapest).

2.5 Denne udtalelse om hvidbogen er opdelt i fem afsnit, svarende til de fem områder, som blev udpeget i Kommissionens hvidbog, og er afgrænset til kun at behandle et eller nogle få nøglespørgsmål i hvert afsnit.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Fælles principper: hvad skal der gøres?

3.1.1 På det særlige område, der vedrører formidling af Europa, spiller medlemsstaterne en afgørende rolle. På mange andre områder er det erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og dele af civilsamfundet. Kort sagt er det selve det dynamiske samfund, der spiller en afgørende rolle. Det er ikke tilfældet med den overordnede formidling af Europa.

3.1.2 Det afgørende spørgsmål er her, om EØSU kan tilslutte sig Kommissionens forslag om, at »De fælles principper, der bør ligge til grund for informations- og kommunikationsaktiviteterne i forbindelse med europæiske spørgsmål, [skal] kunne knæsesættes i et rammedokument — f.eks. et europæisk charter eller en adfærdskodeks om kommunikation. Formålet skal være at involvere samtlige deltagere (EU's institutioner, nationale, regionale og lokale regeringer, ngo'er) i et fælles engagement, der handler om at respektere disse principper og sikre, at EU's kommunikationspolitik tjener borgernes interesser.«

3.1.3 EØSU er klar over, at den bekymring, der ligger bag dette forslag fra Kommissionen, er, at der ikke findes et egentligt retsgrundlag for EU's informations- og kommunikationsaktiviteter. EØSU har allerede givet klart udtryk for sin holdning til dette spørgsmål. Der henvises især til punkt 3.7 i EØSU's udtalelse til Europa-Parlamentet om tænkepausen af 26. oktober 2006 ⁽³⁾, hvori Kommissionen opfordredes til »at overveje at fremsætte et lovforslag om en ægte kommunikationspolitik og dermed takle det skjulte spørgsmål om manglen på et retsgrundlag, som har resulteret i så mange uformelle mekanismer og en skæv tilgang. Fremsættelsen af et sådant forslag ville efter EØSU's mening i sig selv sætte skub i debatten.«

3.1.4 Det fremgår af hvidbogen, at Kommissionen ved udgangen af høringsperioden vil »fremlægge resultatet af høringen og derefter overveje, om der skal stilles forslag om et charter, en adfærdskodeks eller et andet instrument«. Denne formulering bekymrer EØSU, som mener, at der kan være risici forbundet med den fremgangsmåde, som Kommissionen kan tænkes at foreslå.

3.1.5 Kommissionen henviser til »fælles principper«, idet den tager udgangspunkt i den praksis, der findes i nogle medlemsstater, men sådanne principper rækker videre end kommunikation og information. Den blotte vedtagelse af en principklæring, som alle kan tilslutte sig, bibringer ingen merværdi, idet alle i praksis allerede har tilsluttet sig disse principper. På den anden side kan en adfærdskodeks eller et charter have karakter af begrænsninger. Hertil kommer, at sådanne principper allerede er indarbejdet i en række basistekster. Hvis hensigten derimod er at opstille en adfærdskodeks for medierne og andre kommunikationsaktører, er der risiko for, at dette vil blive betragtet som et forsøg på at styre debatten eller undertrykke EU-skeptiske holdninger. Derudover synes målet om at involvere samtlige deltagere ikke at være realistisk, da alle institutionerne bør have lært af folkeafstemningerne i Frankrig og Holland, at der er et voksende antal deltagere, som ikke automatisk støtter den europæiske integrationsproces. Endelig ville det, hvis alle de deltagere, der nævnes i hvidbogen, tilsluttede sig sådan en kodeks, indebære, at de alle ville have samme ansvar for den kommunikationsudfordring, EU står over for. Ifølge EØSU ville dette give et forkert indtryk, da det primære ansvar ligger — og skal forstås som liggende — hos medlemsstaternes regeringer.

3.1.6 EØSU noterer sig med bekymring, at Kommissionen agter at lancere et særligt webbaseret borgerforum, hvor den kan indhente synspunkter om ønskeligheden af et sådant rammedokument. Det er ikke alle Europas borgere, der har adgang til et sådant webbaseret forum. Det ville være helt afgørende, at høringsprocessen også sker gennem andre, mere traditionelle medier.

⁽³⁾ Tænkepause: struktur, temaer og ramme for en evaluering af debatten om Den Europæiske Union EUT C 28 af 3.2.2006, s. 42-46.

3.2 Hvordan nås borgerne?

3.2.1 EØSU bemærker, at de økonomiske ressourcer er yderst begrænsede. Hertil kommer, at procedurerne for udbetaling af midler efter vedtagelsen af den nye finansforordning uden tvivl vanskeliggør og modvirker mange velmente civilsamfundstiltag.

3.2.2 En forudsætning for at skabe en vellykket kontakt med borgerne er, at det sker med udgangspunkt i årsagerne til, at der er skepsis: For det første er der dele af samfundet, der forholder sig stadig mere kritisk til resultaterne og virkningerne af politiske beslutninger for deres leve- og arbejdsvilkår. For det andet er der reelt en mangel på politisk diskussion og følgelig behov for kommunikation, men for at denne kommunikation skal blive vellykket, er der behov for at ændre dens udformning.

3.2.3 Effektiv kommunikation kræver først og fremmest en række klare og tiltalende budskaber, en tydelig vision, som borgerne accepterer. Borgerne vil, at Europa skal være et politisk projekt, herunder et socioøkonomisk projekt, en europæisk model med social samhørighed og øget konkurrenceevne. Nogle lande er allerede på vej mod at opnå dette.

3.2.4 Kommunikationen er centraliseret og koncentreret om Europa. Den foregår hovedsagelig på europæisk plan mellem EU-aktører og -institutioner og folk, som allerede er tæt på det europæiske projekt. Derudover benyttes der værktøjer, eksempelvis webbaserede høringer, der ofte kun når ud til udvalgte grupper af befolkningerne. For at nå videre er det nødvendigt at udvikle kommunikationsaktiviteter, der inddrager andre aktører end EU-institutionerne og dem, der allerede er tæt på EU. Endvidere skal der ske en egentlig decentralisering af debatten, dvs. den skal foregå på nationalt, regionalt og lokalt niveau, med inddragelse af beslutningstagerne og medierne på disse niveauer (som i nogle tilfælde først selv skal overbevises).

3.2.5 I den forbindelse opstiller hvidbogen en række praktiske forslag, fra borgeruddannelse til fælles, åbne debatter. EØSU støtter især forslagene i relation til borgeruddannelse. Men som hvidbogen erkender, så fremgår det helt tydeligt af EF-traktatens artikel 149, at det er medlemsstaterne, der alene har ansvaret for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne. Derfor er der også her en dobbelt risiko forbundet med de europæiske institutioners forslag om styrket borgeruddannelse. På den ene side risikerer de at blive anklaget for at blande sig i anliggender, der henhører under medlemsstaternes enekompetence, og på den anden side ville de implicit påtage sig ansvaret for et område, hvor de i praksis ikke har nogen beføjelser.

3.2.6 Den Europæiske Union har imidlertid brug for, at borgerne erkender, at vi har et fælles mål. Til det formål ville det være ønskeligt, hvis Den Europæiske Union i medlemsstaternes uddannelsesprogrammer blev præsenteret og historisk og aktuelt blev fremstillet som et fælles politisk projekt, som alle

medlemsstater og befolkninger er sammen om. Emnet bør diskuteres åbent i Rådet af undervisningsministrene.

3.2.7 Det betyder ikke, at EU's institutioner skal lade stå til. Tværtimod bør de alle i højere grad koncentrere indsatsen om at oplyse Europas borgere om, hvordan Den Europæiske Union kan gøre en forskel. De forskellige målgrupper bør identificeres, og EU's ubestridelige succes historier fremhæves.

3.2.8 Mere overordnet bør det sikres, at borgerne føler, at de er en del af helt igennem gennemsigtige lovgivnings- og beslutningstagningsprocesser.

3.3 Hvordan involveres medierne mere effektivt i at viderebringe det europæiske budskab?

3.3.1 I dette afsnit foreslår Kommissionen, at EU-institutionerne udrustes med bedre kommunikationsværktøjer og -kapacitet, og undersøger, hvordan den »digitale kløft« kan fjernes. EØSU beklager, at Kommissionens påtænkte forslag om et europæisk pressebureau blev udeladt af det endelige forslag til hvidbog, idet de første reaktioner viste, at dette ville have igangsat en bredspektret debat om forholdet mellem de medier, der har base i Bruxelles, og EU-institutionerne.

3.3.2 EØSU støtter de foranstaltninger, der foreslås i dette afsnit, men opfordrer Kommissionen til at foretage en sondring mellem specialiserede og almene medier. Generelt er de specialiserede medier godt informerede og dækker begivenheder informativt. EØSU understreger endvidere, at tv stadig er den vigtigste informationskilde for de fleste borgere i Europa. Det opfordrer kraftigt Kommissionen til at holde sig dette for øje i udarbejdelsen af den overordnede strategi tillige med det forhold, at digitalt tv er under hastig udvikling. I den forbindelse understreger EØSU, at det er af afgørende vigtighed, at kommunikationen med borgerne foregår på deres eget sprog.

3.3.3 EØSU fortsætter selv revideringen og gennemførelsen af sine strategiske kommunikationsplaner. Dette indbefatter fortløbende vurdering af kommunikationsværktøjerne og brugen deraf og afprøvning af innovative metoder (brugen af »Open Space«-teknologi på interessentforummet om »At bygge bro« den 7.-8. november 2005 (Bruxelles) og den 9.-10. maj 2006 (Budapest) var gode eksempler herpå).

3.4 Hvad kan der i øvrigt gøres for at måle den offentlige mening i Europa?

3.4.1 Kommissionen foreslår netværk af nationale eksperter og et overvågningscenter for den offentlige mening i Europa. EØSU er enig i hovedlinjerne i hvidbogens forslag på dette område. Navnlig er det enig i, at EU i Eurobarometer har et brugbart redskab. Dog mener det også, at Kommissionen bør søge at etablere forbindelser og udvikle synergieffekter med nationale meningsmålingsinstitutter.

3.4.2 Samtidig er det EØSU's opfattelse, at især Kommissionen endnu ikke i tilstrækkeligt omfang udnytter de eksisterende mekanismer til måling af den offentlige mening, f.eks. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg. På den baggrund noterer EØSU sig med tilfredshed den hensigtserklæring, der er indeholdt i den nye samarbejdsprotokol mellem Europa-Kommissionen og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (underskrevet den 7. november 2005). Efter vedtagelsen af hvidbogen kunne der udvikles en mere systematisk brug af EØSU som et forum for afprøvning af nye tanker inden for rammerne af tillægget til samarbejdsprotokollen af 7. november 2005.

3.5 Samarbejde

3.5.1 I dette afsnit opregner Kommissionen en række nye, strukturerede samarbejdsformer. Den bemærker den rolle, som Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg allerede spiller,

og henviser til den nye samarbejdsprotokol af 7. november 2005 mellem de to institutioner. Samarbejdet mellem de to institutioner fungerer godt på det centrale niveau, men EØSU finder, at der kunne gøres en større indsats for at skabe synergi mellem Kommissionens og EØSU's ressourcer på det lokale niveau. Også dette er et område, der burde uddybes i tillægget til samarbejdsprotokollen af 7. november 2005.

4. Henvisning til EØSU's tidligere henstillinger

4.1 EØSU henviser til sine tidligere henstillinger til Kommissionen vedrørende kommunikation, herunder navnlig dem, der er indeholdt i bilaget til udtalelsen om Tænkepause: struktur, temaer og ramme for en evaluering af debatten om Den Europæiske Union (CESE 1249/2005⁽⁴⁾) og maj-udtalelsen rettet til Det Europæiske Råds møde den 15.-16. juni 2006.

Bruxelles, den 6. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND
Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴⁾ EUT C 28 af 3.2.2006, s. 42-46.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Social samhørighed: en europæisk social model med et reelt indhold

(2006/C 309/25)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2006 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om: *Social samhørighed: en europæisk social model med et reelt indhold*

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Ernst Erik Ehnmark til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 6. juli, følgende udtalelse med 91 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Den europæiske sociale model er en realitet, som bygger på enighed om de overordnede mål og forskellige måder at realisere disse på. Modellen har vist, at den for landene i Europa har været en inspirationskilde for opbygningen af samfund kendetegnet ved sammenhængskraft, solidaritet og konkurrenceevne. I de kommende år vil modellen stå over for nye store udfordringer. Opgaven i dag er at skabe en social model med reelt indhold og tilpasse den til fremtiden.

1.2 Det er samspillet mellem konkurrenceevne, solidaritet og gensidig tillid, der har været afgørende for den europæiske sociale models styrke. Den europæiske sociale model er derfor både virkelighed og en vision for fremtiden. Den europæiske sociale model kan imidlertid aldrig betragtes som værende på nogen måde »endelig«. Den må være dynamisk og lydhør over for nye udfordringer.

1.3 I denne analyse skal den sociale model ikke udelukkende ses i forhold til den traditionelle betydning af betegnelsen social. Eftersom de forskellige sektorer knyttes stadig tættere sammen, skal betegnelsen social også ses i sammenhæng med det økonomiske og miljømæssige område. Kun ved at anlægge en så bred definition vil den sociale model kunne udgøre et udgangspunkt for at tackle fremtidige udfordringer. I denne brede fortolkning kunne modellen lige så godt benævnes en europæisk samfundsmodel, hvor det sociale aspekt indgår som ét blandt flere elementer. I denne analyse bruges betegnelsen social.

1.4 Alle de nationale systemer i EU er kendetegnet ved sammenhængen mellem økonomisk effektivitet og sociale fremskridt. Social- og arbejdsmarkedspolitik i den rette udformning har medvirket positivt til både social retfærdighed og økonomisk effektivitet og produktivitet. Socialpolitik er en produktionsfremmende faktor.

1.5 EØSU peger på nogle kernelementer i den europæiske sociale model, først og fremmest statens rolle som garant for og ofte også leverandør af foranstaltninger til fremme af social samhørighed og retfærdighed ved at stræbe efter høj beskæftigelse og yde offentlig service af høj kvalitet. Andre vigtige elementer angår bl.a. foranstaltninger til fremme af produktivitet og konkurrencedygtighed, til at tage de miljømæssige udfordringer op og til fremme af forskning og uddannelse.

1.6 Den europæiske sociale model, som er opbygget gennem årtier, har fremvist betydelige resultater på det økonomiske, sociale og miljømæssige område, hvoraf det mest konkrete er fremkomsten af et europæisk velfærdsområde. Dette kan imidlertid ikke skjule modellens svagheder, nemlig fortsat social opsplitning, områder med permanent fattigdom og vedvarende høj arbejdsløshed især blandt de unge.

1.7 Europa og den europæiske sociale model står over for nogle væsentlige udfordringer spændende fra konkurrenceevne og beskæftigelse, social integration og kampen mod fattigdom til effekterne af globaliseringen. Andre udfordringer vedrører kønspolitiske spørgsmål, migration og den demografiske udvikling.

1.8 Den europæiske sociale model vil kun have betydning for udformningen af morgendagens europæiske samfund, hvis den er dynamisk, åben over for udfordringer, forandringer og reformer.

1.9 Den europæiske sociale model vil kun være relevant, så længe den værdsættes og støttes af EU's borgere. Analysen af og de vigtigste spørgsmål vedrørende den europæiske sociale model bør danne grundlaget for en debat og dialog i medlemsstaterne, hvorved borgerne får mulighed for på en ny måde at fremlægge deres syn på, hvilken slags Europa og hvilken social model de ønsker.

1.10 Sammenfattende er hypotesen i denne udtalelse, at den europæiske sociale model står for en idé om et demokratisk, grønt, konkurrencedygtigt, solidarisk og socialt rummeligt velfærdsområde for alle Europas borgere.

2. Analyse og bemærkninger

2.1 Baggrunden og definitioner

2.1.1 Indledning

2.1.1.1 Den europæiske sociale model og dens karakteristika er blevet genstand for en livlig debat, hvilket ikke er overraskende i lyset af den seneste række af begivenheder, der har givet næring til debatten. Udkastet til forfatningsstraktat fandt

ikke opbakning hos befolkningerne, og de visioner, der var skitseret i det, er ikke blevet til noget. Også andre forhold og begivenheder har sat gang i debatten om den europæiske sociale model: Europas ringe økonomiske resultater og mislykkede forsøg på at øge beskæftigelsen, den demografiske udvikling, den fortsatte globalisering og konsekvenserne deraf samt den livlige debat om forslaget til tjenesteydelsesdirektiv. Også integrationen af nye medlemsstater har givet anledning til debat om EU's fremtid.

2.1.1.2 Udtalelsen er EØSU's bidrag til den igangværende debat. Udtalelsen vil danne grundlaget for en nærmere dialog med arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund.

2.1.1.3 Udtalelsen tager sit udgangspunkt i en erkendelse af, at der findes et sæt af værdier og visioner, men også en social virkelighed, der tilsammen kan betegnes en europæisk social model. Formålet er at undersøge, hvad der er indeholdt i denne model, og at fremlægge idéer til videreudviklingen heraf samt skitsere de udfordringer, dette indebærer.

2.1.1.4 Som en vision for Europa skal den sociale model udvikle sig i symbiose med andre visioner for Europa, først og fremmest visionen om bæredygtig udvikling og visionen om, at Europa skal blive den mest konkurrencedygtige videnbaserede økonomi i verden med bedre og flere job og social samhørighed.

2.1.2 Definition og rækkevidden af den europæiske sociale model

2.1.2.1 Analysen af den europæiske sociale model må tage sit udgangspunkt i de værdisystemer, der er udviklet i de europæiske lande. Værdisystemerne udgør grundlaget for enhver debat om den sociale models fælles træk. EU er baseret på visse fælles værdier: frihed, demokrati, respekt for menneskerettighederne, menneskets værdighed, lighed, solidaritet, dialog og social retfærdighed. Det forhold, at modellen til dels er en rettighedsbaseret model, hvilket eksempelvis kommer til udtryk i socialpagten, er med til at understrege, at modellen er bygget op omkring nogle værdier.

2.1.2.2 Imidlertid skal den europæiske sociale model i denne analyse forstås i bred forstand. Den sociale model kan ikke udelukkende ses i forhold til den traditionelle betydning af ordet social. På grund af sammenhængen mellem økonomiske, sociale og miljømæssige spørgsmål er det nødvendigt at fortolke den sociale model bredt.

2.1.2.3 Denne analyse af den europæiske sociale model er endvidere koncentreret om to områder: Fremhævnin g af værdier og visioner i sammenhæng med de centrale politikker, der er nødvendige for at realisere visionerne. Den sociale model er ikke begrænset til en formulering af visioner; den er også i høj grad en øvelse i at omsætte visioner til politiske realiteter. Det er den sociale models opgave at fungere som en inspirationskilde og fastlægge rammerne for at løse nye problemer.

2.1.2.4 En hypotese i den følgende analyse er, at den europæiske sociale model i dag grundlæggende består af tre hovedelementer: økonomiske, sociale og miljømæssige mål. Det er i samspillet mellem disse tre områder — og i lyset af udviklingstendenser som globaliseringen — at den sociale model konkret udvikler sig. Det er samspillet mellem konkurrenceevne, solidaritet og gensidig tillid, der har været afgørende for den europæiske sociale models styrke. For så vidt kan den europæiske sociale model aldrig betragtes som værende i nogen forstand »endelig«. Den må være dynamisk og kunne reagere på interne og eksterne udfordringer.

2.1.2.5 Visionen kunne sammenfattes i følgende sætning: Den europæiske sociale model står for ideen om et demokratisk, grønt, konkurrencedygtigt, solidarisk og socialt rummeligt velfærdsområde for alle Europas borgere.

2.1.2.6 I denne sammenhæng er det passende at fremhæve sammenhængen mellem økonomisk effektivitet og social retfærdighed og samhørighed. Den europæiske sociale model bygger på begge. På trods af at de nationale systemer er forskellige, findes der en særlig europæisk social model, idet alle de nationale systemer i EU's medlemsstater er kendetegnet ved, at der er sammenhæng mellem økonomisk effektivitet og sociale fremskridt. Samtidig virker den sociale dimension som en produktionsfremmende faktor. Eksempelvis er godt helbred og god arbejdsmarkedslovgivning årsagen til gode økonomiske resultater. Sociale institutioner og arbejdsmarkedsinstitutioner i den rette udformning, som støttes af arbejdsmarkedets parter, kan medvirke positivt til både social retfærdighed og samhørighed og til økonomisk effektivitet og produktivitet. Arbejdsløshedsunderstøttelse kombineret med en aktiv arbejdsmarkedspolitik stabiliserer økonomien og fremmer en aktiv tilpasning til forandringer gennem kompetenceudvikling og effektiv jobsøgning og -træning. Måltrettede statslige investeringer i den rigtige fysiske infrastruktur og humankapital kan fremme økonomiske såvel som sociale mål. De to aspekter kan og bør styrke hinanden. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets aktive deltagelse kan forbedre samhørigheden og samtidig øge den økonomiske effektivitet.

2.1.2.7 En anden måde at anskue situation på er at påpege, at der vil være økonomiske og politiske omkostninger forbundet med et Europa, der ikke er socialt. En undersøgelse foretaget for Kommissionen af omkostningerne ved ikke at føre en socialpolitik pegede på væsentlige økonomiske fordele ved en socialpolitik i form af effektiv allokering, arbejdskraftproduktivitet og økonomisk stabilitet. Studien konkluderede, at socialpolitikker baseret på investering i menneskelig og social kapital bidrager til større økonomisk effektivitet, da de øger produktiviteten og forbedrer arbejdsstyrkens kvalitet. Socialpolitik er derfor en produktionsfremmende faktor, selv om omkostningerne derved generelt er synlige på kort sigt, hvorimod fordelene oftest først er mærkbare på lang sigt (!).

(!) Didier Fouarge (3. januar 2003). Cost of non-social policy: Towards an economic framework of quality social policies — and the costs of not having them
(URL: <http://www.lex.unict.it/eurolabor/documentazione/altridoc/costs030103.pdf>).

2.1.2.8 Europæiske lande og i nogle tilfælde endda regioner har haft deres egen særlige historie, konflikter og former for konfliktløsning. Også samfundets opfattelse af, hvad der er den rigtige »balance« mellem værdierne, varierer noget, men dog ikke grundlæggende. Dette har udmøntet sig i utallige institutionelle former, hvorigennem landenes »sociale struktur« realiseres, dvs. værdier, som er blevet omdannet til juridiske rettigheder, og hvori markedsøkonomien, rets- og forfatningssystemet og regeringsapparatet er forankret. I de europæiske traktater er der lagt vægt på de fælles værdier, der understøtter den sociale model, samtidig med at vigtigheden af at respektere den nationale forskellighed understreges.

2.1.2.9 Hertil kommer spørgsmål vedrørende miljøet. Hastigt stigende energipriser, fortsat forurening af atmosfæren og de deraf følgende virkninger for boligmarkedet, transport og arbejde/privatliv forrykker balancen mellem økonomisk effektivitet og produktivitet og social retfærdighed og samhørighed. Alligevel er der også her eksempler på politikker, der fremmer bæredygtighed og samtidig forfølger økonomiske og sociale mål. Dette gælder også på områder som den offentlige sundhed og sikkerhed. En forringelse af miljøet skaber nye sundhedsproblemer for både børn og voksne. Eksemplet viser, at der er behov for en bedre integration af miljøspørgsmål i den europæiske sociale model.

2.1.2.10 Nogle har på baggrund af disse institutionelle forskelle konkluderet, at der faktisk ikke findes nogen europæisk social model. Enten findes der (mindst) lige så mange modeller som lande, eller de kan (i bedste fald) inddeles i familier.

2.1.2.11 Idet EØSU på ingen måde ønsker at bagatellisere denne forskellighed, giver det af følgende grunde mening at tale om en europæisk social model:

- 1) Hvis man i modsætning til tidligere, hvor man eksplicit søgte at identificere familier **inden for** den europæiske kapitalisme, anlægger en overordnet betragtning, kommer man til det resultat, at der er betydelige forskelle mellem de europæiske lande som gruppe og de ikke-europæiske udviklede kapitalistiske lande (og især USA).
- 2) De institutionelle forskelle er væsentligt større end forskellen mellem de sociale resultater, der realiseres i Europa, da mange institutioner har samme funktion.
- 3) I langt højere grad end i andre regioner knyttes de europæiske økonomier stadigt tættere sammen, hvilket nødvendiggør fælles tilgange på mange områder.
- 4) Som de eneste har landene i EU også en supranational, nemlig europæisk, dimension i deres sociale modeller, idet EU har fastlagt et sæt af sociale regler ⁽²⁾.

⁽²⁾ Det europæiske sociale regelværk omfatter direktiver om emner som oplysninger om arbejdstagerens ansættelsesvilkår (91/533/EØF), gravide arbejdstagere (92/85/EØF), forældreorlov (94/34/EF), arbejdstid (2003/88/EF), unge på arbejdspladsen (94/33/EF) og deltidsarbejde (97/81/EF).

2.1.2.12 EØSU foreslår, at de følgende elementer — som er en social realitet og ikke bare et sæt af værdier, om end de er institutionaliseret på forskellig måde — betragtes som kerneelementer i en europæisk social model, og derfor enten allerede er indarbejdet i EU's medlemsstater eller burde indføres gennem politiske foranstaltninger:

- 1) Staten tager ansvaret for fremme af social samhørighed og retfærdighed ved at stille efter høj beskæftigelse, stille eller garantere væsentlige offentlige tjenesteydelser (tjenester af almen interesse) af høj kvalitet til rådighed og føre en fordelingspolitik via finanspolitikken.
- 2) Regeringerne og/eller arbejdsmarkedets parter eller andre organer stiller sociale trykkesystemer til rådighed, som yder passende sikring eller social beskyttelse mod de alvorligste risici (så som arbejdsløshed, dårligt helbred, alderdom) på et niveau, der sikrer mod fattigdom og social udstødelse.
- 3) Grundlæggende juridiske (eller lignende) rettigheder — i overensstemmelse med internationale aftaler — så som retten til at organisere sig og strejke.
- 4) Medarbejderindflydelse på alle niveauer kombineret med systematiserede arbejdsmarkedsrelationer og autonom social dialog.
- 5) En stærk og utvetydig forpligtelse til at forfølge kønspolitiske spørgsmål inden for alle områder af samfundet, men især i forbindelse med uddannelse og arbejdsliv.
- 6) Politikker, der er nødvendige for at imødegå problemerne med migration, herunder i lyset af den demografiske udvikling i EU's medlemsstater.
- 7) Social- og arbejdsmarkedslovgivning, der garanterer lige muligheder og beskytter sårbare grupper, herunder positive politikker, der sigter på dårligere stillede grupper (unge, ældre og handicappedes) særlige behov.
- 8) En række makroøkonomiske og strukturpolitiske tiltag, der fremmer bæredygtig, ikke-inflationær økonomisk vækst, handel på lige vilkår (det indre marked) og stiller støtteforanstaltninger til rådighed for industrien og leverandører af tjenesteydelser, især for iværksættere og SMV'er.
- 9) Politikprogrammer, der er nødvendige til fremme af investeringer i områder af afgørende betydning for Europas fremtid, herunder især livslang læring, forskning og udvikling, miljøteknologi osv.
- 10) Fortsat prioritering af fremme af social mobilitet og lige muligheder for alle.
- 11) Ansvar for at iværksætte politikker, der er nødvendige for at tackle miljøspørgsmålene, især dem, der vedrører sundhed og energiforsyning.

- 12) En bred aftale om fremme af konkurrenceevnen og sociale og miljømæssige fremskridt forudsætter omfattende offentlige og private investeringer i Europa.
- 13) En forpligtelse til bæredygtig udvikling, således at den nuværende generations økonomiske og sociale resultater ikke opnås på bekostning af kommende generationer (solidaritet mellem generationerne).
- 14) En klar solidaritetsforpligtelse i forhold til udviklingslandene og et tilsagn om at hjælpe dem med deres økonomiske, sociale og miljømæssige reformprogrammer.

2.2 Den europæiske sociale models resultater

2.2.1 Oprettelsen af Den Europæiske Union og den vellykkede udvidelse er en begivenhed af historiske dimensioner. Et krigs- og konfliktsplittet kontinent har formået at begynde på ny og styre væk fra krigslysten nationalisme. Den europæiske sociale model skal ses i denne sammenhæng.

2.2.2 Europa kan med rette være stolt af de sociale resultater, det har opnået gennem de utallige former for institutioner og politikker, der eksisterer på nationalt og i en vis udstrækning europæisk niveau. Målt på nøgleindikatorer for velfærd, herunder fattigdom og ulighed, forventet levetid og sundhed er landene i Europa verdens bedste.

2.2.3 Mange europæiske lande ligger også i spidsen, når det gælder produktivitet og konkurrenceevne, selv om der er betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Det er en bemærkelsesværdig præstation, at en række EU-medlemsstater på verdensplan er med fremme i forreste linje for så vidt angår konkurrenceevne og investeringer i forskning. Visionen om et videnssamfund med forskning og livslang læring som centrale elementer har nu vundet stærk støtte som en del af den europæiske model.

2.2.4 Europa er nået længst med gennemførelsen af Kyoto-protokollen, selv om de overordnede resultater fortsat er skuffende. Europa er også en af de regioner i verden, der er længst fremme med investeringer i miljøvenlige teknologier og udviklingen af nye energiløsninger for opvarmning og transport.

2.2.5 En sammenligning af indikatorer for social samhørighed og sikkerhed og beskæftigelsesgrad/arbejdsløshed i OECD-landene viser, at der er en tendens til, at der er højere beskæftigelse i de lande, der garanterer deres borgere og arbejdstagere et højt socialt tryghedsniveau, hvilket de nordiske lande er gode eksempler på.

2.2.6 Det bliver mere og mere tydeligt, at yderligere europæisk integration kun vil opnå politisk støtte, hvis man kan se, at den vil gå videre end blot markedsintegration. I takt med at de økonomiske grænser nedbrydes, udvikler medlemsstaternes regeringer og de europæiske institutioner i samarbejde med arbejdsmarkedets parter på nationalt og europæisk niveau passende mekanismer, der kan sikre social samhørighed og retfærdighed under de nye forhold og frem for alt forhindre, at konkurrence mellem de forskellige systemer fører til et kapløb

mod bunden i Europa, hvilket i alvorlig grad ville sænke de sociale standarder.

2.2.7 Udvidelsen af EU har på meget konstruktiv vis bidraget til at skabe den europæiske sociale model, der er ved at tage form. Udvidelsen har beriget Unionen med en stor gruppe af lande med en lang tradition for kulturelle, sociale, økonomiske og industrielle resultater. Den har fasttømret den kulturelle dimension af den sociale model. Den kulturelle dimension bliver en af de vigtigste støttemekanismer for EU's samhørighed på tværs af grænserne.

2.2.8 Social dialog på alle niveauer er blevet et vigtigt udtryk for den europæiske sociale model. Med den sociale dialog er der blevet skabt almindelig enighed om, at det uden inddragelse af arbejdsmarkedets parter vil være yderst vanskeligt at realisere Lissabon-strategiens og den sociale models høje ambitioner. Den måde, hvorpå arbejdsmarkedets parter i Europa inddrages, sikrer, at de strukturelle ændringer, som virksomheder hele tiden gennemgår, giver et godt resultat for alle de involverede parter.

2.2.9 Arbejdsmarkedets parter har spillet en afgørende rolle i gennemførelsen af EU's politikker. Denne rolle er enestående i verden. Det er endda blevet antydnet, at arbejdsmarkedets parter på EU-niveau bør tage ansvaret for al lovgivningsarbejde, der vedrører spørgsmål om arbejdslivet.

2.2.9.1 Hvad angår grundarkitekturen i den europæiske sociale model, kan man ikke overvurdere arbejdsmarkedsparternes bærende rolle i forbindelse med den økonomiske politik og social- og arbejdsmarkedspolitikken. Arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationernes regulerende rolle har en særlig betydning i forbindelse med kollektive overenskomstforhandlinger. Den ret til at blive hørt, som arbejdstagerrepræsentanter i virksomheder nyder — en ret som er grundfældet — er ligeledes et af de grundlæggende elementer i den europæiske sociale model.

2.2.10 Deltagelse fra borgerne og deres organisationer er et af grundelementerne i udformningen af den europæiske sociale model. Civilsamfundsorganisationer giver udtryk for deres medlemmers ønsker og er ofte også vigtige leverandører af sociale ydelser. Fremtiden for og dynamikken i den europæiske sociale model afhænger af, at det organiserede civilsamfund i højere grad inddrages gennem en udvidelse af den civile dialog og dermed af deltagelsesdemokratiet.

2.2.11 Også offentlige tjenesteydelser af høj kvalitet kendetegner den sociale model. Der tegner sig i EU et overordnet billede af, at den offentlige sektor som garant for og/eller leverandør af grundlæggende tjenesteydelser til alle har bredere støtte og en større rolle at spille i EU end andre steder. På områder som uddannelse og erhvervsuddannelse, sundhedspleje og ældrepleje spiller den offentlige sektor en afgørende rolle i alle medlemsstater. Samtidig er der en voksende debat om den offentlige sektors skiftende rolle som garant for særlige tjenesteydelser og som både garant og leverandør.

2.2.12 Nært knyttet til den offentlige sektor er de socialøkonomiske enheder, som etableres i mange medlemsstater. Den sociale økonomi udfører to opgaver: Den varetager vigtige opgaver, særligt inden for plejesektoren, og samtidig skaber den job til borgere, der ellers har svært ved at finde beskæftigelse, eksempelvis handicappede. Den sociale økonomi vokser i stort set alle EU's medlemsstater til dels som en følge af den demografiske udvikling og behovet for ældrepleje. Den sociale økonomi spiller en afgørende rolle i kampen mod fattigdom. Den sociale økonomi har mange ansigter og en lang række organisatoriske former og egner sig ikke nødvendigvis til at indgå i konkurrencesystemet.

2.3 Svagheder og udfordringer

2.3.1 Selv om det er berettiget at fremhæve den europæiske sociale models resultater, er det vigtigt også at være opmærksom på dens svagheder og de udfordringer, den vil blive mødt med i et miljø under forandring. Stolthed over den sociale model må ikke blandes sammen med laden stå til.

2.3.2 Det siges ofte, at en model ikke kan kaldes »social«, hvis den overlader en tiendedel eller en tolvtedel af arbejdsstyrken til arbejdsløshed. Dette er på sin vis rigtigt: I store dele af Den Europæiske Union er arbejdsløsheden uacceptabelt høj, hvilket fører til social og økonomisk nød, truer den sociale samhørighed og er spild af produktive ressourcer. Det ligger imidlertid ofte i påstanden, at Europa ved at vælge at have en social model også har valgt høj arbejdsløshed; at arbejdsløshed er den pris, man må betale for social samhørighed. EØSU er ikke enig i dette synspunkt. Europa behøver ikke at vælge mellem social samhørighed og høj beskæftigelse.

2.3.3 Arbejdsløsheden er stadig den største trussel mod den europæiske sociale model, idet den øger omkostningerne, begrænser finansieringsmulighederne og skaber ulighed og sociale spændinger. Nedbringelse af arbejdsløsheden er stadig den vigtigste prioritet. Det gælder især ungdomsarbejdsløsheden, der i mange lande ligger væsentligt over den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent, og som med den store risiko for langtidsudelukkelse fra arbejdsmarkedet og mere overordnet fra samfundet er særlig skadelig både socialt og økonomisk. Dette problem kan kun løses med en omfattende pakke af foranstaltninger på udbudssiden og en politik på efterspørgselsiden orienteret mod at opnå størst mulig produktion.

2.3.4 Geografisk ulighed og fattigdom (beregnet til 70 mio. mennesker) er fortsat udtalt i EU og er steget siden udvidelsen. Selv i de rigere europæiske lande lever for mange mennesker i (relativ) fattigdom. Fattigdom blandt børn er særligt opvækkende, da den ødelægger deres livsmuligheder og konsoliderer uligheder over flere generationer. Selv med de meget ambitiøse aktuelle politikker for social samhørighed er det ikke lykkedes EU's medlemsstater at få sat en stopper for fattigdommen og arbejdsløsheden. Dette er en stor fremtidig opgave.

2.3.5 Det er ofte holdningen, at disse og andre svagheder i den europæiske økonomi og det europæiske samfund, vores sociale model, forværres af nye udfordringer som økonomisk globalisering, nye teknologiers opståen og en aldrende befolkning. Længere forventet levealder og faldende fødselstal rejser alvorlige spørgsmål om finansieringen af de sociale sikkerhedssystemer — især pensionssystemet er et godt eksempel. EØSU advarer mod, at der drages overforenklede politiske konklusioner på baggrund af populære opfattelser:

— Selv om globaliseringen indebærer, at flere og flere varer og tjenesteydelser handles internationalt, er det vigtigt at være opmærksom på, at hvis man ser på EU-25 som en samlet økonomisk enhed, eksporteres (eller importeres) kun lidt over 10 % af den europæiske produktion. Dette bevirker, at EU's økonomi er mere åben end USA's (der normalt betragtes som mere uafhængig af de globale markeds kræfter). Medlemsstaterne er nødt til at træffe nogle sociale og politiske valg vedrørende deres velfærdssystemer og de nødvendige reformer. Et dårligt udformet socialt system bør med øget sikkerhed for modtagerne for øje reformeres på grund af den højere produktivitet og beskæftigelse, der vil være resultatet — ikke på grund af globaliseringen.

— På samme måde bør den teknologiske udvikling hilses velkommen, da den øger arbejdskraftproduktiviteten og medvirker til at skabe den velstand, der er nødvendig for finansieringen af høje levestandarder og et højt socialt beskyttelsesniveau. Reaktionen på den teknologiske udvikling bør være investering i arbejdskraft og støtte til tilpasningsprocesser via gennemtænkte sociale politikker, der øger europæiske virksomheders og arbejdstageres kompetencer.

— Demografien påvirker helt sikkert den europæiske sociale model — men det omvendte er også tilfældet. Fornuftige børnepasningspolitikker gør det muligt for kvinder og mænd at arbejde uden at skulle vælge mellem karrieren eller familien. Ved en aktiv politik for aldring kan ældre arbejdstagere forblive i arbejdsstyrken, hvorved de selv og samfundet generelt kan drage fordel af den forventede længere levetid. Livslang læring gavner tilpasningsevnen og øger produktiviteten og beskæftigelsen. Hertil kommer, at alle samfund står over for demografiske problemer.

— Endelig er det et almindeligt anerkendt faktum, at Europa skal udvikle og koordinere — og ikke begrænse — europæiske økonomiske politikker, der kan fungere som redskaber til imødegåelse af markedsforstyrrelser som skadelig skattekonkurrence. Sådanne forstyrrelser belaster de sociale systemer og deres økonomiske grundlag. På den anden side er den europæiske integration en stærk drivkraft for handel og økonomisk effektivitet og skaber desuden

mulighed for at regulere visse aspekter af arbejds- og samfundslivet på det mere relevante europæiske niveau. I lyset af den institutionelle forskellighed er opnåelse af dette en stor udfordring for politikerne og ikke mindst arbejdsmarkedets parter.

2.4 En dynamisk model

2.4.1 Den europæiske sociale model vil kun overleve og være i stand til at påvirke fremtidige politikker, hvis den er dynamisk og åben for debat og reform. Gennem historien har modellen flere gange stået over for udfordringer, som det ikke var muligt at forudsætte: truende miljøkatastrofer, drastiske demografiske ændringer og ændringer i familiestrukturen, energiforsyningskriser, videnrevolution, nye og magtfulde informations- og kommunikationsteknologier og ændrede produktionsmønstre og ændret balance mellem arbejde og privatliv.

2.4.2 For så vidt angår den europæiske sociale model er den væsentligste udfordring i fremtiden at finde frem til de aspekter af modellen, der fremmer løsninger uden tabere. Med andre ord bør man koncentrere sig om at identificere de eksisterende og nye politikker, der fremmer social samhørighed, økonomiske resultater og bæredygtig udvikling.

2.4.3 Samtidig er der behov for stabile, velgennemtænkte reformer af de institutioner, der bevisligt har en negativ økonomisk, social eller miljømæssig indflydelse. Det kan her være nyttigt med politiske konsekvensanalyser med det formål at sikre bedre lovgivning snarere end letkøbt deregulering.

2.4.4 Hvorfra kommer de nye udfordringer for den europæiske sociale model? Primært fra tre områder: konkurrenceevne og beskæftigelse, social integration og kampen mod fattigdom og effekterne af globaliseringen. På længere sigt kan udfordringerne fra miljøet føre til omfattende udflytninger af produktion og arbejdspladser. Hertil kommer spørgsmål vedrørende migration (intern og ekstern) og kønspolitiske spørgsmål, som begge vil have stor betydning for den fremtidige sociale model.

2.4.5 Det vil være altafgørende, at det videnintensive samfund videreudvikles både inden for forskning og livslang læring. I endnu højere grad end i dag vil viden være afgørende for konkurrencedygtigheden og dermed for, om der skabes ressourcer til sociale politikker. I den sammenhæng er det vigtigt fortsat at støtte iværksætterier og de små virksomheders vækst. De sociale konsekvenser af videnrevolutionen kunne eventuelt tages op i den sociale dialog. Udviklingen af nye og effektive systemer for livslang læring er en særlig udfordring for regeringer og arbejdsmarkedets parter.

2.4.6 Som arbejdsmarkedets parter først for nylig har påpeget i deres fælles arbejdsprogram⁽³⁾, er det vigtigt at finde en ny balance mellem fleksibilitet og sikkerhed, som fremmer

beskæftigelse og innovation. Det er især vigtigt, at arbejdsmarkedets parter bliver enige om foranstaltninger til nedbringelse af ungdomsarbejdsløsheden. Arbejdsløshed er i sig selv en tragedie, men ungdomsarbejdsløshed er en trussel mod selve den demokratiske europæiske samfundsstruktur.

2.4.7 I lyset af udfordringerne fra miljøet vil der være behov for flere investeringer i transport og boliger og i samfundsplanlægning og -reformer. Stigningen i energipriserne vil have dybtgående konsekvenser for social samhørighed og strukturpolitikker. Dette er et nøgleområde, hvor det tyder på, at der kan findes løsninger uden tabere.

2.4.8 De makroøkonomiske styreformere må være bedre til at understøtte Lissabon-målene. På længere sigt, efter Lissabonstrategien, vil det være af afgørende betydning, at der skabes en vækstorienteret balance i den økonomiske politik hvad angår udbuds- og efterspørgselsiden.

2.4.9 Globalisering er en udfordring ikke kun, når det gælder handel og priser. Globalisering er også en mulighed for eksempelvis at åbne nye markeder for miljøvenlige teknologier. Europa må investere langt mere i moderne teknologier, især på miljøområdet, da andre lande, for eksempel USA, meget hurtigt er ved at få øjnene op for disse muligheder. Globaliseringen er ikke kun et spørgsmål om at forsøge at klare sig; det er i høj grad et spørgsmål om aktivt at søge at identificere muligheder.

2.4.10 Den alvorligste trussel i fremtiden kommer fra en europæisk tilbagevenden til nationalstatspolitikker med protektionisme og lukkede markeder. Det ville være afgørende skadeligt både økonomisk og socialt.

2.4.11 Ingen social model har nået sit endelige stadium, og det vil heller aldrig ske. Den sociale model bygger på den grundlæggende tanke, at idéer og indsigt opstår i takt med, at modellen udvikler sig. En social model må være dynamisk, ellers forstener den og forsvinder. Den sociale model skal efterprøves og diskuteres i en fortløbende demokratisk proces. Der skal foretages vurderinger, og det er nødvendigt at udvikle og forbedre de rette styreværktøjer.

2.5 Er den europæiske sociale model en global referencemodel?

2.5.1 Man kan betragte den europæiske sociale model som et forsøg på at udforme en plan for en velfærdunion for fremtiden, der er holdbar på lang sigt, og som er kendetegnet af en meget konkurrencedygtig industri, meget høje sociale ambitioner og stor ansvarlighed over for udfordringerne fra miljøet. Den europæiske sociale model kan i overensstemmelse med denne beskrivelse og ved at betone dens demokratiske funktioner være en kilde til idéer og erfaringer for andre lande eller grupper af lande.

⁽³⁾ »Work Programme of the European Social Partners 2006-2008«. Se endvidere EØSU's udtalelse af 17. maj 2006 om Flexicurity — det danske tilfælde, ordfører: Anita Vium (endnu ikke offentliggjort i EUT).

2.5.2 Kan den europæiske sociale model blive en global referencemodel? Ethvert land og enhver gruppe af lande må udvikle deres egen sociale model og gennemførelse heraf. Det, der har virket i Europa, virker ikke nødvendigvis i et andet land og over for andre udfordringer. Men trods det kan den europæiske sociale model være en inspirationskilde, ikke mindst fordi den søger at integrere økonomiske, sociale og miljømæssige spørgsmål i en »idé om et demokratisk, grønt, konkurrencedygtigt, solidarisk og socialt rummeligt velfærdsområde for alle Europas borgere«. Andre lande vil bedømme modellen på dens evne til at opnå disse mål.

2.5.3 EU's partnere viser en stigende interesse for den tilgang, der kombinerer økonomiske, beskæftigelses-, sociale og miljømæssige mål på en måde, der styrker dem. I forbindelse med regional integration kan den europæiske økonomiske og sociale model bruges som en kilde til inspiration for vores partnerregioner og -lande. Strategien baseret på tre søjler har vist sig at virke i EU.

2.5.4 I sin undersøgelse af globaliseringens sociale dimension henviste Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) udtrykkeligt til den europæiske sociale model som en mulig inspirationskilde for de nyligt industrialiserede lande (*). Et eksempel kunne være Kina, som oplever vedvarende kraftig økonomisk vækst, men som bliver mere og mere opmærksom på sociale spændinger og miljøproblemer.

2.6 *Lad Europas borgere tale med*

2.6.1 Den europæiske sociale model vil kun bestå og overleve, så længe den finder støtte hos EU's borgere. Hvis modellen fortsat skal have gyldighed, skal borgerne inddrages i en debat

og dialog derom. For borgerne vil dette være en afgørende chance for at bidrage med deres synspunkter til den overordnede debat om fremtiden for det europæiske samfund.

2.6.2 EØSU er i denne udtalelse fremkommet med en første analyse af den europæiske sociale model. Analysen bør uddybes yderligere. Især er der behov for nogle klare sammenhænge mellem konceptet og virkeligheden. Modellen kunne således udgøre udgangspunktet for en nærmere debat om, hvilken slags europæisk samfund borgerne ønsker. Inden for rammerne af EU's nye informations- og kommunikationsstrategi vil det være muligt at bruge den sociale model som grundlaget for dialog.

2.6.3 I sidste ende er det på grundlag af debat, dialog og øget bevidstgørelse, at Europas borgere vil engagere sig i forsvaret af den europæiske sociale model og bakke op bag en videreudvikling af den.

2.7 *EØSU's rolle*

2.7.1 EØSU's medlemmer er et vigtigt forbindelsesled til de grupper, de repræsenterer. EØSU arrangerer med jævne mellemrum fora for berørte parter i en bred sammenhæng til udveksling af synspunkter og holdninger.

2.7.2 EØSU overvejer at bruge den europæiske sociale model som grundlaget for et mere omfattende kommunikationsarbejde i EU. På den måde håber EØSU at kunne bidrage konkret til debatten om, hvilken slags Europa og hvilken social model de europæiske befolkninger ønsker i fremtiden. Arbejdsmarkedets parter, det organiserede civilsamfund og de nationale økonomiske og sociale råd vil blive opfordret til at deltage.

Bruxelles, den 6. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(* URL: <http://www.ilo.org/public/english/wcsdg/globali/synthesis.pdf>)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Civilsamfundsorganisationernes rolle i forbindelse med gennemførelsen af EU's politik for samhørighed og regional udvikling«

(2006/C 309/26)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 13. og 14. juli 2005, under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive en udtalelse om: »Civilsamfundsorganisationernes rolle i forbindelse med gennemførelsen af EU's politik for samhørighed og regional udvikling«.

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede **Marzena Mendza-Drozd** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. juni 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 6. juli følgende udtalelse med 47 stemmer for, 36 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Samhørighedspolitikken har længe været et område af særlig interesse for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, som gentagne gange har udtalt sig herom i forbindelse med reglerne for strukturfondene⁽¹⁾ og Samhørighedsfonden samt et af hovedprincipperne for fondenes gennemførelse, nemlig princippet om partnerskab.

1.2 EØSU's interesse for partnerskabsprincippet har altid bygget på den overbevisning — som det deler med Kommissionen — at »samhørighedspolitikken effektivitet i høj grad afhænger af en hensigtsmæssig inddragelse af de økonomiske og sociale aktører og andre berørte civilsamfundsorganisationer«⁽²⁾.

1.3 EØSU mener dog, at der stadig skal gøres en stor indsats, hvad angår inddragelsen af civilsamfundsorganisationerne i gennemførelsen af samhørighedspolitikken. Med udarbejdelsen af denne udtalelse ønsker udvalget at bidrage til en bedre omsætning af partnerskabsprincippet i den kommende periode, og det håber, at Kommissionen og Rådet fortsat vil være i stand til at foretage de nødvendige ændringer og iværksætte konkrete foranstaltninger med henblik på at sikre civilsamfundsorganisationernes deltagelse i gennemførelsen af samhørighedspolitikken. EØSU håber, at denne udtalelse — i betragtning af det igangværende arbejde med programmeringsdokumenterne i medlemsstaterne — ligeledes vil være til stor hjælp for civilsamfundsorganisationerne i deres kontakter med de nationale og regionale myndigheder.

(1) På det seneste er der blevet udarbejdet udtalelse om: forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af en europæisk gruppe for grænseoverskridende samarbejde (EGGS) (EUT C 255 af 14.10.2005, s. 76), Generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EUT C 255 14.10.2005, s. 79), Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EUT C 255 14.10.2005, s. 91) og Den Europæiske Socialfond (EUT C 234 22.9.2005, s. 27), udtalelse om Et partnerskab til gennemførelse af strukturfondene (EUT C 10 af 14.1.2004, s. 21) og udtalelsen om Den tredje samhørighedsrapport (EUT C 302 af 7.12.2004, s. 60) samt om Strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken (2007-2013).

(2) Udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden«, EUT C 255 af 14.10.2005, s. 79.

2. Civilsamfundsorganisationerne

2.1 EØSU anbefaler, at en bred accept af begrebet civilsamfund kommer til at omfatte »alle organisatoriske strukturer, hvis medlemmer har målsætninger og ansvar af almen interesse«⁽³⁾, og som opfylder de repræsentativitetskriterier, som det allerede har udtalt sig om i sine tidligere udtalelser⁽⁴⁾. I denne definition ligger, at begrebet frem for alt omfatter civilsamfundsorganisationerne, herunder:

— arbejdsmarkedets parter, dvs. arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne

— ikke-statslige organisationer, hvis officielle og retlige status er bestemmende for deres aktiviteter og opgaver: sammenslutninger, erhvervs- og interessegrupper, forbund, fora, netværk og fonde (som i mange medlemsstater kun adskiller sig fra sammenslutningerne ved deres retsgrundlag). Disse forskellige former for organisationer kaldes også »non-profitorganisationer« eller »den tredje sektor«, og deres aktiviteter omfatter områder såsom miljøbeskyttelse, forbrugerbeskyttelse, lokal udvikling, menneskerettigheder, social bistand, bekæmpelse af social udstødelse, fremme af iværksætterånd og socialøkonomi for blot at nævne nogle af dem.

2.2 EØSU er bevidst om, at anvendelsen af så bred en definition af civilsamfundet kan føre til praktiske vanskeligheder, navnlig med hensyn til samhørighedsspørgsmålet. Udvalget mener ikke desto mindre, at en klar definition af repræsentativitet i højere grad end hidtil ville berettiggende civilsamfundsorganisationernes deltagelse i de forskellige faser af samhørighedspolitikken gennemførelse. I sin udtalelse om de europæiske civilsamfundsorganisationers repræsentativitet fremlagde EØSU visse grundlæggende kriterier og opfordrede samtidigt andre

(3) Udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Dialog mellem civilsamfund i EU og ansøgerlandene«, EUT C 28 af 3.2.2006, s. 97.

(4) Udtalelse om »De europæiske civilsamfundsorganisationers repræsentativitet i den civile dialog«, EUT C 88 af 11.4.2006, s. 41.

til at anvende disse ⁽⁵⁾, især i forbindelse med programmering og overvågning på EU-plan. Udvalget er imidlertid af den opfattelse, at der også vil kunne udarbejdes en tilsvarende liste over kriterier på nationalt og regionalt plan på grundlag af udvalgets forslag, især hvad angår deltagelse i programmering og overvågning. Ifølge EØSU kunne denne liste indeholde kriterier som f.eks.:

- direkte adgang til sine medlemmers ekspertise,
- almenyttige aktiviteter af generel interesse,
- et tilstrækkeligt antal medlemmer til sikring af effektivitet og ekspertise samt af udøvelse af demokrati (udpegelse af ansvarlige, interne debatter og informationer, gennemsigtighed med hensyn til beslutningsprocesser, finansielle forhold osv.),
- tilstrækkelig finansiell dækning og uafhængighed til sikring af handlefrihed,
- påvist uafhængighed af udefrakommende interesser og pres,
- gennemsigtighed, især med hensyn til finansielle forhold og beslutningsprocesser.

2.3 Repræsentativitetsspørgsmålet er af grundlæggende betydning, men man bør også tage hensyn til de kvalitative kriterier, som opstilles i ovennævnte EØSU-udtalelse. Der bør ligeledes være en klar sondring mellem deltagelse og samråd i udformningen af politikken og udvælgelseskriterier for projekter, som finansieres via samhørighedsfondene. Alle organisationer, som kan bidrage til målene for politikken på et særligt område, bør være berettiget til at modtage støtte.

2.4 Med henblik på en effektiv gennemførelse af samhørighedspolitikken mener EØSU, at man bør sætte alt ind på i højere grad at udnytte de berørte civilsamfundsorganisationers fulde potentiale, da de ofte — afhængigt af deres formål — kan besidde en styrke, der er af stor betydning for gennemførelsen af samhørighedspolitikken, nemlig:

- know-how og kompetencer på det økonomiske og sociale område,
- et godt kendskab til de regionale og lokale behov,

(5) For at blive betragtet som repræsentativ skal en europæisk organisation opfylde ni kriterier:

- have en permanent struktur på EU-niveau,
- have direkte adgang til sine medlemmers ekspertise,
- repræsentere generelle synspunkter, som afspejler interesserne i det europæiske samfund,
- være sammensat af organisationer, der i deres egne medlemsstater anses for at være repræsentative for de interesser, de varetager,
- have medlemsorganisationer i hovedparten af EU's medlemsstater,
- forpligte sig til at aflægge regnskab for sine handlinger over for sine medlemmer,
- have et mandat til at repræsentere og handle på EU-niveau,
- være uafhængig og ubundet af direktiver udefra,
- være gennemsigtig, især med hensyn til finansielle forhold og beslutningsprocesser.

- en umiddelbar kontakt med borgerne og deres medlemmer og således mulighed for at udtale sig på deres vegne,
- en direkte kontakt med målgrupperne og kendskab til disses behov,
- kapacitet til at mobilisere lokalsamfundene og frivillige,
- stor effektivitet og villighed til at anvende moderne metoder,
- mulighed for at udøve kontrol med den offentlige forvaltnings handlen,
- gode kontakter til medierne.

2.5 Desuden mener EØSU, at civilsamfundsorganisationerne — der har borgernes tillid — gennem deres inddragelse i samhørighedspolitikken generelt er borgernes nærmeste kontaktpunkt til EU, og at de kan bidrage til at øge gennemsigtigheden i forbindelse med anvendelsen af de disponible midler. Deres deltagelse kan bevirke, at beslutninger bliver mere gennemsigtige og udelukkende træffes på grundlag af specifikke objektive kriterier. Inddragelsen af disse organisationer kan ligeledes sikre, at de gennemførte foranstaltninger faktisk imødekommer samfundets behov. Endelig kan civilsamfundsorganisationerne udgøre vigtige partnere i debatten om fremtiden for forskellige områder af fællesskabspolitikken, herunder samhørighedspolitikken, ved at bringe denne debat tættere på borgerne.

2.6 EØSU gør ligeledes opmærksom på det potentiale, som civilsamfundsorganisationerne afhængigt af deres særlige karakter og vedtægtsbestemte formål — besidder på konkrete områder som f.eks.:

- arbejdsmarked, beskæftigelse og iværksætterånd: civilsamfundsorganisationerne kan bidrage til en mere hensigtsmæssig fastsættelse af de prioriteter og foranstaltninger, som har indvirkning på den økonomiske udvikling,
- de økonomiske ændringer: deres kompetencer kan bidrage til at bekæmpe de negative følger, der ganske vist er utilsigtede, men som ikke tages alvorligt,
- miljøbeskyttelse: de kan sikre, at de strategiske mål, prioriteter og kriterier for udvælgelse af projekter fastsættes i tråd med en afbalanceret udvikling,
- social udstødelse og ligestillingsproblemer: deres konkrete viden kan sikre, at gennemførelsen af samhørighedspolitikken foregår i overensstemmelse med princippet om lige muligheder og de gældende bestemmelser herom samt under hensyntagen til det sociale aspekt af de foreslåede løsninger,
- lokal udvikling: deres kendskab til problemerne og behovene er et første skridt hen imod en løsning af disse,
- grænseoverskridende samarbejde: de kan være udmærkede partnere i forbindelse med gennemførelsen af projekter,
- kontrol med anvendelsen af offentlige midler, herunder påvisning og anmeldelse af korruptionstilfælde.

3. Civilsamfundsorganisationernes betydning for gennemførelsen af samhørighedspolitikken

3.1 EØSU er enig med Kommissionens og Rådets forslag om, at partnerskabsprincippet skal anvendes i alle etaper af samhørighedspolitikken gennemførelse, lige fra dens programmering og implementering til konsekvensanalysen. Det understreger ligeledes, at civilsamfundsorganisationerne kan sikre en optimal gennemførelse og en opnåelse af de opstillede mål. Ifølge udvalget bør civilsamfundsorganisationernes deltagelse sikres på følgende områder:

- programmering på fællesskabsplan,
- programmering på nationalt plan (udarbejdelse af nationale strategiske referencerammer og operationelle programmer),
- fremme af strukturfondene og information om mulighederne for anvendelse af de tildelte midler,
- gennemførelse af strukturfondene,
- opfølgning og evaluering af midlernes anvendelse.

3.2 Endelig gør EØSU opmærksom på, at civilsamfundsorganisationerne under gennemførelsen af samhørighedspolitikken kan udøve en trefoldig funktion, dvs. en rådgivende funktion (ved at opstille mål og prioriteter), en kontrolfunktion (i forbindelse med foranstaltninger, som er truffet af den offentlige forvaltning) og en udøvende funktion (som projektansvarlige og partnere i projekter, der medfinansieres gennem strukturfondene).

3.3 EØSU minder om, at det i sin udtalelse om de generelle regler for strukturfondene⁽⁶⁾ indtog en kritisk holdning til den måde, hvorpå partnerskabsprincippet var blevet behandlet, selv om det glæder sig over, at civilsamfundet og de ikke-statslige organisationer for første gang omtales i Kommissionens forslag⁽⁷⁾. Udvalget måtte dog med stor bekymring erfare, at den oprindelige ordlyd under lovgivningsarbejdet i Rådet var blevet erstattet med udtrykket »ethvert andet relevant organ«. Det er derfor så meget desto mere tilfredsstillende at konstatere, at civilsamfundsorganisationerne, miljøbeskyttelsesorganisationerne og de ikke-statslige organisationer, der arbejder for ligestilling mellem kønnene, i den seneste udgave af de berørte dokumenter (fra april 2006) er blevet medtaget i den gruppe af aktører, der er omfattet af partnerskabsprincippet.

4. Programmering på fællesskabsplan

4.1 Da programmeringen på fællesskabsplan er det første skridt i gennemførelsen af strukturfondene, ønsker EØSU at understrege betydningen af alle de høringer, der afholdes på netop dette stadium. De af Kommissionen nyligt afholdte høringer om forslagene til strategiske retningslinjer for

⁽⁶⁾ Udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden«, EUT C 255 af 14.10.2005, s. 79.

⁽⁷⁾ KOM(2004) 492 endelig.

perioden 2007-2013 bekræfter civilsamfundsorganisationernes interesse⁽⁸⁾. Udvalget, som selv bestræber sig på at inddrage civilsamfundsorganisationer i sit arbejde, mener, at man bør udnytte dette engagement fuldt ud i forbindelse med udarbejdelsen af de strategiske dokumenter.

4.2 Udvalget mener ligeledes, at en aktiv inddragelse af civilsamfundsorganisationerne kunne være særlig værdifuld for alle de rådgivende organer, der udøver deres virksomhed på europæisk plan. Det er bevidst om, at problemet med repræsentativitet og behovet for at opstille passende kriterier tydeligvis har stor betydning for en sådan inddragelse. De af udvalget nyligt opstillede kriterier for de europæiske ikke-statslige organisationer kunne finde anvendelse i denne sammenhæng⁽⁹⁾.

5. Programmering af strukturfondene på nationalt plan

5.1 Selv om de af Kommissionen planlagte forenklinger vil kunne skabe mere gennemsigtighed i samhørighedspolitikken, gør EØSU på ny opmærksom på de risici, der er forbundet med disse forslag. Udvalget frygter frem for alt, at civilsamfundsorganisationerne vil blive ignoreret af de nationale og regionale myndigheder, der ikke altid er lige tilbøjelige til at inddrage dem i forvaltningen af strukturfondene og Samhørighedsfonden, hvilket bekræftes i en rapport udarbejdet af miljøbeskyttelsesorganisationer⁽¹⁰⁾ og Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation⁽¹¹⁾, og at samfundets kontrol med anvendelsen af de finansielle midler vil blive begrænset som følge heraf.

5.2 Erfaringerne med udarbejdelsen af de vigtigste programmeringsdokumenter for perioden 2004-2006, som beskrevet i den rapport, Brian Harvey⁽¹²⁾ har udfærdiget for ECAS, giver ikke grund til megen optimisme, selv om denne ganske vist kun vedrører de ikke-statslige organisationer i de nye medlemsstater. Hyppige ændringer af høringsdatoer, omfattende ændringer i programmeringsdokumenterne efter endt høring (herunder konsekvensanalyser af miljøet), forsinkelser i indledningen af høringsprocessen og som følge heraf nødvendigheden af at fremsætte bemærkninger inden for korte tidsfrister er bare nogle af de mangler i processen, som er blevet påpeget af repræsentanterne for civilsamfundet. Det har stået endnu værre til i de tilfælde, hvor udarbejdelsen af teksterne er blevet overdraget til rådgivende agenturer, som ikke havde nogen form for kontakt med civilsamfundsorganisationerne.

⁽⁸⁾ Generaldirektoratet for regionalpolitik, arbejdsdokument med en sammenfatning af resultaterne af den offentlige høring om Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken, 2007-2013, 7. oktober 2005.

⁽⁹⁾ Udtalelse om »De europæiske civilsamfundsorganisationers repræsentativitet i den civile dialog«, EUT C 88 af 11.4.2006, s. 41.

⁽¹⁰⁾ »Best available practices. Public participation in programming, implementation, monitoring of EU funds«, Institute of Environmental Economics, CEE Bankwatch Network, Friends of the Earth Europe, september 2004.

⁽¹¹⁾ Partnership in the 2000-2006 programming period — Analysis of the implementation of the partnership principle — Debatoplæg fra GD Regio, november 2005.

⁽¹²⁾ Brian Harvey, »Illusion of inclusion«, ECAS.

5.3 Alt dette har ikke alene mindsket interessen for høring-sproceduren. Det ødelægger — hvad værre er — muligheden for at tilføre programmet væsentlige ændringer. EØSU ønsker her at slå klart fast, at man i en korrekt gennemført høring-sproces ikke alene skal sikre samtlige berørte organisationer adgang til de dokumenter, der er til behandling, men også skal give dem en passende tidsramme til at fremsætte eventuelle bemærkninger, dvs. en frist, der uden at vende op og ned på tidsplanen for arbejdet er tilstrækkelig lang til, at de pågældende dokumenter kan tages til efterretning.

5.4 Positive erfaringer som f.eks. den fremgangsmåde, der blev brugt til gennemførelsen af høringen om den nationale udviklingsplan for Polen i 2005 — hvor de nationale myndigheder havde vedtaget specifikke regler for afholdelsen af høringen, rapporteringen om dens forløb, registrering af de fremsatte bemærkninger og begrundelsen for henholdsvis en godkendelse eller en forkastelse — er eksempler på god praksis og et bevis på, at det er muligt at gennemføre hele processen på en pålidelig og effektiv måde.

5.5 Oplysninger fra forskellige lande viser også, at civilsamsfundsorganisationerne ofte ikke deltager i arbejdet i de arbejdsgrupper, der har ansvaret for udarbejdelsen af programmeringsdokumenterne, hvorved deres mulighed for at fremsætte bemærkninger helt i starten af processen begrænses betydeligt.

5.6 EØSU mener derfor, at Kommissionens fastsættelse af minimumskrav (eller i det mindste af retningslinjer), som medlemsstaterne skal overholde i forbindelse med afholdelsen af høringer, og forpligtelsen til at tilvejebringe oplysninger om høringens forløb kunne bidrage til at afhjælpe situationen. En sådan foranstaltning fra Kommissionens side kunne i det mindste være med til at mindske risikoen for, at der opstår en situation, hvor en god plan for inddragelse af civilsamsfundsorganisationerne i udarbejdelsen af en national udviklingsplan i en medlemsstat ikke bliver ført ud i livet.

6. Øge kendskabet til strukturfondene

6.1 Selv om EØSU noterer, at der er sket forbedringer i de seneste år for så vidt angår adgang til oplysninger om strukturfondene, herunder til publikationer på de officielle websider, ønsker det at påpege, at kun få medlemsstater anvender andre former for bevidstgørelse og information, der henvender sig specifikt til målgrupperne, herunder pressen, tv, seminarer og konferencer. Denne situation ville sandsynligvis kunne forbedres, hvis man udnyttede civilsamsfundsorganisationernes potentiale.

6.2 Ifølge udvalget står det desværre ikke bedre til med at fremme strukturfondene på regionalt plan. Bevidstgørelses- og informationsplanerne udarbejdes uden nogen høring overhovedet, med lejlighedsvis undtagelser, når der skal skabes et godt image, selv om en inddragelse af civilsamsfundsorganisationerne i denne proces og en udnyttelse af deres kendskab til de forskellige områder og problemer kunne bidrage til udarbejdelsen af mere realistiske bevidstgørelses- og informationsstrategier.

6.3 Da strukturfondene sigter på konkrete socio-økonomiske mål, og de til bevidstgørelses- og informationsaktiviteter afsatte midler blot er én måde at nå disse mål på, bør man tildele spørgsmålet om bevidstgørelses- og informationsaktiviteternes effektivitet særlig opmærksomhed.

6.4 Det er naturligvis svært at afgøre, hvordan midlerne til bevidstgørelse og information skal anvendes for på bedst mulige vis at nå modtagerne. Der findes gode eksempler på såvel bevidstgørelses- og informationsaktiviteter, som er blevet gennemført uafhængigt af gennemførelsesorganer, som aktiviteter, der er blevet overdraget til reklamebureauer eller PR-virksomheder. Men der er også tilfælde, hvor ingen af disse muligheder er effektive til at nå de berørte modtagere, f.eks. hvor det tilbudte produkt ikke er tilpasset modtagernes behov.

6.5 Der opstår derfor ofte absurde situationer, hvor civilsamsfundsorganisationerne — som følge af manglende adgang til de midler, der er afsat til bevidstgørelseskampagnen — er tvunget til selv at iværksætte informationskampagner og afholde de nødvendige udgifter hertil af egen lomme.

6.6 En at betingelserne for at kunne udnytte de til bevidstgørelse og information afsatte finansielle midler effektivt synes således at være, at man sikrer civilsamsfundsorganisationerne adgang til disse midler, da de er i stand til at føre informationskampagner, der er tilpassede modtagernes behov, og de er rede til at iværksætte specifikke initiativer ofte med færre omkostninger.

6.7 EØSU er klar over, at spørgsmålet om bevidstgørelse om strukturfondene og Samhørighedsfonden ikke blot er et spørgsmål om, hvem der er ansvarlig herfor, og hvem der skal påtage sig opgaven. Det er af afgørende betydning, hvilke mål strukturfondsmidlerne er afsat til, og hvilke problemer de skal løse. Ifølge udvalget, skal dette spørgsmål behandles mere dybtgående og drøftes offentligt, inden man trækker på strukturfondene og Samhørighedsfonden.

7. Gennemførelse af strukturfondene

7.1 EØSU har allerede i sine tidligere udtalelser givet udtryk for betydningen af globaltilskud. I den henseende vil udvalget gerne understrege, at det finder det bekymrende, at Tjekkiet som den eneste af de nye medlemsstater har indført systemet med globaltilskud, og at denne mekanismes rækkevidde selv dér er væsentligt begrænset som følge af en række formelle barrierer, der er blevet indført af den offentlige forvaltning. EØSU, som frygter, at denne situation vil gentage sig i løbet af den kommende programmeringsperiode, påpeger, at erfaringerne i de lande, der har benyttet sig af denne mulighed, er meget positive, navnlig med hensyn til at nå ud til særligt dårligt stillede grupper, som bl.a. er ramt af langtidsledighed.

7.2 Et andet spørgsmål, som EØSU allerede har gjort opmærksom på, vedrører civilsamsfundsorganisationernes adgang til teknisk bistand. Det Forenede Kongerige er et godt eksempel på et land, hvor størstedelen af de midler, der er afsat

til teknisk bistand, herunder Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, er blevet anvendt til at inddrage denne type organisationer i gennemførelsen af strukturfondene. Denne tekniske bistand er bl.a. blevet anvendt til at finansiere de paraplyorganisationer, der rådgiver og uddanner ikke-statslige organisationer, så disse kan gennemføre programmer og projekter med midler fra strukturfondene. Dette gælder dog endnu ikke i alle lande. EØSU er derfor af den opfattelse, at civilsamfundsorganisationerne — hvis det ikke allerede er tilfældet — udtrykkeligt bør anerkendes som berettigede til teknisk bistand⁽¹³⁾.

7.3 Udvalget ønsker ligeledes at påpege, at kravet om, at medfinansiering af projekter foregår med offentlige midler, kan stille civilsamfundsorganisationerne i en dårlig situation. Kravet begrænser adgangen til de midler, der er disponible under strukturfondene, og følgelig mulighederne for at gennemføre projekter. EØSU ønsker at slå klart fast, at civilsamfundsorganisationernes egne — private — midler bør kunne anvendes til (inden for medlemsstaterne) at medfinansiere projekter, der får støtte fra strukturfondene. Udvalget opfordrer til, at man ligeledes medtager de ikke-statslige organisationer, da de ofte gennemfører projekter, som finansieres af strukturfondene.

7.4 Udvalget ønsker ligeledes at gøre opmærksom på behovet for at sikre, at civilsamfundsorganisationerne defineres som slutmodtagere i de operationelle programmer, hvilket desværre normalt ikke er tilfældet i praksis. Erfaringerne i en række lande (herunder Spanien), hvor civilsamfundsorganisationerne har kunnet anvende de disponible midler, viser ikke desto mindre, hvor effektive disse kan være for bl.a. bekæmpelse af social udstødelse, fremme af turisme og lokaludvikling. Med henblik på at nå de mål, der er blevet opstillet inden for rammerne af Lissabon-strategien og de strategiske retningslinjer for perioden 2007-2013, finder EØSU det særdeles vigtigt, at civilsamfundsorganisationerne får mulighed for at gennemføre projekter med midler fra strukturfondene.

7.5 Udvalget er bevidst om, at det i sidste ende er den type projekter, som medfinansieres, der får afgørende betydning for samhørighedspolitikken. Det er netop disse projekter, der bidrager (eller i nogle tilfælde ikke bidrager) til at sikre en større socioøkonomisk samhørighed. EØSU er af den opfattelse, at de organer, der er ansvarlige for udvælgelsen af projekter, kan drage fordel af civilsamfundsorganisationernes kompetencer og gode kendskab til de lokale og regionale behov ved at være særligt opmærksomme på mulige interessekonflikter.

8. Overvågning og evaluering af midlernes anvendelse

8.1 EØSU er fast overbevist om, at overvågningen og evalueringen er meget vigtige elementer i gennemførelsen af

strukturfondene, der ikke alene sikrer, at de finansielle midler forvaltes effektivt, men også at de for samhørighedspolitikken opstillede mål og resultater nås. Der bør derfor sættes alt ind på, at også civilsamfundsorganisationerne kan fremlægge deres vurdering af gennemførelsesfasen og de opnåede resultater i de lande, hvor dette endnu ikke er gængs praksis, og at der bliver taget hensyn til denne vurdering under beslutningstagningen. Til dette formål er det yderst vigtigt, at de opfølgingsudvalg, som følger gennemførelsen af de nationale strategiske referencerammer og de forskellige operationelle programmer, inddrager civilsamfundsorganisationer.

8.2 Allerede i sin udtalelse fra 2003⁽¹⁴⁾ om partnerskab-princippet understregede EØSU, at oplysningerne om opfølgingsudvalgenes sammensætning varierede betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. Selv om udvalget ikke har til hensigt at standardisere de anvendte løsninger, ønsker det ikke desto mindre at sikre sig, at medlemsstaterne anvender visse minimumsstandarder.

8.3 De nye medlemsstater, herunder Polen og Tjekkiet, har praktisk talt formået at sikre civilsamfundsorganisationernes deltagelse i samtlige opfølgingsudvalg. De ikke-statslige organisationer har selv foreslået en procedure for udvælgelse af delegerede, der indebærer en indkaldelse af ansøgninger fra kvalificerede kandidater, en afstemning via Internettet og en udpegelse af de kandidater, der får flest stemmer. EØSU er klar over, at dette ikke er tilfældet i alle medlemsstater. Desuden er disse positive erfaringer, der ofte er resultatet af protester, ingen garanti for, at man opnår lignende resultater i den efterfølgende programmeringsperiode. Omfanget og kvaliteten af inddragelsen af repræsentanterne for civilsamfundet afhænger på nuværende tidspunkt i høj grad af de enkelte regeringers vilje og styres ikke af behovet for at følge klart fastsatte principper. Ifølge udvalget vil de nationale og regionale myndigheders anerkendelse af civilsamfundets rolle i fremtiden basere sig på dels den nødvendige efterlevelse af specifikke regler (eller retningslinjer), dels civilsamfundsorganisationernes (primært de ikke-statslige organisationers) evne til at organisere sig selv og udpege deres egne repræsentanter. EØSU understreger, at civilsamfundsaktørerne kun kan indtage deres plads og få deres rolle anerkendt af de nationale myndigheder, såfremt de har en ubestridelig repræsentativitet, der gør dem legitime og således støtteberettigede under de relevante strukturfondsprogrammer.

8.4 EØSU mener ligeledes, at man for enhver pris bør øge opfølgingsudvalgenes effektivitet, således at de ikke bliver reduceret til rent formelle organer og — som det ofte ses — til fora, hvor man stiller sig tilfreds med at træffe beslutninger, som allerede er blevet truffet af den offentlige forvaltning. Det bør sikres, at de fungerer som reelle fora, hvor der debatteres og søges efter de mest fordelagtige løsninger. Ifølge udvalget vil dette bl.a. kunne ske ved at inddrage civilsamfundsorganisationerne, som kan tilføre denne debat en ny synsvinkel.

⁽¹³⁾ Udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden«, EUT C 255 af 14.10.2005, s. 79.

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse om »Et partnerskab til gennemførelse af strukturfondene«, EUT C 10 af 14.1.2004, s. 21.

8.5 EØSU gør opmærksom på, at der blandt de hyppigst omtalte problemer i forbindelse med deltagelsen i overvågningen af strukturfondene ligeledes kan nævnes den begrænsede adgang til dokumenter, manglen på tilstrækkelige finansielle midler til udførelse af sådanne funktioner og anvendelsen af et ugenomsigtigt system for udvælgelse af civilsamfundsorganisationer. Ifølge EØSU er disse bemærkninger et vigtigt signal om, at der skal gøres en indsats for at ændre disse forhold i den kommende programmeringsperiode. Udvalget er af den opfattelse, at de nationale og/eller regionale økonomiske og sociale råd, hvor sådanne findes, kunne fungere som en rådgivningskilde for de civilsamfundsorganisationer, som måtte ønske det.

8.6 Udvalget mener tillige, at civilsamfundsorganisationernes repræsentanter i opfølgingsudvalgene skal have adgang til uddannelsesmuligheder samt godtgørelse for bl.a. rejser for derved at sikre, at de er i stand til at udføre deres opgaver effektivt.

9. EØSU's henstillinger

9.1 EØSU har allerede gentagne gange udarbejdet udtalelser om samhørighedspolitikken og strukturfondene, hvori det har insisteret på civilsamfundsorganisationernes afgørende rolle. Også en lang række andre institutioner har udtalt sig herom. Eftersom det i den tredje samhørighedsrapport nævnes, at arbejdsmarkedets parter og repræsentanterne for civilsamfundet — med henblik på en bedre forvaltning — i større udstrækning bør deltage i udformningen, gennemførelsen og opfølgningen af tiltagene via egnede mekanismer, håber udvalget, at dette budskab i højere grad vil komme til udtryk i bestemmelsernes endelige udformning og i den følgende programmeringsperiode. EØSU regner ligeledes med, at Kommissionen vil udarbejde en række retningslinjer til medlemsstaterne på grundlag af bemærkningerne i denne udtalelse.

9.2 Det ville ifølge udvalget være særdeles hensigtsmæssigt at opstille en særlig oversigt over de løsninger, som medlemsstaterne på nuværende tidspunkt anvender, med henblik på at sikre en effektiv omsætning af partnerskabsprincippet. EØSU overvejer ligeledes muligheden for at oprette et partnerskabsobservatorium inden for egne rækker.

9.3 Udvalget er dog klar over, at det hovedsagelig vil afhænge af medlemsstaterne, hvorvidt der vil blive taget hensyn til disse henstillinger og forslag. Det opfordrer ligeledes de nationale og regionale myndigheder til uafhængigt af de vedtagne bestemmelser endelige udformning at sikre en større inddragelse af civilsamfundsorganisationerne i gennemførelsen af samhørighedspolitikken.

10. Under hensyntagen til ovennævnte forhold fremsætter EØSU følgende henstillinger til Kommissionen og Rådet og appellerer til medlemsstaterne (de nationale og regionale myndigheder) og civilsamfundsorganisationerne:

10.1 Programmering på fællesskabsplan

— Udvalget, som i mange år har udøvet en rådgivende funktion for Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet, ønsker at fremhæve, at det gør sit bedste for at inddrage

andre organisationer i sit arbejde, således at dets udtalelser i videst mulig omfang afspejler civilsamfundsrepræsentanternes synspunkter og holdninger.

- I sin udtalelse om civilsamfundsorganisationernes repræsentativitet fremlagde udvalget visse grundlæggende kriterier for repræsentativitet og opfordrede samtidigt andre til at anvende disse⁽¹⁵⁾. En klar definition af repræsentativitet kunne give civilsamfundsorganisationerne større ret end i dag til at deltage i gennemførelsen af samhørighedspolitikken.
- Udvalget foreslår, at de strategiske retningslinjer for perioden 2007-2013 suppleres med en konkret ramme for inddragelsen af civilsamfundsorganisationer.
- Udvalget håber, at bestemmelsen vedrørende høringer på EU-plan i de generelle strukturfondsforordninger (fra april 2006) vil sikre andre repræsentative europæiske organisationer retten til deltagelse.
- Udvalget opfordrer Kommissionen og Rådet til udtrykkeligt at understrege i bestemmelserne vedrørende grænseoverskridende samarbejde, at civilsamfundsorganisationerne kan udgøre vigtige partnere i forbindelse med de iværksatte tiltag.
- Udvalget anmoder Kommissionen om at fremme og overholde minimumsstandarderne for høringer om samhørighedspolitiske problemer og om i højere grad at anvende de elektroniske medier.

10.2 Programmering på nationalt plan

- Udvalget anmoder Kommissionen om at fastsætte retningslinjer for høringer om de strategi- og programmeringsdokumenter, der udarbejdes i medlemsstaterne. Ifølge udvalget er ikke alene fremlæggelsen af planer for høringer af samfundets aktører af stor betydning, men også tilbagemeldingen om disses gennemførelse.
- Udvalget tilskynder medlemsstaterne og disses nationale og regionale myndigheder med ansvar for udarbejdelsen af programmeringsdokumenterne til at påtage sig den opgave at afholde høringer på korrekt vis, idet der tages hensyn til faktorer som fastsættelse af en passende tidsramme, inden for hvilken de berørte civilsamfundsorganisationer kan fremsætte deres bemærkninger, sikring af høringsdokumenternes tilgængelighed, rapportering om høringsprocedurens forløb samt registrering af de fremsatte bemærkninger.

⁽¹⁵⁾ For at blive betragtet som repræsentativ skal en europæisk organisation opfylde ni kriterier:

- have en permanent struktur på EU-niveau,
- have direkte adgang til sine medlemmers ekspertise,
- repræsentere generelle synspunkter, som afspejler interesserne i det europæiske samfund,
- være sammensat af organisationer, der i deres egne medlemsstater anses for at være repræsentative for de interesser, de varetager,
- have medlemsorganisationer i hovedparten af EU's medlemsstater,
- forpligte sig til at aflægge regnskab for sine handlinger over for sine medlemmer,
- have et mandat til at repræsentere og handle på EU-niveau,
- være uafhængig og ubundet af direktiver udefra,
- være gennemsigtig, især med hensyn til finansielle forhold og beslutningsprocesser.

- EØSU opfordrer civilsamfundsorganisationerne til at deltage aktivt i navnlig høringsprocessen.
- Udvalget opfordrer medlemsstaterne samt de nationale og regionale myndigheder, der er ansvarlige for forberedelsen af programmeringsdokumenter, til at være opmærksomme på civilsamfundsorganisationernes synspunkter og holdninger og tilgodese dem i de dokumenter, som udarbejdes.

10.3 Fremme af strukturfondene

- EØSU er af den opfattelse, at medlemsstaterne og de regionale myndigheder i højere grad bør udnytte civilsamfundsorganisationernes potentiale ved at inddrage dem i udarbejdelsen af bevidstgørelsesplaner, støtte græsrodsinitiativer og i den henseende afsætte tilstrækkelige finansielle midler til bevidstgørelse og information om strukturfondene.
- Udvalget opfordrer de civilsamfundsorganisationer, der arbejder på nationalt eller regionalt plan, til aktivt at oplyse deres kredse om samhørighedspolitikens mål og de muligheder, som strukturfondene giver.

10.4 Gennemførelse af strukturfondene

- Der bør ifølge EØSU gøres en indsats for at tilskynde medlemsstaterne til at gøre brug af globaltilskudsmekanismen. Kommissionen synes at være den mest egnede til at påtage sig denne opgave, men også civilsamfundsorganisationerne i de enkelte medlemsstater kunne deltage heri.
- Udvalget opfordrer medlemsstaterne — navnlig dem, der af forskellige årsager indtil videre har valgt ikke at indføre globaltilskudsmekanismen — til at udnytte andre EU-medlemsstaters gode erfaringer med mekanismen og selv tage den i brug i løbet af perioden 2007-2013.
- EØSU mener, at der bør gøres alt for at sikre, at støtteberettigede civilsamfundsorganisationer i henhold til udtalelsens pkt. 2.2 har adgang til tekniske midler.
- I lyset af den positive rolle, som støtteberettigede civilsamfundsorganisationer i henhold til udtalelsens pkt. 2.2 vil kunne spille, tilskynder EØSU medlemsstaternes nationale og regionale myndigheder til at forenkle procedurerne for anmodning om finansielle midler inden for rammerne af den tekniske bistand.
- Udvalget opfordrer ligeledes medlemsstaterne til under budgetlægningen at medregne de egne midler, som støttebe-

rettigede civilsamfundsorganisationer i henhold til udtalelsens pkt. 2.2 (arbejdsmarkedsparterne og de ikke-statslige organisationer) har som en del af medfinansieringen af projekter.

- Udvalget appellerer til medlemsstaterne om med omgående virkning at klassificere støtteberettigede civilsamfundsorganisationer i henhold til udtalelsens pkt. 2.2 som endelige støttemodtagere i de operationelle programmer. Samtidig hermed opfordrer det Kommissionen til at føre kontrol med, at de af medlemsstaterne forelagte dokumenter sikrer civilsamfundsorganisationerne adgang til strukturfondene.
- Udvalget opfordrer medlemsstaterne til at udnytte den viden og erfaring, som støtteberettigede civilsamfundsorganisationer i henhold til udtalelsens pkt. 2.2 har under udvælgelsen af projekter og gør opmærksom på, at det er vigtigt at gøre en indsats for at undgå potentielle interessekonflikter.
- EØSU gør ligeledes opmærksom på, at det er nødvendigt at ophæve eller lempe visse restriktioner af formel eller teknisk karakter, som gør det vanskeligt for støtteberettigede civilsamfundsorganisationer i henhold til udtalelsens pkt. 2.2 at anvende strukturfondene.

10.5 Overvågning og evaluering af midlernes anvendelse

- EØSU mener, at Kommissionen bør afstikke retningslinjer for civilsamfundsorganisationernes deltagelse i opfølgings- og evalueringsprocessen, og navnlig for deres optagelse i opfølgingsudvalgenes sammensætning som fulgyldige medlemmer, og i den sammenhæng tage hensyn til nødvendigheden af at sikre de deltagende personers og organisationers objektivitet og upartiskhed.
- Udvalget forventer, at de af medlemsstaterne forelagte rapporter omfatter en tilbagemelding til opfølgingsudvalgene om, hvordan partnerskabsprincippet gennemføres.
- EØSU opfordrer medlemsstaterne til at sikre civilsamfundsorganisationerne adgang til uddannelsesmuligheder, hvilket skal sætte dem i stand til på effektiv vis at varetage deres opgaver som medlemmer af opfølgingsudvalgene.

Udvalget opfordrer civilsamfundsorganisationerne til at holde regelmæssig kontakt til deres repræsentanter i opfølgingsudvalgene og til at sikre en informationsudveksling, der går i begge retninger.

Bruxelles, den 6. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets forordning om oprettelse af et fællesforetagende til udvikling af en ny generation af det europæiske lufttrafikstyringssystem (SESAR)

KOM(2005) 602 endelig — 2005/0235 (CNS)

(2006/C 309/27)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 4. januar 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 171 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsfundet, som udpegede Thomas McDonogh til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 6. juli, følgende udtalelse med 37 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 SESAR er den teknologiske del af initiativet om oprettelse af et fælles europæisk luftrum, der blev lanceret i 2004 for at reformere flyvekontrollens organisering. Projektet vil indføre nye former for kommunikation mellem kontroltårn og fly samt kontrol og beregningsteknologier, hvilket vil optimere flyveledernes og piloternes arbejde. Mens cockpittet i dag bliver mere og mere automatiseret, kommunikerer flyveledere og piloter stadig via radio.

1.2 SESAR er en ny generation af lufttrafikstyringssystemer, som vil få afgørende betydning for styringen af den øgede lufttrafik. SESAR vil øge lufttransportens sikkerhed og præstationer og vil sikre, at Europa fortsat er i front på verdensmarkedet for luftfart. Kommissionen vil udvikle dette store industriprojekt sammen med Eurocontrol og partnere fra industrien.

1.3 Europa ønsker at etablere den mest effektive flyvekontrollinfrastruktur i verden. Gennem en effektivisering af lufttransporten forventes SESAR at få en nettonutidsværdi på 20 mia. EUR. Den direkte og indirekte effekt af projektet skønnes at ligge på 50 mia. EUR. Projektet vil skabe næsten 200 000 job for højt kvalificerede arbejdstagere.

1.4 Prognoser for lufttrafikken i Europa viser, at den vil være markant forøget i 2025. En gennemgribende revision af flyvekontrollinfrastrukturen med henblik på at optimere flyruter og fjerne overbelastning er en forudsætning for denne vækst. SESAR vil også øge luftfartssikkerheden, som i dag hæmmes af forældede teknologier og fragmenteret flyvekontrol.

1.5 Kommissionen og Eurocontrol har sammen finansieret den kontrakt på 43 mio. EUR (50,5 mio. USD), som er indgået med et konsortium på 30 luftfartsselskaber, luftfartsorganisationer og luft- og rumfartsindustrivirksomheder. Kontrakten omfatter definitionsfasen af forskningen i lufttrafikstyring i det fælles europæiske luftrum, før kendt som SESAME, nu omdøbt til SESAR. Den toårige definitionsfase vil ikke blot inkludere

udformningen af det kommende lufttrafikstyringssystem, men også en tidsplan op til dets endelige gennemførelse i 2020.

1.6 De samlede udgifter for definitionsfasen vil ligge på 60 mio. EUR, inkl. kontrakten på 43 mio. EUR. EU og Eurocontrol leverer hver halvdelen af dette beløb, og Eurocontrols bidrag omfatter likvide midler, sagkyndigt personale og forskning. EU har erklæret, at udviklingsfasen vil kræve ca. 300 mio. EUR om året, der skal komme fra Kommissionen, industrien og Eurocontrol. Der bruges allerede i dag 200 mio. EUR til forskning og udvikling vedrørende lufttrafikstyring. Disse midler vil blive tilført SESAR.

1.7 Definitionsfasen finansieres udelukkende af Kommissionen og Eurocontrol. I udviklingsfasen forventes industrien at finansiere en tredjedel af programmet, dvs. ca. 100 mio. EUR om året i 7 år. EU og Eurocontrol vil hver bidrage med 100 mio. EUR.

1.8 Det står endnu ikke klart, hvem der skal finansiere industriens 100 mio. EUR og med hvilke beløb. Industriens bidrag skal defineres nærmere, men først skal vigtige problemer såsom intellektuel ejendomsret og konkurrenceklausuler løses.

1.9 Man kan få en idé om industriens kommende bidrag til SESAR ved at se på det nuværende niveau for F&U-udgifter til lufttrafikstyring, nemlig 200 mio. EUR om året, hvoraf 75 mio. EUR fremskaffes af luftfartstjenestudøvere (ANSP). En væsentlig del eller eventuelt alle disse penge vil blive tilført SESAR i stedet for at blive splittet op på mange forskellige projekter.

1.10 Projektets partnere er forsknings- og udviklingscentre for lufttrafikstyring (ATM R&D), Eurocontrol Military Domain (EURAMID), United Kingdom Civil Aviation Authority (UK CAA), ikke-europæisk industri (Boeing, Honeywell, Rockwell-Collins), fagforbund (Det Internationale Forbund af Lufttrafikkontrollører (IFATCA), European Cockpit Association (ECA) og European Transport Workers Federation (EFT)).

1.11 Oversigt over selskaber, der deltager i definitionsfasen:

BRUGERE: Air France, Iberia, KLM, Lufthansa, Sammenslutningen af Europæiske Luftfartsselskaber (AEA — Association of European Airlines), Den Europæiske Organisation for Regionale Luftfartsselskaber (ERAA — European Regional Airlines Association), den internationale luftfartssammenslutning (IATA — International Airline Transport Association), International Aircraft Owners and Pilots Association (IAOPA).

LUFTFARTSTJENESTEUDØVERE (ANSP): Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (Spanien) (AENA), Austrocontrol, DFS, Directorate of Air Navigation Services (Frankrig) (DSNA), Italian Company for Air Navigation Services (ENAV), Luftfartsveket (LFV) (svensk lufthavnsoperatør), Luchtverkeersleidings Nederland (LVNL) (nederlandsk udbyder af flyvekontrolltjeneste), National Air Traffic Services (UK) (NATS), NAV.

LUFTHAVNE: Aéroports de Paris, BAA, Fraport, Amsterdam, München, AENA, LFV.

INDUSTRI: Airbus, BAE Systems, EADS, Indra, Selex, Thales ATM, Thales Avionics, og Air Traffic Alliance.

2. Henstillinger og bemærkninger

2.1 Ethvert initiativ, som vil modernisere flyvekontrollen i Europa, hilses velkommen som et konstruktivt skridt.

2.2 Resultatet bør være mere effektive ruteplaner, større brændstofbesparelser og kortere flyvetid for passagererne.

2.3 Oprettelsen af funktionelle luftrumsblokke (FAB) skal sikre optimal udnyttelse af luftrummet under overholdelse af regionale aftaler og hensyntagen til levevilkår og interesser i de lokalsamfund (byer og landsbyer), der befinder sig under luftrumsblokkene.

2.4 SESAR-projektet vil ikke medføre en forøgelse af luftrumsbrugernes samlede bidrag til forskning og udvikling, da overlapninger på dette område undgås.

2.5 Efter EU's tiltrædelse af Eurocontrol har Kommissionen og Eurocontrol undertegnet en rammeaftale om gennemførelse

af det fælles europæiske luftrum og forsknings- og udviklingsaktiviteter inden for flyvekontrol. Dette skulle forbedre sikkerheden og luftfartstjenesteudøvernes operationelle effektivitet.

2.6 Fællesforetagendet skal anvende en integreret fremgangsmåde med en kombination af offentlige og private partnerskaber i alle spørgsmål (tekniske, operationelle, reguleringsmæssige og institutionelle) for dermed at sikre en glidende overgang fra definitionsfasen til gennemførelsesfasen og fra forskning og udvikling til implementering.

2.7 Fællesforetagendets finansiering bør revideres, når definitionsfasen er afsluttet. Alle parter bør overveje virkningen af, at den private sektor finansierer meromkostninger gennem brugerafgiftsordningen, da dette kunne medføre sideeffekter for passagererne.

2.8 De offentlige myndigheders bidrag til SESAR-projektets gennemførelsesfase bør suppleres med bidrag fra den private sektor.

2.9 I betragtning af de mange aktører, der skal involveres i processen, og de nødvendige finansielle midler og den nødvendige ekspertise er det meget vigtigt, at der oprettes en juridisk enhed, som er i stand til at sikre en fælles forvaltning af SESAR-projektets midler i gennemførelsesfasen.

2.10 Der er ikke ret mange selskaber involveret i definitionsfasen, og de er ikke repræsentative for den europæiske luftfartindustri som helhed. Kommissionen bør udvide deltagelsen i definitionsfasen til at omfatte mindre selskaber og især til de nye EU-medlemsstater.

2.11 SESAR kræver en trinvis gennemførelse. Gennemførelsesfasen bør afsluttes så hurtigt som muligt. Kommissionen bør fastlægge klare milepæle for at fremskynde projektets virkeliggørelse og reducere gennemførelsens varighed.

2.12 De europæiske lufttrafikafgifter bør nedbringes i takt med den øgede effektivitet, der opnås med SESAR-systemet.

Bruxelles, den 6. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Fremtiden for forsyningspligtigheder

(2006/C 309/28)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2005 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive udtalelse om: »Fremtiden for forsyningspligtigheder«.

Det forberedende arbejde henstevtes til EØSU's Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet, som udpegede Raymond Hencks til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. maj 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 428. plenarforsamling den 5.-6. juli 2006, mødet den 6. juli, følgende udtalelse med 46 stemmer for, 9 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusion

1.1 Forsyningspligtigheder defineret som sådanne af de offentlige myndigheder ud fra og under henvisning til en social og samfundsmæssig aktion opfylder grundlæggende behov og spiller en nøglerolle for at fremme social og territorial samhørighed i EU og samt for Lissabon-strategiens succes.

1.2 Da Det Europæiske Råd har foreskrevet en tænkepause om de store europæiske spørgsmål, bør civilsamfundet optræde som en resolut og offensiv aktør med henblik på at garantere effektive forsyningspligtigheder og gøre dem til en væsentlig komponent heri.

1.3 EØSU gentager sin anmodning om, at der på EU-plan udformes fælles grundprincipper, som bør gå igen i forbindelse med alle forsyningspligtigheder i et rammedirektiv og som om nødvendigt afpasses sektor for sektor via sektordirektiver.

1.4 I henhold til nærhedsprincippet skal hver medlemsstat via en officiel akt, der skal anmeldes, kunne definere hvilke typer tjenester, der er højhedsrettigheder eller af national, regional eller lokal interesse, som ikke henhører under tjenesteydelser af almen økonomisk interesse og som ikke er omfattet af de regler, der gælder for konkurrence- og statsstøttemrådet.

1.5 For de øvrige forsyningspligtigheder skal rammedirektivet og sektorlovene klart anføre medlemsstaternes eller de lokale myndigheders frihed til selv at fastsætte forvaltnings- og finansieringsmetoder, principper og grænser for EU's aktion, evaluering af deres præstationer, forbrugernes og brugerens rettigheder, et minimumsudbud af offentlige opgaver og forpligtelser.

1.6 For at alle, der er berørt af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse og forsyningspligtigheder, følger de samme fremgangsmåder, bør samtlige aktører, statslige, regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, forbruger- og miljøorganisationer, organer inden for socialøkonomien og bekæmpelsen af udstødelse osv. på nationalt, regionalt og lokalt niveau have deres plads blandt regulerende instanser og udbydere vedrørende driften af forsyningspligtigheder, og de bør inddrages i samtlige faser, dvs. både i forbindelse med tilret-

telæggelsen, fastsættelsen, overvågningen og gennemførelsen af kvalitetsnormer.

1.7 På EU-plan bør det være således, at hver gang de sektordirektiver, der regulerer forsyningspligtighederne, har sociale konsekvenser for arbejdstagernes kvalifikationer og arbejds- og ansættelsesforhold, bør arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationerne høres inden for rammerne af de nye sektorudvalg under den strukturerede dialog i EU.

1.8 Forsyningspligtighedernes evne til at udvikle sig og deres betydning for gennemførelsen af Lissabon-strategien, gør det meget vigtigt at foretage en regelmæssig evaluering, ikke kun af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, som der findes EU-regler for, men også af forsyningspligtigheder anskuet i forhold til EU's mål. EØSU foreslår at oprette et observationscenter til evaluering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse og forsyningspligtigheder bestående af politiske repræsentanter for Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og repræsentanter for det organiserede civilsamfund i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg.

1.9 EØSU lægger kraftig vægt på, at ovenstående principper ligeledes spiller afgørende ind i forbindelse med EU's positioner i handelsforhandlingerne, navnlig inden for rammerne af WTO og GATS. Det ville være uacceptabelt, at EU i de internationale handelsforhandlinger indgår tilsagn om liberalisering af sektorer eller aktiviteter, der ikke er truffet beslutning om inden for rammerne af de særlige regler for det indre marked, der specifikt gælder for forsyningspligtigheder. Behovet for at opretholde medlemsstaternes evne til at regulere forsyningspligtigheder, såvel økonomiske som ikke-økonomiske, med det formål at realisere de sociale og udviklingsmæssige mål, som EU har sat sig, kræver, at forsyningspligtigheder udelukkes fra de ovenfor nævnte forhandlinger.

2. Formålet med initiativudtalelsen

2.1 Forsyningspligtigheder er et centralt element i den europæiske samfundsmæssige model og spiller en nøglerolle for at fremme social og territorial samhørighed i EU. Forsyningspligtighederne går hinsides enhedsmarkedet og er en forudsætning for borgernes og virksomhedernes økonomiske og sociale velfærd.

2.2 Forsyningspligtigheder opfylder, hvad enten de er økonomiske eller ikke-økonomiske, nogle grundlæggende behov og danner et forbindelsesled mellem borgerne og det kollektive samfund og udgør et kulturelt identitetslement for samtlige europæiske lande helt ned i dagliglivets forhold.

2.3 Centralt for alle disse overvejelser er således borgernes tarv, som kræver en garanti for adgang til tjenester, der anses som vigtige, og til forfølgelsen af prioriterede mål.

2.4 Dette værdifællesskab fører til en lang række forskellige organisationsformer inden for forsyningspligtigheder fra land til land og fra region til region fra den ene til den anden sektor. Definitionen af forsyningspligtigheder kan fastlægges af de nationale myndigheder med udgangspunkt i og under henvisning til en samfundsmæssig og social aktion.

2.5 Alle disse forskelligartede situationer er en udfordring for det europæiske samarbejde. Alligevel udgør denne forskellighed, i stedet for en uoverstigelig hindring, en gunstig lejlighed til via en tilpasning af et sæt principper gældende for alle forsyningspligtigheder, at skabe en ramme, der kan tilgode almenvællets tarv i en økonomisk og social kontekst i konstant forandring.

2.6 Dette at skabe et gunstigt samvirke mellem på den ene side det store europæiske marked med dets krav om fri bevægelighed, fri konkurrence, effektivitet, konkurrenceevne og økonomisk dynamik og på den anden side hensynet til almenvællets tarv, har vist sig at være en lang og kompliceret proces. Bestræbelserne i dette øjemed har i stort omfang været succesrige, men visse problemer mangler fortsat at blive løst.

3. Baggrund

3.1 I Rom-traktaten nævnes forsyningspligtigheder kun i artikel 77 (som er blevet til artikel 73 i den nuværende traktat), hvor offentlige tjenesteydelser omtales i forbindelse med transport, og artikel 90, stk. 2, (som er blevet til artikel 86, stk. 2, i den nuværende traktat) som på visse betingelser tillader undtagelser fra konkurrencereglerne for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

3.2 I artikel 86, stk. 2, i EF-traktaten får medlemsstaterne mulighed for at oprette en juridisk ordning, hvor de almindelige regler, herunder navnlig konkurrencereglerne, fraviges til fordel for virksomheder, der forvalter en almen økonomisk interesse: *»Virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, eller som har karakter af fiskale monopoler, er underkastet denne traktats bestemmelser, navnlig konkurrencereglerne, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem. Udviklingen af samhandelen må ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Fællesskabets interesse«* ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Artikel III-166, stk. 2, i traktaten om en forfatning for Europa, gengiver næsten ordret artikel 86, stk. 2, i EF-traktaten.

3.3 I henhold til sidstnævnte artikel anerkender De Europæiske Fællesskabers Domstol (siden 1993) at den operatør, der har fået overdraget opgaver inden for offentlige tjenesteydelser, kan fravige traktatens konkurrenceregler, hvilket kan gå så vidt som til helt at udelukke enhver form for konkurrence, for så vidt som disse restriktioner er nødvendige for at gøre det muligt for virksomheden at varetage den tjenesteydelse af almindelig økonomisk interesse på økonomisk acceptable betingelser. ⁽²⁾

3.4 Retten har således konstateret, at det er i overensstemmelse med traktaten at tildele konkurrencefordele i forbindelse med rentable aktiviteter for at kompensere for de tab, virksomheden lider i forbindelse med ikke-rentable aktiviteter, men som er almennyttige. ⁽³⁾

3.5 Ifølge samme logik har Domstolen bestemt, at i det omfang en finansiel støtte fra en stat bør opfattes som en kompensation, der udgør en modydelse for præstationer fra den støttemodtagende virksomhed for at udføre offentlige serviceopgaver, falder en sådan intervention på visse betingelser ikke ind under traktatens bestemmelser vedrørende statsstøtte. ⁽⁴⁾ Samtidig har Domstolen præciseret, at forsyningspligtigheder — det være sig af økonomisk såvel som ikke-økonomisk art — bør overholde traktatens overordnede principper: gennemsigtighed, proportionalitet, ikke-diskrimination, ligestilling.

3.6 Fra og med Fællesakten i 1986, hvor det indre marked oprettes, begyndte det europæiske samarbejde at intervenere inden for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, navnlig ved at sætte spørgsmålstegn ved de særlige rettigheder, der var givet til tjenesteoperatører (offentlige eller private) i medlemsstaterne og via lanceringen af en meget omfattende liberalisering af de store netværk af offentlige tjenesteydelser.

3.7 I Amsterdam-traktaten fra 1997 understreges det i artikel 16, hvilken plads tjenesteydelser af almen økonomisk interesse indtager i Unionens fælles værdinormer og den rolle, de spiller med henblik på at fremme social og territorial samhørighed. I artiklen bedes de nationale og europæiske institutioner om at sørge for, at sådanne tjenesteydelser *»ydes på grundlag af principper og vilkår, der gør det muligt for dem at opfylde deres opgave«*, samtidig med at de dog stadig i vidt omfang er underlagt konkurrenceprincipperne.

3.8 Artikel 16 har ikke operationel rækkevidde for Kommissionens politik over for operatører inden for offentlige tjenesteydelser. Det Europæiske Råd besluttede dog i marts 2000 i Lissabon at sikre *»et fuldt udbygget og fuldt operationelt indre marked«* og slog til lyd for øget liberalisering af de offentlige tjenesteydelsesnetværk samt for at udvide konkurrencen til også at omfatte de nationale markeder, såvel inden for jernbanetransport, posttjenester, energi eller telekommunikation.

⁽²⁾ Jf. afgørelserne vedr. »Poste Italiane«, »Corbeau«, »Commune d'Almelo«, »Glöckner« og »Altmark«.

⁽³⁾ Jf. afgørelse vedr. »Glöckner« af 25.10.2001.

⁽⁴⁾ Jf. afgørelse vedr. »Altmark« af 24.7.2003.

3.9 Chartret om grundlæggende rettigheder proklameret i Nice i 2000 sammenknytter for første gang forsyningspligtigheder og grundlæggende rettigheder. Adgangen til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og rettigheder i forbindelse med specifikke komponenter af forsyningspligtigheder (social sikring, socialhjælp, sundhedsbeskyttelse, miljøbeskyttelse osv.) anerkendes også i artikel II-34-36 i Chartret om grundlæggende rettigheder.

3.10 Det Europæiske Råd i Barcelona den 15.-16. marts 2002 havde udtrykkeligt planlagt »at specificere de principper om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, der ligger til grund for traktatens artikel 16, i et forslag til rammedirektiv, idet de forskellige berørte sektors særlige karakteristika dog respekteres, og der tages hensyn til traktatens artikel 86«.

4. Den nuværende situation

4.1 Selv om der er gjort fremskridt, anser mange civilsamsfundsrepræsentanter dem for utilstrækkelige i forhold til forsyningspligtighedernes betydning i de europæiske borgers liv, og de har taget en lang række initiativer inden for rammerne af udarbejdelsen af den kommende europæiske forfatning for at forankre forsyningspligtighedsprincipperne i EU's overordnede mål om fremme og styrkelse af sikkerheden og den sociale retfærdighed via kvalitetstjenester baseret på principperne om almen og lige adgang, ejendomsneutralitet og overkommelige priser.

4.2 Artikel III-122 i udkastet til forfatningstraktat har fastlagt grundlaget for den positive afledte ret vedrørende tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og det hedder uden at dette anfægter medlemsstaternes kompetence, at »disse principper og vilkår fastlægges ved europæisk lov« og at tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, »navnlig økonomiske og finansielle« ydes på grundlag af principper og vilkår, »der gør det muligt for dem at opfylde deres opgaver.«

4.3 Derudover anerkendes i artikel III-122 princippet om de lokale myndigheders frie forvaltning, og disses mulighed for selv at levere tjenester af almindelig økonomisk interesse gøres til et forfatningsmæssigt princip, hvorved den konkretiserer nærhedsprincippet inden for EU's og medlemsstaternes respektive kompetencer inden for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

4.4 På baggrund af den udsatte ratifikation af forfatningstraktaten finder EØSU det nødvendigt straks på basis af de aktuelle traktater at indlede udarbejdelsen af et rammedirektiv vedrørende forsyningspligtigheder (det være sig af økonomisk eller ikke-økonomisk karakter), hvilket det i årevis har slået til lyd for i sine udtalelser (°).

(°) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Tjenesteydelser af almen interesse«, initiativudtalelse EFT C 241 af 7.10.2002, s. 119-127; Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Grønbog om forsyningspligtigheder« KOM(2003) 270 endelig, EUT C 80 af 30.3.2004, s. 66-76; Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Hvidbog om forsyningspligtigheder« KOM(2004) 374 endelig, EUT C 221 af 8.9.2005 s. 17-21.

4.5 Retsgrundlaget kan i dag ikke være andet end det, der markerer realiseringen af det indre marked, således forstået, at dette retsgrundlag skal suppleres med en inkorporering af andre traktatbestemmelser, der præciserer, hvilken type indre marked der er tale om, nemlig det indre marked for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse:

— artikel 16 giver EU i opdrag at sørge for, at tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse kan udføre deres opgaver

— artikel 36 i Chartret om de grundlæggende rettigheder, hvor det kræves, at EU respekterer alles adgang til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

— artikel 86, som specificerer, at det i tilfælde af spændinger mellem konkurrencereglerne og reglerne vedrørende opgaver af almen interesse, er de sidstnævnte regler, der er gældende

— artikel 5 om overholdelsen af nærhedsprincippet

— artikel 295, hvor det anføres at EU er neutral i forhold til virksomheders ejendomsretlige forhold

— Afsnit VIII om beskæftigelse i betragtning af den lange række arbejdspladser, der er berørt af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, det være sig direkte eller afledte

— Afsnit XIV om forbrugerbeskyttelse, der indeholder specifikke bestemmelser for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

— Afsnit XV om transeuropæiske net, der giver EU ansvarsområder

— Afsnit XVI om industriens konkurrenceevne, som forudsætter moderne, effektive og kvalitetsmæssige tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

— Afsnit XVII om økonomisk og social samhørighed, som indeholder bestemmelser om kompensation for eksisterende ubalancer

— Afsnit XIX om miljøbeskyttelse, som navnlig er vigtig for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse i betragtning af deres eksternaliteter.

4.6 Ved en kombination af disse artikler kan der skabes en specifik ret for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse som en fast del af rammedirektivet om alle forsyningspligtigheder, som både tager hensyn til realiseringen af det indre marked og de særlige forhold, der gør sig gældende for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse under overholdelse af traktatens mål.

5. Sondring mellem forsyningspligtigheder og tjenesteydelser af almen økonomisk interesse

5.1 I modsætning til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, nævnes forsyningspligtigheder ikke i egentlig forstand i traktaterne.

5.2 Forsyningspligtigheder af ikke-økonomisk karakter reguleres ikke af specifikke EU-regler og er ikke underkastet reglerne for det indre marked, konkurrence- eller statsstøttereglerne. De henhører imidlertid under en række af EU's mål (respekt for de grundlæggende rettigheder, fremme af borgernes velfærd, social retfærdighed, social samhørighed osv.), som er uundværlige for samfundet. Det følger heraf, at EU, som har ansvar for at fremme levestandarden og livskvaliteten på hele EU's territorium, ligeledes har visse former for ansvar i forhold til de redskaber til gennemførelse af de grundlæggende rettigheder og den sociale samhørighed, som forsyningspligtighederne jo er. Derfor skal Kommissionen i det mindste kunne sikre, at disse forsyningspligtigheder eksisterer og er tilgængelige og prisoverkommelige og af god kvalitet for alle.

5.3 Sondringen mellem ydelser af henholdsvis økonomisk og ikke-økonomisk karakter er fortsat uklar og uvis. Næsten enhver forsyningspligtighed, selv de, der ydes på nonprofit- eller frivillig basis, har en vis økonomisk værdi, uden at de nødvendigvis bør omfattes af konkurrenceretten. Derudover kan én og samme tjeneste have såvel markedsrettet som ikke-markedsrettet karakter. Ligesom en tjeneste kan have en markedsrettet karakter, uden at markedet af den grund er i stand til at levere en tjeneste, der er i tråd med de principper, der gælder for forsyningspligtigheder.

5.4 Dette medfører tvetydigheder og indbyrdes modsigelser mellem konkurrencen og forsyningspligtigheder, hvis økonomiske eller ikke-økonomiske karakter fortsat udsættes for fortolkninger og juridiske kursændringer fra Domstolen, hvilket

- svækker mange operatører inden for offentlige tjenesteydelser, navnlig dem der optræder på det sociale område eller i ikke-markedssektorer, eller som udøver deres aktiviteter på lokalt plan
- udsætter operatørerne for en risiko for sanktioner fra Kommissionen eller Domstolen
- foruroliger borgerne/forbrugerne, som frygter de offentlige tjenesteydelsers forsvinden.

5.5 Derudover findes der terminologiske tvetydigheder mellem de forskellige EU-institutioner. Ifølge Kommissionen dækker begrebet forsyningspligtigheder alle tjenesteydelser af almen interesse, hvad enten de er markedsrettede eller ej, mens Europa-Parlamentet mener, at begrebet kun dækker de tjenesteydelser, der er ikke-økonomiske. EØSU beder derfor om, at de forskellige institutioner i fællesskab tager initiativ til at fastlægge en fælles terminologi.

6. Fremtidige retningslinjer

6.1 Eftersom Det Europæiske Råd har foreskrevet en tænkepause om de store europæiske spørgsmål efter folkeafstemningerne om forfatningstraktaten, bør civilsamfundet optræde som en resolut og offensiv aktør med henblik på at garantere effektive forsyningspligtigheder og gøre dem til et vigtigt element i EU.

6.2 Spørgsmålet er i den forbindelse hvilke initiativer, der bør tages i Europa for at opnå en harmonisk kombination af markedsmekanismer og public service-opgaver på de områder, hvor en sådan komplementaritet er forenelig med målene for forsyningspligtigheder og kan bibringe en merværdi med henblik på forbedring af de europæiske borgeres livskvalitet, i tråd med den europæiske samfundsmodel, der er baseret på økonomisk vækst, jobskabelse og bæredygtig velstand.

6.3 Et af de væsentligste kendetegn ved den europæiske samfundsmodel er den sociale dialog. Skal det lykkes at bevare og modernisere den europæiske samfundsmodel, bør arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets aktører informeres og høres samt have mulighed for at deltage; det drejer sig om at skabe et socialt Europa, der bygger på et positivt samspil mellem reguleringen og den sociale dialog.

6.4 Alle aktører, dvs. statslige, regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, forbruger- og miljøbeskyttelsesorganisationer samt organer inden for den socialøkonomi og bekæmpelsen af udstødelse, bør deltage på lige fod med de regulerende myndigheder og udbydere, når det drejer sig om at sikre driften af forsyningspligtigheder.

6.5 Det bør derfor sikres, at ovennævnte aktører inddrages i alle faser af forsyningspligtighedsregulering på nationalt, regionalt og lokalt niveau, hvad enten der er tale om organisering og fastsættelse, overvågning, omkostningseffektivitet eller gennemførelse af kvalitetsnormer.

6.6 Hver gang europæiske sektorspecifikke direktiver har sociale konsekvenser for arbejdstageres kvalifikationer samt arbejds- og beskæftigelsesvilkår, bør der forud for Kommissionens lovgivningsinitiativer finde en struktureret europæisk dialog sted

6.7 Det vil med andre ord sige, at den tankegang, som ligger bag EF-traktatens artikel 139, i henhold til hvilken Kommissionen skal sikre, at arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer konsulteres om den sociale dimension i de foreslåede politikker, ligeledes bør finde anvendelse på sektorniveau, når det drejer sig om regulering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

6.8 Udvalgene for den strukturerede sociale dialog på sektorplan vil således være ansvarlige for at fremme den sociale dialog i og mellem de enkelte sektorer, hvilket bør føre til indgåelse af europæiske kollektive aftaler, der kan sikre arbejdstageres rettigheder og beskæftigelse i tilfælde af social dumping og ansættelse af ufaglært arbejdskraft.

6.9 Dette bør ikke fritage Kommissionen fra at foretage en obligatorisk konsekvensanalyse af driften af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse for hvert af dens forslag, der har til formål at ændre et af fællesskabsrettens instrumenter inden for en bestemt sektor eller indføre et nyt instrument for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse.

7. En fællesskabsbegreb for forsyningspligtigheder

7.1 Det Europa, borgerne gerne vil have, er et område med et liv i fællesskab, hvor der lægges vægt på livskvalitet, solidaritet, beskæftigelse og skabelse af velstand, der ikke bare er rent materielle spørgsmål. Forsyningspligtighederne er et vigtigt instrument, når det drejer sig om at nå disse mål.

7.2 På den baggrund bør der på EU-plan udformes fælles grundprincipper for alle forsyningspligtigheder, der bør knæsesættes i et rammedirektiv, og som, om nødvendigt, tilpasses sektor for sektor i sektordirektiver.

7.3 Det er nødvendigt at vedtage et horisontalt rammedirektiv for at kunne give udbydere, som er ansvarlige for forvaltningen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk og ikke-økonomisk interesse, og de offentlige myndigheder den ønskede retssikkerhed, og brugerne og forbrugerne de nødvendige garantier.

8. Målene for forsyningspligtigheder

8.1 Med en funktion som grundpille i den europæiske samfundsmodel og den sociale markedsøkonomi skal forsyningspligtighederne gennem samspil og integration af økonomiske og sociale fremskridt

- garantere alle borgeres ret og adgang til grundlæggende goder og tjenesteydelser (ret til uddannelse, sundhed, sikkerhed, beskæftigelse, energi og vand, transport, kommunikation osv.)
- sikre økonomisk, social og kulturel samhørighed
- sørge for retfærdighed og social integration, opbygge solidaritet, fremme samfundets generelle interesser
- skabe bæredygtige udviklingsvilkår.

9. Definition af »almindelig interesse«

9.1 Det drejer sig først og fremmest om at indføre en institutionel ramme, der udgør et solidt grundlag for at skabe retsstabilitet, hvad angår sontringen i henhold til charteret mellem tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og forsyningspligtigheder, i betragtning af at konkurrence- og statsstøttereglerne ifølge traktaten ikke finder anvendelse på sidstnævnte type af tjenesteydelser.

9.2 Det drejer sig først og fremmest om at indføre en institutionel ramme, der udgør et solidt grundlag for at skabe retsstabilitet, hvad angår sontringen i henhold til traktaten mellem tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse og forsyningspligtigheder, i betragtning af at chartret ikke kræver, at konkurrence- og statsstøttereglerne inder anvendelse på sidstnævnte type af tjenesteydelser.

9.3 I henhold til EF-traktatens artikel 86, stk. 2, går reglerne vedrørende udførelsen af tjenesteydelser af almindelig interesse i tilfælde af konflikt forud for anvendelsen af konkurrencereglerne, i overensstemmelse med EU's retspraksis.

10. De nationale offentlige myndigheders rolle

10.1 I overensstemmelse med nærhedsprincippet bør den enkelte medlemsstat være fri til selv at skelne mellem tjenesteydelser af almindelig økonomisk og ikke-økonomisk interesse. Hvis der er sket en klar fejlfortolkning, bør det imidlertid være op til Kommissionen at gribe ind.

10.2 Medlemsstaterne skal således på baggrund af en officiel retsakt, der skal anmeldes til EU-institutionerne, kunne definere hvilke typer offentlige tjenester, der af tvingende grunde er af almindelig interesse eller af national, regional eller lokal interesse, og som hverken henhører under tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse eller er omfattet af de regler, der gælder for konkurrence- og statsstøtteområdet.

10.3 Uden at dette berører nationale myndigheders frie valg, finder EØSU, at disse tjenesteydelser af national, regional eller lokal interesse bør omfatte tjenesteydelser, der knytter sig til det obligatoriske uddannelsessystem, sundheds- og socialvæsenet, kulturelle, velgørende, sociale, solidaritets- og donationsbaserede tjenesteydelser, audiovisuelle tjenester samt vandforsyning og -rensning.

10.4 For de øvrige tjenesteydelser bør det i rammedirektivet om forsyningspligtigheder og i den sektorspecifikke lovgivning klart angives, hvilke principper og reguleringssystemer der supplerer den fælles konkurrencelovgivning; en sådan forankring i loven skal give mulighed for at tilpasse kravene til ændringer i brugernes og forbrugernes behov og ønsker og til den økonomiske og teknologiske udvikling.

10.5 EØSU finder, at vandsektoren er af almen interesse, og at den ikke uden videre kan liberaliseres på europæisk niveau som følge af vands særlige status samt kontinuiteten i og varigheden af de tjenesteydelser, der er forbundet med vandforsyningen og investerings- og prissætningspolitikken.

10.6 Denne regelramme skal således sikre eksistensen af forsyningspligtigheder, medlemsstaternes eller de lokale myndigheders frihed til at definere og organisere, friheden til at vælge forvaltnings⁽⁶⁾- og finansieringsmetoder, principper og grænser for Fællesskabets aktioner, evaluering af deres præstationer, forbrugernes og brugernes rettigheder og et minimumsudbud af offentlige opgaver og forpligtelser.

10.7 Disse public serviceopgaver til offentlig tjeneste, der kommer til udtryk i de opgaver, som medlemsstaterne pålægger sig selv eller udbyderne, består hovedsageligt i almen og lige adgang, forbud mod forskelsbehandling, tjenesteydelsesternes kontinuitet, kvalitet, gennemsigtighed, sikkerhed og evnen til at tilpasse sig de nødvendige forandringer.

10.8 Under hensyntagen til traktatens artikel 295, der ikke berører den offentlige eller private karakter af forvaltningen af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, og som ikke opfordrer medlemsstaterne til at liberalisere tjenesteydelser, slår EØSU til lyd for forskellige former for forvaltning og samarbejde mellem de offentlige myndigheder, udbyderne af disse tjenesteydelser, arbejdsmarkedets parter samt brugerne og forbrugerne.

11. Regulering

11.1 Regulering er en dynamisk proces, som udvikler sig i takt med markedsudviklingen og de teknologiske forandringer.

11.2 Den måde, hvorpå konkurrencen på et liberaliseret marked fungerer, afhænger af den pågældende sektors karakteristika. Den kan antage form af udbud, offentlige/private partnerskaber, priskontrol, forebyggelse af forskelsbehandling ved netadgang eller skabelse af konkurrence mellem net.

11.3 En sammenligning af de forskellige reguleringssystemer i medlemsstaterne viser, at ingen model kan fungere som forbillede, da valget af model altid vil afhænge af det enkelte lands historie, institutioner og traditioner, den sektormæssige og geografiske situation samt af den teknologiske udvikling i den pågældende sektor.

11.4 Det er således nødvendigt at skabe samklang mellem på den ene side respekten for reguleringsmetodernes mangfoldighed, der hænger sammen med historie, traditioner, institutioner samt typen af tjenesteydelser, og på den anden side klare EU-mål og afgrænsede fælles regler, som skal føre til differentierede svar, for derved at sikre størst effektivitet på det tværeuropæiske, grænseoverskridende, nationale, regionale, kommunale og lokale plan.

11.5 Man bør prioritere udveksling og koordinering på fællesskabsplan, dog uden at indføre nogen fælles løsning på europæisk plan, og det er medlemsstaternes opgave at fastsætte den mest egnede metode for regulering af tjenesteydelser af

almen økonomisk interesse under hensyntagen til subsidiaritets- og neutralitetsprincipperne i forhold til den offentlige eller private karakter af forvaltningen af sådanne tjenesteydelser.

12. Evaluering

12.1 Forsyningspligtighedernes evne til at udvikle sig samt deres mål og betydning for gennemførelsen af Lissabon-strategien gør det nødvendigt at foretage en regelmæssig evaluering, ikke alene af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, som der findes EU-regler for, men også af forsyningspligtigheder anskuet i forhold til EU's mål (overholdelse af de grundlæggende rettigheder, fremme af borgernes velfærd, social retfærdighed, social samhørighed osv.).

12.2 EØSU er således ikke enig med Kommissionen i⁽⁷⁾, at tjenesteydelser af almen ikke-økonomisk interesse bør udelukkes fra den horisontale evaluering af forsyningspligtighederne.

12.3 Denne evaluering har til formål at øge forsyningspligtighedernes effektivitet og evne til at tilpasse sig til udviklingen inden for borgernes og virksomhedernes behov samt at give de offentlige myndigheder et middel, hvormed de kan træffe de bedste valg.

12.4 Europa-Parlamentet havde anmodet Kommissionen⁽⁸⁾ om at arrangere en debat mellem de forskellige eksisterende overvågningsorganer (EØSU, Regionsudvalget, den sociale dialog's organisationer, sammenslutninger, der er involveret i initiativer vedrørende forsyningspligtigheder, samt forbrugersammenslutninger). Der skal tages hensyn til resultaterne af denne debat, og disse skal være retningsgivende ved den årlige horisontale evaluering, som i sig selv skal være genstand for debat.

12.5 Der skal således følges op på de tilsagn, som Kommissionen gav i sin meddelelse KOM(2002) 331, om at inddrage civilsamfundet i den horisontale evaluering af forsyningspligtighedernes resultater, navnlig gennem etableringen af »en permanent mekanisme til overvågning af borgernes holdninger og af, hvordan de udvikler sig«, og »interessenterne, herunder arbejdsmarkedets parter, vil også på ad hoc-basis blive hørt vedrørende specifikke spørgsmål« — ifølge Kommissionens eget udsagn.

12.6 EU skal derfor sætte skub i evalueringsdynamikken — idet der tages hensyn til nærhedsprincippet — ved i dialog med repræsentanterne for de berørte aktører at udarbejde en harmoniseret evalueringsmetode på europæisk plan på grundlag af fælles indikatorer.

12.7 Denne evalueringsmetode skal ikke alene tage de rent økonomiske resultater i betragtning, men også de sociale og miljømæssige virkninger og hensynet til almenvellet på lang sigt.

⁽⁶⁾ EF-traktatens artikel 295 knæsetter princippet om neutralitet med hensyn til, om virksomheder er offentligt eller privat ejet. KOM(2004) 374 endelig af 12.5.2004.

⁽⁷⁾ KOM(2002) 331, pkt. 3.2.

⁽⁸⁾ Europa-Parlamentets rapport A5/0361/2001; Werner Langen-rapporten af 17. oktober 2001.

12.8 Dette forudsætter, at brugerne af tjenesteydelser af almen økonomisk og ikke-økonomisk interesse får mulighed for at tilkendegive deres behov og ønsker, navnlig ved at deltage i udarbejdelsen af evalueringsmetoderne og i vurderingen af resultaterne heraf gennem deres repræsentanter.

12.9 I forlængelse heraf foreslår EØSU, at der oprettes et observationscenter til evaluering af tjenesteydelser af almen økonomisk og ikke-økonomisk interesse sammensat af politiske repræsentanter for Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og EØSU.

12.10 Observationscentret bør have et koordineringsudvalg, der skal fastsætte målene og specifikationer for evalueringerne, og som skal omfatte de organer, der har ansvar for researcharbejde samt behandling af rapporter og udarbejdelse af udtalelse herom. Det vil få tilknyttet et videnskabeligt råd med henblik på at undersøge den anvendte metodologi og fremsætte henstillinger i den sammenhæng. Koordineringsudvalget skal sikre, at evalueringsrapporterne bliver fremlagt og drøftet offentligt i samtlige medlemsstater sammen med alle de berørte parter, hvilket forudsætter, at evalueringsrapporterne foreligger på de forskellige arbejdsprog i EU.

13. Finansiering

13.1 Det er derfor af central betydning, at der på lang sigt er sikkerhed for finansieringen af investeringerne og public service-opgaverne, så alle sikres adgang til forsyningspligt-ydelser af kvalitet og til en overkommelig pris overalt i EU.

13.2 Den almene interesse og de forpligtelser til offentlig tjeneste, som en offentlig myndighed pålægger en eller flere leverandører af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse i henhold til bestemte betingelser og specifikationer, kræver passende finansieringsmuligheder.

13.3 Det er derfor op til medlemsstaterne at sikre den langsigtede finansiering af dels de investeringer, der er nødvendige

for at bevare ydelsernes bæredygtighed, dels den passende kompensation af forpligtelser til offentlig tjeneste og universal-tjenester. EU-reglerne skal fremme og ikke begrænse denne finansieringssikkerhed.

13.4 Manglen på et europæisk direktiv vedrørende definition, organisering og finansiering af forpligtelser til offentlig tjeneste giver medlemsstaterne mulighed for selv at vælge deres finansieringsmetoder i tråd med nærheds- og proportionalitets-principperne.

13.5 Medlemsstaterne skal have mulighed for at anvende en bred vifte af metoder til finansiering af offentlige serviceopgaver og -forpligtelser — herunder direkte kompensation via det nationale, regionale eller lokale budget, social og territorial solidaritetsbaseret finansiering mellem anvendelse og brugere, udbydere og brugeres bidrag, skattefradrag, enerettigheder osv. samt kombinerede offentlige og private finansieringsinstrumenter (offentlige/private partnerskaber) — særlig inden for indkomstskabende offentlige infrastrukturer.

13.6 Eftersom finansieringsmetoderne varierer betydeligt, alt efter hvilket land og hvilken sektor der er tale om, og de er i konstant forandring som følge af den teknologiske udvikling, finder EØSU det ikke nødvendigt at begrænse finansieringsmulighederne på fællesskabsplan eller at favorisere nogle muligheder frem for andre, men mener derimod, at medlemsstaterne selv enten på nationalt, regionalt eller lokalt plan skal have lov til at bestemme — på grundlag af deres politiske prioriteter og deres vurderinger af det økonomiske afkast — hvordan de vil finansiere de tjenesteydelser, som de er ansvarlige for.

13.7 I betragtning af de begrænsede finansieringsmuligheder i nogle af de nye medlemsstater bør EU stille de fornødne midler til rådighed til at fremme udviklingen af effektive tjenesteydelser af almen økonomisk og ikke-økonomisk interesse.

Bruxelles, den 6. juli 2006

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg